

Aid el-Karni

...i još ima nade

Ključevi dobrih djela

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova. Njega hvalimo, od Njega pomoć tražimo i za uputu Ga molimo. Utječemo Mu se od zla duša naših, od loših prohtjeva i od posljedica loših djela koja smo počinili. Koga Allah, dž.š., uputi na Pravi put niko ga u zabludu ne može odvesti a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka je salavat njemu, njegovoj porodici i ashabima.

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani." (Alu Imran, 102)

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge je muškarce i žene rasijao. I Allah se bojte - s imenom Čijim jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista stalno nad vama bdije." (En-Nisa, 1)

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijeha vaše vam oprostiti.

A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao -postići će ono što bude želio." (El-Ahzab, 70-71)

Allahu, blagoslovi Muhammeda i njegovu porodicu i ashabe.

Put ka Allahu, dž.š., jeste put kojim su hodili vjerovjesnici i poslanici. Allah, dž.š., stvorio je stvorenja s ciljem da obožavaju samo Njega Uzvišenog. Uputio ih je na put koji vodi Njemu.

"Džinove i ljude stvorio sam samo da Mi se klanjaju, Ja ne tražim od njih opskrbu niti želim da Me hrane." (Ez-Zarijat, 56-57) Allah, dž.š., poslao je poslanike, objavio je Svete knjige, propisao je vjerovjere, odredio je da nastupi Sudnji dan, stvorio je Džennet i Džehennem, stvorio je mizan-tereziju i sirat-ćupriju samo iz razloga da ljudi obožavaju Njega, Jednog i Jedinog.

Allah, dž.š., predstavio se Musau, a.s., prilikom susreta s njim sljedećim riječima:

"Ja sam, uistinu, Allah, drugog boga, osim Mene, nema; zato se samo Meni klanjaj i molitvu obavljaj, da bih ti uvijek na umu bio! Čas oživljenja sigurno će doći — od svakog ga tajim — kad će svaki čovjek prema trudu svome nagrađen biti." (Ta-Ha, 14-15) Ovo je najveličanstveniji način na koji je Allah, dž.š., predstavio Sebe. Prema mišljenju ehli-sunneta vel-džemata najveličanstvenije predstavljanje Allaha, dž.š., jeste u ajetu: "Allah je Onaj osim koga drugog boga nema." (Ta-Ha, 98)

Allah, dž.š., poslao je nama Svoga Poslanika, s.a.v.s., kako bi uputio ljude njihovom Gospodaru. On je pozivao ljude da vjeruju da nema boga osim Allaha, dž.š., i to je jedini put koji vodi Uzvišenom Allahu, dž.š. Tako mi Allaha, dž.š., ono što je kod Njega ne može se kupiti ni imetkom, niti položajem niti ugledom, niti djecom, jedino se može postići robovanjem Njemu Uzvišenom.

Učenjaci se slažu da je najbolji put koji vodi Allahu, dž.š., ibadet, jer je Allah, dž.š., pohvalio Svoje poslanike, a.s., sljedećim riječima: "A samo su se Nama klanjali." (El-Enbija, 73) Nakon što je učinio da žena Zekerijaova, a.s., ozdravi, Allah, dž.š., o njemu veli:

"I izliječivši mu ženu, Jahjaa mu poklonismo. Oni su se trudili da što više dobra učine i molili su Nam se u nadi i strahu, i bili su prema Nama ponizni." (El-Enbija, 90) Kada je Allah, dž.š., htio počastiti Svoga Poslanika, s.a.v.s., nije rekao: "O Haši-mija!" niti: "Ebu Kasime", niti je rekao: "Poslaniče", niti: "Vje-rovjesniče", osim u nekim slučajevima. Kada je htio da istakne njegovu odlikovanost i počašćenost, Allah, dž.š., je rekao:

"Hvaljen neka je Onaj Koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki." (El-Isra, 1) Na drugom mjestu u Kuranu veli: "A kad je Allahov rob ustao da mu se pomoli, oni su se u gomilama oko njega tiskati stali." (El-Džin, 19) Govoreći o objavljivanju Kurana, Allah, dž.š., je rekao:

"Neka je Uzvišen Onaj Koji robu Svome objavljuje Kuran da bi svjetovima bio opomena, Onaj Kome pripada vlast na nebesima i na Zemlji, Koji nema djeteta, Koji u vlasti nema ortaka, i Koji je sve stvorio i kako treba uredio." (El-Furkan, 1-2)

Najbliži Jednom i Jedinom jesu oni koji Mu najviše čine ibadete i koji su daleko od grijeha. Pred vratima Omera, r.a., jedne prilike okupilo se više ashaba tražeći dozvolu za ulazak. Jedna skupina ashaba došla je pred vrata vladara pravovjernih Omera, r.a., želeći da prisustvuju savjetovanju koje je on običavao organizirati svake godine. Ko je bio u ovoj skupini ashaba? Kakva je njihova biografija? I kakve su bile njihove odlike na osnovu kojih su željeli da im Omer, r.a., dozvoli ulazak?

Ebu Sufjan bin Harb, kurejšijski vojskovođa u njihovoj borbi protiv Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pripadnik plemena Benu Abdiš-šems, porijeklom je pripadao najčasnijim arapskim porodicama. Suhejl bin Amr najveći govornik među Arapima i Haris bin Hišam. Pored ove trojice stajali su Bilal bin Rebbah El-Habeši, r.a., oslobođeni rob iz Abesinije, Suhejb er-Rumi, Selman el-Farisi, Abdullah bin Mesud, r.a., mekanski pastir. Svi su oni stali pred Omerova, r.a., vrata tražeći dozvolu za ulazak, koji je prednost davao onima za koje je smatrao da su bliži Allahu, dž.š. Prvo je dozvolio onima koji su bili iz skupine deseterice kojima je obećan Džennet, zatim onima koji su bili učesnici Bitke na Bedru itd. Kada je ova skupina zakucala na vrata, Omerov, r.a., pomoćnik upitao je:

"Koje pred vratima?"

Ebu Sufjan, r.a., reče: "Obavijesti vladara pravovjernih da smo mi ovdje."

Pomoćnik upita: "A ko ste vi?" Kada su mu spomenuli svoja imena, on se vrati do Omera, r.a., i obavijesti ga o tome.

Omer, r.a., reče: "Neka prvi uđe Bilal bin Rebbah, r.a." Nakon njega dozvolio je Suhejbu er-Rumiju, r.a., da uđe. Nakon njega Selmanu el-Farisiju, r.a., a nakon njega Abdullahu bin Mesudu, r.a.

Nakon što su svi oni ušli, Ebu Sufjan bin Harb, r.a., koji se zbog ljutnje zacrvenio u licu, reče: "Tako mi Allaha, dž.š., osim Kojeg drugog boga nema, nisam pretpostavljao da će Omer, r.a., pustiti da ovoliko dugo čekam i da će dozvoliti ovima da uđu prije mene."

Zbog čega je ovo rekao?

Zbog toga što on nije još bio prestao vrednovati ljude onako kako su vrednovani u doba džahilijeta, njegovim umom još uvijek su kolali običaji i razmišljanja iz toga vremena.

A Omerovi, r.a., kriteriji bili su uveliko različiti, zasnivali su se na mjerilu Kurana i sunneta.

Suhejl bin Amr, r.a., rođak i prijatelj Ebu Sufjana, r.a., a bio je veoma razborit, reče: "Ebu Sufjane, ne brine me mnogo stajanje pred vratima Omera, r.a., i čekanje njegove dozvole za ulazak. Plašim se da na Sudnjem danu oni uđu u Džennet a da mi ostanemo napolju, jer su i oni kao i mi pozivani u islam, oni su se odmah odazvali a mi smo oklijevali, oni su priznali a mi smo negirali, oni su požurili da ga prihvate a mi smo dugo nakon njih to učinili."

Razmisli o tome kako je Omer, r.a., vrednovao ljude i kako im je davao prednost na osnovu njihove bogobožnosti!

U vrijeme njegove vladavine Omer, r.a., organizirao je svoju državu tako daje davao prednost Bilalu, r.a., i njemu sličnim, nad svim onim koji su manje doprinijeli za islam? Muslimani i danas pamte riječi Bilala, r.a.: "Allah je Jedan, Allah je Jedan," koje je izgovarao u trenutku dok su mu na grudi stavljali veliki užareni kamen. Mučili su ga na vrelom pustinjskom pijesku, udarali, vukli po zemlji i govorili mu: "Napusti obožavanje Allaha, dž.š.", a on im je odgovarao: "Allah je Jedan, Allah je Jedan."

Zbog toga, ovaj je čovjek imao prednost nad drugima, on je spoznao Pravi put koji vodi Allahu, dž.š. Jedne prilike, Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao gaje:

"Bilale, šta si radio pa ti je Allah, dž.š., dozvolio da uđeš u Džennet prije mene? Kada sam na miradžu ušao u Džennet čuo sam topot tvojih nogu ispred sebe." Bilal, r.a., odgovori: "Allahov Poslaniče, nikada nisam proučio ezan a da poslije toga nisam klanjao dva rekata, i kada god bih izgubio abdest uzimao bih ga ponovo i klanjao dva rekata namaza. Smatrao sam da u svakoj prilici treba da se obratim Allahu, dž.š., s dva rekata namaza." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ta dva rekata razlog su tvog velikog stepena kod Allaha, dž.š."

Nije rekao: zaslužio sam to zbog toga što imam mnogo imetka, djece, što sam ugledan i na položaju.

Njegov ugled bila je bogobožnost a svoj položaj zaslužio je vjerujući u riječi: "La ilahe illa Allah." Njegov imetak bile su riječi: "La havle ve la kuvvete illa billah", a sredstva s kojim je raspolagao na svome putu bile su riječi: "Amentu billah".

U vrijeme kada je Selman el-Farisi krenuo u potragu za svjetlom upute tražeći put koji vodi Allahu, dž.š., u Perziji je bilo mnogo međusija, vatropoklonika čiju je vatru ugasio Allah, dž.š., tako što je poslao Muhammeda, s.a.v.s., njegove sljedbenike na njih.

"Onaj Koji je vatru međusija jednakom tmini učinio, i Koji je učinio da blistava zora na istoku zarudi.

I Koji je učinio da jedan od njih rukama svojim Medinu štiti na dan bitke pred vratima Hajbera."

¹ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3844), Ahmed pod brojem (22658). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1326), Et-Tergibu ve-terhibu pod brojem (1017), El-Džamius-sagir pod brojem (3372).

Ovaj je čovjek obožavao vatru a ne Allaha, dž.š., jer razum koji ne spozna Allaha, dž.š., skrene s Pravoga puta.

Srce koje nije spoznalo Allaha, dž.š., postane jeftino srce koje ne vrijedi nijednog novčića. Tragao je za uputom i na tom je putu ugledao neke monahe koji su u svom samostanu na svoj način obožavali Allaha, dž.š. Njihova vjera zadivila ga je i on je odlučio da im se pridruži, jer vjera koju su oni ispovijedali bila je bolja od vatropoklonstva. Služio je kod jednog monaha i pred smrt on ga uputi da ode kod drugog. Kada se i njemu smrt prikućila, Selman, r.a., reče: "Dugo vremena sam se družio s tobom i vidio sam da si ti dobar čovjek. Kome ćeš me nakon svoje smrti oporučiti?" Monah reče: "Nije mi poznato da trenutno na zemlji postoji ijedan dobar čovjek, ali uskoro će se pojaviti Vjerovjesnik, i kada čuješ da se pojavio priključi mu se. On će se pojaviti u mjestu koje se nalazi u pustinji u kojem ima palmi." Selman, r.a., krenuo je putem upute na dan kada je glasnik u Meki povikao: "Allahu ekber!" na dan kada je Allah, dž.š., objavio Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

"A mi smo te poslali kao milost svim svjetovima." (El-Enbija, 107)

Jedan mislilac veli: "Subhanallah! Vjera Muhammeda, s.a.v.s., još u Meki pretenduje da bude svjetska a uz njega su u to vrijeme bili samo: jedan starac - Ebu Bekr, r.a., jedan rob - Zejd bin Haris, r.a., jedna žena - Hatidža, r.a., i jedno dijete - Alija, r.a."

Allah, dž.š., je rekao: "A mi smo te poslali kao milost svim svjetovima." (El-Enbija, 107)

Kada su ovaj ajet čuli nevjernici u Meki nasmijali su se i rekli: "Kakva milost? Muslimani ne smiju izaći da obave nuždu bojeći se naših sablji!" Ali, nakon nekoliko desetina godina zastava s riječima: "La ilahe illa Allah" zavijorila se iznad Spanije, u Sindu, Taškandu i u Južnoj Africi. Ove riječi doprle su u sve krajeve svijeta, jer su one milost svim svjetovima. Selman, r.a., doputovao je u Medinu ne zbog imetka, jer je njegov otac imao veoma mnogo imetka. Jedino što je Selman, r.a., želio jeste da pronađe put koji vodi ka Allahu, dž.š., njegov najveći cilj bio je da spasi svoju dušu.

Jednog dana kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., došao je njegov amidža Abbas bin Abdul-Mutalib, r.a., i rekao: "Allahov Poslanice, želim da me postaviš za namjesnika, jer tog i tog čovjeka učinio si namjesnikom." Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori:

"Abase, amidžo Allahovog Poslanika, s.a.v.s.! Da spasiš svoju dušu bolje ti je nego dapostaneš namjesnik u pokrajini koja je nepregledna."² Najbolje što možeš učiniti za sebe na ovom svijetu jeste da spasiš svoju dušu od Allahove, dž.š., srdžbe, od Njegovog prokletstva i ljutnje. Selman, r.a., na svom putu stigao je do jevreja u Jesribu koji se nalazio između dva kamenjara i bio je ispunjen palmovicima. Žudno je očekivao pojavljivanje voljenog Poslanika, s.a.v.s., kako bi svoju dušu ponudio istinskom liječniku, jer je bio bolestan od dugog putovanja kroz različita vjerovanja, obolio je od mnogoboštva, raznih vjerovanja i uvjerenja. Kada je stigao u Medinu, Selman, r.a., je saznao da će očekivani Poslanik, s.a.v.s., imati tri osobine:

Prva: da neće primati sadaku. Razmisli malo o ovoj plemenitoj i uzvišenoj duši! Imetak koji se udjeljuje kao sadaka jeste imetak koji je nečist i koji se udjeljuje kako bi se ostatak imovine očistio i kako bi ljudi time očuvali svoju čast. Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nikada nije primao sadaku. Buhari u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio Hasana, svoga unuka kako jede hurmu koja je udijeljena kao sadaka, pa mu je rekao: "Ostavi tu hurmu, zar ne znaš da mi ne jedemo sadaku."³ On želi podučiti ovog malog dječaka da jede samo ono što mu je dozvoljeno. Ostavi to! To nama ne priliči, mi smo porodica koja odrasta na pokornosti Allahu, dž.š., i jedemo samo ono što nam je dozvoljeno.

Druga: druga njegova osobina jeste da on prima poklone. Jedne prilike Selman, r.a., došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je on sjedio sa svojim ashabima. Donio je sa sobom svježe hurme i rekao: "Ovo je sadaka koju vam poklanjam." Allahov Poslanik, s.a.v.s., sustegnuo se da jede te hurme ali su njegovi ashabi jeli. Drugog dana donio je hurme i rekao je: "Ove vam hurme dajem kao poklon", pa ih je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., jeo.

² Bilježi ga Bejheki u svom Sunenu pod brojem (20658), Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (28279).

Treća: između plečki Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nalazio se poslanički pečat. Jedne prilike dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio na dženazi pratio ga je Selman, r.a., i primijetio je na njegovim leđima poslanički pečat. Kada je to vidio uvjerio se da je on Allahov Poslanik, s.a.v.s., poljubio ga je i potvrdio je da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da je Muham-med, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Ubrzo nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., obradovao ga je riječima: "Se/manje naš, iz Alu-bejta."⁴

Nakon što je spoznao uputu Allaha, dž.š., Selman, r.a., jedne je prilike sjedio s nekim Arapima pa su se jedni hvalili da su iz plemena Temim, drugi da su iz plemena Gatafan, neki da su iz plemena Huzaa, pa upitaše Selmana, r.a.: "A ti, koje je tvoje porijeklo?"

On odgovori:

"Svoje porijeklo ja u islamu, a ne u nečem drugom nalazim to je moj ponos pred čovjekom koji se Kajsom ili Temimom ponosi."

3 Bilježi ga Buhari pod brojem (1473, 3005) i Muslim pod brojem (2426).

4 Bilježi ga Hakim pod brojem (6594, 6596). Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (12979).

Islam je bio najveći ponos Selmana, r.a. Nakon što je prihvatio ovu plemenitu vjeru njegov život ispunio se skromnošću, dijelio je sadaku i čuvao je svoju čast. Sve do svoje smrti nikome nije učinio ni najmanju nepravdu.

Nakon što je Omer, r.a., preuzeo hilafet pravio je razliku među ljudima, ne prema njihovoj visini ili debljini, ne prema njihovoj porodici ili porijeklu, razlikovao ih je prema njihovoj bogobojaznosti. Jedne je prilike rekao nekom čovjeku: "Postavljam te za namjesnika u toj i toj pokrajini." Čovjek reče: "Vladaru pravovjernih, molim te da me poštetiš toga iskušenja." Omer, r.a., reče: "Tako mi Allaha, dž.š., postat ćeš namjesnikom, jer sinoć sam te vidio kako obavljaš noćni namaz i plačeš, a mislio si da te niko osim Allaha, dž.š., ne vidi."

Ovo su sposobnosti koje je vrednovao Omer bin Hattab, r.a. Neprestano je nadgledao i savjetovao svoje namjesnike. Jedne prilike okupio ih je na Arefatu i rekao im je: "Ljudi, tako mi Allaha, dž.š., nisam vas postavio za namjesnike s ciljem da udarate i tucete ljude, nego sam vas poslao kao milost ljudima."

"O ti, Koji vidiš Omera u skromni ogrtač umotanog hljeb i ulje hrana a koliba boravište. Kada se njegovo ime pred Kisrom spomene od straha se trese a u dušu bizantskog cara nemir unese."

Isto ovako postupao je i potomak njegove kćerke, Omer bin Abdul-Aziz, skromni halifa. Prvog dana nakon što je preuzeo hilafet sjeo je na divan a ljudi su dolazili da mu nazovu selam. Među njima ušla su i trojica mladića, koji su bili u cvijetu mladosti, i oni sjedoše u udobne fotelje. Ovaj skromni halifa okrenu se prema njima i upita ih: "Čiji ste vi sinovi?" Prvi reče: "Ja sam sin namjesnika koji je u vrijeme hilafeta Abdul-Melika bin Mervana bio namjesnik u Basri." Omer bin Abdul-Aziz ništa ne reče nego upita drugog: "A čiji si ti sin?"

Mladić reče: "Ja sam sin jednog od vojskovođa kojeg je imenovao Velid bin Abdul-Melik."

Omer ništa ne reče nego upita i trećeg: "A čiji si ti sin?"

Mladić odgovori: "Ja sam sin Katade bin Numana el-En-sarija kome su nevjernici u Bici na Uhudu iskopali oko pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojom plemenitom rukom vratio na njegovo mjesto." Zatim je mladić citirao sljedeće stihove:

"Ja sam sin čovjeka kome je oko niz obraz teklo, pa ga je Odabrani svojom rukom na njegovo mjesto vratio."

Omer bin Abdul-Aziz zaplaka i obraćajući se ovom mladiću reče:

"To su istinske odlike a ne dva pehara mlijeka ispunjena vodom, u grumen blata se pretvorila."

Htio je reći da onaj ko želi da se nečim ponosi neka se ponosi onim s čime se ti ponosiš, jer ti se ponosiš islamom, služenju istini, borbom na Allahovom, dž.š., putu i uzdizanjem riječi: "La ilahe illa Allah."

Omer bin Hattab, r.a., postavio je za namjesnika u Kufi Selmana el-Farisija, r.a. Kada su čuli za njegov dolazak njeni stanovnici izašli su pred njega da ga dočekaju a pretpostavljali su da će se on pojaviti u velikoj povorci ljudi i sluga, ali on je došao sam, jašući na magarcu.

Da, došao je jašući na magarcu a u ruci je držao komad mesa s kostima koje je trgao rukama i jeo. Stanovnici Kufe, koji ga nisu prepoznali stadoše pred njega i upitaše ga: "Jesi li negdje usput sreo Selmana el-Farisija, r.a., kojeg je Omer, r.a., imenovao da nam bude namjesnik?" Međutim, on odgovori: "Ja sam Selman el-Farisi." On rekoše: "Nemoj se ismijavati s nama!" Slično ovome rekli su i sinovi Israila koji su rekli Musau, a.s.: "Zar se ismijavaš s nama?" pa im je Musa, a.s., odgovorio:

"Ne dao mi Allah da budem neznalica." (El-Bekara, 67)

Rekao im je: "Utječem se Allahu, dž.š., da se sada ponašam neozbiljno, jer nije ovo vrijeme zbivanja šala."

Kada su ga vidjeli u ovakvom stanju, njegov je ugled opao u njihovim očima. Zbog čega? Jer su stanovnici Iraka živjeli u susjedstvu moćne perzijske države koja je bila puna prediv-nih dvoraca obloženih zlatom i srebrom, ukrašenih svilom i kadifom. Stanovnici Kufe mislili su da se snaga vjere ispoljava u materijalnim ukrasima. Međutim, on je pokudio njihovo mišljenje i rekao im je: "Ja sam došao s malo imetka, jer mi veću pažnju pridajemo životu duša, i došao sam da podignem stepen imana u vašim srcima."

Omer, r.a., mu je odredio da kao namjesnik može primati mjesečnu plaću. On ju je podijelio na tri dijela; jednu trećinu ostavljao je za svoje potrebe, jednu trećinu davao je kao poklon a jednu trećinu dijelio je kao sadaku. Sve do svoje smrti bio je namjesnik, a kada mu se smrt prikućila posjedovao je samo prostirku na kojoj je spavao i na koju su sjedali njegovi gosti, štap na koji se oslanjao dok je hodao i kada bi držao hutbu, i posudu iz koje je jeo i iz koje bi uzimao abdest. Kada je već bio u smrtnoj agoniji Selman, r.a., je zaplakao pa ga prisutni upitaše: "Zbog čega plačeš?" On odgovori: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao nam je:

'Neka svako od vas od ovog svijeta posjeduje onoliko koliko putnik nosi sa sobom na putovanje.,'⁵ A pogledajte mene, pretjerao sam u imetku." Ljudi mu rekoše: "Neka ti Allah, dž.š., oprost, o kakvom pretjerivanju ti govoriš."

⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (23326), ibn Hibban pod brojem (683). Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (8758, 15349, 18136), Et-Tergibu vet-terhibu pod brojem (5020).

On reče: "Vi to olahko shvaćate. Ja se uistinu bojim da ću na Sudnjem danu odgovarati za ovu prostirku, štap i posudu."

Neka Allah, dž.š., bude zadovoljan i neka se smiluje asha-bima, jer oni su shvatili put koji vodi Allahu, dž.š.

Tirmizi bilježi predanje s pouzdanim lancem prenosilaca od Muaza, r.a., poznatog daije i čovjeka koji bi mogao biti uzor svakom mladiću. Muaz, r.a., koji je bio veoma blizak Allaho-vom Poslaniku, s.a.v.s., kojeg je Poslanik poslao kao misionara u Jemen pa su njegovi stanovnici prihvatili islam. Muaz, r.a., je prilikom odlaska u Jemen zaplakao, pa ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: "Muaze, zbog čega plačeš?" On odgovori: "Plačem zbog rastanka s tobom." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

"Nemoj očajavati, jer očaj dolazi od šejtana. Muaze, boj se Allaha gdje god da se nalaziš i nakon učinjenog grijeha učini dobro djelo jer ćeš ga tako izbrisati. Prema ljudima se lijepo ponašaj. Muaze, spominji Allaha, dž.š., prilikom prolaska pored svakog kamena, drveta i uzvišenja." ⁶

Učestvovao je u jednoj od poznatih bitaka s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i o tome događaju on nam sam pripovijeda: "Bio sam pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa sam svoju jahalicu približio njegovoj. Približio se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dok su bili na zajedničkom putovanju. Zamisli sebe da se nalaziš u velikoj skupini ljudi u ogromnoj vojsci, među hiljadama ljudi a ti od svih njih imaš čast da budeš nasamo s Allahovim

Poslanikom, s.a.v.s. Muaz, r.a., osamio se s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., želeći da mu postavi najvažnije pitanje u njegovom životu, ili najvažnije pitanje u historiji čovječanstva. 6 Dio ovog hadisa bilježi Tirmizi pod brojem (1992), Ahmed pod brojem (21682). Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (278), Et-Tergibu vet-Terhibu pod brojem (4779).

Oni koji se brinu za život na ovom svijetu postavljaju pitanja iz te oblasti a oni koji se brinu o ugledu pitaju o tome. O ovome se u Kuranu kaže:

"Onima koji žele život na ovom svijetu i ljepote njegove — Mi ćemo dati plodove truda njihova i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili i bit će uzaludno sve što su učinili." (Hud, 15-16)

Muaz, r.a., se približio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i iskoristio je tu priliku da mu postavi pitanje. Mogao je od njega tražiti da ga postavi za namjesnika, da mu dadne neki položaj, imetak, ali ništa od toga nije spomenuo nego ga je pitao o ahi-retu. Ljudi su dolazili kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., neki su tražili imetak pa im ga je dao, neki su tražili položaj pa su ga dobili a neki su tražili nešto drugo pa su se i njihove želje ostvarile.

"Svima njima, ijednima i drugima, dajemo darove Gospodara tvoga; a darovi Gospodara tvoga nisu nikome zabranjeni. Gledaj kako jednima dajemo prednost nad drugima; a na onom svijetu razlika u stepenima i prednostima bit će, doista, veća." (El-Isra, 20-21)

"Uzmite sav imetak, a ostavite moje srce na miru nek slobodno bude.

Jer, ja sam sretniji i bogatiji od vas, pa makar usamljen i bez ičega bio."

Nakon Bitke na Hunejnu Allahov Poslanik, s.a.v.s., dijelio je ratni plijen, a historičari navode da se radilo o dvadeset četiri hiljade komada sitne stoke, sedam hiljada deva i još određenom broju krava, zlata i srebra. Ebu Bekr, r.a., Omer, r.a., Muaz, r.a., Ubejj, r.a., Ebu Zerr, r.a., Ebu Hurejra, r.a., nisu došli da traže od njega da im dadne dio ratnog plijena nego su to učinili oni koji su odskora primili islam i čijim je srcima bila potrebna pomoć da u potpunosti prihvate vjeru u Jednog Allaha, dž.š.

Hakim bin Huzam, r.a., došao je i rekao: "Allahov Poslanice, s.a.v.s., daj mi dio ratnog plijena." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Vidiš li stado ovaca između ona dva brda? Ono sada pripada tebi."

Došao je i drugog dana i rekao: "Allahov Poslaniče, daj mi dio ratnog plijena", pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao stotinu deva.

Došao je i trećeg dana i rekao: "Allahov Poslaniče, udijeli mi", pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao još stotinu deva.

Došao je i četvrtog dana i rekao: "Allahov Poslaniče, udijeli mi." Inače, Hakim bin Huzam, r.a., je bio jedan od najimućnijih ljudi u Meki, on je jedne godine sam kupovao novi ogrtač Kabi a druge godine činili su to svi ostali stanovnici Meke. Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Hakime, imetak je zaista sladak i primamljiv, ali gornja ruka koja daje bolja je od donje ruke koja uzima."7

Hakim, r.a., reče: "Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, dž.š., poslije ovih tvojih riječi nikada više neću ni od koga išta uzeti." Poslije ovog događaja on više nikada nije uzeo čak ni svoju vojničku plaću.

7 Bilježi ga Buhari pod brojem (2691, 3074), Tirmizi pod brojem (2512).

Ebu Bekr, r.a., mu je nudio plaću ali je on odbijao, Omer, r.a., mu je također nudio plaću ali ju je odbio.

Omer, r.a., je govorio: "Ljudi, uzimam vas za svjedoke da sam Hakimu, r.a., nudio plaću, ali je on odbio prihvatiti."8

U predanju čiji je lanac prenosilaca dobar stoji daje Alla-hov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Muaz, r.a., bit će predvodnik uleme na Sudnjem danu." U drugom predanju ovog hadisa stoji: "On će ući u Džennet prije ostalih učenjaka na udaljenosti koliko se može baciti kamen."⁹

Kada se islamska ulema na Sudnjem danu okupi:

"Na Dan kada neće nikakvo blago, a ni sinovi od koristi biti, samo će onaj koji Allahu srca čista dode spašen biti." (Eš-Suara, 88-89), svi oni slijedit će svoga vođu Muaza, r.a., koji će prije njih ući u Džennet.

Na ovom putovanju na kojem je bio uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Muaz, r.a., upitao je: "Allahov Poslanice, s.a.v.s., uputi me na djelo koje će me približiti Džennetu i udaljiti od vatre."

Kako je samo divno ovo pitanje? Uputi me na djelo koje ako ga budem činio, približit će me Džennetu i udaljit će me od vatre?

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Muaze, pitao si o velikoj stvari." Ovo je najvažnije pitanje u historiji čovječanstva. Zbog toga su učenjaci uvrstili ovaj hadis među hadise na kojima se zasnivaju sva ljudska djela, a imam Nevevi uvrstio ga je u svoju zbirku El-Erbeunen-nevevije koja u sebi sadrži četrdeset najvažnijih hadisa u islamu. Mnogi su učenjaci nastojali prokomentarisati ga i pojasniti ljudima. Ovaj je hadis oporuka koju upućujem i sebi i vama. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Obožavaj Allaha, dž.š., i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga, obavlaj namaz, udjeljuj zekat, posti mjesec ramazan i ako si u stanju obavi hadž."

8 Ovo je nadopuna hadisa koji govori o Hakimu, r.a., a koju također bilježi Buhari.

9 Bilježi ga Hakim pod brojem (5219,5224). Pogledaj djelo Medžmeuz-zevaid pod brojem (11751), Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (19901), Sahi-hul-džami pod brojem (5880), i ES-Sihiletus-sahiha pod brojem (1090).

Ovo je islam, jer ovaj hadis u sebi sadrži suštinu misije Allahovog Poslanika, s.a.v.s., obožavaj Allaha, dž.š., i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga, obavlaj namaz, udjeljuj zekat, posti mjesec ramazan i ako si u stanju obavi hadž.

"Hoćeš li da te uputim na suštinu stvari, njen stup i njen vrhunac? Suština stvari jeste islam, njegov stup je namaz a njegov vrhunac jeste borba na Allahovom, dž.š., putu. Hoćeš li da te uputim na vrata svakog dobra? Post je štit, a sadaka poništava grijeh kao i namaz koji se obavlja u sredini noći." Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio ajet:

"Bokovi njihovi se postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onoga što im dajemo udjeljuju." (Es-Sedžda, 16)

"Muaze, želiš li da te uputim na ono što će ti sačuvati ovo što sam ti nabrojao?" Muaz, r.a., reče: "Allahov Poslanice, svakako da to želim." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Drži pod kontrolom ovo", pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pokazao na jezik.

Muaz, r.a., upita: "Allahov Poslanice, zar ćemo odgovarati za ono što smo govorili?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Žalosna ti majka, Muaze, pa zar ljudi neće padati u džehennemsku vatru zbog onoga što su njihovi jezici pričali." U drugom predanju stoji: "Pa zar ljudi neće padati naglavačke u vatru, ili na njihove nosove zbog onoga što su sa svojim jezicima zaradili." ¹⁰

Ono što je spomenuto u ovom hadisu vodi do Dženneta i ovo je odgovor koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., uputio Muazu, r.a., na njegovo pitanje.

"Obožavaj Allaha, dž.š., i nemoj Mu ništa pripisivati kao druga." Ovo je oporuka koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućivao svim ljudima.

Ebu Derda, r.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., oporučio sedam stvari: "Nemoj pripisivati Allahu, dž.š., druga, pa makar komadali ili spalili tvoje tijelo.. Da iskomadaju tvoje tijelo i spale ga bolje ti je nego da pripisuješ Allahu, dž.š., druga. Imam Muslim u svom Sahihu bilježi predanje Enesa bin Malika, r.a., koji pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., odmarao bi kada svane zora, a ako bi čuo učenje ezana ustao bi a ako ne bi čuo, ležao bi sve dok ne začuje glas mujezina. Jednog jutra čuo je nekog čovjeka kako uči ezan i kada je izgovorio riječi: "Allahu ekber, Allahu ekber", Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "To potvrđuje čista ljudska priroda." Kada je čovjek proučio: "Ešhedu en la ilahe illa Allah, ešhedu enne Muham-meder-resulullah", Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "To te je spasilo ulaska u vatru." To je ljude zainteresiralo i kada su pogledali vidjeli su da je taj čovjek pastir koza.¹² Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao ovo za njega, jer je čovjek iskreno iz srca izgovorio ove riječi, ili je Allahov Poslanik, s.a.v.s., znao za njega da će postupati u svom životu shodno značenju ovih riječi. Jer, suhoparno izgovaranje ovih riječi bez praktične primjene u životu neće donijeti nikakve koristi.

¹⁰ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2683), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (11289), Ibn Madža pod brojem (4059), Ahmed pod brojem (21639), Hakim pod brojem (3596). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (29).

¹¹ Bilježi ga Ibn Madža pod brojem (4121). Pogledaj djelo Medžmeuz-zevaid pod brojem (5117), Et-Tergibu vet-terhibu pod brojem (814).

¹² Bilježi ga Muslim pod brojem (797), Tirmizi pod brojem (1620), Ahmed pod brojem (12097, 13107).

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Vehb bin Munebbih rekao: "Riječi "La ilahe illa Allah" su poput ključa, a farzovi su zupci toga ključa, pa ako na Sudnjem danu dođeš sa ključem koji ima zupce vrata Dženneta bit će otvorena pred tobom a ako dođeš sa ključem koji nema zupce vrata Dženneta neće biti otvorena pred tobom."¹³ Riječi: "La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah", najveća su oporuka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i suština njegove poslanice ogleda se u ovim riječima. Ibn Kajjim veli: "Ove riječi podrazumijevaju da čovjek obožava samo Allaha, dž.š., i da u pitanjima vjere slijedi samo Allahovog Poslanika, s.a.v.s." Obožavanje Allaha, dž.š., bez pripisivanja Njemu druga i istinsko slijedenje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bit će uzrok da ti on postane istinski uzor u tvom životu:

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje." (El-Ahzab, 21)

I hadis koji prenosi Damam bin Salebe, r.a., također je poznat i često ga možemo sresti u hadiskim zbirkama. Buhari ga navodi u poglavlju o znanju, a Muslim u poglavlju o imanu, a mnogo autora ga je proucavalo i komentarisalo.

Jednog je dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., ostao da sjedi sa svojim ashabima nakon obavljene ikindiye namaza.

¹³ Bilježi ga Buhari u poglavlju o dženazama, poglavlje pod brojem (1).

Damam bin Saleba, r.a., brat Benu Sada bin Bekra prišao je tome skupu i upitao: "Gdje je Muhammed bin Abdul-Mutallib?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je sin Abdullaha, ali on je spomenuo njegovog djeda jer je bio poznatiji i ugledniji među Arapima. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Bici na Hunejnu recitirao sljedeće stihove:

"Ja sam Vjerovjesnik, a ne izmišljeni prorok ja sam potomak Abdul-Mutallibov."u

Ljudi mu rekoše: "To je onaj čovjek bijele puti." On se probi kroz safove ljudi i poče dozivati: "Sine Abdul-Mutalliba!"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., se odazva.

Damam, r.a., reče: "Postavit ću ti neka teška pitanja pa se nemoj ljutiti na mene."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Pitaj šta god želiš."

Damam, r.a., reče: "Allahov Poslanice, ko je uzdigao nebesa?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Allah, dž.š."

Damam, r.a., dalje upita: "A ko je Zemlju ravnom učinio?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Allah, dž.š."

On upita: "A ko je brda nepomičnim stvorio?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Allah, dž.š."

Damam, r.a., reče: "Zaklinjem te Onim Koji je uzdigao nebesa i Koji je Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li te Allah, dž.š., uistinu nama poslao kao Svoga Poslanika?" Allahov je Poslanik, s.a.v.s., sjedio naslonjen, pa se uspravi a njegovo lice pocrveni zbog važnosti ovog pitanja i reče: "Da, tako mi Allaha, dž.š."

14 Bilježi ga Buhari pod brojem (20799), i Muslim pod brojem (4571). 24

Damam, r.a., dalje reče: "Zaklinjem te Onim Koji je nebesa uzdigao i Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li ti Allah, dž.š., uistinu naredio da nam naređuješ da obavljamo pet namaza u jednom danu i noći?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Da, tako mi Allaha, dž.š."

Damam, r.a., nastavio je postavljati pitanja sve dok nije spomenuo sve ruknove islama.

Kada je upitao o svemu što gaje zanimalo okrenuo se, odvezao svoju devu, uzjahao je, i nakon što je u desetak minuta saznao učenje islama rekao je: "Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da si ti Allahov Poslanik, s.a.v.s. Tako mi Allaha, dž.š., na ovo što sam čuo neću ništa ni dodati ni oduzeti. Ja sam Damam bin Saleba, brat Benu Sada bin Bekra." Allahov se Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu i obraćajući se ljudima reče: "Koga veseli da gleda u čovjeka koji je stanovnik Dženneta neka gleda u njega." U drugom predanju stoji: "Uspio je i spašen je ako je istinu govorio."¹⁵

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je Muazu, r.a.: "Hoćeš li da te uputim na vrata svakog dobra?"

Ibn Tejmijja u svojim Fetvama upitan je: "Je li tačno ono što neki ljudi kažu da su putevi koji vode Allahu, dž.š., neizbro-jivi? Da je njihov broj veći od broja stvorenja?"

Ibn Tejmijja je odgovorio: "Ako je namjera onoga koji to tvrdi da kaže da svako stvorenje može da bira svoj vlastiti put do Allaha, dž.š., onda to nije tačno, postoji samo put koji su pokazali vjerovjesnici čiji je pečat bio Muhammed, s.a.v.s. Međutim, ako želi da kaže da postoji mnogo načina činjenja dobra, onda su te riječi ispravne."

Zbog toga je Allah, dž.š., na Džennetu stvorio osmera vrata.

15 Bilježi ga Buhari pod brojem (63), Nesai pod brojem (2093, 2094), Ibn Madža pod brojem (1447), Ibn Hibban pod brojem (153).

"Iskreno, iz dubine srca, reci Bilalu plemenitom odmori naše duše, pozovi nas ezanom. Abdesti se vodom pokajanja iskrenog, otvorena osmera vrata džennetska čekat će te radosnog."

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko bude dijelio zlato i srebro na Allahovom, dž.š., putu bit će pozvan s jednih od džennetskih vrata: 'Allahov robe, ovo su vrata na koja trebaš ući.' Ko se bude isticao u obavljanju namaza bit će prozvan s vrata koja su predviđena da na njih uđu oni koji su se u tome isticali. Ko se bude isticao u dijeljenju sadake bit će pozvan da uđe u Džennet na

vrata koja su predviđena da na njih uđu oni koji su se u tome isticali. Ko se bude isticao u postu bit će pozvan da uđe na vrata koja su predviđena da na njih uđu oni koji su se u tome isticali. A ko se bude isticao u borbi na Allahovom, dž.š., putu bit će pozvan da uđe na vrata koja su predviđena da uđu na njih oni koji su se u tome isticali."16

U vjerodostojnom se predanju spominje da Džennet ima osmera vrata.17

Može se postaviti pitanje: Kako to da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao da postoji mnogo vrata činjenja dobra, i na osnovu toga napravio je podjelu među ljudima? A svi muslimani moraju klanjati i niko tu obavezu ne smije zapostaviti!

16 Bilježi ga Buhari pod brojem (1876, 3586), Muslim pod brojem (2324).

17 Bilježi ga Buhari pod brojem (3187, 3363), Muslim pod brojem (104,105, 506).

Značenje ovih riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jeste da svi muslimani treba da izvršavaju sve farzove, ali postoji neki koji pored farz namaza obavljaju i nafile pa zbog mnoštva tih nafila postanu poznati kao klanjači. Ibadet koji najčešće i najviše čini jeste namaz i kada ga obavlja najljepše se osjeća pa će zbog toga biti pozvan da uđe u Džennet na vrata koja su predviđena za one koji su se isticali u obavljanju namaza. Neki ljudi pak imaju veliku želju za borbom na Allahovom, dž.š., putu nakon što su izvršili druge farzove u vjeri pa će biti pozvani da uđu u Džennet na vrata koja su predviđena da kroz njih uđu oni koji su se istakli u borbi na Allahovom, dž.š., putu. Nekima je najdraže da obavljaju noćni namaz, i tako svaki čovjek ima neku svoju posebnu sklonost. Neki se nastoje približiti Allahu, dž.š., postom pa ga možeš vidjeti da u vrelom ljetnom danu ne jede i ne pije. Takvi će ući na vrata Rejjan a koja će ući samo postači. Neki pak svoju dušu obveseljavaju spominjanjem Allaha, dž.š., nakon obavljenih namaza tako da su njihovi jezici u stalnom pokretu zbog spominjanja Allaha, dž.š.

"Kada se razbolimo zikrom se liječimo, a kada ponekad to zaboravimo bolesti se opet vratimo."

Isti je slučaj i sa džihadom i to je uputa Allaha, dž.š., kojoj upućuje onoga koga želi.

Ibn Kajjim u svom djelu Tarikul-hidžretejni veli: "Neki se ističu u pojedinim ibadetima a postoje i pojedinci koji su dostigli u svakom ibadetu savršenstvo; obavljaju namaz s onima koji namaz obavljaju, kada vidi one koji spominju Allaha, dž.š., odmah im se priključi, niko ga ne može preteći u dijeljenju sadake i to je Allahova, dž.š., odlika koju daje onome kome želi a Allah, dž.š., je uistinu dobar prema Svojim robovima. Npri-mjer Ebu Bekr, r.a., je činio najviše ibadeta Allahu, dž.š., bio je pun strahopoštovanja, obavljao je namaz, postio je, borio se na Allahovom, dž.š., putu, bio je pravedan, trošio je svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu, brinuo se o tome u čemu provodi svoje vrijeme - provodio ga je u plakanju iz straha od Allaha, dž.š., a sve to činio je u službi riječima: "La ilahe illa Allah", kako bi uzdigao zastavu islama i prednjačio je u činjenju svakog dobra.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao Muazu, r.a.: "Hoćeš li da te uputim na vrata svakog dobra?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., dobro je poznao osobine ljudi koji su ga okruživali, njihove mogućnosti i sposobnosti.

Dešavalo se da mu dođe čovjek i kaže: "Allahov Poslanice, uputi me na djelo koje trebam činiti", pa bi ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućivao na djelo koje treba činiti.

Jedne prilike došao mu je čovjek, koji je bio mršav i slabe tjelesne građe, pa je rekao:

"Uputi me na djelo koje trebam činiti." Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao mu je: "Neprestano spo-minjiAllaha, dž.š."18

Nakon toga, dolazi mu mladić koji traži dozvolu za odlazak u borbu na Allahovom, dž.š., putu, pa ga Allahov Poslanik, s.a.v.s., pita: "Jesu li ti roditelji živi?" Kada je mladić odgovorio da jesu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Brini se o njima, to je tvoja borba na Allahovom, dž.š., putu."19 Nakon njega dolazi mu neki čovjek i traži savjet o tome koje je

djelo najbolje da čini, pa mu Allahov Poslanik, s.a.v.s., veli: "Posti, jer ne postoji ibadet koji je ravan postu."¹⁰

Drugi čovjek ga pita: "Reci mi da li postoji djelo koje je ravno borbi na Allahovom, dž.š., putu", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovara: "Nepostoji takvo djelo"²¹

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Hoćeš li da te uputim na vrata svakog dobra? Post je štit..."

18 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3506), Ibn Madža pod brojem (3876), Ahmed pod brojem (17350). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2279).

19 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (1672), Ahmed pod brojem (6840).

20 Bilježi ga Ibn Huzejma pod brojem (1894), Ibn Hibban pod brojem (3426).

21 Bilježi ga Buhari pod brojem (2726), i Nesai pod brojem (3130).

Post je uistinu nevjerojatan ibadet koji istinski odgaja čovjekovu dušu i krije u sebi koristi koje samo Allah, dž.š., poznaje. Zbog toga, savjetujem i sebi i vama da iskoristimo svaku pogodnu priliku i da postimo dobrovoljni post, npr. na dan Ašure, koji pada na deseti dan mjeseca muharrema, a sunnet je postiti dan prije i dan poslije ovog dana. U vjerodostojnom se hadisu prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Onome ko posti ovaj dan Allah, dž.š., oprosti sve manje grijeha koje čini u toj godini."²²

Allah, dž.š., zbog posta ovog dana oprosti sve grijeha koji su počinjeni u prethodnoj godini. Ashabi, r.a., postili su koliko god su mogli. Kada je musliman u borbi može sebi pružiti olakšicu i mrsiti jer mu je potrebna snaga da se bori. Ali, postojalo je nekoliko ashaba koji ni u tom trenutku nisu htjeli mrsiti poput Abdullaha bin Revahe, r.a., poznatog pjesnika i mladog junaka koji se zavjetovao da će žrtvovati svoju dušu, pa je Allah, dž.š., primio njegovu žrtvu a Allah, dž.š., prima ibadete iskrenih. U Bici na Muti osvanuo je kao postač i bio je treći po redu komandant u muslimanskoj vojsci nakon Zejda bin Harisa, r.a., i Džafera, r.a. Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je pod njihovim vodstvom tri hiljade ratnika a broj njihovih neprijatelja prema tvrdnji nekih historičara prelazio je stotinu osamdeset hiljada. Kada su se dvije vojske susrele, i kada su muslimani ugledali ovaj ogroman broj vojnika, koji su izgledali poput brda, njih stotinu osamdeset hiljada i svi oni željeli su da oslobode Arapski poluotok. Abdullah bin Revvaha, r.a., poznati muslimanski ratnik istupio je pred muslimansku vojsku i rekao je: "Ljudi, mi smo došli ovdje želeći da postignemo jedno od dva dobra; ili smrt na Allahovom, dž.š., putu ili pobjedu i uzdizanje zastave islama. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je život Abdullaha bin Revahe neću se vratiti s ovog mjesta sve dok ne poginem ili dok islam ne doživi pobjedu." Nakon ovih riječi polomio je korice svoje sablje, a ovo je kod Arapa značilo borbu do smrti. Istupio je prvo muslimanski vojskovođa Zejd i pao je kao šehid. Nakon njega je istupio Džafer, r.a., pa je i on poginuo.

22 Bilježi ga Muslim pod brojem (2699,2700), Ebu Davud pod brojem (2426), Tirmizi pod brojem (747).

Nakon njih dvojice došao je red na njega da uzdigne zastavu "La ilahe illa Allah" a već je bilo nastupilo vrijeme zalaska sunca, koje se s posljednjim zrakama opraštalo s posljednjim danom koji je Abdullah proveo na ovom svijetu. Njegova su usta bila potpuno suha zbog žeđi a sjedio je na leđima svoga konja.

Kada je pozvan odmah se odazvao. Rekoše mu: "Džafer je ubijen, sada je red na tebe da istupiš naprijed." On reče: "Dajte mi nešto hrane da njome ojačam svoje tijelo jer ovaj dan proveo sam posteći." Dodali su mu komad mesa, ali kada je stavio prvi zalogaj u usta nije osjetio nikakvu slast. A kakvu slast bi mogao osjećati u trenutku kada se ashabi bore sa neprijateljem i kada po njihovim glavama pljušte britke sablje. Zar da jede a pred sobom

gleda Džafera, r.a., amidžića Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako ga sijeku na komade? Zar da jede a pred njegovim očima je sasječen Zejd bin Haris, r.a.?

Dohvatio je svoju sablju i izrecitirao je sljedeće stihove:

"Kunem ti se, dušo moja, krenut ćeš, krenut ćeš pa makar ti to i mrsko bilo.

Kad junaci jurnu i ratni poklič zagrmi zbog čega vidim da ne čezneš za džennetskom baščom divnom, pa ti si stvoren od kapi sjemena u stomaku majčinom."23

Nakon toga, jurnuo je u napad - hrabro se borio sve dok nije poginuo pred sami zalazak sunca, a Allah, dž.š., omogućio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., da iz Medine prati tok bitke. Allah, dž.š., omogućio mu je da iz Medine gleda šta se dešava u Omanu, vidio je vojnike kako se međusobno ubijaju. Okupio je svoje ashabe i plačući se ispeo na mimber, a od silnog plača jedva je rekao: "Trenutno gledam u tri divana u Džennetu, a iznad divana Abdullaha bin Revvahe, r.a., lete džennetske ptice. Svi su oni ušli u Džennet — neka je Allah, dž.š., zadovoljan s njima."14

"To su oni koji su ovim svijetom bezvrijednim kupili Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, pa su nazvani sretnim."

23 Ove stihove bilježi Ibn Madža pod brojem (2864), i Bejheki pod brojem (18849), i Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (21808).

To su ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Ebu Derda, r.a., rekao: "Putovali smo jedne prilike s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., a bila je velika vrućina pa smo, da bi se zaštitili, stavljali ruke iznad glava. Zamisli kako je izaći u suhu pustinju koja prži kožu. Zamisli kako u takvoj situaciji ashabi stavljaju ruke na glavu, da bi se zaštitili od sunca. Na tom putovanju niko od nas nije postio osim Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i Abdullaha bin Revvahe, r.a."25

Sinovi Ebu Musa el-Ešarija, r.a., tražili su od svoga oca da im nešto oporuci, pa im je rekao: "Postite u vrelin ljetnim danima i kada idete u boj, Allah, dž.š., zaštit će vas od vrelina na Sudnjem danu."

Pripovijedajući o biografiji jednog pobožnog čovjeka Ibn Kesir navodi daje Revh bin Zimba, jedan od emevijskih namjesnika - neki kažu u vrijeme Abdul-Melika bin Mervana, a neki kažu da je bio namjesnik u vrijeme hilafeta Velida bin Abdul-Melika - krenuo je na putovanje u Meku želeći obaviti umru. U njegovom društvu bila je velika pratnja koja je sa sobom nosila razne vrste mirotija, razne vrste hrane i pića. Dok je putovao ugledao je nekog čovjeka koji bi malo išao pa bi zastao i klanjao dva rekata. Revh naredi: "Dovedite mi onog čovjeka."

24 Bilježi ga Taberani. Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (753).

25 Bilježi ga Muslim pod brojem (2583, 2584), Ebu Davud (2410), Ahmed pod brojem (21317, 2584).

Vojnici iz pratnje krenuše i dovedoše tog čovjeka pred Ibn Zimbaa, koji mu reče: "Čovječe, želim da večeras budeš moj gost i da jedeš s nama." Međutim, taj nepoznati čovjek reče:

"Prije tebe pozvao me je Onaj Koji je plemenitiji od tebe."

Revh upita: "Ko je to plemenitiji od mene, a u ovoj pustinji ne postoji niko drugi?"

Čovjek reče: "Pozvao me je Gospodar svih svjetova da večeras iftarim kod Njega."

Revh upita: "Zar postiš?"

Čovjek odgovori: "Da."

Revh reče: "Omrsi se kod mene danas, a sutra posti."

Čovjek upita: "A možeš li mi garantirati da ću živjeti do sutra?"

Revh reče: "Ne mogu ti to garantirati."

Čovjek reče: "Ne, tako mi Allaha, dž.š., neću se danas omrsiti jer se bojim da ću sutra umrijeti."

Revh zaplaka i reče: "Uzaludno si protratio život, o Revhe sine Zimbaa, na soframa emevijskih halifa."

Zbog toga, svi dobri i odabrani robovi kao svoj put do Dženneta odabrali su post.

U biografiji Ebu Talhe, r.a., za kojeg je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moj život, ratni poklič Ebu Talhe, r.a., bolji je od stotinu konjanika."²⁶ Samo njegov glas kada uzvikne tekbir u trenutku kada se dvije vojske sudare i počnu sjeći jedni druge, a koliko li je tek vrijedio u cijelosti? O njemu pripovijedaju: "U vrijeme dok su muslimani ratovali postio je samo u mjesecu ramazanu, a nakon smrti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., postio je sve dane osim ramazanskog i kur-banskog Bajrama i tako je radio narednih četrdeset godina." Ovaj podatak o njemu ne navodimo kako bismo diskutirali o tome da li je dozvoljeno neprekidno postiti nego da bi uzeli pouku iz toga i kako bi ukazali na njegovu ambicioznost kada su u pitanju dobrovoljni ibadeti.

A Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Post je štit."

²⁶ Bilježi ga Ahmed pod brojem (11840, 11846, 12812), Hakim pod brojem (5557), Abd bin Humejd u djelu El-Muntehab pod brojem (1384), Ibn Ebi Šejba u djelu El-Musannef pod brojem (29158). Pogledaj djelo Sahihul-džami pod brojem (6329).

Muslim u svom Sahihu bilježi predanje Ebu Seida, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko isposti jedan dan na Allahovom, dž.š., putu Allah, dž.š., udaljit će ga od džehe-nnemske vatre na udaljenosti od sedamdeset godina putovanja."²⁷

O Ibn Omeru, r.a., pripovijedaju da je postio na vrelom medinskom zraku, a u to vrijeme nije bilo rashladnih uređaja niti hladne vode. Stavljao je posudu na granu palme i iz te mu je posude kapala voda na grudi i na taj način se rashlađivao. Neko mu je rekao: "Zašto ne odgodiš post za zimski period?" a on je odgovorio: "Bojim se da ne umrem prije nego dođe zima jer svačiji život je ograničen."

"o umorni, koji žudiš da svoje tijelo odmornim učiniš zar svoje tijelo u onome što će ti propast donijeti slamaš."

Okreni se svojoj duši i upotpuni vrline njene, jer ti si insan zbog duše a ne zbog ljudske figure ugojene."

Ibn Hubejra, autor djela El-Ifsah, bio je jedan od najve-ličanstvenijih i najskromnijih vezira u historiji islama. Bio je vezir u vrijeme hilafeta El-Mustendžida el-Abbasija a također je bio i poznati hadiski učenjak.

Jednog petka, poslije ikindiye namaza, sjedio je u halki hadisa gdje su mu učenjaci čitali izreke Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i toliko je plakao da su ljudi rekli: "On će večeras sigurno umrijeti."

Na putovanju prema Meki mnogo je ogladnio ali nije htio ništa jesti jer je postio. Kada je stigao u Meku zatekao je njene stanovnike u nevolji, jer je nestalo vode zbog velike suše tako da su ljudi bili na granici života i smrti. Abdestio se i nakon toga proučio sljedeću dovu: "Allahu, napoji nas kišom, Allahu, napoji nas kišom."

²⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (2664, 2666), Nesai pod brojem (2246, 2254), Ibn Madža pod brojem (1769).

U djelu Tabekatul-hanabile navodi se da je pred akšam počela padati obilna kiša u kojoj je bilo leda tako da su ljudi ugasili žed, koja ih je mučila. On je uzeo komad leda i rekao: "Kamo sreće da sam zamolio Allaha, dž.š., da mi oprosti, kamo sreće da sam zamolio Allaha, dž.š., da mi oprosti."

Ovo je bio Ibn Hubejra, jedan od najuglednijih vezira, bogobožan, skrušen i učen.

Ono na što smo htjeli skrenuti pažnju navodeći ovu priču jeste poruka iz hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: "Post je štit." Post će vjernika zaštititi od Allahove, dž.š., srdžbe na Sudnjem danu, zato, draga braćo, postite ali nemojte pretjerivati u tome.

U djelu Sijeru alami nubela hafiz Ez-Zehebi navodi da je neki pobožnjak rekao: "Posti što više možeš ali nemoj pretjerivati, a umjerenost je da postiš od svakog mjeseca tri dana."

U najveličanstveniji post ubraja se post svakog dana kako su to činili Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Ibrahim, a.s.

"Post je štit a sadaka poništava grijehе kao što voda gasi vatru."

Sadaka je drugi ključ činjenja dobrih djela, jer lijepa riječ jeste sadaka, osmjeh pri susretu s bratom muslimanom jeste sadaka, blagost prema muslimanima jeste sadaka.

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada osvane, musliman je dužan da za svaki svoj zglob udijeli sadaku — ako pomiri dvoje zavađenih to je kao da je udijelio sadaku, lijepa riječ jeste sadaka, svako slavljenje Allaha, dž.š., jeste sadaka."28

Poruka iz ovog hadisa jeste da vjernik treba udjeljivati sadaku i to je bio razlog da mnogi dobri Allahovi, dž.š., robovi uđu u Džennet.

Najveličanstveniji primjer kada je u pitanju udjeljivanje sadake jeste Ebu Bekr, r.a., jer je on sav svoj imetak udijelio na Allahovom, dž.š., putu i ništa nije ostavio za sebe.

Omer, r.a., udijelio je pola svoga imetka.

A Osman, r.a., opremio je vojsku koja je išla u pohod na Tebuk tako da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allahu, budi zadovoljan s Osmanom jer i ja sam s njim zadovoljan. Allahu, oprosti Osmanu prijašnje i potonje grijehе."19

Pripovijeda se daje trgovačka karavana koja je pripadala Abdurrahmanu bin Avfu, r.a., stigla u Medinu, pa on upita okupljene trgovce: "Koliku cijenu ćete mi dati za moju robu?" Ljudi odgovoriše: "Za svaki tvoj utrošeni dirhem dat ćemo ti još jedan dirhem." On reče: "Ali, ja imam nekoga ko mi nudi više."

Trgovci rekoše: "Dat ćemo ti dva dirhema."

Abdurrahman reče: "Imam još veću ponudu."

Trgovci rekoše: "Dat ćemo ti tri dirhema."

28 Bilježi ga Muslim pod brojem (1621), Ebu Davud pod brojem (1285).

29 Opširnije o ovome pogledaj u djelu Džamiul-usul pod naslovom Odlike Osmana, r.a., pod brojem (8/632-647), i u djelu El-Bidaja ven-nihaja autora Ibn Kesira pod brojem (5/212).

I dalje trgovci rekoše: "Ovdje su okupljeni svi trgovci iz Medine i ne postoji niko ko će ti dati više od toga." Međutim, Abdurrahman, r.a., reče: "Allah, dž.š., mi nudi za svaki dirhem od deset do sedamsto dirhema i mnogo više od toga:

"Oni koji imanja svoja troše na Allahovu putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. — A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjereno dobar i sve zna." (El-Bekara, 261)

Nakon toga je rekao: 'Ljudi, uzimam vas za svjedoke da sav ovaj imetak udjeljujem na Allahovom, dž.š., putu.'" Ljudi na to počеше uzvikivati: "Da te Allah, dž.š., napoji s džennetskih izvora."

Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da sadaka poništava loša djela potvrđuje i ajet:

"I obavljaj molitvu početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele." (Hud, 114)

Učenjaci kažu: "Među dobra djela, koja najviše poništavaju loša, ubrajaju se namaz i sadaka." Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., uputio je Muazu, r.a., da dijeli sadaku jer to je jedan od najvrjednijih ključeva koji otvaraju vrata ka činjenju dobrih djela.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., također mu je rekao: "7 namaz obavljen u dubini noći." I nakon toga mu je proučio ajet:

"Bokovi njihovi se postelja lišavaju i oni se Gospodaru svome iz straha i želje klanjaju, a dio onoga što im dajemo udjeljuju." (Es-Sedžda, 16)

Obavljanje namaza, posebno dobrovoljnog noćnog namaza u današnjem vremenu veoma malo se prakticira, i molimo Allaha, dž.š., da nas pomogne u tome. Razlog tome jeste mnoštvo grijeha kao i pretjerivanje u nekim dozvoljenim djelima, bdijenje noću čineći ono u čemu nema nikakve koristi. Kad god vjernik ne zaspi na vrijeme prespava taj period u noći u kojem se naš Gospodar spušta na zemaljsko nebo, i doziva: "Ima li neko da nešto traži pa da udovoljim njegovoj molbi? Ima li neko da traži oprost pa da mu oprostim? Ima li neko da doziva pa da mu se odazovem?"³⁰

"Upitao sam mrklu noć: Šta je najčudnije što u noćnim razgovorima čude?

Noć mi reče: 'Nikada u životu nisam čula razgovor poput razgovora dvoje koji jedno drugome do zore ljubav nude.'"

Jedan od najljepših ibadeta koje vjernik može činiti, a koji odgaja ljudsku dušu i poništava grijeh, i jača njegov iman jeste noćni namaz, pa makar trajao pola sahata ili manje od toga. Dovoljno je obaviti samo dva rekata, zato nastoj da svake noći obaviš makar dva rekata prije nastupanja zore, Allah, dž.š., podariti će ti iman, svjetlo i uvjerenje, učvrstit će te na Pravome putu i učiniti ustrajnim.

Zbog toga, Ibn Dževzi tvrdi da noćni namaz najbolje može odgojiti ljudsku dušu i to je ono što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., oporučio Abdullahu bin Omeru, r.a., kada ga je o njemu upitala Hafsa, r.a. Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "Divan li je Abdullah čovjek, još samo kada bi obavljao noćni namaz."

³⁰ Ovo se navodi u hadisu koji bilježi Buhari pod brojem (1128), Muslim pod brojem (1722).

Nakon ovih riječi Abdullah, r.a., samo je malo noću spavao.³¹ Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Ibn Amru, r.a.: "Abdullah, nemoj biti poput tog i tog čovjeka, koji je počeo obavljati noćni namaz pa je prekinuo s time."³²

Treba oživjeti ovaj sunet koji je zapostavljen i kojeg su ljudi počeli izbjegavati osim malo onih kojima se Allah, dž.š., smilovao. Dovoljno je da vjernik ustane makar malo noću da obavi dva rekata i da nakon njih zamoli Allaha, dž.š., za oprost, da podigne ruke u dovi pred Onim Koji sve tajne poznaje, Koji olakšava vjernicima njihove potrebe i nijednu molbu ne odbija, Koji sve jezike svijeta razumije i sva šaputanja čuje.

Zato, neka se vjernik u ovom periodu noći požali Allahu, dž.š., na muke koje ga muče, na svoju nemoć i slabost, na grijeh, jer, ako Allah, dž.š., neće biti milostiv ko će osim Njega to biti. Ako On neće oprostiti grijeh, ko će mimo Njega to učiniti? Ako On neće primiti naša pokajanja, niko to osim Njega nije u stanju uraditi.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Hoćeš li da te uputim na ono što će ti sačuvati sve nabrojano?" Muaz, r.a., je rekao: "Svakako da hoću, Allahov Poslanice, s.a.v.s." Allahov Poslanik, s.a.v.s., pokazao je na jezik, i rekao: "Kontroliraj svoj jezik."

Najopasnije što može uništiti čovjeka jeste njegov jezik. Zbog toga su mudraci rekli:

"Devet desetina grijeha rezultat su greški koje napravi jezik." Imam Gazali je u svom Ihjau naveo deset poglavlja koja govore o grijesima koji su rezultat jezika. Kad god bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio o grijesima prvo bi spomenuo grijeh, koje čovjek učini svojim jezikom, jer jezik je prvi organ koji požuri i načini grešku. Jezik progovori bez kontrole,

izađe iz usta a da čovjek to i ne osjeti, ogovara, prenosi tuđe riječi, izgovara vulgarne riječi, izgovori tako grdnu riječ da zbog nje čovjek sedamdeset godina pada ka dnu Džehennema, molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva od toga.

31 Bilježi ga Buhari pod brojem (1139), Muslim pod brojem (6323).

32 Bilježi ga Buhari pod brojem (1135), Muslim pod brojem (2686).

Prenosi se da je Ebu Bekr, r.a., jedne prilike pokazao na svoj jezik i rekao: "Koliko me je puta ovaj jezik doveo u neprilike?"³³

Ovo je rekao, a on je bio Ebu Bekr, r.a. Šta je tek onda s nama?

Abdullah bin Abbas, r.a., jedne je prilike plakao na brdu Saffa i govorio: "O jeziku moj, govori samo ono što je dobro steći ćeš mnogo dobra, i čuvaj se da ne govoriš ono što je zlo sačuvati ćeš se od mnogog zla."

Imam Šafija u svojim je stihovima rekao:

"Svojim jezikom ne spominji mahane drugih, jer i ti mahane imaš a kod ljudi jezici su mnogi.

Očima svojim ne gledaj u ono što je sramota čuvaj ih dobro i reci im: 'Kako ćete se suprotstaviti očima ljudi mnogih.'"

Buhari u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko mi garantira da će sačuvati ono što mu je u ustima i ono što mu je između nogu ja mu garantiram Džennet."³⁴

Ovo je garancija od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ali, ima li neko da njemu može pružiti garanciju da će se čuvati grijeha?

33 Bilježi ga Malik u svom Muvettau pod brojem (1835), Ebu Jala pod brojem (5), Ibn Ebi Sejba pod brojem (22242). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (4869).

34 Bilježi ga Buhari pod brojem (6327), Tirmizi pod brojem (2452).

Razmisli o onome što si učinio otkako je svanulo jutro pa do mrkle noći kada legneš u postelju. Ako uspiješ postići da umjesto što neprestano pričaš spominješ Allaha, dž.š., bit ćeš sretan. Ako razgovaraš s ljudima, nastoj da što više pričaš o pokornosti Allahu, dž.š. Kloni se bespotrebnog govora, besmislica, prenošenja tuđih riječi, laži. To je jedini ispravan put, jer je Allah, dž.š., opomenuo vjernike da se oni klone besmislica i da se ne upuštaju u besposlice s besposličarima.

Prenosi se da je Rebi bin Hajsem, poznati pobožnjak iz generacije tabiina analizirao šta je pričao od džume do džume, pa su ga ljudi upitali: "Kako si u stanju to učiniti?" On je odgovorio: "Zar mislite da pored mene ne postoje budni promatrači koji se nalaze s moje desne i lijeve strane i koji bilježe sve što kažem?"

Autor djela Et-Tezkira navodi da je Ata bin Ebi Rebbah rekao: "Ljudi, bojte se Allaha, dž.š., kada su u pitanju vaši jezici, govorite samo ono što je dobro, učite Kur'an, spominjite Allaha, dž.š., naređujte da se dobra djela čine, a loših se klonite, jer sve što učinite pomno se prati."

Aiša, r.a., jedne je noći poslije jaciye namaza čula neke svoje komšinice da razgovaraju pa je poslala svoju sluškinju, i po njoj im je poručila: "Bojte se Allaha, dž.š., i prestanite pričati neka se i meleki pisari malo odmore."

Utječemo se Allahu, dž.š., od jezika koji je sklon grije-šenju, od jezika koji nije u stanju da govori istinu, od jezika koji govori besmislice, jer znak daje Allah, dž.š., uputio Svoga roba jeste to da on sa svojim jezikom govori samo ono što je ispravno. Allah, dž.š., rekao je:

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijeha vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao - postići će ono što bude želio." (El-Ahzab, 70-71)

Veličanstven je Gospodar tvoj, Dostojanstveni, i daleko od onoga kako Ga predstavljaju oni, i mir poslanicima, i hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova.
Neka je salavat i selam našem Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Slast imana

Hvala Allahu, dž.š., Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost od grijeha molimo. Utječemo Mu se od zla duša naših i posljedica ružnih djela koja smo počinili. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov, dž.š., rob i poslanik.

Buhari i Muslim u svojim Sahihima bilježe predanje u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko bude imao tri osobine osjetit će slast imana; da mu je Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., draži od svega ostalog, da voli drugog muslimana isključivo u ime Allaha, dž.š., i da mrzi da vrati u nevjerstvo kao što mrzi da bude bačen u vatru."³⁵ Ovaj hadis prenosi veliki broj učenjaka.

Buhari je ovaj hadis zabilježio u poglavlju "Slast imana".

Ibn Ebi Džemre veli: "Buhari je ovo poglavlje nazvao "Slast imana", jer je Allah, dž.š., opisao iman, odnosno riječi koje potvrđuju Allahovu, dž.š., jednoću da su poput drveta koje ima slasne plodove. To drvo su riječi: "La ilahe illa Allah", njegova stabla su ruknovi islama, njegove grane su farzovi i dobrovoljni ibadeti, njegovo lišće su dobra djela, a plodovi svega toga I jesu sreća, zadovoljstvo i radost u ispoljavanju vjere islama, a osjećaju ih oni koji se pokoravaju Allahu, dž.š., i koji su ustrajni u tome." Zbog toga je Buhari ovo poglavlje naslovio "Slast imana", jer će onaj koji bude imao tri spomenute osobine osjetiti slast imana. Bilježi ga Buhari pod brojem (16, 21, 6790), Muslim pod brojem (128).

Prva osobina: "Da mu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., budu draži od svega ostalog." Ali, zbog čega je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Da mu Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., budu draži od svega ostalog?" Zašto je Poslanik, s.a.v.s., upotrijebio jednu zamjenicu huma za Allaha i Poslanika, iako je prekorio govornika koji je isto to uradio govoreći: "Ko se pokorava Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., na Pravom je putu, a ko im je nepokoran samom sebi će štetu nanijeti." Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu je rekao: "Sjedi, loš si ti govornik koji se obraća narodu."³⁶ Prekorio ga je zbog toga što je i Allaha, dž.š., i Poslanika, s.a.v.s., spomenuo s jednom zamjenicom.

Postoji više odgovora na ovo pitanje.

Prvo: razlog tome jeste činjenica što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., najbolje poznavao Uzvišenog Gospodara i koje počasti i veličanja On zaslužuje tako da niko ne može pomisliti da je on uskratio neko pravo Allaha, dž.š., ili da je sebe uzvisio mimo onoga što zaslužuje pa se u tom pravu izjednačio s Allahom, dž.š. Ovo niko ne smije pomisliti o njemu i nemoguće je da je on to učinio. Zbog toga je ukorio ovog govornika jer su neki iz njegovih riječi mogli razumjeti izjednačavanje Allaha, dž.š., i Poslanika, s.a.v.s., i postojala je opasnost da beduini koji su ga slušali tako to razumiju.

Neki pak smatraju daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu upotrijebio ovu zamjenicu kako bi skratio tekst hadisa kako bi ga ljudi mogli što lakše zapamtiti.

³⁶ Bilježi ga Muslim pod brojem (1960), Ebu Davud pod brojem (1099,4977). Nesai pod brojem (3281), Ahmed pod brojem (17906, 19018).

Što se tiče ovog beduina on je držao govor pa mu je bilo bolje i preče da obrazloži svoj govor i da pojasni šta želi reći.

Neki pak smatraju - i to je najispravnije - da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu upotrijebio jednu zamjenicu, jer ljubav prema Allahu, dž.š., neminovno podrazumijeva ljubav prema Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., i koji god je čovjek nepokoran Poslaniku, s.a.v.s., on je nepokoran i Allahu, dž.š.

• Uzroci ljubavi prema Allahu, dž.š.

Navest ćemo neke od ibadeta koji će pomoći vjerniku da poveća svoju ljubav prema Allahu, dž.š.

Prvi: da vodi brigu o strogim vjerskim dužnostima — far-zovima, jer oni su prvi ključ koji vodi ka Allahu, dž.š., ko ne izvršava farzove neka plaće nad samim sobom i neka zna da neće dobiti nikakvu nagradu od Allaha, dž.š., i neće imati nikakva udjela u Džennetu. Jer neizvršavanje farzova jasan je znak licemjerstva, grijeha, i nepokoravanja Allahu, dž.š. Onaj ko bude obavljao namaz i redovno posjećivao džamiju, a obavlja i druge farzove, mi ćemo na ovom svijetu, kada ga budemo spuštali u kabur, i kada budemo proživljeni na Sudnjem danu, svjedočiti za njega daje vjernik, a Allah, dž.š., donijet će konačnu presudu o njemu.

A onome ko ne bude obavljao namaz, bude to olahko shvaćao, mi ćemo biti svjedoci na ovom svijetu, prilikom spuštanja u kabur i na onom svijetu, da je bio grješnik i Allah, dž.š., će mu presuditi. Allah, dž.š., u hadisi-kudsiji je rekao:

"Najdraže Meni s čime Mi se može Moj rob približiti jesu farzovi koje sam mu propisao."³⁷

Drugi: učenje Kurana i razmišljanje o značenju njegovih ajeta. Jer, Kuran je Allahov, dž.š., govor objavljen na Zemlji, on je mjerilo pomoću kojeg će vjernik spoznati veličinu svoga imana. Ako vidiš vjernika da stalno, svaki dan uči Kuran, znaj daje on blizak Allahu, dž.š., i daje veoma blizu toga da svom svojom dušom i srcem zavoli Allaha, dž.š. Nije uvjet da musliman ili Allahov, dž.š., štićenik (evlija) zna cijeli Kuran napamet. Ako bi znao malo Kur'an napamet, ali bude radio prema onome što zna, bit će od onih koji su bogobojažni. Treći: neprestano spominjanje i sjećanje na Allaha, dž.š. Spominjanje Allaha, dž.š., tjera šejtana od vjernika, čini da vjernik bude pod zaštitom Milostivog, u Njegovoj pokornosti i zadovoljstvu i da bude daleko od svega što će rasrditi Jednog i Jedinog. Najveća korist od spominjanja Allaha, dž.š., jeste to da vjernik biva sačuvan od licemjerstva, jer Allah, dž.š., opisao je licemjere: "...a Allaha gotovo da i ne spomenu." (En-Nisa, 142)

Četvrti: da vjernik čini što više dobrovoljnih ibadeta, npr. dobrovoljni namazi, post, sadaka i sl.

³⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (6355), i Ibn Hibban pod brojem (346).

*** Uzroci ljubavi prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.**

Prvi: spoznaja blagodati koju je dobio svaki vjernik poslanstvom Muhammeda, s.a.v.s., jer da nije njega bili bismo u neznanju i zabludi čije granice bi poznavao samo Allah, dž.š. Arapi su prije poslanstva Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bili poniženiji i slabiji od dječije igračke. Kada je Allah, dž.š., poslao ovog plemenitog Poslanika, s.a.v.s., s njim je uzdigao zastavu islama, sve ljudske vrijednosti uzdignute su, i kada osjetiš da je tvoja vjera, tvoja sreća i blagodati u kojima uživaš rezultat njegove misije, zavoljet ćeš ga neizmjernom ljubavlju.

Drugi: čitanje o njegovim plemenitim osobinama koje se spominju u Kuranu, njegovim hadisima, kao i u autentičnim biografijama, koje govore o svim detaljima njegovog života. Kada budeš čitao o njemu, shvatit ćeš da je on najčasnije Allahovo dž.š., stvorenje, i da je od svih stvorenja on bio najmilostiviji i zbog toga ćeš ga zavoljeti. Koje god poglavlje da čitaš iz oblasti šerijatskog prava, odnosa prema drugim ljudima, iz oblasti morala i ponašanja, vidjet ćeš jednostavnost i praktičnost.

Treći: trebaš znati da tvoj iman neće biti potpun sve dok ne budeš volio Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kod onoga kod koga nije potpuna ljubav prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., iman ne može biti potpun.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Da voli drugog muslimana isključivo u ime Allaha, dž.š."

Dužnost vjernika jeste da voli sve muslimane općenito. Međutim, ta ljubav ne može biti jednaka prema svima nego će biti razmjerna pokornosti i bliskosti Allahu, dž.š.

Što više musliman bude griješio sve ćemo više biti dalji od njega. Ko se bude više pokoravao Allahu, dž.š., više ćemo ga voljeti, i više ćemo se družiti s njim. Ponekad smo svjedoci slučaja da neki musliman učini mali grijeh a drugi musliman zbog toga prekine svaki kontakt s njim, nazove ga velikim grješni-kom i potvori ga. Ovakav postupak siguran je znak nepotpunog razumijevanja učenja vjere. Nama je naređeno da budemo umjereni i pravedni. Allah, dž.š., je rekao: "I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu." (El-Bekara, 143) I rekao je Uzvišeni: "A onaj kome je znanje darovano - darovan je blagom neizmjernim." (El-Bekara, 269) Mudrost je da postaviš svaku stvar na njeno mjesto. Mudrost je i da dadneš ljudima ono što zaslužuju, shodno njihovoj udaljenosti ili bliskosti s Allahom, dž.š.

Postoji mnogo hadisa koji podstiču vjernike da vole dobre ljude. Muslim u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah, dž.š., će na Sudnjem danu reći: 'Gdje su oni koji su se u ime Moje veličanstvenosti voljeli?' Danas ću ih smjestiti u Moj hlad, na dan kada neće biti drugog osim Mojega hlada.'"38

Također se vjerodostojno prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da će Allah, dž.š., na Sudnjem danu u svoj hlad smjestiti:

"Dvojicu ljudi koji su se voljeli u ime Allaha, dž.š., zbog njega su se sastajali i rastajali. Ibn Omer, r.a., rekao je: "Tako mi Allaha, dž.š., kada bih svaki dan postio, i kada bih po cijelu noć klanjao i kada bih sav svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu potrošio, ali ne budem volio one koji su pokorni Allahu, dž.š., i mrzio one koji su Mu nepokorni, bojao bih se da će me Allah, dž.š., na Sudnjem danu naglavačke baciti u vatru."

Ova vjera podrazumijeva istinsku ljubav prema dobru i odricanje od zla, a ne samo puke tvrdnje. Možemo vidjeti muslimane koji klanjaju i poste, obavljaju hadž i umru, ali vole one koji šire nered na Zemlji i koji čine loša djela.

Musliman može voljeti samo one koji su bogobožni i mrziti samo grješnike, makar taj grješnik bio njegov brat, otac, majka, jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čovjek ispovijeda vjeru onoga koga voli."40

Pjesnik veli:

"Ne pitaj o čovjeku nego o prijatelju njegovom, jer svaki se čovjek za onim koga voli povodi."

38 Bilježi ga Muslim pod brojem (6500), Ahmed pod brojem (10680), Darimi pod brojem (2756).

39 Bilježi ga Buhari pod brojem (651,1403), Muslim pod brojem (2333).

40 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (4829), Tirmizi pod brojem (2418), Ahmed pod brojem (7986), Hakim pod brojem (7395). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (5019).

Vjernici se trebaju što više družiti na ovom svijetu, jer kao što veli Hasan: "Vjernik će ti čuvati čast kada si i prisutan i kada si odsutan."

Muhamed bin Džafer es-Sadik, rekao je svom sinu: "Sinčiću, nemoj se družiti s grješnikom, jer će te njegovi grijesi napasti."

Neki kažu: "Ja sam čvrst u vjeri i toliko sam uvjeren da niko ne može promijeniti moje mišljenje." Ali, ne znaju da je prijateljovanje sa grješnicima poput virusa koji kruži tijelom, tako da neće ni osjetiti da je njegov iman postepeno oslabio.

S toga je musliman obavezan da voli dobre ljude, da bude blizak s njima, ne smije ih mrziti, jer mržnja prema njima njegova je propast. Zbog toga što ih mrzi zbog osobine ili djela koje je od sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je to isto kao da mrzi sunnet, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Može ih mrziti zbog nekih osobina koje su suprotne islamu npr. osornost, grubost, odbojnost, međutim, neće mrziti njih lično nego njihove negativne osobine. Takve obavezno treba savjetovati, pojasniti im greške, jer i oni su ljudi, skloni da čine i ono što je ispravno i ono što je neispravno.

Šafija, Allah mu se smilovao, rekao je:

"Volim one dobre iako sam nisam dovoljno dobar, trudim se da makar zaslužim njihovo zauzimanje na Sudnjem danu.

Mrzim one čija su djela ružna, iako i moja djela njihovim nalikuju."

Imam Ahmed, Allah mu se smilovao, na stihove mu je odgovorio:

"Voliš one dobre jer i ti si od njih, nadamo se da ćeš se za nas zauzimati na danu Sudnjem."

Prenosi se daje Hasan bin Alija bin Ebi Talib, r.a., predvodnik mladića u Džennetu, družio se sa siromasima i nije jeo osim u njihovom društvu i kada je upitan o tome odgovorio je:

"Čuo sam daje Allah, dž.š., objavio Davudu, a.s.: 'Davude, vidim da se družiš s uglednim ljudima, ali ako želiš da te ne zadesi Moja kazna druži se sa siromasima, jedi i pij u njihovom društvu.' Poslije toga, kada bi Davud, a.s., htio jesti rekao bi: 'Pozovite sve siromahe ovog mjesta da dođu.'"

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"I da mrzi da se vrati u nevjerstvo kao što mrzi da bude bačen u vatru."

Hvaleći vjernike Allah, dž.š., prenosi da oni uče sljedeću dovu:

"Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kad si nam već na Pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si uistinu, Onaj Koji mnogo daruje." (Alu Imran, 8)

Zbog toga, vjernik treba često učiti sljedeću dovu koju je zabilježio Buhari u svom Sahihu:

"o Ti Koji okrećeš srca, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri."⁴¹ Ili drugu koju bilježi Muslim u svom Sahihu:

"o Ti Koji okrećeš srca, učini naša srca Tebi pokornim."⁴²

Ako budeš iskreno i istinski učio ovu dovu, Allah, dž.š., učvrstit će te na Pravom putu i niko te neće moći odvesti u zabludu. Jedan od uzroka skretanja s Pravoga puta jeste ljubav prema grijehenju, jer Allah, dž.š., će one koji vole grijehenje prepustiti njima samima, a to je istinsko poniženje i napuštanje.

⁴¹ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2163), Ahmed pod brojem (11852m 13450), Ibn Ebi Sejba pod brojem (26141). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (102).

⁴² Bilježi ga Muslim pod brojem (7601), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (7838), Ahmed pod brojem (6593).

Allah, dž.š., rekao je: "I kad oni skrenuše u stranu Allah učini da i oni u stranu skrenu."

(Es-Saff, 6) Allah, dž.š., nije ih pustio da zalutaju osim zbog toga što su oni voljeli stranputicu. Vidjet ćeš da su grješ-nici sami sebi omogućili da griješe; sjedili su sa grješnicima, jeli i pili u njihovom društvu, slušali o njihovim prohtjevima. Zbog toga, Allah, dž.š., o narodu Semud veli: "I Semudu smo na Pravi put ukazivali, ali njima je bila milija sljepoća od Pravog puta." (El-Fussilet, 17) Jedan od uzroka odmetništva od islama i vraćanja u nevjerstvo jeste ljubav prema tom nevjerstvu, stranputici i grijehenju.

Musliman treba da mrzi povratak u nevjerstvo nakon što gaje Allah, dž.š., spasio. Allah, dž.š., rekao je:

"Reci: 'Zar da se, pored Allaha, klanjamo onima koji nam ne mogu nikakvu korist pribaviti ni neku štetu otkloniti, pa da budu vraćeni stopama našim — a Allah nas je već uputio.'" (El-En'am, 71)

Kako neko koga je Allah, dž.š., izbavio iz okova nevjerstva i obasjao njegove grudi svjetlom imana može željeti da se ponovo u tminu vrati? Molimo Allaha, dž.š., za spas i izbavljenje!

Znači, sljedeći su razlozi da vjernik osjeti slast imana: ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., zatim ljubav prema dobrim Allahovim, dž.š., robovima, da mrzi da se vrati u nevjerstvo kao što mrzi da bude bačen u vatru. Vjernik neće osjetiti slast imana osim ako mu Allah, dž.š., omogući da se okiti s ova tri svojstva. Ko bude uskraćen za ova svojstva neće ni osjetiti slast imana.

Molim Allah, dž.š., da i meni i vama omogući da osjetimo slast imana na ovom svijetu. Allah, dž.š., najbolje zna, i neka je salavat i selam našem vjerovjesniku Muhammedu, s.a.v.s., na njegovu porodicu i ashabe.

Odakle početi?

Hvala Allahu, dž.š., Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost od grijeha molimo. Utječemo Mu se od zla duša naših i posljedica ružnih djela koja smo počinili. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., svjedočim daje Muhammed, s.a.v.s., Allahov, dž.š., rob i poslanik. Svjedočimo daje dosljedno dostavio poslanicu, ispunio je ama-net koji mu je bio povjeren, bio je odan svojim sljedbenicima. Ostavio nas je na jasnom putu čija noć je poput dana i jedino s njega može zalutati onaj koji želi zabludu, koji se oholi i koji će propasti.

Neka je Allah, dž.š., zadovoljan s njegovom časnom i plemenitom porodicom, njegovim odabranim ashabima koji će na Sudnjem danu biti prepoznatljivi po svojim svijetlim licima i sa svima onima koji su slijedili njihov put i koji su se povodili za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., sve do Sudnjega dana.

Tema ovog poglavlja jeste način na koji se mogu pokajati oni koji su počinili grijeh, koji su određeno vrijeme hodili šej-tanovim stazama, koji su postupali suprotno uputama Allaho-vog Poslanika, s.a.v.s., i bili nepokorni Milostivom.

Svima njima kažemo: Požurite u okrilje milosti Gospodara nebesa i Zemlje, jer Njegova milost obuhvata svaku stvar, a Njegova vrata otvorena su svima onima koji su Mu se suprotstavljali.

Dragi brate, znaj da je najdraži glas Allahu, dž.š., glas pokajnika koji se odrekao obožavanja šejtana i svim svojim bićem okrenuo ka Allahu, dž.š., Jedinom Koji nema druga, Uzvišen neka je.

Hajde, dragi brate, da kroz čitanje ove poslanice saznaš na koji način da se pokaješ Allahu, dž.š., zbog svakog grijeha koji si učinio.

• Uzroci pokajanja

Prvi uzrok: osjećaj usamljenosti i gubitak nade

Jedan od prvih uzroka pokajanja i povratka Allahu, dž.š., jeste da osjećaš da si usamljen i da shvatiš da ćeš jednog dana otići s ovog svijeta. Allah, dž.š., je rekao:

"A zar vam nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebalo da razmisli imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i onaj koji opominje." (El-Fatir, 37)

Učenjaci kažu: "Onaj koji opominje jesu sijede dlake na glavi." Drugi kažu: "To je Kuran." A neki pak smatraju da je onaj koji opominje Allahov Poslanik, s.a.v.s.

"Zor ti od Milostivog opomena nije došla u suri El-Mearidž i u suri Al-Abese."

Najveći savjetnik i opominjač bio je Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Jednog dana Allahov Poslanik, s.a.v.s., stao je na brdo Saffa i rekao:

"Kurejšije, otkupite svoje duše dobrim djelima, jer ja vam kod Allaha, dž.š., ne mogu nimalo pomoći ako budete nevjernici. O potomci Abdu Menafa, ne mogu vam nikakvu korist pribaviti. Abase, sine Abdul-Mutalliba, ne mogu ti nikakvu korist pribaviti. O Safija, tetko Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ne mogu ti nikakvu korist pribaviti. O Fatima, kćeri Allahovog Poslanika, s.a.v.s., traži od mog imetka šta god želiš ali ako ne budeš vjernica ne mogu se kod Allaha, dž.š., zauzimati za tebe." 43, Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojoj užoj porodici kaže da im ne može ni korist ni štetu pribaviti. Zbog toga, dragi brate, kažem i sebi i tebi i svim muslimanima da se od vatre možemo spasiti jedino iskrenim pokajanjem pred Allahom, dž.š., zbog svih grijeha i prijestupa koje smo učinili.

Neki ljudi slijede uputu, redovno odlaze u džamiju, ponašaju se shodno normama islamskog morala, ali nakon određenog vremena skrenu s Pravog puta, pa svu njegovu pažnju zaokupira imetak, razni časopisi, ugostiteljski objekti i okruži se razvratnicima i grješnicima.

Prenosi se daje neki čovjek od sinova Israilovih obožavao Allaha, dž.š., četrdeset godina i nakon toga bio Mu je nepokoran četrdeset godina. Kada je jednog dana pogledao u ogledalo, vidio je sijede vlasi u bradi, pa je rekao: "Gospodaru, pokoravao sam Ti se četrdeset godina, a nakon toga sam Ti bio nepokoran četrdeset godina, pa hoćeš li prihvatiti moje pokajanje?" Tada je čuo glas koji mu je rekao: "Kada si obožavao svoga Gospodara primao je to od tebe, a kada si Mu bio nepokoran dao ti je vremena da se pokaješ. Ako se sada pokaješ, tvoje pokajanje bit će primljeno."

"Kada robovi kod kraljeva služeći im osijede, oni ih velikodušno oslobode.

Ti Si, Gospodaru, preći da plemenit budeš, obožavajući Te osijedio sam, zato Te molim da me vatre poštediš."

43 Bilježi ga Buhari pod brojem (2694, 4653), Muslim pod brojem (457).

Čovjek ima samo jedan život pa ako njega uzalud provede doživjet će potpunu propast - i na ovom i na onom svijetu. Zbog toga je mogućnost pokajanja uvijek otvorena, Allahova, dž.š., dobrota je neizmjerena, i Njegovo dobro neprestano se spušta na Njegove robove.

U jednom je hadisu-kudsiji Allah, dž.š., rekao: o robovi Moji, vi noću i danju grijешite, a Ja sve grijeha opraštam. Zato Me molite da vam oprostim i Ja ću vam oprostiti. " 44

Tirmizi putem vjerodostojnog lanca prenosilaca bilježi hadisi-kudsi u kojem stoji da je Allah, dž.š., rekao:

"Čovječe, sve dok Me moliš i Mojoj milosti se nadaš opraštat ću ti grijeha koje si počinio i neću im pridavati važnost. Čovječe, kada bi imao grijeha koliko ima oblaka na nebu a nakon toga Me zamolio da ti oprostim Ja bih ti oprostio i ne bih im nikakvu važnost pridao.

Čovječe, kada bi došao pred Mene s grijesima velikim poput Zemlje, a li Mi nisi pripisivao druga Ja bih te obasuo sa isto toliko oprosta. " 45

U dva Sahiha bilježi se predanje u kojem stoji da neki čovjek za svoga života učinio mnogo grijeha i kada mu se prikućila smrt rekao je svojim sinovima: "Kada umrem stavite moje tijelo na lomaču i kada izgori bacite moj prah neka ga vjetar odnose na sve strane."

Ovaj je čovjek mislio da ga, ukoliko tako postupi, Allah, dž.š., neće proživjeti na Sudnjem danu kako bi polagao račun za ono što je učinio. Pa, slavljen neka je Allah, dž.š., Koji je rekao:

44 Bilježi ga Muslim pod brojem (6524), Bejheki u Sunenu pod brojem (11591), Hakim pod brojem (7680).

45 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3680). Pogledaj djelo El-Mi'skatu pod brojem (2336), Et-Tergibu vet-Terhibu pod brojem (2499).

"I Nama navodi primjer a zaboravlja kako je stvoren, i govori: 'Ko će oživjeti kosti, kad budu truhle? Reci: 'Oživjet će ih Onaj Koji ih je prvi put stvorio, On dobro zna sve što je stvorio.'" (Ja-sin, 78-79)

I rekao je Uzvišeni:

"Zar mu nismo dali dva oka, i jezik i usne dvije, i dobro i zlo mu objasnili?" (El-Beled, 8-10)

I rekao je Uzvišeni: "Zar je to davno bilo kad čovjek nije bio spomena vrijedan? Mi čovjeka od smjese sjemena stvaramo da bismo ga na kušnju stavili i činimo da on čuje i vidi; Mi mu na Pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti."

(El-Dehr, 1-3)

Kada je ovaj čovjek umro i njegovi sinovi ispunili njegovu oporuku Allah, dž.š., mu je rekao: "Robe Moj, zbog čega si tako postupio?" Čovjek je rekao: "Gospodaru, bojao sam se da ćeš me kazniti zbog mojih grijeha." Allah, dž.š., je tada rekao: "Meleki, budite Mi svjedoci da sam mu oprostio grijeha i da ću ga uvesti u Džennet."46

"Slavljen neka je Onaj Koji oprašta grijeha koje stalno činimo i šta god čovjek pogriješi On ga oprostom obaspe.

46 Bilježi ga Buhari pod brojem (3406), Muslim pod brojem (6930), od Ebu Hurejre, r.a., i Buhari pod brojem (3403), i Muslim pod brojem (6933) od Ebu Seida El-Hudrija, r.a.

Daje onom koji griješi, i poklone Svoje zbog plemenitosti ne želi da mu spriječi."

Većina grješnika zaboravlja da će se sresti s Allahom, dž.š. Mladić kada griješi vjeruje da samo stari ljudi umiru. Pa slavljen neka je Onaj Koji je učinio da živimo i umiremo i sa sobom odnosimo naše puste želje. Svi će bez sumnje umrijeti i sresti se sa svojim Gospodarom. Allah, dž.š., rekao je:

"A doći ćete nam pojedinačno, onakvi kakve smo vas prvi put stvorili, napustivši dobra koja smo vam bili darovali. 'Mi ne vidimo s vama božanstva vaša koja ste njemu ravnim smatrali, pokidane su veze među vama i nema vam onih koje ste posrednicima držali.'" (El-En'am, 94)

Ibn Kajjim nam prenosi priču o grješniku koji je cijeli svoj život proveo u nepokornosti, prijestupima i grijesima. Kada su ga obuzele smrtne muke prisutni su ga podsticali da izgovori riječi: "La ilahe illa Allah Muhamedur-resulullah", ali on je samo ponavljao riječi: "Koji put vodi do hamama Mindžaba?" Živio je obuzet razonodom, i na tome je umro.

Ibn Ebi Dunija u svom djelu El-Muhtedarun navodi da je neki trgovac bio na samrti i kada su ga počeli podsticati da izgovori riječi "La ilahe illa Allah", on je rekao: "Za pet dinara zaradio sam šest" i ponavljajući ove riječi umro je, a nije bio u stanju da kaže: "La ilahe illa Allah". To mu se desilo iako trgovina nije haram, osim ako se ne posluje s kamatom ili s prijevarom.

Mnogi mladići i pored toga ustrajavaju u svojim grijesima i pored mnogobrojnih savjeta koje im je Allah, dž.š., omogućio da čuju. Upozoravam i sebe i druge na sljedeća pogrešna shvaćanja kada su u pitanju grijesi: a to je da čovjek vjeruje da ukoliko ga na ovom svijetu ne stigne kazna za učinjena loša djela to znači da su mu grijesi oprošteni. Neki kažu:

"Gdje su te kazne koje je Allah, dž.š., pripremio grješnicima?" Na ovom svijetu ima na hiljade nevjernika, mnogobožaca, ateista! Ne vidimo da ih pogađa bilo kakva nevolja ili kazna! Reći ćemo mu: "Samo polahko! Zar misliš da će Allah, dž.š., protiv njih poslati

vojsku sa nebesa, ili avione ili rakete?" Kazna može doći u obliku koji čovjek neće ni shvatiti da je ustvari kazna, npr. okorjelost srca. Allah, dž.š., je rekao: "Allah im je, zbog nevjerovanja, njihova srca zapečatio, pa ih je samo malo vjerovalo." (En-Nisa, 155) Allah, dž.š., može zapečatiti srce čovjeka tako da nije u stanju da vidi, čuje ili shvati istinu. Allah, dž.š., je rekao:

"Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah, dž.š., prokleo i gluhim i slijepim ih učinio." (Muhammed, 22-23) Ibn Dževzi u svom djelu Sajdul-hatir bilježi da je neki pobožnjak ili učenjak od sinova Israilovih rekao: "Gospodaru, koliko sam ti nepokoran, a Ti moja pokajanja primaš, pa gdje je onda kazna?" Allah, dž.š., mu je odgovorio: "Zar ti nisam uskratio slast razgovora sa Mnom?" Zar ti nisam uskratio tu blagodat da Mi činiš ibadet, da obavljaš namaz i da Mi se obraćaš, uskratio sam ti slast zikra, slast traženja oprost. Mnogi ljudi čitaju i stječu znanje ali ne osjećaju slast imana, jer je veza između njega i Allaha, dž.š., prekinuta. "Ja sam taj kome su puste želje kraj donijele, koga da krivim kada je ubijeni u isto vrijeme i krvnik postao?"

Kratkoća nade jeste da svakog trena očekuješ smrt, jer ono što je zauvijek odnijelo tvoga oca, majku i djeda jeste smrt.

"Smrt, od nje spasa i bijega nema, svakog trena nekog ona na daleki put sprema. Živimo u nadi i njenom ispunjenju se nadamo, a očima svojim svakog dana u propast gledamo."

Jednom je mladiću došao smrtni čas u trenutku dok je vozio auto. Imao je saobraćajni udes, a inače je živio životom koji je bio daleko od Allahovog, dž.š., puta i upute Allahovog Poslanika, s.a.v.s., daleko od Kurana, zikra. Jedino što je poznao bili su kafići, muzika, pornografski časopisi. Policajci koji su izašli na mjesto nesreće pripovijedaju da su ga ljudi podsticali da izgovori riječi šehadeta, ali on je rekao: "Ljudi nisu vidjeli nikoga da je opijen ljubavlju poput nas." Ljudi su ga podsticali da izgovori šehadet, ali on je ponavljajući ove riječi umro.

Drugi uzrok: sjećanje na smrt i smrtne muke

Allah, dž.š., objavio je Svome vjerovjesniku, Muham-medu, s.a.v.s.: "Ti ćeš zacijelo umrijeti, a i oni će, također, pomrijeti." (Ez-Zumer, 30) I rekao je Uzvišeni:

"Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi što hoće." (Ibrahim, 27)

Naš plemeniti Allahov Poslanik, s.a.v.s., osjetio je smrtne muke. Mokrom krpom kvasio je svoje čelo i govorio: "La ilahe illa Allah. Zaista, smrt ima agoniju. Allahu, olakšaj mi smrtne muke." Nakon toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah je prokleo jevreje i kršćane zbog toga što su mezare svojih vjerovjesnika uzeli za mjesta gdje će obavljati molitvu." 47 U drugom predanju stoji daje rekao: "Nemojte mezarja uzimati za mjesta gdje ćete obavljati molitvu, ja vam to zabranjujem." 49, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., umro kao što umire i bilo koji drug čovjek i da je ijedan čovjek pošteđen smrtnih muka, to bi bio on. Allah, dž.š., rekao je:

"Reci: 'Smrt od koje bježite zaista će vas stići. Zatim ćete Onome Koji poznaje i nevidljivi i vidljivi svijet vraćen biti i On će vas o onome što ste radili obavijestiti.'" (El-Džumua, 8) I rekao je Uzvišeni: "Smrtne muke će zbilja doći — to je nešto od čega ne možeš pobjeći i u rog će se puhnuti - to je Dan kojim se prijeti." (Muhammed, 19-20) Kada se smrt prikućila Abdul-Meliku bin Mervanu citirao je sljedeći ajet: "Bogatstvo moje mi nije od koristi, snage moje nema više." (El-Haka, 28-29) U tom momentu čuo je čovjeka čije je zanimanje bilo da pere ljudima odjeću, pa je rekao: "Kamo sreće da sam bio perač odjeće i da nisam kralj bio."

Seid bin Musejib je rekao: "Hvala Allahu, dž.š., Koji je učinio da oni u smrtnim mukama bježe nama a da mi ne bježimo njima." "Zato požurite Allahu, ja sam vam od njega da vas javno upozorim." (Ez-Zarijat, 50) Zurenje ka Allahu, dž.š., bit će putem iskrenog pokajanja u kojem ćeš svoje srce potpuno predati Allahu, dž.š.

Kada se smrt prikućila Ebu Bekru es-Siddiku, r.a., a bio je ono što je bio, njegova mu je kći, Aiša, r.a., rekla: "Istinu je rekao pjesnik:

47 Bilježi ga Buhari pod brojem (3379, 4334, 5682), Muslim pod brojem (1139).

48 Bilježi ga Muslim pod brojem (1140).

'Beskorisno je oplakivati smrt čovjeka zbog čije smrti ćeš svakako osjetiti tjeskobu u srcu.'"

On joj reče: "Nemoj to govoriti, nego reci:

'Smrtne muke će zbilja doći - to je nešto od čega ne možeš pobjeći, i u rog će se puhnuti — to je Dan kojim se prijeti — i svako će doći a s njim vodič i svjedok.'" (El-Kaf, 19-21)

Možemo li samo zamisliti kakav je čovjek bio Omer ibnul-Hatab, r.a.?

"Dovoljno je meni i stihu koji spjevam što ga Omeru Faruku u spomen dajem.

Gospodaru, podari mi znak koji će mi vodilja biti da ću pred svakim podanikom pravdu zadovoljiti."

Na zadnjem je hadžu Omer, r.a., zastao kod džemreta, podigao je ruke i proučio sljedeću dovu: "Allahu, molim Te da poginem kao šehid na Tvom putu i da umrem u gradu Tvoga Poslanika, s.a.v.s." Allah, dž.š., primio je njegovu dovu i kada se vratio u Medinu proboden je nožem u vrijeme dok je obavljao sabah namaz. Napao gaje Ebu Lulu i Omer, r.a., pao je na zemlju. U tom momentu nije se sjetio žene, djece, imetka, porodice, rodbine, vlasti, nego riječi: "La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah", dovoljan mi je Allah i divan li je On zaštitnik. Zatim je upitao ashabe: "Ko me je ubio?" Oni mu rekoše: "Ubio te je Ebu Lulu el-Medžusi." Omer, r.a., reče: "Hvala Allahu, dž.š., pa me je ubio čovjek koji nikada nije pao na sedždu." Nakon toga su ga odnijeli kući i stavili mu pod glavu jastuk, ali on reče: "Stavite mi glavu na zemlju, ne bi li mi se Allah, dž.š., smilovao." Zatim je govorio: "Kamo sreće da umirem kao običan podanik pa da ni za koga nisam odgovoran, kamo sreće da se nisam prihvatio hilafeta." A on je bio Omer, r.a., čovjek koji se jednog dana ispeo na mimber u pocijepanoj odjeći, a crijeva su mu krčala zbog gladi. To je bilo u godini u kojoj je vladala oskudica zbog suše. On reče svome stomaku: "Krči koliko god želiš ili nemoj krčati, tako mi Allaha, dž.š., nećeš se najesti sve dok se i posljednje muslimansko dijete ne najede."

Smrt će bez ikakve sumnje doći i svaki čovjek će ispiti ovu gorku čašu. Svaki pametan čovjek pripremat će se za susret s njom. Sufjan es-Sevri rekao je: "Svaki musliman koji napuni šezdeset godina treba kupiti sebi ćefine." Neki je stari čovjek, kada su se njegovi sinovi naljutili zbog njegovog jecanja po svu noć, rekao:

"Rekoše mi: Tvoje jecanje po svu noć nas uznemirava, koja je boljka tvoja?" pa rekoh: 'Moja boljka jeste starost moja.'"

Sulejman bin Mehran bio je veliki hadiski učenjak i kada mu se prikućila smrt njegova kćerka je zaplakala, ali on joj reče: "Kćeri moja, ne plači, jer tako mi Allaha, dž.š., nikada četrdeset godina nisam u džematu propustio početni tekbir u namazu." Ovo je istinski iman, da čovjek klanja u prvom safu i da se svakodnevno druži s Kuranom. Ovim putem pozivam svakog starca da se sjeti smrti i da zna da se približio kraju od kojeg ne može nikamo pobjeći. Neka se počne pripremati za susret s Allahom, dž.š., i neka se dobro pazi da njegov kraj ne bude loš. Neka što više čini dobra djela ne bi li Allah, dž.š., bio njime zadovoljan.

Isto tako, svaki mladić kome je Allah, dž.š., podario blagodat zdravlja neka sebi za uzor uzme mladiće koji su na svojim leđima iznijeli teret širenja islama poput Usame bin Zejda, r.a., Enesa bin Nadra, r.a., i mnogih drugih. Neka se drži daleko od svake zablude i stranputice, i ne slijedi pogubne strasti. Svu svoju snagu i sve svoje organe treba podrediti stjecanju Allahovog, dž.š., zadovoljstva i slijeđenju vjere islama.

Isti je slučaj i sa ženom muslimankom i ona treba da vodi brigu o svojoj vjeri, o ispravnosti svoga vjerovanja, da kontrolira svoje ponašanje. Jer, žena je škola koja odgaja mladiće i djevojke. Ona snosi veliki teret uzdizanja bajraka ove vjere, u svojoj kući prilikom odgoja djece i u svom ophođenju prema mužu pod uvjetom da slijedi put koji vodi Allahu, dž.š.

Treći uzrok: strah od Allahove, dž.š., kazne

Ukoliko čovjek koji čini grijeh zna i uvjeren je da je Allahova, dž.š., kazna grješnicima uistinu bolna, nema sumnje da će promisliti o grijesima koje čini i to će ga podstaći da se pokaje. Allah, dž.š., je rekao:

"Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili.

Kažnjavanje Njegovo zaista je bolno i strašno." (Hud, 102)

I rekao je Uzvišeni:

"Allah navodi kao primjer grad, bezbijedan i spokojan, kome je u obilju dolazila hrana sa svih strana, a koji je nezahvalan na Allahovim blagodatima bio, pa mu je Allah zbog onoga što je rado dao da iskusi i glad i strh." (En-Nahl, 112)

Pogledaj, dragi brate, iza sebe i okolo sebe, gdje god je neki narod porekao Allahove, dž.š., blagodati i Njegovu dobrotu prema njima, kada su pustili da im žene razgolićene i raskalašene šeću ulicama lišene svakog dostojanstva i ponosa, šta je Allah, dž.š., učinio s njima? Kaznio ih je onako kako samo Silni i Moćni kažnjava i nevolja ih je zadesila odakle se nisu ni nadali.

Neki muslimani slabog imana kada posjete Zapad budu zadivljeni njegovom civilizacijom, njihovim naučnim dostignućima, obmanu ih materijalna dobra, a ne razmišlja o padu njihovog morala i ne postojanju imana u njihovim srcima. Da, oni su postigli materijalni progres, ali su u potpunosti uništili svoju dušu, vjeru i moral.

"Oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu, a prema onom svijetu su ravnodušni." (Er-Rum, 7) I rekao je Uzvišeni: "Zar oni o onom svijetu da šta znaju! Ništa! — oni u njega sumnjaju, oni su slijepi prema njemu." (En-Neml, 66)

Jedan islamski misionar kaže: "Dvadeset hiljada djevojaka vanbračno je zatrudnjelo samo u Americi! To je ta civilizacija koja je ljudima osigurala vodu, struju, auta, avione, ali im je nakon toga uzela dušu, pa vjere uopće nemaju. Ne vjeruju u Jedinog Allaha, dž.š., i Njemu nisu pokorni."

"Svetim psa i svinju smatraju, a na druge kao na prezrenjake gledaju.

Nijednog trenutka Allaha nisu spoznali, i za Sudnji dan se nisu pripremili.

Samo za sitnim strastima se povode, igra, zabava, provodi i pjesma.

Od njih smo naučili koristiti drogu i cigare, ali napraviti auto za to su nam šanse male."

Onaj koji veliča njihovu civilizaciju, oponaša ih u govoru u potpunosti je propao.

Takav je izgubio svoju vjeru islam, a zauzvrat nije muslimanima ponudio nikakvo tehnološko otkriće kao što zapadnjaci to nude svojim ljudima. Od njih je preuzeo samo zabludu, materijalizam, oholost kada je u pitanju pokoravanje Allahu, dž.š., a to je uistinu očita propast.

I pored njihovog materijalnog progressa koji ih je obmanuo Allah, dž.š., neće ih ostaviti tek tako nego će im svakodnevno pokazivati neke od prirodnih čuda baš na onom polju gdje

su se istakli u istraživanju, kako bi im pokazao daje On, Silni i Moćni i da je kadar sve učiniti, a da su oni potpuno bespomoćni.

Razmisli, dragi brate, o zemljotresu koji je zadesio grad San Francisco, koji je porušio njegove zgrade i nebodere. Kur'an nam pojašnjava taj prirodni fenomen kome niko od ljudi nije u stanju da se suprotstavi bez obzira koliko je napredovao u nauci. Allah, dž.š., uništava stanovnike naselja u trenucima dok oni spavaju, dok se odmaraju, u trenucima dok su na vrhuncu obmanutosti, ili dok se poslije podne odmaraju. Kada Allahova, dž.š., kazana dođe neće nimalo koristiti alarmi niti kompjuteri.

"Pa je Allah iz temelja zgrade njihove porušio, i krov na njih srušio — stigla ih je kazna odakle je nisu očekivali." (En-Nahl, 26)

Samo u trinaest sekundi srušeno je na hiljade kuća, vozovi su zaustavljeni, ulice razdrmane, a ljudi su se prepali kao da je Sudnji dan nastupio. Ali, i nakon toga oni su rekli: "To je samo prirodni fenomen."

Slavljen neka je Allah, dž.š.! A koje stvorio tu prirodu ako ne Allah, dž.š.? Onaj Koji kada nešto želi samo kaže: "Budi" i ono bude.

Četvrti uzrok: sjećanje na Allahove, dž.š., blagodati

Allah, dž.š., je rekao: "I neka su vam uvijek na umu Allahove blagodati, i ne činite zlo po Zemlji nered praveći." (El-Araf, 74) I rekao je Uzvišeni:

"Zar mu nismo dali dva oka, i jezik i usne dvije, i dobro i zlo mu objasnili?" (El-Beled, 8-10)

Allahove, dž.š., blagodati neizmjerne su, jer sve što ljudi imaju jeste blagodat od Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je rekao: "Od Allaha je svaka blagodat koju uživate." (En-Nahl, 53) Gdje je onda zahvalnost na tim blagodatima? On, Uzvišeni, želi od nas da Mu budemo zahvalni. Allah, dž.š., je rekao: "Zašto bi vas Allah kažnjavao ako budete zahvaljivali i vjerovali." (En-Nisa, 147)

Postoje ljudi koji troše svoj imetak, vrijeme i trud u nepo-kornosti Allahu, dž.š.: "Oni će ih, sigurno, utrošiti, zatim će, zbog toga, žaliti." (El-Enfal, 36)

Jedan od uzroka pokajanja Allahu, dž.š., jeste da sačuvaš blagodat svoga zdravlja, svoga tijela, čula, vida, pa će ti se Allah, dž.š., zbog toga smilovati, primiti tvoje pokajanje i izbrisati grijehe.

Peti uzrok: slušanje pričao pokajnicima

Allah, dž.š., u Kuranu spominje grješnike koji su se pokajali, pa kaže:

od? takvih ćemo Mi dobra djela primiti, a preko ružnih postupaka njihovih preći; od stanovnika Dženneta će oni biti, istinito obećanje koje im je dato ispunit ćemo im." (El-Ahkaf, 16)

Jedan od mladića koji su skrenuli s Pravog puta i koji je šejtanskim stopama hodio, otputovao je u Bankok. Tu je činio sve vrste grijeha posebno blud, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Jednog dana, sjedio je u hotelu i uključio je radio, slučajno je potrefio stanicu koja je prenosila obavljanje teravih namaza u Meki. Čuo je imama i klanjače kako plaču a imam je učio ajet:

"Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprost za svoje grijehe..." (Muhammed, 19) Kada je to čuo ustao je, okupao se, i odlučio da se pokaje. Spakirao je svoje kofere i vratio se u svoju domovinu, jer Allahova, dž.š., milost obuhvata sve na svijetu.

"Medu sinovima Israilovim živio je čovjek koji je ubio devedeset devet ljudi. Nakon toga, krenuo je da se raspita ima li nade za njega, upitao je nekog pobožnjaka: Ako bih se pokajao, da li bi moje pokajanje bilo primljeno?' Pobožnjak reče: 'Tvoje pokajanje ne bi bilo primljeno.' Čuvši to, ovaj čovjek ubi i pobožnjaka. On se i dalje raspitivao da li postoji šansa za njega da se pokaje, i na kraj mu neki učenjak reče: 'Ima, samo treba da napustiš

ovo mjesto gdje žive loši ljudi i da odeš u to i to mjesto gdje žive dobri ljudi.' On krenu ka tome mjestu, ali ga uputu zadesi smrt i padajući on pokuša da se što više približi mjestu ka kojem je krenuo. o njegovom pitanju počеше se raspravljati meleki milosti i meleki kazne, pa Allah, dž.š., naredi mjestu gdje su živjeli dobri ljudi da se približi, a mjestu odakle je on krenuo da se udalji. Allah, dž.š., naredi melekima: 'Izmjerite kojem mjestu bude bliži upišite ga među njegove stanovnike. Kada su meleki izmjerili vidjeli su da je samo za malo bliži mjestu gdje su živjeli dobri ljudi, i Allah, dž.š., mu oprosti.'" 49 Allah, dž.š., milostiv je prema Svojim robovima, i kada pogriješe, pa se nakon toga pokaju On im oprosti.

U vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jedan musliman učinio je blud, pa je došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga očisti od grijeha. Presuda je bila da on treba da bude kamenovan. Kada je kazna izvršena neko od prisutnih ashaba upita:

Bilježi ga Buhari pod brojem (3395), Muslim pod brojem (9657, 6958).

"Šta je sada s njim?" a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "On se sada kupa u džennetskim rijekama." 50

Jedna je muslimanka počinila blud, pa se pokajala i došla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada je kamenovana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom od prisutnih ashaba reče: "Ona se tako iskreno pokajala kada bi se njeno pokajanje podijelilo na sedamdeset stanovnika Medine bilo bi im dovoljno. Ona nije mogla pronaći ništa vrijednije od toga da pokloni svoj život Allahu, dž.š." 51 Kada musliman sluša ove pripovijesti o ljudima koji su se pokajali njegovo srce se razmekša tako da je vjerovatnije da će se poka-jati zbog svojih grijeha. Allah, dž.š., je rekao:

"Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto." (En-Nisa, 31)

"A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprosti, i da Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i daje milostiv." (En-Nisa, 64)

Šesti uzrok: shvaćanje veličine Allahove, dž.š., milosti

Allah, dž.š., je rekao: "A milost Moja obuhvaća sve." (El-Araf, 156)

50 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (4423), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (7100), Darekutni pod brojem (3383). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (3627).

51 Bilježi ga Muslim pod brojem (4387) Ebu Davud pod brojem (4435), Tirmizi pod brojem (1436).

Jedne prilike za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., klanjao je neki čovjek i kada su bili na "et-tehijatu" taj je čovjek proučio sljedeću dovu: "Allahu, smiluj se meni i Muhammedu, s.a.v.s., i pored nas, nemoj se nikom drugom smilovati." Kada su završili s namazom Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "Ko je rekao to i to?" Čovjek reče: "Ja, Allahov Poslaniče." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ograničio si ono što je bezgranično, Allahova, dž.š., milost obuhvaća sve." 52

Ko će se smilovati insektima, mušicama, mravima? Allah, dž.š., Tvorac svega Koji je nafaku svemu živom propisao i srca vjernika na Pravi put uputio.

"U svemu što postoji dokaz se skriva da Allah Uzvišeni druga nema."

Allahova, dž.š., milost obuhvata sve, i one dobre i one koji su loši. Zar da Allah, dž.š., nekome od nas ne dadne roka da se pokaje nakon učinjenog grijeha, nakon što zapostavi namaz, džamiju, počne poricati Allahove, dž.š., blagodati koje je podario njemu i njegovim roditeljima? I pored toga, Allahova, dž.š., milost i blagost prati ga i obuhvata sa svih strana. Zar, Allah, dž.š., u hadisu-kudsiji nije rekao:

"Robovi Moji, vi činite grijeha i noću i danju a Ja sve grijeha opraštam. Zato Me molite za oprost i Ja ću vam oprostiti." 53

Ako bi malo razmislio o Allahovoj, dž.š., milosti vidio bi da se ona ne ogleda samo u tome što nam je podario hladnu vodu da je pijemo. Najveća Allahova, dž.š., blagodat jeste to što te uputio u islam i što si se rodio kao musliman od roditelja muslimana. Allahova, dz.s., milost ogleda se i u tome što si se rodio s čistom ljudskom prirodom:

"Vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio — ne treba da se mijenja Allahova vjera, jer to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna." (Er-Rum, 30)

Sve ovo što smo spomenuli u ovom poglavlju poziva i mene i tebe, dragi brate, da se što češće iskreno kajemo Allahu, dž.š.:

"O vi koji vjerujete, učinite pokajanje Allahu iskreno." (Et-Tahrim, 8)

"Zašto se oni ne pokaju Allahu i ne zamole oprost od Njega, ta Allah prašta i samilostan je." (El-Maida, 74)

52 Bilježi ga Buhari pod brojem (5873), Ebu Davud pod brojem (380, 881), Tirmizi pod brojem (147), Nesai pod brojem (1215).

53 Bilježi ga Muslim pod brojem (6524), Bejheki u svom Sunenu pod brojem (11591), Hakim pod brojem (7680).

Zašto grješnici ne žele da se pokaju? Zašto se od Alla-hove, dž.š., milosti okreću? Zbog čega istinu izobličuju? Zbog čega ne žele da čuju spominjanje Allahovog, dž.š., imena i okreću se od Njega? I povode se za drugim a ne Allahovim, dž.š., zakonom, i nečiju drugu a ne Njegovu uputu?

Molimo Allaha, dž.š., da uputi svakog grješnika i onog ko je u zabludi na Pravi put.

Molimo Ga da ono što smo na ovom mjestu spomenuli bude uzrokom upute na put dobra i prosperiteta, uistinu je On Uzvišen i svemoćan.

Traženje upute

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, Njega hvalimo, od Njega pomoć tražimo i za oprost Ga molimo. Utječemo Mu se od zla duša naših i posljedica loših djela koja smo učinili. Koga Allah, dž.š., uputi niko ga u zabludu ne može odvesti a koga u zabludi ostavi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov rob i poslanik. Neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i ashabe.

Hasan, r.a., zamolio je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga poduči dovi koju će učiti, pa ga je podučio sljedećoj dovi:

"Allahu, uputi me s onima koje si već uputio, oprosti mi s onima kojima si već oprostio, zaštiti me s onima koje si već zaštitio. Zaštiti me od zla koje si mi odredio, jer Ti određuješ ono što će se zbiti, a niko Tebi ne određuje. Onaj kojeg Ti zaštitiš ne može nikako ponižen biti, niti može biti jak onaj kome si Ti neprijatelj. Uzvišen i Veličanstven si, Gospodaru naš." 54 U predanju koje bilježi Nesai stoji: "Allahu, blagoslovi Muhammeda..."

Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (1426), Tirmizi pod brojem (461), Nesai pod brojem (1747), Ahmed pod brojem (1729, 1734), Bejheki u svom Sunenu pod brojem (3205, 3206, 4671). Darimi pod brojem (1598,1600). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1273).

Prenosilac ovog hadisa jeste Hasan, sin Alije bin ebi Taliba, r.a., njegov djed bio je Allahov Poslanik, s.a.v.s., otac Alija bin Ebi Talib, r.a., a majka Fatima Ez-Zehra, r.a.

Hasan bin Alija, r.a., je predvodnik onih koji su radili na jedinstvu muslimana. On je taj koji je spriječio muslimane da se razjedine. On je bio uzrok da se već isukane sablje vrate u svoje korice prije nego oduzmu živote hiljadama muslimana.

"Hasan, koji sačuva jedinstvo muslimana prije nego njihove sablje krvlju umazane postadoše.

Od djeda svoga islam je naučio i pokazao kako pravednost a ne krv treba širiti."

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro, Hasan je imao pet godina. Odrastao je, a njegove oči, krv u venama i srce bili su ispunjeni Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.

"Ko pred vrata tvoja jednom dođe više ispred njih ne želi da pođe sluša riječi onog koji kao blagodat dođe.

Oči su radosne, ruke zbog sreće ispružene srce smireno, a uši riječima Hasan ispunjene."

Allahov ga je Poslanik, s.a.v.s., odgojio da živi čiste duše i tijela. U Sahihima Buharije i Muslima bilježi se predanje u kojem stoji da je jedne prilike Hasan, r.a., jeo hurme koje su bile udijeljene kako sadaka, a ukućanima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (Ehli-bejt) nije bilo dozvoljeno da jedu sadaku. Oni su čisti, a sadaka je ono čime se čisti imetak. Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pljuni to, pljuni to." 55 Kada se dječak okrenuo ka Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., on mu je rekao:

55 Bilježe ga Buhari pod brojem (1473, 3005), i Muslim pod brojem (2426).

"Zar ne znaš da nama sadaka nije dozvoljena, jer sadaka je ono čime se čiste imeci ljudi.

"56

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje Ebu Bekreta, r.a., koji prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne prilike držao govor pa je u tom trenutku došao Hasan, r.a., koji je tada imao samo pet godina. Na sebi je imao dugačku odjeću i hodao je između safova i igrao se. Niko od prisutnih nije se obazirao na njega, jer svi su pažljivo slušali riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Poslanik, s.a.v.s., sišao je s mimbera, prošao kroz safove ashaba, uzeo Hasana, r.a., zagrlio ga i poljubio. Stavio ga je pored sebe da sjedi i osmjehujući se, rekao:

"Ovaj moj unuk je poglavar i on će biti uzrok da se dvije velike skupine muslimana, Allahovom, dž.š., voljom, pomire." 57

Ovo se nagovještenje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., obistinilo, kada je Hasan, r.a., odrastao bio je poglavar kojem su se ljudi pokoravali. Kada su se dvije muslimanske vojske susrele isukanih sablji: ona iz Iraka koja je brojala stotinu hiljada vojnika i ona iz Sama koja je brojala osamdeset hiljada vojnika, Hasan, r.a., odrekao se hilafeta u korist Muavije, r.a., samo da bi spriječio prolijevanje muslimanske krvi.

Neka Allah, dž.š., na Sudnjem danu njegovo lice učini svijetlim jer je sačuvarao jedinstvo muslimana, ujedinio je njihovu riječ i neka mu sagradi dvorac u Džennetu jer se odrekao ovodunjalučke vlasti: Gospodar tvoj će

tebi sigurno dati, pa ćeš zadovoljan biti." (Ed-Duha, 5)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., ljubio Hasana i Husejnu i govorio je: "Njih dvojica su dva dunjalučka cvijeta." 58

56 Bilježi ga Muslim pod brojem (2434, 2435), Ebu Davud pod brojem (2987), Ahmed pod brojem (17188), Nesai pod brojem (2610).

51 Bilježi ga Buhari pod brojem (3549, 3660, 6951), Tirmizi pod brojem (3935) Ahmed pod brojem (20061, 20120).

58 Bilježi ga Buhari pod brojem (3667, 5857), Tirmizi pod brojem (3932).

• Komentar hadisa

"Allahu..."

Ime Allah najveće je Gospodarevo ime, a neki smatraju da je to "Ismullahi-azam" Njegovo najuzvišenije ime s kojim kada Ga nešto zamoliš On ti usliša molbu.

Sva ostala svojstva i osobine se pridodaju ovom imenu tako da kažemo: Allah je Moćni, Allah je Milostivi, Allah je Blagi.

S ovim imenom započelo je i objavljivanje Kurana, jer Kur'an počinje riječima: "S imenom Allaha" - Bismillah.

Neki smatraju da je ovo ime izvedenica iz glagola, a neki pak smatraju daje to lično ime koje nije izvedenica iz bilo kakve druge riječi. Ono što želimo reći jeste da je to ime koje u sebi objedinjuje sva pozitivna svojstva i osobine, sve istinske odlike i veličanstvene attribute.

Sibevejh u svom nenadmašnom djelu iz oblasti gramatike arapskog jezika "El-Kitahu" veli: "Ime Allah jeste ime Uzvišenog koje nije potrebno definirati niti pojašnjavati ko je On."

Učenjaci kažu: "Nadamo se da će mu se Allah, dž.š., smilovati i oprostiti zbog ove definicije."

Neki kažu daje On Onaj koga ljudi obožavaju zato što su zadivljeni Njegovim bićem.

Razumi ljudi postanu zaprepašteni kada shvate veličinu Allahove, dž.š., moći.

Neki smatraju daje ime Allah, dž.š., izvedeno iz glagola koji označava potpuno smirenje i povjerenje prema nekome. Allah, dž.š., je rekao: "A srca se, doista, kad se Allah spomene smiruju." (Er-Rad, 28) Srca ljudi mogu biti jedino smirena ako obožavaju Jednog i Jedinog i nikada neće biti mirna ako se priklone nečemu drugom: imetku, položaju, porodici, jedino će biti smirena ako budu Allaha Uzvišenog obožavala.

Neki pak smatraju kao što smo to prethodno spominjali da ovo ime nije izvedeno ni od kakvog glagola nego da ima značenje samo za sebe.

"Allahu..."

O Ti, Kojeg srca obožavaju.

A neki smatraju da to znači: "O Ti, Koji zaslužuješ da budeš obožavan."

Ibn Abbas, r.a., je riječi Uzvišenog: "I da tebe i božanstva tvoja napusti..." (El-Araf, 127) tumačio na sljedeći način: "To jest da napusti Tvoj ibadet." Jer glagol "Elihe", iz kojeg je izvedeno ima Allah, znači obožavati.

"Uputi me..."

Ovdje se misli na općenitu i posebnu uputu.

Općenita uputa jeste uputa svim stvorenjima šta da čine kako bi postigli ono što žele i što će im koristiti. Allah, dž.š., uputio je tek rođeno dijete kako da sisa mlijeko iz majčine dojke, mrave kako da prave svoje nastambe, pčele kako da prave košnice, uputio je pticu kako da se hrani, zmiju kako da lovi svoj plijen, uputio je ribu da ne izlazi iz vode i sve što postoji uputio je da se ponaša onako kako je najbolje za njega.

Kada je faraon upitao Musaa, a.s.: "Pa, ko je gospodar vaš, o Musa?" (Ta-Ha, 49) Musa, a.s., uputio mu je odgovor koji ga je ostavio bez teksta: - "Gospodar naš je Onaj Koji je svemu onome što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim, ga je, kako da se time koristi, nadahnuo." (Ta-Ha., 50)

Zamahšeri veli: "Ovo je najbolji odgovor koji mu je mogao uputiti."

Da je rekao: "Moj Gospodar je Znani", faraon bi mu rekao da i on posjeduje znanje, jer to je osobina koju posjeduje i Gospodar i stvorenja s tim što je znanje Gospodara savršeno i sveobuhvatno. Međutim, Musa, a.s., je rekao: "Gospodar naš je Onaj Koji je svemu onome što je stvorio dao ono što mu je potrebno, zatim, ga je, kako da se time koristi, nadahnuo." Ovo je općenita uputa za sva stvorenja, čak možeš vidjeti i nevjernika da ga je Allah, dž.š., uputio kako da jede, kako da spava, kako da se smije.

Posebna upute jeste uputa vjernicima a koju učenjaci nazivaju: uputom prihvatanja i primanja. To je uputa na Pravi put koji se spominje u suri El-Fatiha: "Uputi nas na Pravi put." (El-Fatiha, 5) Jedan od znakova toga puta jeste da je dostupan svima, da je blizu i da je označen, da je moguće njime hoditi i da postoji vodič koji njime vodi. To je put za koji na svakom rekatu molimo Allaha, dž.š., da nas uputi na njega.

Međutim, ovdje postoji jedna nedoumica: Zbog čega je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Uputi me..." kada ga je Allah, dž.š., već uputio, čak šta više i sam Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je upućivač na Pravi put.

"Kada mi krenemo a ti naš vođa budeš dovoljno nam je blagodatiti to što ti pred nama ideš."

On je taj preko koga je Allah, dž.š., uputio srca ljudi. Allah, dž.š., obraćajući mu se rekao je: "A ti, zaista upućuješ na Pravi put." (Eš-Sura, 52)

Ibn Tejmija, Allah mu se smilovao, veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., molio je za uputu jer uputa ima svoje stepene i deredže. Najuzvišeniji stepen jeste stepen "Vesile" za koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čeznuo da će ga dobiti, a Allah, dž.š., ispunit će mu tu želju." Zbog toga, mi poslije ezana učimo sljedeću dovu:

"Allahu, Gospodaru, ovog savršenog poziva i namaza koji se upravo uspostavlja, podari Muhammedu, s.a.v.s., "vesilu" i odlike, i podari mu hvale dostojno mjesto koje si mu obećao."

Drugi odgovor jeste: musliman svaki dan povećava svoju uputu. Zbog toga Allahov Poslanik, s.a.v.s., moli Allaha, dž.š., da mu poveća uputu, jer se uputa sastoji iz više segmenata i postoje stepeni upute, kao što smo to prethodno spominjali.

Treći odgovor jeste: putevi upute bezbrojni su i ako te Allah, dž.š., ne uputi da se u svakom trenutku ispravno ponašaš i prilikom svakog tvog pokreta, onda ti nisi u potpunosti na Pravom putu. Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., moli Allaha, dž.š., da ga uputi i da mu neprestano povećava uputu.

Muslim u svom Sahihu bilježi predanje Aiše, r.a., u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi ustajao noću da obavi noćni namaz učio sljedeću dovu:

"Allahu, Gospodaru Džibrila, Mikaila i Israfila, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaoče tajnog i javnog, Ti ćeš presuditi robovima Svojim u onome u čemu su se razilazili. Uputi me na ono što je ispravno a u čemu se ljudi razilaze. Zaista, samo Ti možeš koga želiš uputiti na Pravi put."⁶⁰

Allah, dž.š., podario mu je i općenitu i posebnu uputu i preko njega uputio je mnoge narode.

Znaj da postoje dvije vrste upute: površnai detaljna. Površna uputa jeste ona u kojoj čovjek poznaje osnove učenja islama i ruknove imana.

59 Bilježi ga Buhari pod brojem (607, 4601), Ebu Davud pod brojem (529), Tirmizi pod brojem (211).

60 Bilježi ga Muslim pod brojem (1761), Ebu Davud pod brojem (767), Tirmizi pod brojem (3551).

Primjer toga jesu široke mase muslimana, vjernici koji ne izvršavaju neke od svojih obaveza, itd.

Detaljna uputa jeste uputa Allahovih, dž.š., evlija, poput fakiha - šerijatskih pravnika, koji poznaju sve propise vjere i temelje to na valjanim dokazima, poznaju različite naučne discipline do najsitnijih detalja. Ovo se ubraja u detaljnu uputu.

Primjer toga jeste čovjek koji ugleda kuću i promatra je s polja: vidi njene prozore, zidove, vrata, ulaze i si. Ovaj čovjek samo površno poznaje ovu kuću. U detaljno poznavanje kuće ubraja se to da poznaješ njenu visinu, širinu, materijal od kojeg je napravljena, vanjske i

unutarnje ulaze, njen namještaj. Ovo je primjer vjernika koji detaljno poznaje vjeru koju ispovijeda.

• Uzroci upute

Prvi uzrok: iskrenost prema Allahu, dž.š.:

"One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69)

Izražavajući svoju poniznost pred Allahom, dž.š., neki je pjesnik rekao:

"Tako mi Tvoga prava nada mnom, kada bi me u vatru uveo rekao bih njenim stanovnicima: 'Uistinu sam Ga volio.'

Umarao sam svoje tijelo izučavajući mnoge nauke, a moja jedina želja bila je da zadovoljstvo Njegovo i blizinu zaslužim.

Zar niste rekli da će onome ko je iskren bio, spomen dostojan hvale biti i da će s džennetskih izvora vodu piti."

Drugi uzrok: iman i činjenje dobrih djela, kao što Uzvišeni govoreći o vjernicima veli:

"one koji vjeruju i čine dobra djela Gospodar njihov će na Pravom putu podržati, zato što vjeruju." (Junus, 9) I rekao je Uzvišeni: "A On će srce onoga koji u Allaha vjeruje uputiti." (Et-Tegabun, 11)

Treći uzrok: Kur'an. Allah, dž.š., je rekao: "Ovaj Kuran vodi jedinom ispravnom putu." (El-Isra, 9), ispravnom putu kada je u pitanju vjerovanje, činjenje iba-deta, odnos prema drugim ljudima, itd. Uputa se može povećati i smanjiti jer je ona rezultat imana a iman se može smanjiti i povećati. Allah, dž.š., je rekao: "A one koji su na Pravom putu On će i dalje voditi i nadahnut će ih kako će se vatre sačuvati." (Muhamed, 17) I rekao je Uzvišeni: "A Allah će onima koji su na Pravom putu uputu povećati! A dobra djela koja vječno ostaju — od Gospodara tvoga bit će bolje nagrađena i ljepše uzvrćena." (Merjem, 76) Musliman ne može biti na Pravom putu osim ako ne slijedi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u prakticiranju vjere i svega što je vezano za nju. Svaka uputa kojoj nije voda pečat svih vjervjesnika ne može biti trajna i ispravna. Zbog toga vidiš one koji su svoju uputu tražili kod filozofa ili nekih apologetičara kako se pred kraj svoga života kolebaju pa izriču riječi koje ukazuju na njihov nemir i zabludu, jer u svom životu nisu slijedili uputu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Jedan od njih u stihovima veli:

"Života mi moga, provedoh sve vrijeme života svoga, prevrćući listove knjiga koje se bave različitim znanostima.

I nisam tu našao osim zbunjenog čovjeka, koji je zbunjen podigao ruke pa se nad svojim životom žestoko kaje."

Odgovorio sam mu sljedećim stihovima:

"Učenjače dragi, možda nikad u svom životu nisi posjetio Ahmeda, Poslanika upute koji je poslan između najodabranijih potomaka Hašimovih.

Jer, tako mi Allaha, dž.š., da si ga samo jednom posjetio, ne bi lahak plijen grabljivcima postao."

Pripadnici jedne sekte došli su kod Ibn Tejmijje i rekli mu: "Hoćeš li da te podučimo znanju koje mi posjedujemo?" Ibn Tejmijja im je odgovorio: "Znanje koje nije nasljedstvo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ne može se smatrati istinskim znanjem o vjeri."

Kada je u pitanju slijeđenje vjere, svaka druga uputa, osim upute Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vodi u zabludu i svi drugi vjerozakoni derogirani su dolaskom njegovog vjerozakona.

"Allah, dž.š., objavio ti je suru poslije koje je zakon svakog kralja bezvrijednim postao. Ti si Sunce a kraljevi su zvijezde kada se Sunce pojavi zvijezde nestanu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., jeste taj preko kojeg je Allah, dž.š., derogirao druge vjerozakone i on je vodič ka uputi i njen dokaz.

"U tvojoj ruci je uže upute, a u našim dušama njegov drugi kraj se nalazi."

Allah, dž.š., pojasnio je ljudima uputu, a njen svjetionik postavio je svima onima koji žele da pravim putem hode. Allah, dž.š., je rekao: "A kad bismo htjeli, svakog čovjeka bismo na Pravi put uputili." (Es-Sedžda, 13) Kada bi Allah, dž.š., htio da svi ljudi slijede uputu mogao bi to u jednom trenu učiniti, nego je On Uzvišeni ukazao na put koji vodi ka dobru i put koji vodi ka zlu i nikoga nije prisilio da skrene u zabludu.

Allah, dž.š., je rekao: "Mi mu na Pravi put ukazujemo, a njegovo je da li će zahvalan ili nezahvalan biti." (El-Insan, 3). I rekao je Uzvišeni: "I dobro i zlo mu objasnili." (El-Beled, 10) Allah, dž.š., pojasnio je koji put vodi u Džennet a koji u vatru, objavio je Knjige, poslao je poslanike, i sirat-ćupriju iznad Džehennema je postavio. Pozvao je ljude da robuju samo Njemu i one koji su Mu pokorni obradovao je Džennetom koji je prostran koliko nebesa i Zemlja. Onima koji su Mu nepokorni razbuktalom vatrom je zaprijetio. Ljudima je osjetila dao pa neka svako odabere ono što želi.

Kada vjernici uđu u Džennet reći će: "Hvaljen neka je Allah, Koji nas je na Pravi put uputio; mi ne bismo na Pravom putu bili da nas Allah nije uputio." (El-Araf, 43) Većina mufesira u komentaru ovog ajeta veli: "Hvala Allahu, dž.š., Koji nas je uputio da hodimo putem koji u Džennet vodi tako što smo činili dobra djela pa nam je On zbog njih uputu podario."

Drugi kažu da to znači: "Hvala Allahu, dž.š., koji nas je uputio da pronađemo svoja mjesta i stepene u Džennetu."

U jednom hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je Muhammedov život, kada vjernik uđe u Džennet lakše će prepoznati svoju kuću u njemu nego što bi prepoznao svoju kuću na dunjaluku."⁶¹ Svaki će vjernik prepoznati svoju kuću u Džennetu i neće biti potrebe da mu je neko pokazuje.
⁶¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (2397), Ibn Hibban pod brojem (7320).

"Požuri u edenske vrtove, jer to je tvoje vječno boravište i šatori tvoji.

Na ovom svijetu borimo se protiv nevjernika pa se desi da se živi ne vratimo u njih."

Međutim, ispravno je da ovaj ajet ukazuje na to da će se džennetlije zahvaliti Allahu, dž.š., zbog toga što ih je uputio da čine dobra djela, jer u Džennet će se ući zbog Allahove, dž.š., milosti, a shodno dobrim djelima bit će razlika u stepenima. Zbog toga, Allah, dž.š., veli:

"Eto, to je Džennet koji vam je darovan kao nagrada za ono što ste radili." (Ez-Zuhruf, 72)

Vanjsko značenje ovog ajeta jeste da će ljudi ući u Džennet zbog dobrih djela koja su činili. Međutim, Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Niko od vas neće ući u Džennet zbog djela koja je činio." Ashabi upitaše: "Čak ni ti, Allahov Poslaniče?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Čak ni ja, osim ako me Allah, dž.š., ne obaviye Svojom milošću."⁶²

Ibn Kajjim veli: "Odgovor na naizgled kontradiktorno značenje ajeta i hadisa jeste da će ljudi ući u Džennet isključivo kao rezultat Allahove, dž.š., milosti prema njima, a da će razlika u njihovim stepenima u Džennetu biti srazmjerna dobrim djelima koja su činili na ovom svijetu." Ovo je mišljenje ispravno.

"Oprosti mi s onima kojima si već oprostio..."

⁶² Bilježi ga Buhari pod brojem (5545), Muslim pod brojem (7065) od Ebu Hurejre, r.a. Bilježi ga Buhari i pod brojem (6320), Muslim pod brojem (7071) od Aise, r.a.

Postoje blagodati i na ovom i na onom svijetu.

Blagodat na ovom svijetu jeste zdravlje a blagodat onoga svijeta jeste oprost od grijeha. Jer, blagodati onoga svijeta neće biti dostupne sve dok ti Allah, dž.š., ne oprosti grijehe koje si učinio. A blagodati ovoga svijeta neće biti vrijedne ako ti Allah, dž.š., ne podari zdravlje. Upitali su nekog liječnika: "Šta je to sreća?", a on je ukratko odgovorio: "Zdravlje." Upitali su nekog mudraca: "Šta je to sreća?", pa on odgovori: "Zdravlje na ovom i oprost na onom svijetu."

Ahmed u svom Musnedu bilježi predanje u kojem stoji da je Abbas, r.a., došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao:

"Allahov Poslaniče, poduči me dovi koju ću učiti." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Moli Allaha, dž.š., za zdravlje i oprost." Nakon toga opet je došao i zatražio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da ga poduči dovi koju će učiti pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Abbase, amidžo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., moli Allaha, dž.š., za zdravlje i oprost na ovom i na onom svijetu,"⁶³

Onaj ko je bolestan nema spokoja niti mira niti sreće na ovom svijetu.

Kada su se oni koji posjeduju zlatnike i dvorce razboljeli vidjeli su da nikakve slasti u njima ne nalaze.

Poznati pisac, stručnjak u stilistici arapskog jezika, Dža-hiz razbolio se, a pored njega bili su zlatnici koje su mu poklonile halife pa je ponavljao sljedeće stihove:

63 Bilježi ga Ahmed pod brojem (1794), Tirmizi pod brojem (3652). Pogledaj djelo Es-Sahiha pod brojem (1523).

"Zar se nadaš da ćeš se ovako star osjećati kao onda kada si dvadeset godina imao. Sam si sebe lagao kada si mislio da je pohabana odjeća poput one koju još niko nije odjenuo."

Jedan književnik u Horosanu imao je jaku želju da se obogati kada je imao dvadeset, trideset pa i četrdeset godina. Međutim, to mu nikako nije polazilo za rukom i bio je veoma siromašan. Kada je imao preko osamdeset godina pozvao ga je halifa i postavio za glavnog pisara u državi. Dao mu je veliku platu, lijepu ropkinju ali je on nakon toga po svu noć plakao. Sinovi ga upitaše: "Zbog čega plačeš?", a on odgovori:

"Sve ovo sam dobio nakon što sam sedamdesetu godinu života prešao, a svemu tome nadao sam se kada sam dvadeset godina imao."

Okolo mene se prelijepe Turkinje šeću, poput vitkih gazela što po dinama skaču.

Ljubavne pokrete izvode pred mrtvacom koji se ni pokrenuti ne može, kako da nešto učini onaj ko gotovo devedeset godina ima."

Zdravlje na ovom i oprost na onom svijetu izvor su neprekidne sreće.

Razlika između glagola gafere - oprostiti (inf. gufran) i glagola afa - oprostiti (inf. afvun) jeste to što glagol afa ima šire i općenitije značenje. Naprimjer, kažeš učeniku: gafertu leke - oprostio sam ti, to znači da si mu oprostio ali da postoji mogućnost da ćeš ga koriti zbog njegovog djela. Međutim, ako mu kažeš: afertu leke - ovaj glagol ukazuje na to da si mu oprostio, da ga nećeš kazniti i da ga nećeš ni koriti zbog toga.

Allah, dž.š., je rekao:

"Koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju — a Allah voli one koji dobra djela čine." (Alu Imran, 134)

Ovaj ajet govori o stepenima evlija - Allahovih, dž.š., miljenika.

Prvi stepen: kontroliranje srdžbe prema ljudima koji su se ogriješili prema tebi iako u srcu možeš osjećati nešto zbog toga.

Drugi stepen: "I ljudima praštaju...", da oprostiš ljudima nepravdu koju su ti učinili i da im ne uzvraćaš istom mjerom.

Treći stepen: "Allah voli one koji dobra

djela čine", one koji ljudima opraštaju, koji ih ne mrze i koji mole Allaha, dž.š., da im oprost.

Sluga Haruna er-Rešida jedne je prilike stao pored njega a u ruci je držao ibrik pun vrele vode. Sluga nenamjerno poprskao vrelom vodom Haruna er-Rešida, a on se nalazio u društvu namjesnika, vezira i komandanata. Harun se ljutito osvrnu prema slugi, koji je bio veoma oštrouman, pa istog momenta prouči ajet: "Koji srdžbu savlađuju..."

Harun reče: "Savladao sam svoju srdžbu."

Sluga dalje prouči: "I ljudima opraštaju..."

Harun reče: "Oprostio sam ti."

Sluga dalje prouči: "A Allah voli one koji dobra djela čine."

Harun reče: "U ime Allaha, dž.š., oslobađam te iz ropstva."

Ovaj događaj bilježi autor djela El-Bidaja i autor djela El-Ikdul-ferid.

Allah, dž.š., je obraćajući se Svome Poslaniku, s.a.v.s., rekao: "Neka ti Allah oprost što si dozvolio da izostanu." (Et-Tevba, 43) Allah, dž.š., nije korio Svoga

Poslanika, s.a.v.s., zato što je povjerovao munaficima koji su mu dali lažne izgovore kako bi izostali iz vojnog pohoda. Zbog toga je Allah, dž.š., rekao: "Neka ti Allah oprost..."

"U ovom ajetu upotrijebljen je glagol koji označava oprost koji podrazumijeva to da niko nema pravo koriti ga zbog toga.

"Ako se među nama ružne riječi dese, i ako se među nama daljina ispriječi.

U srca će se tuga naseliti, a iz očiju će obilne suze teći."

Što se tiče kazne, Allahov Poslanik, s.a.v.s., daleko je od nje, jer je Allah, dž.š., rekao:

"Da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na Pravi put uputio." (El-Feth, 2)

Na ovom se mjestu prvo spominje da Allah, dž.š., neće koriti Svoga Poslanika, s.a.v.s., iako se spominje prekor u ajetu: "On se namršti i okrenuo." Na ovom mjestu Allah, dž.š., odmah na početku ajeta veli: "Neka ti Allah oprost..." kako bi se Allahov Poslanik, s.a.v.s., obveselio i kako se ne bi zabrinuo. Da je Džibril, a.s., došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekao: "Zbog čega si im dozvolio?" iz ove rečenice mogla bi se razumjeti žestoka kritika.

"Zaštiti me s onima koje si već zaštitio."

Allahova, dž.š., zaštita može biti općenita i posebna. Općenita zaštita odnosi se na sve vjernike, a među njima ima i grješnika koji se spominju u sljedećem ajetu:

"Mi ćemo učiniti da Knjigu naslijede oni naši robovi koje Mi izaberemo: bit će onih koji će se prema sebi ogriješiti, bit će onih čija će dobra i loša djela podjednako teška biti, i bit će onih koji će, Allahovom voljom, svojim dobrim djelima druge nadmašiti." (El-Fatir, 32)

Posebna zaštita odnosi se na Allahove, dž.š., miljenike i evlije, na one koji obavljaju noćni namaz, koji Ga često mole, koji se žrtvuju na Njegovom putu, na one koji su ljubomorni kada se krše Allahove, dž.š., zabrane, na one koji stječu znanje, na one koji se bore za Kuran i oživljavanje prakse Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Postoji mnogo definicija ko su evlije?

Neki kažu da su evlije oni koji nose grubu odjeću i žive u samoći.

Neki pak kažu da je evlija onaj koji je među ljudima poput stranca, a među strancima poput bliske osobe. Međutim, jedina ispravna definicija jeste ona koju je dao Allah, dž.š., u Kuranu:

"I neka ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allahovi štićenici, oni koji budu vjerovali i koji se budu Allaha bojali." (Junus, 62-63) "Vaši zaštitnici su samo Allah i Poslanik

Njegov i vjernici koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju. Onaj ko za zaštitnika uzme Allaha i Poslanika Njegova i vjernike —pa Allahova strana će svakako pobijediti." (El-Maida, 55-56)

Evlija će biti prepoznat po izvršavanju farzova, brojnih nafilâ, po izbjegavanju velikih i malih grijeha. Prema mišljenju Ibn Tejmijje postoje dvije vrste evlija: oni koji su umjereni u činjenju dobrih djela i oni koji druge preteču čineći dobra djela. Oni koji druge preteču u činjenju dobrih djela jesu oni koji izvršavaju farzove i dodatno čine dobrovoljna djela - nafilâ, i koji se klone velikih i malih grijeha. Ebu Hurejra, r.a., prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah, dž.š., veli: 'Ko je neprijatelj Mome evliji objavio Mije rat. Najdraže s čime Mi se Moj rob može približiti jeste izvršavanje farzova. Moj će Mi se rob približavati činjenjem dobrovoljnih dobrih djela sve dok ga ne zavolim.'"⁶⁴

Umjereni su oni koji izvršavaju farzove, ali možda ne prakticiraju djela koja su preporučena. To su oni koji se klone velikih grijeha, ali ponekad čine manje prijestupe. Allahova, dž.š., zaštita može se postići samo činjenjem ibadeta.

Ibn Kajjim u svom djelu Medaridžus-salikin veli: "Ko želi postići vječnu sreću neka što više čini ibadet Allahu, dž.š." Jedino onaj ko je pokoran Allahu, dž.š., može se nadati Njegovoj zaštiti.

Allahovi, dž.š., miljenici ne uzdižu se zbog svog porijekla. Njihovo porijeklo su riječi: "La ilahe illa Allah Muhamedu-resulullah".

Uzrok njihovog postojanja skriva se u ajetu:

"Samo Tebe obožavamo i samo od Tebe pomoć tražimo." (El-Fatiha, 5)

⁶⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (6355).

Njihove kuće su džamije.

Njihov oslonac su riječi: "La havle ve la kuvvete illa billah." (Nema snage niti moći osim Allahove, dž.š., snage i moći).

Njihov štit, kojim se štite u borbama, jesu riječi:

"Dovoljan je nama Allah i divan lije On zaštitnik." (Alu Imran, 173)

Njihov ogrtač jeste strpljivost.

Opskrba im je skromnost.

A vođa Muhammed, s.a.v.s.

"Podari nam bereket u onome što si nam podario."

Kada Allah, dž.š., podari bereket u nečemu ono postaje korisno kao da ga ima mnogo više. Ako bereket postoji u tijelu, od slabica načiniti će jakog čovjeka, od poniženog ponositog, a ono što je daleko učiniti će bliskim.

Bereket je poput žive tvari koja raste. On je poput zrna koje kada ga posiješ od njega uz Allahovu, dž.š., dozvolu dobiješ mnogo drugih zrna.

Ako Allah, dž.š., uskrati bereket, i mnogobrojan imetak postaje beskoristan, snažan postaje slabik a ono što je blizu postaje dalekim.

Postoje dvije vrste Allahovih, dž.š., darova čovjeku: oni koji su duhovne prirode i oni koji su materijalni. Najveći i naj-vrjedniji dar čovjeku od njegovog Gospodara jeste iman i uputa, zatim hairli potomci, žena, stan, odjeća. Blagodati kojima je Allah, dž.š., obasuo Svoje robove neizmjerne su i obuhvaćaju sve pore ljudskog života.

Zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., zamolio je Allaha, dž.š., da mu podari bereket u onome što mu je dao jer bez toga od koristi neće biti ni imetak ni djeca ni žena ni kuća. Ako čovjek u svome životu nema bereketa, to znači da je on daleko od milosti Jednog i Jedinog. Zbog toga, svaki vjernik treba moliti Allaha, dž.š., da ga obaspe bereketom i da ne traži od Allaha, dž.š., mnogo imetka koji neće biti blagoslovljen jer mu u tom slučaju neće nimalo koristiti.

Svjedoci smo kroz historiju, a i danas, da su mnogi grješnici, nasilnici, prevaranti posjedovali dvorce, zgrade, milijune, auta, ali im Allah, dž.š., nije podario bereket u tome,

tako da nisu imali nikakve koristi ni na ovom ni na onom svijetu. Oni taj imetak nisu ulagali u hajr, nisu ga investirali za dobrobit islama:

"Oni će ih, sigurno, utrošiti, zatim će, zbog toga žaliti." (El-Enfal, 36)

"Zaštiti me od zla koje si mi odredio."

Allah, dž.š., je Taj Koji je odredio i dobro i zlo i to je zapisao u Levhi mahfuzu.

Manejci, jedna od međusijskih sekti vjeruje da postoji bog dobra i daje to svjetlo dana, i bog zla i daje to tmina noći. Allah, dž.š., im na početku sure El-Enam odgovara i kaže:

"Hvaljen nekaje Allah Koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao, pa opet oni koji ne vjeruju druge s Gospodarom svojim izjednačuju." (El-Enam, 1)

Ovaj ajet ima uistinu duboko i veličanstveno značenje. Jer, noć i dan zajedno čine cjelokupno vrijeme, a nebesa i Zemlja sačinjavaju, obuhvaćaju sav prostor ovog svijeta i oni su paralelni. Zato, Onaj Koji je stvorio sve vrijeme i sav prostor Jedinu zaslužuje da bude obožavan. Oni su zbog slabosti svoga razuma i iskvarenosti prirode izjednačili Allaha, dž.š., s Njegovim stvorenjima:

"Pa opet oni koji ne vjeruju druge s Gospodarom svojim izjednačuju." (El-Enam, 1)

Imam Sanja ovome je posvetio posebnu pažnju tako daje to prvo spomenuo u svom djelu Er-Risala koje govori o osnovama fikhske nauke.

Govoreći o pobjedama Sejfu-Devleta nad Manejcima Mutenebi je u stihovima rekao:

"Koliko tvojih pobjeda u noći da Manejci laži govore svjedoči."

Oni su smatrali da noću niko ne može ostvariti pobjedu niti uspjeti u bilo čemu.

Međutim, Sejfid-Devleti je to opovrgnuo svojim pobjedama koje je ostvario upravo noću.

Zlo se ni u kojem slučaju ne može pripisati Allahu, dž.š.

Govoreći o Allahu, dž.š., Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svo dobro jeste od Tebe, a zlo ne dolazi od Tebe." 65 Allah, dž.š., je Taj Koji je odredio i dobro i zlo, međutim, ne može se reći daje Allah, dž.š., počinitelj tog zla, to je rezultat čovjekovih ruku.

Zbog toga su džini rekli:

"I mi ne znamo da li se onima na Zemlji želi zlo ili im Gospodar njihov želi dobro." (El-Džinn, 10) Oni su ustvrdili da dobro i uputa dolazi od Allaha, dž.š., a počinioca zla spomenuli su u pasivu.

65 Bilježi ga Muslim pod brojem (1762), Ebu Davud pod brojem (760), Tirmizi pod brojem (3553).

Ibrahim, a.s., je rekao:

"Koji me je stvorio i na Pravi put uputio, i Koji me hrani i poji, i Koji me, kad se razbolim, liječi." (Eš-Suara, 78-80) U ovim ajetima stoji da je Ibrahim, a.s., spomenuo da ga Allah, dž.š., hrani, da ga je uputio ali nije spomenuo daje Allah, dž.š., Taj Koji je uzrok njegove bolesti.

Ejjub, a.s., je rekao:

"Mene je nevolja snašla, a Ti si od milostivih najmilostiviji." (El-Enbija, 83)

Ejjub, a.s., nije rekao: "Učinio si da me zadesi nevolja", niti je rekao: "Učinio si da se razbolim", nego je rekao: "Mene je nevolja snašla..."

"Zaštiti me od zla koje si mi odredio."

Učenjaci kažu: "Može se desiti da čovjek neku od Alla-hovih, dž.š., odredbi smatra zlom po sebe, međutim, gledajući općenito rezultati tog zla mogu sa sobom donijeti veliko dobro i biti od koristi." Pa, neka je Uzvišen Allah, dž.š.

"Ti određuješ ono što će se zbiti a niko Tebi ne određuje."

Allah, dž.š., je rekao: "A Allah sudi! Niko ne može presudu Njegovu pobiti." (Er-Rad, 41)

Kada Allah, dž.š., donese neku presudu niko joj se ne može suprotstaviti niti je opovrgnuti. Allah, dž.š., upravlja nebesima i Zemljom a ne kako smatraju neznalice neki

"moćnici sa Zapada" koji kontroliraju granice i mora. Oni zbog slabosti svoje vjere i oslanjanja na Allaha, dž.š., vjeruju da takvi upravljaju ovim svijetom kako žele. Jadnici zaboravljaju da Allah, dž.š., sve prati i da svima daje roka da se poprave ali nikoga ne zaboravlja. Allah, dž.š., je rekao:

"Zato nevjernicima još vremena dadni, još koji trenutak ih ostavi." (Et-Tarik, 17)

Kada Allah, dž.š., želi kazniti neki narod zbog nepravde koju čine niko Mu ne može umaći:

"I neka nikako ne misle oni koji ne vjeruju da će se spasiti oni doista neće umaći." (El-Enfal, 59)

"Onaj koga Ti -zaštitiš ne može nikako ponižen biti."

Učenjaci kažu: "Ko prihvati da bude istinski rob Allahu, dž.š., On će ga učiniti jakim pa makar i ne imao porodicu koja ga štiti, snagu koja bi mu mogla koristiti i makar mu niko ne Zemlju ne bude htio pomoći."

Istinski vjernici nazivaju se Allahovim, dž.š., robovima, sljedbenicima Allahovog poslanika, Muhammeda, s.a.v.s., i evlijama.

Kome je Allah, dž.š., zaštitnik on nikada ne može ponižen biti.

Svakako! Mogu ga zadesiti iskušenja, porazi, ali neka je hvala Allahu, dž.š., na tome nikada ne može biti ponižen. Uvijek će u svakoj situaciji sačuvati svoj ponos i hodit će uzdignute glave pa makar da je dospio i u zatvor i bio mučen.

"Niti može biti jak onaj kome si Ti neprijatelj."

Ovo je suprotno prethodnom primjeru, tj. kome je Allah, dž.š., neprijatelj, a Allah, dž.š., je neprijatelj samo onim koji ne slijede Pravi put, ili onima koji se ohole, koji se bore protiv Njegovih miljenika i Serijata - takav će biti ponižen pa makar se ponosio svojim imetkom, zdravljem, ljepotom, djecom. Zato, nemoj dozvoliti da te zavaravaju vanjski izgledi, jer iza lijepe odjeće i ispod debelih naslaga mesa krije se srce koje je ispunjeno poniženjem, prezrenošću i to mogu primijetiti oni koji na pravi način razmišljaju o suštini stvari.

Ovo je odgovor onima koji gledaju samo vanjski izgled, a zaboravljaju ono što je skriveno, pa kažu: "Kako to da Allah, dž.š., čini poniženim Svoje neprijatelje, a oni uživaju u svim vrstama blagodati i koriste sve olakšice koje postoje na ovom svijetu?"

Ibn Hubejra, jedan od namjesnika odjenuo se u svilu i okružen svitom jašući na skupocjenoj mazgi prošao je pored Hasan el-Basrija. Hasan reče: "Tako mi Allaha, dž.š., kada bi jahali na najplemenitijim pastusima na svijetu poniženje zbog učinjenih grijeha uvijek bi se moglo primijetiti na njihovim licima. Allah, dž.š., obećao je da će učiniti poniženim one koji su Mu nepokorni."

Allah, dž.š., je rekao: "A snaga je u Allaha i u Poslanika Njegova i u vjernika." (El-Munafikun, 8)

Allah, dž.š., odredio je da će snaga i ponos pripasti Njegovim štićenicima, a uskratio ju je Svojim neprijateljima i ovo je zakon koji niko ne može promijeniti. Ovo treba istinski shvatiti i razumjeti.

Što se tiče dodatka u ovoj dovi, a u kojem se spominje donošenje salavata na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., to je zbog toga što dove ne stižu do Allaha, dž.š., osim ako se u njima ne donose sala-vat na Njegovog miljenika Muhammeda, s.a.v.s. Ne uvjetuje se da to učenje salavata bude odmah na početku dove, na sredini ili na kraju, to se može učiniti u bilo kojoj od ove tri situacije.

Onaj koje imam u namazu ne smije prilikom učenja dove pred džematom učiti dovu samo za sebe i pri tome zapostaviti ostale vjernike. Sve za što bude molio Allaha, dž.š., treba spomenuti u množini jer je to naređeno u hadisima koji se prenose od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

U ovom hadisu kao i u svim hadisima koji se prenose od njega dokaz je da ga je Allah, dž.š., obdario jezgrovitošću u govoru jer njegove izreke, koje su tekstualno ponekad veoma kratke, u sebi nose neizmjereno mnogo značenja.

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s., prvo je spomenuo uputu, zatim okrilje Allahove, dž.š., zaštite, zatim bri-žljivost, zatim dostatnost Njegovog nadzora i pomoći, zatim zdravlje i bereket u imecima. Nakon toga je spomenuo ahiret a poslije njih ovodunjalačka pitanja. Ovu svoju dovu završio je salavatom jer to je ključ za primanje dove kod Allaha, dž.š.

Nijedan musliman ne smije zapostaviti ovu dovu i treba je učiti na svakom vitr-namaz u jer je to bila i praksa Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat našem Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Upućeni

Hvala Allahu, dž.š., salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima i svima onima koji ga slijede.

Draga omladino, vi ste potomci ljudi koji su širili uputu na sve strane svijeta. Vi ste unuci onih koji su s riječima: "La ilahe illa Allah", zaplovili iznad morskih valova kako bi ih dostavili svima onima koji se žele spasiti na onom svijetu. Vaš je Poslanik, s.a.v.s., uz Allahovu, dž.š., dozvolu spasio čovječanstvo tako što im je ukazao na Pravi put. Allah, dž.š., je rekao:

"On je neukima poslao Poslanika, jednog od njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitom zabludi." (El-Džumua, 2)

Arap su prije dolaska islama bili izgubljeni, bespomoćni i u zabludi, nisu imali nikakvog značaja u historiji čovječanstva, nisu imali svoju civilizaciju, učenjake, kulturu. Allah, dž.š., opisao ih je da su neuki. Bio je to narod koji je živio u pustinji bez ikakvih ljudskih principa. Ali, imali su potencijala i intelekta da postanu oni koji upućuju na Pravi put i okrenu točak historije.

"To je narod koji je nakon poslanstva Muhammeda Allah, dž.š., izmijenio i stanje popravio.

Počastio ih je tako što je između njih, kao zvijezdu vodilju i mjesec svijetli, Muhameda učinio.

Stao je na čelo svoga naroda, i sa ostatka čovječanstva okove neznanja prekinuo.

Kada je Allah, dž.š., vidio da ga Arapi slijede, njihov spomen je na ovom svijetu uzvisio."

Allah, dž.š., poslao je Muhammeda, s.a.v.s., da ukaže onima koji to žele na suštinu upute i objasnio im je kako da svjetlo Pravoga puta slijede. Nakon toga, došle su generacije onih koji su zapostavili svjetlo s kojim je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a Allah, dž.š., pustio ih je da lutaju zato što ne zaslužuju da nose to svjetlo:

"Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." (El-Enfal, 23) Njihove uši više nisu u stanju čuti riječi: "La ilahe illa Allah", svjetlo upute utrulo je u njihovim očima a njihova srca više nisu u stanju da razumiju njihovo značenje.

Ebu Džehl, Ebu Leheb i Ebu Talib živjeli su pored Kabe, ali nisu slijedili riječi: "La ilahe illa Allah."

Bilal koji je došao iz Abesinije i bio je rob odaziva se i slijedi uputu, dolazi Selman iz daleke Perzije i izgovara riječi šehadeta, dolazi i Suhejb iz moćnog bizantskog carstva i prihvata islam i postaje jednim od vojnika Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Allahovu, dž.š., uputu ljudi ne zaslužuju na osnovu svojih položaja, zbog svog porijekla, imetka, nego Allah, dž.š., Svoju uputu daje kome želi od onih koji je zaslužuju.

Ibn Tejmijja u svom djelu Medžmu'u fetava veli: "Musliman se rađa dvaput a nevjernik samo jednom. Allah, dž.š., je rekao: 'Zar je onaj koji je bio u zabludi, a kome smo Mi dali život i svjetlo pomoću kojeg se među ljudima kreće, kao onaj koji je u tminama iz kojih ne izlazi.'" (El-Enam, 122)

Allahova, dž.š., uputa dostupna je svakome ko je traži, i ko se trudi da je pronađe. Mladići koji se spominju u suri El-Kehf nakon što nisu pronašli uputu u dvorcima u kojim su živjeli krenuli da je traže. Bili su to mladići za koje je Allah, dž.š., rekao: "To su bili momci, vjerovali su u Gospodara svoga, a Mi smo im uvjerenje još više učvrstili." (El-Kehf, 13)

Gdje da odu? Da se s ljestvama ispnu na nebo? Ili da na lađi zaplove morem, pa da uputu potraže u morskim valovima?

Allahovom, dž.š., odredbom oni su se skrili u pećinu. U njoj su pronašli uputu koja vodi ka Allahu, dž.š., jer je Allah, dž.š., znao daje oni istinski žele. Allah, dž.š., je rekao: "One koji se budu zbog nas borili Mi ćemo sigurno putovima koji Nama vode uputiti. A Allah je zaista na strani onih koji dobra djela čine." (El-Ankebut, 69)

Kod koga Allah, dž.š., primijeti istinsku želju za uputom i požrtvovanost u borbi na Njegovom putu On će ga sigurno uputiti.

Allah, dž.š., prosvijetlio je ovim mladićima put i nadahnuo ih je da vjeruju u Njegovu jednoću pa su na taj način zaslužili Njegov oprost i milost. Ogrnuo ih je plaštem imana, a tu blagodat uskratilo je onima koji su živjeli u prekrasnim dvorcima, jer oni nisu željeli da se odazovu Njegovim naredbama i nisu uopće tragali za uputom.

Allah, dž.š., je rekao: "O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku Njegovu kad od vas zatraži da činite ono što će vam život osigurati; i neka znate da se Allah upliće između čovjeka i srca njegova, i da ćete se svi pred Njim sakupiti." (El-Enfal, 24)

Učenjaci kažu: "To znači da će ga spriječiti da povjeruje, htjet će da postane vjernik ali će odustati od toga, htjet će da slijedi uputu ali će se predomisli. To je potvrda riječi Uzvišenog:

"Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." (El-Enfal, 23)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., bio učitelj svima onima koji su željeli da nauče šta je to Pravi put, a siromasi, robovi i obični ljudi prije moćnika i visokog staleža odlučili su da prihvate islam.

Buhari u svom Sahihu bilježi da je Herakle upitao Ebu Sufjana o Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: "Slijedi li ga običan svijet ili njihovi uglednici?"

Ebu Sufjan je odgovorio: "Slijedi ga običan svijet."

Na to je Herakle rekao: "Obični su ljudi uvijek bili sljedbenici poslanika."66

66 Bilježi ga Buhari pod brojem (7, 2910, 4435), Muslim pod brojem (4562)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., često boravio pored Kabe, pružao je ljudima mogućnost da razgovaraju s njim o islamu i ponavljao im je riječi: "La ilahe illa Allah".

Jednog dana, u Meku je stigao Ebu Zerr, r.a., iz plemena Gafar, plemena u kojem je vladala anarhija, glad i ubijanje.

Kada bi se negdje spomenulo pleme Gafar bila je to asocijacija na terorizam, ubojstva, torturu i nepravdu.

Ebu Zerr, r.a., bio je čovjek koji je tragao za suštinom, za Pravim putem, ali, gdje da ga nađe? Gdje da ide? Kojim je to putem zadovoljan Allah, dž.š.? Odselio se u pustinju gdje je živio u samoći i razmišljao o svrsi svega što postoji. Napokon je čuo da se u Meki pojavio Poslanik, s.a.v.s., pa je rekao svome bratu: "Hoćeš li se ti brinuti o ovom mome stadiu i porodici pa da ja odem do Meke, ili ćeš ti otići?" Njegov je brat otišao, i kada se

vratio rekao mu je: "U Meki sam zatekao čovjeka koji tvrdi da je vjerovjesnik, međutim, ljudi mu to osporavaju."

Ovo što je on rekao bilo je potpuno beskorisno i suvišno. To je isto kao daje rekao: "Nakon dugog razmišljanja zaključio sam da je ono što u riječnom koritu teče voda."

Ebu Zerr, r.a., nije želio ovakav odgovor, on želi da mu opiše suštinu onoga u šta poziva Allahov Poslanik, s.a.v.s., on želi pronaći ono što je ispravno, on želi hoditi Pravim putem. Zbog toga, reče: "Pripazi moju porodicu i imetak ja ću lično otići do tog čovjeka." Uzeo je nešto hurmi da ih može jesti u putu i krenuo je ka Meki. Tamo je prvo sreo Aliju, r.a., i kada gaje upitao o Muhammedu, s.a.v.s., Alija, r.a., mu je rekao: "Pokazat ću ti ga. Kada dođem do njega sagnut ću se kao da popravljam svoje papuče i to će ti biti znak da se radi o njemu." Ebu Zerr, r.a., krenu za Alijom, r.a., i zatekoše Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako sjedi pored Kabe i ljudima pojašnjava svoju poslanicu koja se iz Meke treba raširiti po cijelom svijetu. Sjedio je spreman da razgovara s bilo kime, da mu pojašni značenje riječi: "La ilahe illa Allah". Ebu Zerr, r.a., priđe Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i reče mu: "Blagoslovljeno ti jutro bilo, dragi brate." Ovo je bio pozdrav koji su Arapi koristili u doba džahilijeta.

Imruul-Kajs veli:

"Lice ove zore blaga rosa je umila, pa je svijetlim svojim licem usamljene u pustinji obasjala."

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., odmah odgovori: "Allah, dž.š., podučio me je boljem pozdravu od tvog pozdrava." Lice Alla-hovog Poslanika, s.a.v.s., bilo je vedro i nasmijano. Želio je da pridobije srce ovog čovjeka za ono u šta poziva. Allah, dž.š., je rekao: "Jer ti si, zaista najljepše čudi." (El-Kalem, 4) I rekao je Uzvišeni:

"Samo Allahovom milošću ti si blag prema njima, a da si osoran i grub razbježali bi se iz tvoje blizine." (Alu Imran, 159)

"Njegova ljepota zasjenila je sve ostale ljepote, ona je magnet koji ljudska srca privlači."

Ebu Zerr, r.a., upita: "A koji je to pozdrav?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Es-Selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu." 67 Ebu Zerr, r.a., nazva selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i reče: "Es-Selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu", a Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu odgovori na selam. Kada Ebu Zerr, r.a., sjede, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ga upita: "Iz kojeg si plemena?" Ebu Zerr, r.a., odgovori: "Iz plemena Gafar."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., se nasmiješi jer se začudio da oni koji žive pored vrela Zemzema, pored Kabe, Hadžerulesveda niječu riječi: "La ilahe illa Allah", i bore se protiv njegovog poslanstva, a čovjek iz plemena Gafar putuje preko pustinje tragajući za uputom.

To je bila Allahova, dž.š., uputa, Njegova blagodat koju daje kome želi, i onome ko istinski traga za njom.

67 U predanju koje bilježi Muslim u poglavlju koje govori o Ebu Zerrovom, r.a., primanju islama stoji daje on bio prvi koji pozdravljen selamom.

Ebu Zerr, r.a., upita: "Allahov Poslaniče, šta je to u šta ti pozivaš?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Pozivam u riječi: La ilahe illa Allah, da samo Allaha, dž.š., obožavate i da se odre-knete onoga što su vaši očevi obožavali."

Njegova poslanica bila je lahka za razumijevanje, a nije komplicirana kakvom je žele prikazati filozofi i apologetičari.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na takav način izlagao svoje učenje da ga je mogao razumjeti svaki čovjek.

U dva Sahiha bilježi se predanje u kojem stoji da je Enes, r.a., rekao:

"Pametna čovjek koji bi došao iz pustinje uvijek bi nas zadivio svojim pitanjem koje bi postavio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., jer pametno pitanje za sobom povlači i pametan odgovor, a pametan odgovor koristit će onima koji ga budu čuli, jer nije svako pitanje pametno."

Enes, r.a., pripovijeda: "Dok smo jedne prilike sjedili s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u džamiji on je sjedio na goloj zemlji, i vodio je naša srca ka nebeskim visinama. Bio je jednostavan u svojoj veličini i pristupačan pored poštovanja koje su svi prema njemu osjećali. U tom momentu došao je neki beduin iz pustinje, i zbog svoje neciviliziranosti uveo je za sobom svoju devu u džamiju, te je zavezao za džamijski stup. Došao je tragajući za uputom, želio je svjetlo koje će oko njega rastjerati tminu zbunjenosti. Krenuo je naprijed, prošao je kroz safove muslimana i upitao: 'Gdje je potomak Abdul-Mutalliba?' Prisutni mu išaretom pokazaše na Allahovog Poslanika, s.a.v.s, a beduin upita: 'Sine Abdul-Mutalliba, pogledaj samo ove neodgojeno-sti, nije ga oslovio riječima: Allahov Poslanice, a Allah, dž.š., naredio je:' Ne smatrajte Poslanikov poziv upućen vama kao poziv koji vi jedni drugima upućujete.' (En-Nur, 63) Rekao je: 'Sine Abdul-Mutalliba', jer je Abdul-Mutallib bio poznatiji među Arapima od Abdullaha, oca Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u Bici na Hunejnu uzvikivao:

'Ja sam Vjerovjesnik, a ne laž ja sam potomak Abdul-Mutallibov.'

Veoma jasno i odvažno ovaj beduin reče: 'Ja ću ti postaviti neka teška pitanja.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pitaj što god želiš.'

Beduin reče: Allahov poslanice, ili Muhammede.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da.'

Beduin upita: Allahov Poslanice, ko je uzdigao nebesa?

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

Beduin dalje upita: A ko je Zemlju ravnom učinio?

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

On upita: 'A ko je brda nepomičnim stvorio?'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

Beduin reče: 'Zaklinjem te Onim Koji je uzdigao nebesa i Koji je Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li te Allah, dž.š., uistinu nama poslao kao Svoga Poslanika?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio je naslonjen pa se uspravi a njegovo lice pocrveni zbog važnosti ovog pitanja i reče: 'Da, tako mi Allaha, dž.š.'

Beduin dalje reče: 'Zaklinjem te Onim Koji je nebesa uzdigao i Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li ti Allah, dž.š., uistinu naredio da nam naređuješ da obavljamo pet namaza u jednom danu i noći?'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Da, tako mi Allaha, dž.š.'

Beduin je nastavio postavljati pitanja sve dok nije spomenuo sve ruknove islama. Kada je upitao o svemu što ga je zanimalo okrenuo se, odvezao svoju devu, uzjahao je, i nakon što je u desetak minuta saznao učenje islama, rekao je: 'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da si ti Allahov Poslanik, s.a.v.s. Tako mi Allaha, dž.š., na ovo što sam čuo neću ništa ni dodati ni oduzeti. Ja sam Damam bin Saleba, brat Benu Sada bin Bekra.' Allahov se Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu i obraćajući se ljudima reče:

'Koga veseli da gleda u čovjeka koji je stanovnik Dženneta neka gleda u njega.'⁶⁸ U drugom predanju stoji: "Uspio je i spašen je ako je istinu govorio."

Ovo je uputa koju nudi Allah, dž.š. Za samo deset minuta ovaj beduin spoznao je jednoću Allaha, dž.š., jer mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovarao vrlo razumljivo i jednostavno. Da se sada vratimo pripovijesti o Ebu Zerru, r.a., koji se odazvao pozivu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nakon što mu je na vrlo jednostavan način upućen i ponuđen. On je otišao na brdo Saffa i obratio se prisutnim Kurejšijama: "O skupino Kurejšija, ja svjedočim

da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim daje Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik."

68 Bilježi ga Buhari pod brojem (63), Ahmed pod brojem (12427), Ibn Hibban pod brojem (153), Nesai pod brojem (2093), od Enesa bin Malika, r.a. Bilježi ga i Ebu Davud pod brojem (487), Ahmed pod brojem (2384) Darimi pod brojem (657) od Ibn Abbasa, r.a.

Kada su kurejšijski silnici čuli ove riječi imali su osjećaj kao da je udario grom iz vedra neba. Pohitali su ka njemu sa svih strana i tako su ga žestoko udarali da je gotovo pao u nesvijest. Vratio se kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a njegovo stanje kao da je opisano stihovima:

"Ako vas veseli ono što zavidnik o meni govori, onda zbog rana s kojima ste vi zadovoljnija bol ne osjećam."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu se i reče: "Nisam ti to naredio."

Razmislite malo o ovoj požrtvovanosti! O borbi za istinu!

Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: "Odmah kreni ka svome plemenu."

Ebu Zerr, r.a., vratio se u svoje pleme i među svojim sunarodnjacima širio je svjetlo upute, jer onoga momenta kada čovjek istinski prihvati islam njegova najveća želja jeste da bude inicijatorom prihvatanja islama kod drugih ljudi, jer su ljudi u svakom dobu i vremenu potrebni za nekim ko će im ukazivati na Pravi put.

"Ti si riznica bisera i dragulja na ovom svijetu, pa makar tvoja vrijednost i nepoznata bila. Generacijama mnogih ljudi potreban je tvoj glas, da ih gromko i jasno pozove u spas."

Ebu Zerr, r.a., okupio je svoje sunarodnjake u pustinji i rekao im: "Više nismo iste krvi niti smo istog porijekla, niti ćemo međusobno vršiti razmjenu imetka sve dok ne povjerujemo u Allaha, dž.š." Nakon toga pojašnjavao im je propise islama onako kako je to čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tu noć zanoćilo je sedamdeset porodica sa svim ukućanima iz njegovog plemena kao muslimani. Ebu Zerr, r.a., okrenuo se ka Kibli i izgovarao je riječi šehadeta umjesto namaza, jer u to vrijeme namaz još nije bio propisan. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio hidžru u Medinu Ebu Zerr, r.a., doveo je cijelo svoje pleme jer su svi bili primili islam. Ashabi su se prepali kada su ih ugledali jer su pomislili da je došla neka vojska da ih napadne. Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., sa svojim asha-bima izašao pred njih ugledao je na njihovom čelu Ebu Zerra, r.a., koji je za sobom vodio svoje sljedbenike i učenike. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nasmijao se obradovan susretom s ovim velikim misionarom Ebu Zerrom, r.a.⁶⁹ Rekao je: "Nikada drvo nije svojim hladom pokrilo, niti je pustinja svojim beskrajem obavila iskrenijeg čovjeka od Ebu Zerr, r.a."⁷⁰ Neka Allah, dž.š., bude zadovoljan ovim čovjekom koji je neumorno tragao za uputom sve dok je nije našao.

Znači, jedan od najvećih uzroka postizanja upute jeste to da se čovjek istinski trudi da je pronađe: "One koji se budu zbog nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69)

Selman el-Farisi, r.a., bio je skroman i skrušen, a Omer, r.a., u vrijeme svoga hilafeta povjerio mu je namjesništvo nad Irakom. Njegova godišnja plata bila je šesto dirhema a dijelio ju je na tri dijela: jednu trećinu udijelio bi kao sadaku, jednu trećinu potrošio bi na svoje potrebe, a ostatak dijelio je učenicima koje je podučavao propisima islama. Kao što znate, on je cijeli svoj život tragao za uputom i na kraju ju je pronašao, jer je Allah, dž.š., obećao da će uputiti na Pravi put one koji to iskreno traže.

69 Pripovijest o Ebu Zerrovom, r.a., primanju islama bilježi Buhari pod brojem (3446), Muslim pod brojem (6312), Ahmed pod brojem (21143), Ibn Hibban pod brojem (7019), Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (32387), Hakim pod brojem (5508).

70 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3964), Ahmed pod brojem (6503, 6613, 7058), Ibn Madža pod brojem (160), Hakim pod brojem (5512), Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (28000). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (6238).

Selman, r.a., služio je kod trojice monaha a posljednji od njih prije smrti uputio gaje ka Medini da tamo potraži posljednjeg Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada je stigao u Medinu radio je kao sluga kod jednog jevreja. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učinio hidžru iz Meke u Medinu Selman, r.a., veoma se obradovao.

"Osvijestio nas je poziv novi Bilalov ezan kojeg svaki musliman voli."

Selman, r.a., žurno pohita ka Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on ga upita: "Odakle si ti?" Kada mu je Selman, r.a., ispričao svoj životni put Allahov Poslanik, s.a.v.s., nasmiješio se obradovan činjenicom da je ovaj čovjek prevalio toliki put i prešao preko toliko prepreka kako bi primio islam, dok u isto vrijeme silnici u Meki odbijaju prihvatiti istinu iako su potpuno uvjereni da on govori istinu. Allah, dž.š., o njima je objavio:

"Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi." (El-Enam, 33)

Oni znaju da si ti pouzdan, da istinu govoriš, da nikada u životu nisi slagao, niti iznevjerio, niti ukrao, niti pritajio, niti prenosio tuđe riječi, nego oni niječu, ohole se, odbijaju i omalovažavaju Allahove, dž.š., riječi i to je razlog zbog kojeg im je uskraćena uputa.

U dva Sahiha bilježi se predanje u kojem stoji da Seid, r.a., prenosi od svoga oca Musejjiba, r.a., da je rekao: "Kada se smrt prikućila Ebu Talibu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod njega da ga pokuša u ovim zadnjim trenucima života nagovoriti da primi islam. Bili su to trenuci umiranja u kojima se i oni najoholiji smekšaju, kada i najtvrdoglaviji nevjernici primaju islam i kada najveći silnici postaju blagi. Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Amidža, reci "La ilahe illa Allah" te riječi će mi omogućiti da se zauzimam za tebe kod Allaha, dž.š.' Ebu Talib želio je izgovoriti ove riječi, pokrenuo je svoje usne i zadrhtao zbog uzbuđenja, ali u tom momentu došli su zlobnici koji su željeli da on ustraje u svojoj zabludi: Ebu Džehl, Abdullah bin Umejja, i rekoše mu: 'Zar ćeš da umreš u nekoj drugoj a ne u Abdul-Mutallibovoj vjeri?'⁷¹ Zbog ovih riječi Ebu Talib predomislio se i nije izgovorio riječi šehadeta:

'Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, - Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će Pravim putem poći.' (El-Kasas, 56)

Allahov Poslanik, s.a.v.s., ražalostio se kada je shvatio da ovaj čovjek ne želi da se pokori riječima 'La ilahe illa Allah' i da želi umrijeti kao mnogobožac." Allah, dž.š., dozvolio je Svome Poslaniku, s.a.v.s., da se zauzima za njega na Sudnjem danu kako bi dobio blažu kaznu u Džehennemu, međutim, on nikada neće izaći iz vatre. Neki ljudi pogrešno vjeruju da će Ebu Talib ući u Džennet, međutim, to je neispravno zbog toga što je Allah, dž.š., zabranio Džennet svakom mnogobošču:

'Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi ravnim smatra, a oprostiti će manje grijehe od toga." (En-Nisa, 48)

⁷¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (3797, 4557, 4654), Muslim pod brojem (97).

Na njegovim nogama bit će papuče od vatre od čije vreline će mu vriti mozak i on će prema riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., imati najblažu kaznu u Džehennemu.⁷²

Ovaj čovjek nije mogao da pronađe uputu zato što je nije istinski ni želio, a oni koji su je istinski željeli vrlo lahko su je pronašli.

Sada ćemo se malo zadržati na predanju koje bilježi Muslim u svom Sahihu, a koje govori o Amru bin el-Asu, r.a., koji će nam sam o sebi ispričati jednu od najljepši priča u povijesti islama. On o sebi pripovijeda sljedeće: "Draga moja braćo, ja sam u svom životu prošao kroz tri perioda.

1. Živio sam u džahilijetu i nisam znao ništa o islamu. Najmrži čovjek bio mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da sam ga se ikako mogao domoći sigurno bih ga ubio. Da sam umro u tom stanju bio bih vječni stanovnik vatre."

2. Nakon toga primio sam islam - i to su mi najljepše uspomene koje brižljivo čuvam. Kada me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao od sreće je požurio ka meni, jer je Amr bin As, r.a., bio jedan od najvećih uglednika i govornika među Arapima - i kada sam stigao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., sjeo sam pored njega, a on mi reče: "Amre, primi islam." Rekao sam: "Allahov Poslanice, pruži ruku da ti dam prisegu." Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pružio ruku ja sam povukao natrag svoju ruku, pa on upita: Amre, šta je s tobom? Rekao sam: 'Imam svoje uvjete.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Koji su tvoji uvjeti?' Rekao sam: 'Da mi prijašnji grijesi budu oprosteni.' Allahov se Poslanik, s.a.v.s., osmjehnu i reče: 'Zar ne znaš da primanje islama briše sve prijašnje grijeha i da iskreno pokajanje briše sve učinjene grijeha prije njega? Nakon toga, primio sam islam i tako mi Allaha, dž.š., iz poštovanja prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nikada ga nisam gledao. Tako mi Allaha, dž.š., kada bi sada tražili od mene da vam ga opišem ne bih to mogao učiniti jer nikada nisam gledao u njega. Da sam umro u tom stanju nadao bih se da ću biti stanovnik Dženneta.

72 Bilježi ga Buhari pod brojem (3798, 6417), Muslim pod brojem (466), od Ebu Seida el-Hudrija, r.a. Muslim ga bilježi i pod brojem (468), od Ibn Abbasa, r.a.

3. Nakon toga dunjaluk se poigrao sa mnom okrećući me na razne strane. Sada, tako mi Allaha, dž.š., ne znam gdje ću završiti, ali ću dati sve od sebe da umrem s riječima "La ilahe illa Allah Muhammedur-resulullah." Nakon toga, stisnuo je svoju šaku kao znak potvrde jednoće Allaha, dž.š., i kada je umro njegova šaka je bila stisnuta. Neka je Allah, dž.š., zadovoljan njime, pronašao je uputu i prihvatio ju je svim srcem.⁷³

Mi, draga moja braćo, u svakom namazu kada god učimo suru Fatihu, ponavljamo riječi: "Uputi nas na Pravi put." (El-Fa-tiha, 6), i to činimo mnogo puta u jednom danu.

Šta znači: "Uputi nas na Pravi put?" Šta je to uputa? I koja se mudrost krije u tome da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ove riječi svakodnevno ponavljao iako je bio na Pravom putu? Samo jedan čovjek može dosegnuti najveći stepen upute, a to je stepen "El-Vesile", koji pripada Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Prema Ibn Kajjimu nakon ovog stepena upute postoji mnogo drugih stepena upute među kojima može biti razlika kao što je razlika između nebesa i Zemlje, a uputu Allah, dž.š., daje kome želi. Da postoji samo jedan stepen upute ljudi bi bili izgubljeni pa je zbog toga Allah, dž.š., učinio da postoji različitost u veličini upute koja je shodna različitosti među ljudima.

Što se tiče Poslanikove, s.a.v.s., molbe za uputom učenjaci kažu da se njegova uputa iz dana u dan povećavala i u trenucima neposredno pred smrt ona je bila na vrhuncu. U tom momentu dosegao je stepen "El-Vesile" koji samo jedan čovjek od svih ljudi može postići. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tragao je za tim sve dok ga nije dobio.

73 Ovo predanje bilježi Muslim pod brojem (280), Ibn Huzejma pod brojem (2499), Bejheki u svom Sunenu pod brojem (18563).

Svi vjerovjesnici molili su Allaha, dž.š., za povećanjem upute i nisu se zadovoljili samo s jednim stepenom vjere.

Ibrahim, a.s., je rekao: "Idem tamo gdje mi je Gospodar moj naredio — On će mene kuda treba uputiti." (Es-Saffat, 99) Odnosno, svoje srce, osjećanja, čula, dove i nade usmjeravam ka Allahu, dž.š.

Ukoliko se srce iskreno okrene ka Allahu, dž.š., ono poput oblaka poleti i vrlo brzo napreduje u povećanju upute.

Postizanje upute ne dešava se samo kao rezultat vanjskih ibadeta nego i kao rezultat unutarnjeg vjerovanja koje se dešava u srcu. To je bio razlog zbog kojeg je Ebu Bekr, r.a., nadmašio ostale ashabe. Jedan od tabiina je rekao: "Ebu Bekr, r.a., nije ih nadmašio mnoštvom obavljanja dobrovoljnih namaza niti postom nego osjećajima koji su ispunili njegovo srce." Zbog toga je neko rekao: "Iman se ne mjeri pustim željama i praznim riječima nego vjerom u srcu koju potvrđuju dobra djela." Veliki broj pobožnjaka među muslimanima griješi kada misli da je cilj namučiti se što više prilikom činjenja ibadeta. Zbog toga su izmislili različite vrste ibadeta koje Allah, dž.š., nije naredio. Allah, dž.š., je rekao: "Da bi vas iskušao koji će od vas bolje postupati." (Hud, 7) A nije rekao: ko će od vas više činiti dobrih djela.

Mufesiri kažu: "Ovdje se u ajetu misli na kvalitet, a kvaliteta podrazumijeva da se nešto u potpunosti učini onako kako to treba činiti."

Neko je upitao Fudajla bin Ajada: "Ko je djelo najbolje?"

On je odgovorio: "Ono koje je najispravnije i najiskrenije."

Ponovo ga upitaše: "A koje djelo je najispravnije i najiskrenije?"

Odgovorio je: "Najiskrenije je ono koje se čini u ime Allaha, dž.š., a najispravnije je ono koje je shodno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

Musa, a.s., je rekao: "Gospodar moj pokazat će mi Pravi put." (El-Kasas, 22)

Allah, dž.š., uputio ga je na Pravi put i učinio ga misionarom da poziva druge u Allahovu, dž.š., vjeru i omogućio mu da uspije u svojim namjerama.

Jeste li čuli daje neko bio upućen poput Musaa, a.s.?

Imam Ahmed s dobrim lancem prenosilaca u poglavlju o skromnosti bilježi predanje Ibn Abbasa, r.a., koji je rekao: "Kada je Musa, a.s., stigao u Medjen i nakon što je pomogao dvjema djevojkama da napoje svoje stado sklonio se u hlad drveta. Podigao je svoj pogled ka nebu i rekao: 'Gospodaru, ja sam siromašan, usamljen u ovom mjestu, gladan sam i bolestan.' Pa mu je Allah, dž.š., objavio: 'Musa, siromašan je onaj kome Ja ne dajem nafaku, gladan je onaj koga Ja ne učinim sitim, bolestan je onaj koga Ja ne izliječim, usamljen je onaj koga Ja ne štitim.' Nakon toga, Allah, dž.š., pomogao ga je i nadahnuo šta treba da čini kako bi pobijedio svoje neprijatelje."

Prema učenju ehli-suneta vel-džemata postoje dvije vrste upute:

1. Suštinska uputa, nju može dati samo Allah, dž.š. Allah, dž.š., je rekao:

"Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš da uputiš, Allah ukazuje na Pravi put onome kome On hoće, i On dobro zna one koji će Pravim putem poći." (El-Kasas, 56)

Allah, dž.š., uskratio je ovu uputu Ebu Talibu, jer samo On, Uzvišeni može je dati kome želi. Ona je rezultat odlika koje daje Allah, dž.š., a uskraćivanje odlika ne može se nazvati nepravdom. Allah, dž.š., neće odgovarati zbog čega je nekoga ostavio u zabludi a nekoga uputio: "On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani." (El-Enbija, 23)

2. Relativna uputa - ona je u nadležnosti Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "A ti, zaista, upućuješ na Pravi put." (Eš-Šura, 52) Allahov Poslanik, s.a.v.s., ukazivao je i objašnjavao Pravi put. Isto to čine i svi misionari koji pozivaju u islam poslije njega. Čineći to oni ispunjavaju svoju obavezu da drugima ukažu na ono što je ispravno i što je istina.

U biografiji Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stoji da su on i Ebu Bekr, r.a., prilikom činjenja hidžre naišli na neke beduine koji su se obratili Ebu Bekru, r.a., zato što su ga poznavali

jer su prethodno trgovali s njim. Ebu Bekr, r.a., često je putovao radi trgovine, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije često napuštao Meku. Ovi beduini upitali su Ebu Bekra, r.a.: "Ebu Bekre, gdje ideš?" Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Putujem u Jesrib."

Beduini upitaše: "A ko je ovaj čovjek što putuje s tobom?"

Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Ovo je čovjek koji me upućuje na Pravi put." Oni su razumjeli da je on njegovo vodič iz Meke ka Medini, međutim, Ebu Bekr, r.a., želio je reći daje on njegov vodič ka Allahu, dž.š.

Tako mi Allaha, dž.š., ta uputa daleko je veličanstvenija od ukazivanja na put između Meke i Medine, to je bila uputa koja ukazuje na put koji s ovog svijeta vodi u Džennet koji je prostran koliko nebesa i Zemlja. To je put koji sa Zemlje vodi u Firdevs, u najuzvišeniji stepen u Džennetu. Znači, Allahov Poslanik, s.a.v.s., mogao je samo ukazati na Pravi put i pojasniti ga.

Postoji četiri uzroka upute:

1. Kuran. Allah, dž.š., je rekao:

"Ovaj Kuran vodi jedinom, ispravnom putu." (El-Isra, 9) I

rekao je Uzvišeni: "Elif Lam Mim, Ova Knjiga u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali." (El-Bekara, 1-2) Ko želi uputu može je pronaći u Kuranu. Ibn Tejmijja u svom djelu Medžmuu fetava veli: "Ko vjeruje da može pronaći uputu u nečemu drugom mimo onoga s čime je Allah, dž.š., poslao Muhammeda, s.a.v.s., zadesit će ga prokletstvo Allaha, dž.š., meleka i svih ljudi. Allah, dž.š., od njega neće primiti nijedno dobro djelo niti ijednu izgovorenu riječ." Mnoge ljude koji su uputu tražili u nečemu drugom, a ne u Kuranu, Allah, dž.š., pustio je da lutaju u zabludi. Povelili su se za različitim filozofijama i odmetnuli se od vjere, a mnogobrojni su primjeri takvih ljudi. Allah, dž.š., je rekao: "Ovaj Kuran vodi jedinom ispravnom putu." (El-Isra, 9) Imam Šenkiti, Allah mu se smilovao, u svom tefsiru Advaul-bejan, vrlo nadahnuto komentira ovaj ajet, pa kaže: "Kuran upućuje na ono što je najispravnije kada je u pitanju vjerovanje, ponašanje, propisi islama, moral, pa ko želi slijediti ono što je najispravnije neka se drži Kurana. Mnogo griješe oni koji Kur'an ne smatraju osnovom u vjerovanju i povode se za plitkim ljudskim razmišljanjima. I oni će biti upućeni, ali na krivi put!"

2. Allahov Poslanik, s.a.v.s. Allah, dž.š., je rekao: "A ti, zaista, upućuješ na Pravi puti" (Eš-Šura, 52) Biografija Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nešto je što nas najviše nadahnjuje da slijedimo Pravi put. A kako da slijedimo Allahovog Poslanika, s.a.v.s.? Slijedit ćemo ga, odnosno obavezni smo povoditi se za njim u tri stvari:

Prva: da vjerujemo u njegovu iskrenost, emanet i odanost.

Druga: da detaljno i uz razmišljanje iščitavamo njegovu biografiju. Neki smatraju da je dovoljno poznavati samo načelne informacije o njegovoj biografiji. Mnogi ljudi znaju da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., rodio u Meki, daje učinio hidžru u Medinu, da je umro u Medini, da je išao u bitke, ali to nije znanje koje se traži. Istinsko znanje jeste da znaš cjelokupno njegovo ponašanje u danu i u noći, na koji način je jeo, kako je pio vodu, kako je lijegao u postelju, na koji je način obavljao vjerske obrede, kako je klanjao, postio, kako je obavljao hadž, kako je živio i kako je umro:

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje." (El-Ahzab, 21)

Treća: da se kloniš svega što je izbjegavao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: pića koja su zabranjena, kulture koja je u suprotnosti s njegovom kulturom, svih običaja koji su oprečni njegovim običajima. Onaj ko ne bude to činio ili ima nepotpunu uputu ili uopće nije na Pravom putu.

3. Istinsko nastojanje da se pronađe uputa. Ako želiš uputu, onda tvoje srce mora istinski čeznuti za njom. Kada Allah, dž.š., pogleda u tvoj srce i u njemu vidi iskrene

namjere, tada će ti pružiti mogućnosti koje ti prije nisu ni na pamet padale, ispunit će te nadahnućem, uputom, podariti će ti blagodati, svjetlo i berićet, jer samo je On Taj Koji uputu može dati. Zbog toga si dužan boriti se da to postigneš, da omrkavaš i osvanjavaš sa željom da postigneš Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i Njegov Džennet. To treba biti najveća čežnja i želja, a ne želja za što boljim autom, za što lakšim poslom, za što udobnijom kućom, jer sve je to bezvrijedno u odnosu na ovu istinsku vrijednost. Nakon svega toga, dokaz da uistinu želiš uputu jesu iskrene dove koje upućuješ Allahu, dž.š.

"Ako čežnje i želje nisu dovoljne da postignem ono što želim, bit će dovoljne dove koje si me podučio da upućujem."

Da Allah, dž.š., ne želi da ti se odazove na dove koje Mu upućuješ ne bi objavio ajet:

"Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati." (El-Gafir, 60) Zato što češće i skrušenije molite Allaha, dž.š., za ono što želite. Brate muslimanu, dovoljno je da spustiš svoje lice na sedždu, jer to će povećati tvoju snagu i ponos, ako ne budeš padao na sedždu pred Allahom, dž.š., past ćeš pred nečim drugim, ako ne budeš obožavao Allaha, dž.š., obožavat ćeš nešto drugo mimo Njega. Ibn Kesir u biografiji Ibn Tejmijje, Allah mu se smilovao, bilježi daje on kada je imao desetak godina izlazio u pustinju koja se nalazila okolo Damaska u vrijeme kada se Allah, dž.š., spušta na ovozemaljsko nebo, kao što se to bilježi u dva Sahiha i pita: "Ima li neko da moli pa da mu se odzovem? Ima li neko da nešto traži pa da mu dam? Ima li neko da moli za oprost pa da mu oprostim."74 Ibn Tejmijja je padao svojim licem na sedždu i upućivao sljedeću dovu: "O Ti, Koji si podučio Ibrahima, a.s., i Koji si omogućio Sulejmanu, a.s., da razumije jezik životinja", pa gaje Onaj Koji je podučio Ibrahima, a.s., i omogućio Sulejmanu, a.s., da razumije ono što je drugim ljudima nerazumljivo odabrao i uputio na Pravi put.

4. Dova. Selman, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., se stidi da kada rob podigne ruke u dovi, vrati te ruke prazne."75 Allah, dž.š., nam prenosi da je Musa, a.s., učio dovu, a da je Harun, a.s., aminao. Musa, a.s., učio je sljedeću dovu:

"Gospodaru naš! Ti si dao faraonu i glavešinama njegovim bogatstva da u raskoši žive na ovom svijetu, pa oni, Gospodaru moj, zavode s puta Tvoga! Gospodaru naš, uništi bogatstva njihova, pa neka ne vjeruju dok ne dozive patnju nesnosnu." (Junus, 88)

74 Bilježi ga Buhari pod brojem (1128), Muslim pod brojem (1722) od Ebu Hurejre, r.a.

75 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (1489), Tirmizi pod brojem (3699), Ibn Madža pod brojem (3949).

Mufesiri kažu: "Musa, a.s., učio je dovu podigavši ruke, a Harun, a.s., je aminao. Zbog toga je Allah, dž.š., rekao i za jednog i za drugog da su učili dovu:

'Uslišana je molba vaša, a vas dvojica na Pravom putu ostanite i nikako se za nezalicama na povodite.'" (Junus, 89)

Znači, mi samo treba da podignemo jutrom i večeri ruke i da upućujemo dove Allahu, dž.š. Ako te ruke budu molile nekog drugog, a ne Allaha, dž.š., bit će im uskraćeno svako dobro. Ako se bez potrebe budu ponižavale pred nekim od ljudi, a nakon što ne dobiju ono što žele, obrate se samo Allahu, dž.š., doživjet će samo razočarenje i propast. Najveća čast i počast jeste biti ponizan pred Allahom, dž.š., jer poniznost pred Njim jeste ponos, a poniznost pred nekim drugim jeste sramota koja će završiti boravkom u vatri. Zato, što više treba učiti dove, jer ko s dovom zakuca na vrata Allahove, dž.š., milosti On mu se sigurno odazove. Najbolje je dovu učiti na sedždi, nakon obavljenih namaza, u dubini noći, petkom, i na dan Arefata. Dovu treba učiti tiho, jer Allah, dž.š., je rekao: "Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome..." (El-Araf, 55) Ako se nalaziš u nekom društvu, trebaš

dovu učiti tako da niko ne primijeti. Dova se može učiti dok se voziš u autu, dok boraviš u kući, stalno, kada god si u prilici moli Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., odazvao se dovi Zekerija, a.s., kada Ga je tiho dozivao. Ibn Abbas, r.a., veli: "Njegov prijatelj, koji se nalazio u njegovoj blizini nije ga čuo kada je proučio tu dovu."

Jer, Allah, dž.š., je uistinu blizu i sve čuje. Ebu Musa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ljudima koji su glasno dozivali Allaha, dž.š., rekao:

"Ljudi, postedite se, jer vi ne dozivate nekoga ko je gluh i odsutan, vi dozivate Onoga Koji sve čuje i vidi." 76

Allah, dž.š., je rekao: A kad te robovi Moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravom putu." (El-Bekara, 186)

Prepreke upute: postoje tri vrste prepreka za postizanje upute.

Prva prepreka: ne postojanje želje za njom. Ovo sam prethodno spominjao kada sam govorio o tome da neka srca ne žele prihvatiti i primiti uputu niti je vole i iskreno je ne traže. Neke ljude uopće nije briga da li će biti na Pravom ili na krivom putu, nije ih briga da li će stjecati korisno znanje ili će se baviti besposlicama, ne interesiraju ih propisi vjere. Međutim, ako bi mu u kući nestalo hljeba to bi ga veoma zabrinulo i više od toga što ne poznaje značenje ajeta iz sure El-Fatiha, ili neke osnovne propise vjere ili nešto od prakse Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ovakav ne želi prihvatiti uputu niti joj pridaje bilo kakvu važnost:

76 Bilježi ga Buhari pod brojem (4109, 6262, 7221), Muslim pod brojem (6812, 6814, 6817).

"Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." (El-Enfal, 23)

U dva Sahiha bilježi se predanje u kojem stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Primjer upute s kojom me je poslao Allah, dž.š., jeste kao primjer kiše koja je pala na plodnu zemlju. Prihvatila je tu vodu i iz nje je niklo bujno bilje. - To su oni koji su prihvatili uputu i širili je među ljudima. Kiša je pala i na nepropusnu zemlju koja ju je u sebi zadržala pa su ljudi tu vodu upotrijebili za piće i navodnjavanje. To su oni koji su saznali za uputu ali je nisu dalje širili niti su druge njoj podučavali. I oni su dobri ali nisu kao prvi. Kiša je pala i na propusnu zemlju u kojoj se voda nije zadržala niti je iz nje niklo bilje. To su oni koji su se odmetnuli od upute." Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao: "To je primjer onih kojima je koristilo znanje s kojim me je poslao Allah, dž.š., pa su ga izučili i druge su njemu podučavali. I to je primjer onih koji ni glave svoje nisu podigli i nisu željeli prihvatiti uputu s kojom me je poslao Allah, dž.š." 77

Postoje dvije skupine nemarnih:

77 Bilježi ga Buhari pod brojem (79), i Muslim pod brojem (5906). 122

1. Skupina okorjelih grješnika koji su poput stoke ili na nivou stoke, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Sva njihova briga jesu njihove strasti. Oni ne poznaju ni Kuran ni sunnet. Dani i noći prolaze, a oni se nikada ne pitaju gdje su otišli? Šta ih očekuje u budućnosti?

2. Skupina onih koji su nemarni zbog svog neznanja. Ovakvi su mnogobrojni, te je stoga ulema dužna podučiti ih svjetlu islama.

Druga prepreka: jedna od prepreka postizanja upute jeste i loše društvo i zlonamjerni prijatelji, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Jedan dobri čovjek je rekao: "Čuvaj se lošeg društva, jer Ebu Talibu su najviše štete nanijeli loši prijatelji. Kada je htio izgovoriti riječi: "La ilahe illa Allah" oni su mu rekli: 'Nemoj to učiniti.'"

Alija, r.a., je rekao: "Nastojte družiti se s dobrim ljudima jer su oni pomagači i na ovom i na onom svijetu." Neko upita: "Ebu Hasane, znamo da nam ljudi mogu pomoći na ovom svijetu, ali kako će nam pomoći na onom svijetu?" Alija, r.a., odgovori: "Zar niste čuli ajet: 'Tog Dana će oni koji sujedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i koji su se grijeha klonili.'" (Ez-Zuhruf, 67)

Molimo Allaha, dž.š., da nas sačuva od lošeg druga jer ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kao što se to bilježi u dva Sahiha usporedio s kovačkim mijehom.

78 Bilježi ga Buhari pod brojem (6025), Muslim pod brojem (6669).

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Čovjek je s onim koga voli." 78 I rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Čovjek ispovijeda vjeru svoga prijatelja, zato neka svako od vas gleda s kime će se družiti." 79

Zbog toga je imam Šafija izrekao stihove koji ukazuju na njegovu skromnost:

"Volim one dobre iako sam nisam dovoljno dobar, trudim se da makar zaslužim njihovo zauzimanje na Sudnjem danu.

Mrzim one čija su djela ružna, iako i moja djela njihovim nalikuju."

Da nas Allah, dž.š., sačuva lošeg društva, ljudi koji nas neće podsjećati na Allaha, dž.š., koji ne žele da se dobra djela čine, koji ne idu Pravim putem. Udaljenost od takvih prava je blagodat osim ako si siguran da možeš na njih izvršiti pozitivan utjecaj i da ih možeš podstaći da čine dobra djela. Ako ima nade da im možeš pojasniti istinu i pozvati ih da krenu Pravim putem, onda si dužan družiti se s njima ne bi li bio uzrok da ih Allah, dž.š., izbavi iz zablude.

Treća prepreka: predrasude i povodenje za strastima, a o ovome se može mnogo govoriti. Sumnjičavost je veoma opasna, to je bolest koju je teško izliječiti. Allah, dž.š., je rekao:

"Oni u njega sumnjaju, oni su slijepi prema njemu." (En-Neml, 66) I rekao je Allah, dž.š.:

"Jer su svi oni, doista, mnogo sumnjali." (Es-Sebe, 54) Sumnjičavost je pošast koja je napala islamsku omladinu a pojavila se kao rezultat utjecaja orijentalista i zapadne kulture. Kada nisu uspjeli da prije pedesetak godina to postignu putem filozofije s kojom su htjeli proširiti ateizam onda su naše knjižare napunili raznoraznim romanima u kojima pozivaju u nemoral. Naši im se učenjaci pokušavaju suprotstaviti ilahijama u kojima pozivaju u vjeru u Jedinog Allaha, dž.š., jer u islamu ne postoji razlika između vjere, kulture, i književnosti kao što misle oni koji su prepuni različitih predrasuda i sumnji.

79 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (4829) Tirmizi pod brojem (2418), Ahmed pod brojem (7986, 8366), Hakim pod brojem (7395). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (5019).

Druga opasna bolest jeste povodenje za strastima. Mnogi muslimani danas, osim onih kojima se Allah, dž.š., smilovao, slijepo slijede strasti svojih spolnih organa i jezika. Čineći razvrat i ostale grijeh, oni izazivaju srdžbu Uzvišenog Allaha, dž.š. Iako je i ova bolest vrlo opasna ipak je manje opasna od sumnjičavost, jer slijeđenje strasti rezultira činjenjem velikih grijeha dok, sumnjičavost poziva u sumnju u ispravnost vjere islama, što neminovno vodi u nevjerstvo.

Lijek za predrasude i sumnjičavost jeste čvrsto uvjerenje, stjecanje znanja, slijeđenje Pravog puta i sprječavanje utjecaja kultura koje sa sobom ne donose nikakvu korist.

Lijek protiv povodenja za strastima jeste strpljivost sve dok Allah, dž.š., ne dadne neki izlaz i brigu zamijeni radošću. A važnije od svega ovoga jeste uputa od Allaha, dž.š., jer koga Allah, dž.š., ostavi u zabludi niko mu na Pravi put ne može ukazati.

"Liječnik posjeduje znanje koje može koristiti onome kome je Allah, dž.š., još roka dao. A kad suđeni čas dođe, liječnik je nemoćan k'o da nikad ništa nije znao."

Molim Allaha, dž.š., da uputi i mene i vas, da izliječi naša srca od različitih bolesti koje ih napadaju.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Pokajanje ubojice

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova, salavat i selam posljednjem Allahovom, dž.š., Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Allah, dž.š., ostavio je mogućnost pokajanja i tako će biti sve dok sunce ne izađe sa Zapada. Kada god neki čovjek učini grijeh Allah, dž.š., ga doziva i kaže: "Vrati Mi se, Moj robe, pokaj se, pa da primim tvoje pokajanje."

"Reci: 'O robovi Moji, koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti. On doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53).

I rekao je Uzvišeni:

"I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjetе i oprost za grijehе svoje zamole -ako će oprostiti grijehе ako ne Allah?" (Alu Imran, 135)

Ko će sakriti mahane ako ne Allah, dž.š.!? Ko će drugi osim Allaha, dž.š., oprostiti grijehе?

"I koji svjesno u grijehu ne ustraju." (Alu Imran, 135)

Sada ćemo, dragi brate muslimane, navesti primjer iskrenog pokajanja koji nam je ispričao Allahov Poslanik, s.a.v.s., a koji govori o čovjeku koji je živio nekada davno. Taj je čovjek počinio očiti grijeh, uradio je veliko zlodjelo, jedno od najvećih u ljudskoj historiji. Buhari i Muslim bilježe predanje u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "U narodu koji je bio prije vas — među sinovima Israilovim - živio je čovjek koji je ubio devedeset i devet ljudi." Ovaj je čovjek bio uprskan krvlju, njegovo tijelo, prsti, odjeća, ruke, sablja bilo je umrljano krvlju devedeset i devet ljudi koje je bespravno ubio. Kada bi se svi stanovnici nebesa i Zemlje udružili i ubili samo jednog muslimana, Allah, dž.š., bi ih sve bacio u vatru. A šta je tek s onim koji je svojom rukom i sabljom ubio devedeset i devet nedužnih ljudi? On je bio uzrok da njihov ovozemaljski život prestane i da im duše odu na onaj svijet. Nakon što je to učinio razmislio je o svojim djelima, sjetio se susreta s Allahom, dž.š., stajanja pred njim na Sudnjem danu i shvatio je da jedino Allah, dž.š., može oprostiti grijehе, jedino On može kazniti zbog njih, i jedino će se pred Njim polagati računi. Počeo je razmišljati o tome da se pokaje ne bi li ga Allah, dž.š., oslobodio od vatre.

"Kada robovi kod kraljeva služeći im osijede, oni ih velikodušno oslobode.

Ti si, Gospodaru, preći da plemenit budeš, obožavajući Te osijedio sam, zato Te molim da me vatre poštediš."

Krenuo je, a njegova je odjeća bila krvava, s prstiju i sablje kapala je krv. Izašao je među ljude i kretao se poput pijanog i zaprepaštenog čovjeka, uzvikivao je: "Ima li nade za mene da moje pokajanje bude primljeno?" Ljudi mu rekoše: "Uputit ćemo te jednom pobožnjaka, idi kod njega i pitaj ga da li za tebe ima nade?"

Na ovo pitanje mogu odgovoriti samo učenjaci, pa je on otišao kod ovog pobožnjaka, međutim radilo se o jednom isposniku od sinova Israilovih, koji nije bio učevan i nije imao istinsku spoznaju o pitanjima vjere. Činio je ibadete koji su mu se učinili lijepim, a koji nisu imali ikakve osnove u vjerozakonu:

"Dok su monaštvo oni sami kao novotariju uveli - Mi im ga nismo propisali — u želji da steknu Allahovo zadovoljstvo; ali oni o njemu ne vode brigu onako kako bi trebalo." (El-Hadid, 27)

Ukoliko u prakticanju vjere ne postoji znanje i svjetlo to će na kraju završiti zabludom i novotarijama kojima neće biti kraja.

On žurno krenu sa svojim grijesima i tugom ka ovom pobožnjaku i pokuca na njegova vrata. Pobožnjak koji je sebi zabranio meso, ukusnu hranu, lijepu odjeću, ženidbu, a sve ovo je Allah, dž.š., dozvolio, otvori vrata i ovaj ubojica uđe unutra okrvavljene odjeće i ruku.

Pobožnjak reče: "Utječem se Allahu, dž.š., od tebe."

Ovo stoje on uradio nije praksa istinskih učenjaka i daija koji žele da ljudi krenu Pravim putem. Jer, vrata Allahove, dž.š., milosti su otvorena, Njegovi su darovi obilni, nagrada vječna. On daje mogućnost da se onaj koji je griješio noću pokaje danju i otvara vrata Svoje milosti da se pokaje danju onaj koje griješio noću i tako će biti sve dok sunce ne izađe sa zapada.

Pobožnjak reče ovom ubojici: "Za tebe nema pokajanja."

Subhanallah! Zar da zatvori vrata koja je Allah, dž.š., otvorio?

Zar da prekine uže koje je pružio Allah, dž.š.? Zar da obriše kapljicu Allahove, dž.š., milosti? Zar da zatvori ono što je Allah, dž.š., otvorenim učinio?

Allah, dž.š., je Taj Koji je stvorio, Koji je sve odredio, On je Taj Koji mijenja, On je Taj Koji obračunava, Allah, dž.š., je Taj Koji će na Sudnjem danu pozvati Svoga roba, ukazat će mu na njegove grijehe i nakon toga će mu ih oprostiti ako htjedne. Odakle nekome pravo da se postavlja između ljudi i njihovog Gospodara?

Imaš li pravo da sudiš o ovom pitanju? Nemaš, jer postoje učenjaci koji su dobro proučili propise vjere koji dobro poznaju njene ciljeve.

Ovaj je razbojnik izgubio svaku nadu za život, cijeli svijet mu se smračio pred očima, izgubio je volju da išta više nastoji popraviti. Ono što je bilo lijepo u njegovim očima postalo je ružnim. Zato zamahnu svojom sabljom i ubi ovog pobožnjaka i tako namiri na stotinu ubijenih.

Zatim je opet izašao među ljude i počeo se raspitivati ima li nade za njega. Pitao je jer je njegova duša čeznula za pokajanjem, htjela je da se vrati u okrilje Allahove, dž.š., milosti, među Njegove odane robove.

Upita prisutne: "Ima li za mene pokajanja?"

Ljudi mu rekoše: "Uputit ćemo te tom i tom čovjek, on je jedan od učenih ljudi, nije samo pobožnjak, nego je i učen."

On je poput onih ljudi za koje je Allah, dž.š., rekao: "Reci: Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?" (Ez-Zumer, 9) "Allah će na visoke stepene uzdignuti one koji vjeruju i kojima je dato znanje." (El-Mudžadela, 11) "A to su ajeti jasni u srcima su onih kojima je razum dat." (El-Ankebut, 49) "Allah svjedoči da nema drugog boga osim Njega — a i meleki i učeni." (Alu Imran, 18). "I reci: 'Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi.'" (Ta-Ha, 114) "Teško vama — govorili su učeni — onome koji vjeruje i dobra djela čini bolja je Allahova nagrada." (El-Kasas, 80)

On ode kod ovog učenjaka i zateknu ga kako druge podučava vjerskim propisima, kako odgaja nove generacije vjernika.

Kada ga ugleda učenjak se obradova, izrazi mu dobrodošlicu, ponudi mu da sjedne pored njega, zagrli ga i upita: "Šta je s tobom?"

Čovjek reče: "Ubio sam stotinu nevinih ljudi, pa imali za mene nade da se pokajem?"

Učenjak reče: "A ko te može spriječiti da se pokaješ?" Ko je u stanju da te spriječi da se pokaješ? Vrata Allahove, dž.š., milosti i za tebe su širom otvorena, zato, raduj se oprost, raduj se primljenom pokajanju.

Čovjek reče: "Onda ću se pokajati i zamoliti Allaha, dž.š., da mi oprost."

Učenjak reče: "Molim Allaha, dž.š., da primi tvoje pokajanje."

Nakon toga, učenjak mu reče: "Ti si do sada živio u naselju u kojem žive loši ljudi. U lošim sredinama ljudi pomažu jedni drugima da budu loši. Onaj čija vjera je slaba vrlo lahko se pokvari i upadne u grijeh pa mu nakon izvjesnog vremena nepokornost Allahu, dž.š., postane normalna, pa strmoglavno krene u propast. A ako živi u sredini gdje ljudi jedni drugima preporučuju da čine dobra djela i od loših odvraćaju putevi koji vode u zlo bit će pred njim zatvoreni. Zato, odseli se u mjesto gdje žive dobri ljudi, i druži se s dobrim mladićima koji će ti pomoći da se popraviš."

Čovjek žurno krenu obveseljen ovom viješću. Na njegovom putu ka tom mjestu gdje žive dobri ljudi zadesi ga smrt: "To je nešto od čega ne može pobjeći." (Kaf, 19) "Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovom i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi što želi." (Ibrahim, 27)

Prije nego stoje umro rekao je: "Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š.", i odmah nakon toga je umro. Nikada prije toga nije klanjao, postio, nije dijelio sadaku, nije davao zekat i nikada prije toga nije učinio nijedno dobro djelo. Ali, pred smrt se pokajao i vratio Allahu, dž.š. I meleki milosti i meleki kazne dođoše kod njega da mu uzmu dušu i preuzmu je od meleka smrti. Potpuno se razidoše u mišljenjima kada je riječ o njemu, meleki milosti rekoše: "On se prije smrti pokajao, priznao je Allaha, dž.š., za Gospodara, postao Mu je pokoran. Predao je svoju dušu Allahu, dž.š., i to je za njega kao da se iznova rodio, jer pokajanje briše sve grijeh, zato on pripada nama." Meleki kazne rekoše: "On nikada prije ovoga nije uradio nijedno dobro djelo, nikada nije pao na sedždu, nikada nije obavio nijednog namaza, nije davao zekat, nije dijelio sadaku, pa na osnovu čega on zaslužuje Allahovu, dž.š., milost? On pripada nama!"

Allah, dž.š., poslao meleka s neba da donese presudu među njima, i kada je stigao vidio je da su njihova mišljenja potpuno podijeljena. Zato im on reče: "Polahko, mislim da je rješenje ove vaše nedoumice da izmjerite kojem od ova dva naselja je bliži; onom gdje žive dobri ili onom gdje žive loši ljudi. Neka se on ubroji među one stanovnike kojima je bliži." Allah, dž.š., naredio je mjestu gdje su živjeli loši ljudi da se udalji, a mjestu gdje su živjeli dobri ljudi da se približi.

U jednom predanju stoji da je Allah, dž.š., učinio da se on padajući okrene prema naselju gdje su živjeli dobri ljudi. Kada su meleki izmjerili vidjeli su da je bliži mjestu gdje su živjeli dobri ljudi, pa ga preuzeše meleki milosti i odvedoše ga u Džennet.80 Postoje trenuci kada čovjek izgubi svoju prisebnost i izgubi kontrolu tako da zaboravi da treba biti iskren i odan svome Gospodaru. Može se čak desiti da u određenim trenucima čovjek izgubi i vjeru. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

80 Priču o ovom čovjeku bilježi Buhari pod brojem (3395, Muslim pod brojem (6957), Ahmed pod brojem (10924).

"U trenutku kada bludnik čini blud on nije vjernik, u trenutku kada kradljivac krade on nije vjernik, u trenutku kada čovjek pije alkohol on nije vjernik."81

Učenjaci kažu: "U tom se momentu vjera podigne iznad njega poput oblačka i nakon što završi s činjenjem grijeha, sjeti se polaganja računa pred Allahom, dž.š., sjeti se kaburskih iskušenja, tada se vjera vrati u njega i on zamoli Allaha, dž.š., za oprost." Allah, dž.š., kaže: "I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeh svoje zamole." (Alu Imran, 135) Nakon toga, izazivajući silnike i vladare Allah, dž.š., kaže: "A ko će oprostiti grijeh ako ne Allah?" (Alu Imran, 135)

Ima li neko da će osim Allaha, dž.š., moći oprostiti grijeh?

Ljudi ne prikrivaju tuđe mahane. Ljudi ne opraštaju.

Ljudi ne prelaze preko tuđih grešaka.

Ali, Allah, dž.š., prelazi preko ljudskih grešaka, oprašta grijeh i prikriva sramotu:

"I koji svjesno u grijehu ne ustraju. Njih čeka nagrada oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali." (Alu Imran, 135-136)

81 Bilježi ga Buhari pod brojem (2432, 5451, 6624), Muslim pod brojem (165,170).

"Gospodaru, nemoj me kazniti, jer ja priznajem sve grijehе koje sam počinio.

Moj jedini izlaz jeste nada moja, Tvoj oprost ako mi oprostiš i milost Tvoja.

Ljudi misle da sam ja dobar, a ako mi se ne smiluješ jedna je situacija moja."

Molim Allaha, dž.š., da prihvati naša pokajanja i pokajanja svih muslimana, i da nas učini od onih koji su Mu se istinski predali i koji Ga svakog časa i trenutka za oprost mole.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., predvodniku bogobojaznih, i uzoru svih ljudi. Salavat i selam njegovoj porodici, ashabima i tabiinima.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga. On je učinio grudi Svojih robova prostranim i omogućio im je da postignu sreću i na ovom i na onom svijetu.

Kada je Allah, dž.š., učinio Musaa, a.s., poslanikom njegova prva dova koju je uputio svome Gospodaru bila je:

"Gospodaru, učini prostranim prsa moja." (Ta-Ha, 25) A prethodno mu je Allah, dž.š., rekao:

"Idi faraonu, jer je u zlu svaku mjeru prevršio." (Ta-Ha, 24)

Allah, dž.š., obraćajući se našem Poslaniku, s.a.v.s., je rekao: "Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili?" (Eš-Inširah, 1) Pretraži sva svoja osjećanja, i najskrivenije misli i želje, zar nismo učinili prostranim grudi tvoje? Zar te nismo poštjednili briga, nevolja, tuge, i nemira koji zadese mate-rijaliste koda se okrenu od Allahovog, dž.š., puta? Onda kada zaniječū riječi: "La ilahe illa Allah". Kada odbiju da idu Pravim putem na koji im je ukazao Allah, dž.š.

"Zar grudi tvoje nismo prostranim učinili?"

Ovo je bila jedna od najvećih blagodati kojom je Allah, dž.š., obasuo Svoga Poslanika, s.a.v.s. On je opisan da je bio najširokogrudniji čovjek, i pored silnih nevolja i nedaća koje su ga pogađale u njegovom misionarstvu. Njegove pristalice su ubijali, ali on je i pored toga bio širokogrudan. Protjeran je iz svoga zavičaja, ali to nije donijelo tjeskobu u njegovo srce. Pogađalo ga je siromaštvo, bolest, učestvovao je u bitkama, ali je u svakom momentu sačuvao svoju širokogrudnost, jer on je istinski spoznao Allaha, dž.š.:

"Onome koga Allah želi uputiti, On srce njegovo prema islamu raspoloži, a onome koga želi u zabludi ostaviti — On srce njegovo stegne i umornim učini kao kad čini napor da na nebo uzleti." (El-Enam, 125)

Kada Allah, dž.š., želi raspoložiti grudi Svoga roba i učiniti ga sretnim, i na ovom i na onom svijetu, nadahne ga da prihvati vjeru islam, da voli džamiju, Kur'an, zikr. Jer, materi-jalisti nikada neće postići sreću. Žive u dvorcima, grade velike zgrade, okićeni su zlatom, voze najskupocjenija auta, imaju najmodernije avione, ali nemaju imana u srcima, pa se svo to njihovo bogatstvo, koje posjeduju, pretvorilo u prokletstvo.

"Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojan drug postati. Oni će ih od Pravog puta odvrćati, a

ljudi će misliti da su na Pravom putu." (Ez-Zuhruf, 36-37) "Zar je isti onaj čije je srce Allah učinio sklonu islamu, pa on slijedi svjetlo Gospodara svoga." (Ez-Zumer, 22)

Pogledaj onoga koga je Allah, dž.š., širokogrudnim učinio kako više puta dnevno dolazi u džamiju, često uči Kuran, spominje Allaha, dž.š., i na taj način povećava svoja dobra djela. Slavljeneka si Gospodaru! Nekoga učiniš sretnim i grudi njegove rasprostraniš, a nekoga slijepim ostaviš pa njegove grudi tmina ispunjava. Tvoja je mudrost savršena, a snaga nezaustavljiva.

Postoje materijalni i duhovni uzroci širokogrudnosti. Saznaj ih, dragi brate, ne bi li i ti postao širokogrudan pa da više ne osjećaš tjeskobu, da ne kukaš, da ne ideš psihijatru, da ne budeš napet i živčan, da ne doživiš nervni slom. Jer, ti sa sobom možeš uvijek imati liječnika, možeš imati djelotvoran lijek, ali, trebaš naučiti da ga na ispravan način upotrebljavaš i pomno slušaj savjete liječnika, s.a.v.s.

*** Duhovni uzroci širokogrudnosti**

Prvi: vjerovanje u jednoću Allaha, dž.š., onako kako je to vjerovao Allahov Poslanik, s.a.v.s. to je čisti monoteizam pun ponosa i veličanstvenosti.

"Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprost a za svoje grijeh..." (Muhammed, 19) "A tebi, i onima prije tebe objavljeno je: Ako budeš druge Allahu ravnim smatrao, tvoja djela će sigurno propasti, a ti ćeš izgubljen biti. Nego, Allahu se jedino klanjaj i budi zahvalan." (Ez-Zumer, 65-66)

To je monoteizam koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., objasnio svojim praktičnim životom i koji Allah, dž.š., spominje u ajetu:

"I koji me kad se razbolim liječi." (Eš-Šuara, 80)

Buhari u svom Sahihu bilježi daje Ibn Abbas, r.a., rekao: "Riječi:

'Dovoljan je nama Allah i divan lije On zaštitnik.' — izgovorio je Ibrahim, a.s., kada je bačen u vatru pa ju je Allah, dž.š., učinio hladnom i spasonosnom. Izgovorio ih je i Muhammed, s.a.v.s., kada su mu ljudi rekli:

'Neprijatelji se okupljaju zbog vas, treba da ih se pričuvati', to im je učvrstilo vjerovanje, pa su rekli: 'Dovoljan je nama Allah i divan lije On Gospodar.'" (Alu Imran, 173)

Nije vjerovanje u Jednog Boga samo to da kažeš: "La ilahe illa Allah", a nakon toga tvoja djela ne budu sukladna tim riječima. Mnogo ljudi izgovara ove riječi, ali niječu njihovo značenje. Ove riječi nemaju nimalo utjecaja na njihove živote, svjetlo tih riječi nimalo ih ne obasjava. Izgovaraju ove riječi ali ne idu u džamiju, izgovaraju ih, a hrane se kamatom, piju alkohol. Hrane se kamatom, a nakon obavljenog namaza dižu ruke u dovi i kažu:

"Gospodaru, Gospodaru..." a njihovi stomaci puni su hrane koju su stekli kamatom.

Izgovaraju riječi: "La ilahe illa Allah", ali smatraju da muslimanke ne moraju nositi hidžab, smatraju ga zaostalim i odbijaju njegovu primjenu. Mnogo žena danas govori: "La ilahe illa Allah", ali ne vjeruju u njihovo značenje, izlaze razgolićene, nakićene, ukrašene.

Njihov se život sastoji od grijeha, razvrata, a samo Allah, dž.š., nas može sačuvati od toga.

Riječi: "La ilahe illa Allah", u životu ashaba imale su praktično značenje, imale su svjetlo koje ih je obasjavalo. Postoje mnogi primjeri utjecaja ovih riječi na njihove živote: To znači da svoj život i svoju krv prodaš Allahu, dž.š.:

"Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati — oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je zbilja to obećao u Tevratu i Indžilu i Kuranu, a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili, i to je veliki uspjeh." (Et-Tevba, 111)

Značenje riječi: "La ilahe illa Allah", kod prijašnjih generacija bilo je: Da ne prođe nijedno namasko vrijeme a da ga ne obaviš u džamiji, ako si ikako to u stanju učiniti.

Kada je Seid bin Musejjib, Allah mu se smilovao, bio na samrti zakleo se: "Tako mi Allaha, dž.š., četrdeset godina nikada nije proučen ezan, a da ja već nisam bio u džamiji."

Mi mu kažemo: "Seide, postoje danas muslimani koji uopće ne znaju šta je džamija a i ako dođu u džamiju to je iz licemjernih razloga i dvoličnjaštva:

A njih smijeniše zli potomci, koji molitvu napustiše i za požudama podoše; oni će sigurno zlo proći." (Merjem, 59)

O Seide, Kuran koji je nekada učen u kućama muhadžira i ensarija, danas je kod mnogih muslimana zamijenjen luđačkom muzikom, muzičkim instrumentima i mnogim drugim bezvrijednostima, a žalimo se Allahu na naše stanje.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne mrkle noći poslao je izvidnicu. Kada su se ulogorili, odredili su da stražari te noći budu Ammar bin Jasir, r.a., i Abbad bin Bišr, r.a., a Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Dva oka džehelemska vatra neće pržiti: oko koje je zaplakao iz straha od Allaha, dž.š., i oko koje je stražarilo na Allahovom, dž.š., putu." 82 U nekim predanjima se još dodaje: "I oko koje nije gledalo u ono što je Allah, dž.š., zabranio." Ali, hiljade očiju danas, nakon što su u srcima zapostavljene riječi: "La ilahe illa Allah" gledaju, promatraju u tuđe mahane. Zaboravljaju na Gospodara svih svjetova, Čiji pogled prije dođe do Njegovog roba nego što rob pogleda u grijeh.

"Ako tvoje oko bude u sramote tuđe gledalo, reci mu: 'Oko moje, kod ljudi su oči mnoge.'" Amar, r.a., upita Abbada, r.a.: "Hoćeš li stražariti prvi ili drugi dio noći?" Abbad, r.a., odgovori: "Prvi dio noći."

Kada bi bio stražar, Abbad, r.a., provodio je noć klanjajući i plaćući. Ove noći dok je klanjao neprijatelji su ga pogodili strijelom, ali on je nastavio klanjati, samo je iščupao strjelicu. Pogodili su ga i drugi put, ali je on opet iščupao strjelicu i nastavio klanjati. Pogodili su ga i treći put i opet je iščupao strjelicu, ali s obzirom da je krv počela obilno teći skratio je namaz, predao je selam i povikao: "Ammare, ustani i stražari, a tako mi Allaha, dž.š., da se ne bojim da će me neprijatelji ubiti i tako se vas domoći, nikada ne bih prekinuo namaz sve dok ne umrem."

"Kada budemo pozvani da molitvu obavimo u trenutku dok boj zemlju u crveno boji.

82 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (1642). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (3849).

Okrenemo se ka Hidžazu i tekbir uzviknemo i da nas Allah, dž.š., čuje uvjereni budemo." Ali, nakon ovih ljudi došle su generacije onih koji su zapostavili sabah-namaz, osim onih kojima se Allah, dž.š., smilovao.

Upitaj džamije, upitaj Mushafe, upitaj naučne skupove i odgovorit će ti da ih posjećuju samo oni odabrani, a hiljade onih koji su se okrenuli od Allahovog, dž.š., puta potrebno je pozivati da se vrate u vjeru.

Kada se Ebu Bekr, r.a., razbolio upitali su ga: "Imaš li se na šta požaliti?"

Odgovorio je: "Žalim se na svoje grijehе."

Ebu Bekr, r.a., žali se na svoje grijehе, on koji je udijelio sav svoj imetak na Allahovom, dž.š., putu, žrtvovao je svoju krv, suze, dušu, život, noći i dane u borbi za riječi "La ilahe illa Allah". A neki među nama potpuno su zapostavili namaz, a i pored toga govore: "Ljudi su dobri, a Allah je milostiv, vjera se sastoji od olakšica."

Ovo je islam onih koji se oslanjaju na lažne nade, ovo je vjera koja nikada neće biti prihvaćena kod Allaha, dž.š.

Upitaše ga: "Hoćeš li da pozovemo liječnika?"

Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Liječnik me već vidio."

Upitaše ga: "I šta ti je rekao?"

Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Rekao mi je: 'Ja činim što želim.'"

Jedne prilike, ashabi su krenuli na neko putovanje i zbog velike suše suočile se sa smrću zbog žeđi. Ala bin Hadremi, r.a., koji je bio među njima ustade i prouči sljedeću dovu: "O Uzvišeni, o Mudri, o Znani, molim Te da nas napojiš." Istog se momenta iznad njih pojavio oblak iz kojeg je pala kiša pa su se napili i zahvalili su Allahu, dž.š., na blagodati koju im je podario.

Jednog petka Omer, r.a., držao je hutbu, a muslimanska se vojska u to vrijeme borila na sjeveru u pravcu Horosana. Allah, dž.š., omogućio je Omeru, r.a., da u tom trenutku vidi muslimansku vojsku kojoj se neprijatelj privukao iza brda želeći ih iznenada napasti: Stojeći na svom mimberu u Medini, povi-kao je: "Sarija, pazi iza brda, Sarija pazi iza brda." Sarija je bio vojskovođa te vojske pa je čuo glas koji ga je upozorio. Ashabi upitaše Omera, r.a.: "Šta si to vidio?" Omer, r.a., odgovori: "Pobojao sam se da vojska Sarijina ne bude okružena, pa sam ga upozorio." Nakon mjesec dana Sarija se vratio u Medinu, pa ga muslimani upitaše: "Jesi li vidio šta neobično dok si bio u Horosanu?" Sarija odgovori: "Bili smo pred skorim uništenjem u petak, pa smo čuli glas Omera, r.a., koji nam je dobro poznat kako nas upozorava, te smo se brzo ispeli na brdo, iz uz Alla-hovu, dž.š., pomoć, tako smo se sačuvali."83

Ukoliko Stvoritelj pruži pomoć srcima doživjet će pomoć na ovom i na onom svijetu a ako se okrenu od Njega bit će ispunjena poniženjem i nesrećom.

Drugi: spominjanje Allaha, dž.š.

Kada se dobri ljudi okupe oni zajednički spominju Allaha, dž.š., a kada su grješnici zajedno zaborave na Allaha, dž.š., i sjećaju se samo onoga što će ih odvratiti od Njega. "A srca se, doista, kad se Allah pomene smiruju." (Er-Rad, 28).

83 Opširnije o ovom događaju može se pročitati u djelu Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (1114-1117), i u djelu Miškatu-mesabihi pod brojem (S/60). I u djelu Ed-Durerul-mensur pod brojem (482) i u djelu El-Bidaja ven-nihaja pod brojem (331/6).

"I muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha." (El-Ahzaab, 35)

Cijeli vjernikov život jeste sjećanje na Allaha, dž.š., kroz činjenje dobrih djela, vjerovanje i uzorito ponašanje.

Sjećat ćemo se Allaha, dž.š., kroz vjerovanje tako što će naša srca biti ispunjena ljubavlju prema Njemu, sjećanjem na Njega i razmišljanjem o Njegovim ajetima.

Naše cjelokupno ponašanje treba biti usklađeno s praksom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a postupanje suprotno tome znači zaborav na Allaha, dž.š.

"Allah je Najveći! Svaka briga nestane kada se Veliki i Jedini Allah spomene."

Neki se čovjek požalio učenjaku na tjeskobu koju osjeća u srcu, pa mu je on odgovorio:

"Sto više spominji Allaha, dž.š., jer je Allah, dž.š., rekao:

"Znajte da Allah daje život već mrtvoj zemlji! Mi vam objašnjavamo dokaze da biste razumjeli." (El-Hadid, 17)

O Ti, Koji si oživio zemlju, pa je okićena prelijepim cvjetovima, i Koji si s neba kišu spustio, o Ti, Koji si učinio da na zemlji drveće raste, molimo Te, o Ti, Koji opraštaš da oživiš naša srca imanom.

Kod nekih ljudi srca su potpuno zamrla zbog mnoštva učinjenih grijeha tako da uopće nisu u stanju raspoznati Pravi put. Takvi žive potpuno lišeni svjetla vjere:

"Oni znaju samo spoljašnju stranu života na ovom svijetu a prema onom svijetu su ravnodušni." (Er-Rum, 7)

Kod nekih su srca potpuno skrušena i potpuno su ispunjena sjećanjem na Allaha, dž.š., a primjer takvih jesu ashabi i prijašnje generacije.

Jedne prilike, Omer, r.a., prošao je pored nekog čovjeka, pa je čuo kako uči ajet:

"I zaustavite ih, oni će biti pitani, šta vam je zašto jedni drugima ne pomognete? Ali, toga Dana oni će se sasvim prepustiti." (Es-Saffat, 24- 26)

Bacio je svoj štap i pao na zemlju pa su ga odnijeli kući gdje je ležao mjesec dana bolestan prepavši se ovog ajeta.

Neka ti Allah, dž.š., oprosti i poveća tvoje stepene u Džennetu!

Abdullah bin Busr, r.a., prenosi da je neki čovjek došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao: "Allahov Poslanice, propisi islama za mene su postali opširni zato me uputi na djelo koje ću posebno prakticirati." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

"Neprestano spominji Allaha, dž.š."84

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., također rekao: "Prestigli su vas oni usamljeni."

Ashabi upitaše: "A ko su usamljeni?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Vjernici i vjernice koji mnogo Allaha, dž.š., spominju."85
84 Bilježi ga Buhari pod brojem (3506), Ibn Madža pod brojem (3876), Ahmed pod brojem (17350,17368). Pogledaj djelo El-Mukatu pod brojem (2279).

85 Bilježi ga Muslim pod brojem (6759), Ahmed pod brojem (9229), Ibn Hibban pod brojem (834).

Treći: zadovoljstvo s Allahovom, dž.š., odredbom

Allah, dž.š., je rekao:

"Mi sve s mjerom stvaramo, i naređenje Naše samo je jedna riječ, sve bude u tren oka." (El-Kamer, 49-50)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"I trebaš znati da ono što te je zadesi/o nije te moglo mimoći a ono što te mimoišlo nije te moglo zadesiti."86

Muslim u svom Sahihu bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Trudi se da postigneš ono što će ti koristiti i moli Allaha, dž.š., da ti pomogne. Nipošto nemoj reći: 'Da sam uradio to i to...', nego reci: Allah, dž.š., je tako odredio i On Čini što želi, jer, zaista riječ: 'Da sam, otvara šejtanu mogućnost djelovanja.'"91

Kada bi čovjek udijelio sadaku u veličini brda ne bi imao sevapa za to ako ne vjeruju u Allahovu, dž.š., odredbu - kada i kader.

Muslim u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Allah, dž.š., zapisao je odredbu svake stvari pedeset hiljada godina prije nego je stvorio nebesa i Zemlju.'88 "Allah je dokidao što je htio, a ostavljao što je htio; u Njega je Glavna Knjiga." (Er-Rad, 39)

86 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (4691). Ahmed pod brojem (21229), Ibn Madža pod brojem (80), Bejheki pod brojem (21337). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (115).

87 Bilježi ga Muslim pod brojem (6725), Ahmed pod brojem (8764), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (10356), Ibn Madža pod brojem (82).

U dijalogu koji se vodio između Adema, a.s., i Musa, a.s., Musa, a.s., je rekao: "Ademe, ti si naš praotac, Allah, dž.š., stvorio te je Svojom rukom, u tebe je Svoga duha udahnuo, naredio je melekima da se poklone pred tobom, ali, ti si nas sve iznevjerio i prouzrokovao si to da smo protjerani iz Dženneta." Adem, a.s., mu je odgovorio: "Musa, ti si sin Imrana, direktno si razgovarao s Allahom, dž.š., učinio te je Svojim poslanikom, Svojom rukom je ispisao Tevrat koji ti je objavio. Zar me koriš za ono što mijе Allah, dž.š., odredio? Koliko godina prije nego me je Allah, dž.š., stvorio, On je zapisao da će mi se to desiti?" Musa, a.s., odgovori: "Četrdeset godina."

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., povodom ovog događaja rekao: "Adem, a.s., imao je jače argumente od Musaa, a.s., Adem, a.s., imao je jače argumente od Musaa, a.s., Adem, a.s., imao je jače argumente od Musaa, a.s."89

Kada ti umre dijete ti trebaš reći: "Allah je tako odredio i On čini što želi."

Historičari prenose daju Urva bin Zubejr, r.a., obolio od gangrene koja je zahvatila njegovu nogu. Liječnici su konstatirali da za tu bolest nema lijeka, te da mu moraju amputirati nogu testerom.

Kada su krenuli da to učine, rekli su mu: "Trebaš se napiti vina, jer nećeš moći izdržati bol ako to ne učiniš."

On reče: "Subhanallah! Zar da svjesno izgubim razum nakon što mi gaje Allah, dž.š., podario?"

Postoje ljudi koji neprestano piju alkohol, koji radi toga putuju i cijeli svoj život provedu pijući ga.

88 Bilježi ga Muslim pod brojem (6699).

89 Bilježi ga Buhari pod brojem (6467), Muslim pod brojem (6693). 146

Ali, Urva, r.a., rekao je: "Zar da pijem alkohol kako bih izgubio svijest i pamet koju mi je Allah, dž.š., podario?" Ne, i hiljadu puta ne! Nego, kada zanijetim da klanjam odsijecite mi nogu, jer tada, inšallah, neću osjećati bolove."

Abdestio se, i kada je počeo klanjati namaz oni su započeli s odsijecanjem noge, koju je bila zahvatila gangrena. Zbog gubitka krvi izgubio je svijest i tako je ostao nekoliko sati sve dok ga nisu osvijestili polijevajući ga vodom.

Šta je rekao kada se osvijestio?

Prvo što je čuo kada se osvijestio bile su riječi čovjeka koji mu je rekao: "Izražavam ti saučešće zbog gubitka noge i zbog gubitka sina. Upravo smo čuli da ga je nogom udarila deva Velida bin Abdul-Melika pa je umro od toga."

On reče: "Allahu, Tebi hvala, ako si nešto i uzeo, pa mnogo više si dao, ako si me sada iskušao, pa koliko vremena sam pošteđen bio. Dao si mi četvoricu sinova a sada si uzeo jednog od njih, dao si mi četiri organa, a sada si uzeo jedan od njih. Zahvaljivat ću Ti se sve dok ne budeš zadovoljan sa mnom, zahvaljivat ću Ti se i kada budeš zadovoljan, i zahvaljivat ću Ti se i nakon što budeš zadovoljan." Nakon toga je rekao:

"Nikada u životu svome ruku prema grijehu nisam pružio i nikada moja noga ka razvratu kročila nije.

Nikada nisam ni pomislio ni pogledao u ono što ne treba i nikada me moja misao ni razum nisu naveli ka onom što se ne smije.

I dobro znam da nema nevolje koja me zadesi a da nije zadesila nekoga mladića prije."

Kada vjernika zadesi kakva nevolja, on kaže:

"Svi smo Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti." (El-Bekara, 156)

Kada ga zadesi kakva nevolja, kada mu umre dijete, kada ga nesreća okruži sa svih strana on ne zapada u očaj nego kaže: Allah, dž.š., je tako odredio i On čini što želi.

A kolebljivci u vjeri kada to dožive osjećaju tjeskobu u prsima, i nakon što ne budu zadovoljni s Allahovom, dž.š., odredbom, On ih učini poniženim.

Ibn Dževzi pripovijeda o nekom čovjeku, pa kaže: "Neki je čovjek imao magarca koji se razboli, te se on zavjetovao da će postiti sedam dana ako magarac ozdravi." Nakon toga, Allah, dž.š., učini da magarac ozdravi, jer liječnik je Allah, dž.š., liječi i ljude i životinje i stoku i sve što živi. Kada je magarac ozdravio čovjek je ispostio sedam dana, ali zadnji dan posta magarac krepa. Tada ovaj čovjek reče: "Odbit ću ovih sedam dan koje sam ispostio od ramazana." Jer on je postio radi magarca, mrsio je radi magarca, zavjetovao se na post zbog njega. O ovakvima Allah, dž.š., je objavio:

"Ima ljudi koji se Allahu klanjaju ali bez pravog uvjerenja." (El-Hadž, 11).

Onaj koji obožava Allaha, dž.š., bez pravog uvjerenja jeste onaj koji to čini zbog neke ovodunjalučke koristi.

Četvrti: klonjenje grijeha

I javni i tajni grijesi uništavaju narode i generacije.

Činjenje grijeha uzrok je osjećanja tjeskobe i zasluživanja kazne. Govoreći o sinovima Israilovim, Allah, dž.š., je rekao:

"Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, mi smo ih prokleti i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi i mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili." (El-Maida, 13)

Samo jedan grijeh koji učiniš može biti uzrok da izgubiš i ovaj i onaj svijet.

Poznati pobožnjak Ibn Džellad je rekao: "Tako mi Allaha, dž.š., neprestano me proganja grijeh koji sam učinio prije četrdeset godina."

Blago tebi, Ibn Džellade, učinio si malo grijeha pa se možeš sjetiti svakog od njih. A što se nas tiče zbog mnoštva grijeha i ne znamo kad smo šta učinili.

"Hijena je ugledala mnoštvo gazela, pa se zbunila, jer nije mogla odlučiti koju od njih će uloviti."

Kada je odjeća čista i bijela i najmanja mrlja se vidi na njoj, a duše ovih pobožnjaka bile su poput čiste i bijele odjeće. Što se nas tiče, niši životi pretvorili su se u crnilo, tako da je trag grijeha na našim dušama teško primijetiti. Počeli smo ola-hko grijehe shvaćati, pa je nestalo imana, nestalo je znanja i uskraćen je bereket.

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., molio sljedećom dovom:

"Očisti me od grijeha i greški kao što se bijela odjeća očisti od prljavštine." 90

Neki je čovjek pogledao u ženu koja mu nije dozvoljena, pa mu pobožnjak reče:

"Zar gledaš u ono što ti je haram? Kad-tad osjetit ćeš posljedice tog grijeha."

Ovaj čovjek o sebi pripovijeda, pa kaže: "Nakon četrdeset godina zaboravio sam Kuran."

90 Bilježi ga Buhari pod brojem (735), Muslim pod brojem (1305).

O ti, koji si učinio grijeh i nisi odmah doživio posljedice zbog toga, zar misliš da je Allah, dž.š., zaboravio da te kazni? Posljedice te vrebaju na putu i pogodit će te ako se ne pokaješ:

"O njima zna sve Gospodar moj, u Knjizi je, Gospodaru mome nije ništa skriveno i On ništa ne zaboravlja." (Ta-Ha, 52) "Teško nama, govorit će, kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije izostavila." (El-Kehf, 49)

Neki ljudi kažu: "Grijesi negativno utječu na čovjeka, ali ne utječu na moje tijelo. Dokaz za to jeste što ne klanjam, ne učim Kuran, gledam i slušam sve i svašta i pored toga mi ništa ne fali. A pogledaj onog tamo pobožnjaka, sav se uvrnuo i mršav je poput grane."

Odgovorit ćemo mu: "Tvoje srce pogođeno je kaznom s kojom se nijedna druga kazna ne može porediti."

Ibn Dževzi u svom djelu Sajdul-hatir bilježi da je neki jevrejski svećenik rekao:

"Gospodaru, koliko samo činim grijeha, a Ti me pošteđuješ i ne kažnjavaš me." Nakon toga je Allah, dž.š., objavio vjerovjesniku, koji je u to vrijeme bio među sinovima Israilovim: "Reci tom svećeniku: 'Kaznio sam ga najtežom mogućom kaznom, ali on to ne zna. Zar ga nisam lišio slasti molitve i pokoravanja Meni.'"

Vidimo neke ljude kako ne osjećaju zadovoljstvo kada obavljaju namaz, ne osjećaju slast imana i pokoravanja Allahu, dž.š., pa zadovoljstvo traže u muzici, hazardnim igrama, pornografskim časopisima, u duhanu. Ako se slučajno zadesi na nekom predavanju, osjeća tjeskobu u srcu i grudi mu se stežu kao da se u oblake uzdižu. To je istinska smrt.

"Tako mi Allaha, nije sramota gubitak imetka, gubitak ovce ili odlutale deve.

Istinski gubitak jeste gubitak vjere bez koje mnogo ljudi na onaj svijet sele."

Kada izgubiš vjeru poselami se sa ovim svijetom, jer, istinski život na ovom svijetu ne ogleda se u dvorcima, kućama, službi, ugledu, jer sve to posjeduju nevjernici. Čak šta više,

danas su nevjernici u boljem položaju od muslimana, jer oni danas, za razliku od muslimana koji su i vjeru izgubili, posjeduju kapital, oni su ti koji proizvode avione. Međutim, i pored toga, uskraćeni su svjetla vjere:

"A onaj kome Allah ne da svjetlo neće svjetla ni imati." (En-Nur, 40)

Klonite se grijeha pa ćete ubrzo primijetiti da se u vaša srca naselilo zadovoljstvo i širokogrudnost.

Peti: zadovoljstvo onim s čime te je opskrbio Jedan i Jedini

Neki je učenjak rekao: "Ako se budeš istinski bojao Allaha, dž.š., učinit će te snažnim, pa makar ne imao porodicu, učiniti će te imućnim, pa makar ne imao imetka, učiniti će te sretnim, pa makar budeš posjedovao ovaj svijet, dat će ti svjetlo, pa makar i ne imao svjetiljku."

Ovo je sreća koju su tražili ashabi i koju su pronašli.

Kada je Selman, r.a., umirao, bio je potpuno siromašan, ali je umro sa osmijehom na licu. A Karun je proklet, ponižen, bačen u vatru, a samo ključeve njegovih riznica nije moglo ponijeti ni tuce ljudi.

Zadovoljstvo jeste put koji vodi ka sreći, ka širokogrudnosti, jer u tom slučaju tvoju dušu neće mučiti briga ni tuga zato što te mimoišlo nešto od dunjaluka.

Ja ne pozivam u to da nosimo staru i pocijepanu odjeću, jer islam je lijep, Allah, dž.š., je lijep i voli ljepotu. Islam zabranjuje pretjerivanje u bilo čemu pa i u skromnosti i u odricanju od ovog svijeta. Neka svako ko je u stanju odjene lijepu odjeću, neka jede dozvoljena i ukusna jela, ali neka ne pretjeruje i neka bude zadovoljan onim s čime gaje opskrbio Allah, dž.š. Ako uspiješ sačuvati svoju vjeru, neće ti naškoditi ukrasi ovoga svijeta.

Šesti: učenje Kurana i razmišljanje o njegovim ajetima

Kur'an nije objavljen samo da bi se njegovim učenjem otvarale svečanosti, ili da bi se nekoliko njegovih ajeta ispisalo na papir i stavilo na grudi djeteta, ili da bi se samo učio umrlim kada umru. Nego, Kur'an je objavljen zbog najuzvišije-njih ciljeva, da bude vodič čovjeku u njegovom životu, da ga povede u visine i u slavu, jer Kur'an je slavna knjiga: "Knjiga koju ti objavljujemo, blagoslovljena je, da bi oni o riječima njezinim razmislili i da bi oni koji su razumom obdareni pouku primili." (Sad, 29)

Svaki vjernik treba živjeti s Kuranom, treba ga učiniti svojim vodičem, pridržavati se njegovih naredbi i razmišljati o njegovim ajetima, treba ga učiti i nipošto ga ne smije zapostavljati. Zapostavljanje Kurana može se desiti na više načina:

- neki ne postupaju prema njegovim naredbama, iako ga znaju napamet;
- neki ga uopće ne uče;
- neki ne razmišljaju o njegovim ajetima i
- neki ne žele suditi prema njegovim propisima. 152

Zbog toga, onaj ko želi da u srcu ne osjeća tjeskobu i da bude sretan mora jedan dio svoga vremena posvetiti Kuranu:

"Mi objavljujemo u Kuranu ono što je lijek i milost vjernicima." (El-Isra, 82)

Sedmi: druženje s dobrim ljudima i prijateljima koje voliš u ime Allaha, dž.š.

"Tog Dana će oni koji sujedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji." (Ez-Zuhurf, 67).

Nipošto se nemoj družiti s pokvarenjacima, s Allahovim, dž.š., neprijateljima, neprijateljima Njegovog Poslanika, s.a.v.s., onima koji nikada ne spominju Allaha, dž.š., koji ne vole ni Allaha, dž.š., ni Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Druženje s ovakvima jedan je

od najvećih uzroka grubosti srca, tjeskobe u grudima, jer će te oni sigurno navesti da učiniš grijeh koji će biti uzrok tvoje propasti. Tvoja obaveza jeste da se družiš sa iskrenim vjernicima koji će oživjeti tvoj iman ako zapadne u krizu i koji će svojim ugodnim govorom donijeti sreću u tvoje srce.

Molim Allaha, dž.š., da učini širokogrudnim moja i vaša prsa i da svjetlom Kurana obasja naša srca.

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Prije nego što srca zalutaju

Hvala Allahu, dž.š., Onome Koji je dobro obaviješten o tome šta Njegovi robovi rade i Koji sve vidi. Uzvišen neka je Onaj Koji je nebo sazviježđima ukrasio i na nebu Sunce i svijetli Mjesec postavio. On je Taj Koji je učinio da se noć i dan smjenjuju da bi iz toga pouku uzeo, onaj ko se želi da pouči ili da blagodaran bude.

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Njegov gospodar poslao ga je da upućuje, da obraduje i opomene i da Njegovom dozvolom u islam ljude pozove i da svjetiljka i vodilja bude.

Allahu, spasi i blagoslovi, povećaj i svaki bereket podari potomku Benu-Luejja koji je zastavu ponosa uzdigao, potomku Abdu Menafa bin Kusajja, koji je život u pustinji ugodnim učinio, svijetloga i veselog lica, onome čije je ime u Tevratu i Indžilu spomenuto, veličanstvenom učitelju kome je pomagač Džibril, a.s., bio. Neka je salavat i selam njegovoj porodici i ashabima.

Dragi brate, najveća Allahova, dž.š., blagodät prema nama jeste to što nas je uputio na Pravi put. Zbog toga Mu izričemo zahvalu jer nas je izabrao da Pravim putem hodimo, a mnoge druge ljude je u zabludi ostavio. Omogućio nam je da slijedimo Muhammeda, s.a.v.s., a drugima je to uskratio.

Koliko su samo riječi: "La ilahe illa Allah" ostavile traga u historiji čovječanstva! Koliko je samo poslanstvo Muhammeda, s.a.v.s., donijelo koristi ljudima! Onaj ko vjeruje da može pronaći uputu u nečemu drugome osim u uputi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na sebe je navukao prokletstvo Allah, dž.š., meleka i svih ljudi. Allah, dž.š., od takvog neće primiti nijedno dobro djelo, na Sudnjem danu neće ga ni pogledati niti će ga od grijeha očistiti i učinit će da nesnosnu patnju doživi.

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Primjer upute i znanja s kojim me je Allah, dž.š., poslao jeste kao primjer kiše."⁹¹ I rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Tako mi Onoga u Čijoj ruci je Muhammedov život, koji godjevrem ili kršćanin čuje za mene i umre, a ne povjeruje u ono s čime sam poslan bit će stanovnik vatre."⁹²

"One koji su vjerovali i dobra djela činili, Milostivi će sigurno voljenim učiniti." (Merjem, 96) "One koji budu vjerovali i dobra djela činili — Mi, doista, nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela činio." (El-Kehf, 30)

Prije poslanstva Muhammeda, s.a.v.s., Arapi su bili narod koji nije imao historiju, živjeli su u mraku i u zabludi sve dok se nije on pojavio.

"On je neukima poslao Poslanika, jednog između njih, da im ajete Njegove kazuje i da ih očisti i da ih Knjizi i mudrosti nauči, jer su prije bili u očitoj zabludi." (El-Džumua, 2)

Bio je to narod koji je obožavao kipove i kamenje, ogrezao u alkoholizmu i razvratu. Nisu imali nikakvih principa niti vrijednosti, reda ni zakona.

⁹¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (79), Muslim pod brojem (5906).

⁹² Bilježi ga Muslim pod brojem (431), Ahmed pod brojem (8159).

U jednom hadisu stoji:

"Allah, dž.š., pogledao je u to vrijeme na stanovnike Zemlje i nije vidio nikoga ko Mu je drag."

Da bi čovjek sačuvao vjeru koju mu je Allah, dž.š., podario potrebno je činiti slijedeće.

1. Treba izvršavati sve farzove, a posebno treba redovno obavljati namaz.

"Vjernicima je propisano da u određeno vrijeme molitvu obavljaju." (En-Nisa, 103)

"Molitva, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno; obavljanje molitve jeste najveća poslušnost!." (El-Ankebut, 45)

Prvo s čime započinjemo dan jeste obavljanje namaza, prvo što se u vjeri zapostavlja jeste namaz. Vjerodostojno se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: "Između čovjeka, mnogobostva i nevjerstva jeste zapostavljanje namaza."⁹³ I rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Dogovor između nas i njih jeste da obavljaju namaz, a ko to ne bude činio postao je nevjernik."⁹⁴

Namaz obavljen na vrijeme ukazuje na iskrenost vjernika prema njegovom Gospodaru i vjeru u Njegovo jedinstvo.

Omer, r.a., poslao je pismo Sadu, r.a., dok je bio na Kadi-siji: "Sade, bojte se Allaha, dž.š., kada je u pitanju obavljanje namaza. Najviše čega se bojim za vas jeste zapostavljanje namaza." Ako namaz bude zapostavljen, to ukazuje na očiti poraz, malaksalost u vjeri, to ukazuje na opasnost da se upadne u blud, kamatu, pijenje alkohola, nevjerstvo i gubitak svih ljudskih vrijednosti.

⁹³ Bilježi ga Muslim pod brojem (208).

⁹⁴ Bilježi ga Ahmed pod brojem (22555), Tirmizi pod brojem (2689), Nesai pod brojem (461), Ibn Madža pod brojem (1112). Pogledaj djelo El-Milkatu pod brojem (574).

Zbog toga su prijašnje generacije pridavale namazu značaj koji on i zaslužuje. Kada se smrt prikućila Seidu bin Musejjibu, poznatom tabiinu, njegova kćerka je zaplakala, pa joj je on rekao: "Kćeri, nemoj plakati za mnom, jer tako mi Allaha, dž.š., četrdeset godina mujezin nije zaučio ezan a da ja već nisam bio u džamiji."

Poznati pobožnjak El-Ameš rekao je svojoj kćerki: "Tako mi Allah, dž.š., četrdeset godina nisam zakasnio na početni tekbir u namazu."

Dokaz iskrenosti u ispovijedanju vjere islama jeste dosljedno obavljanje namaza.

Zbog toga je Amir bin Abdullah bin Zubejr rekao: "Gospodaru, molim Te da me usmrtiš lijepom smrću." Ljudi ga upitaše: "A kakva je to lijepa smrt?" On reče: "Da me Allah, dž.š., usmrti dok sam na sedždi." Allah, dž.š., odazvao se njegovoj molbi i učinio je da ga smrt zadesi dok je bio na sedždi. "One koji se budu zbog nas borili Mi ćemo, sigurno, putovima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69) Nije prava vjera ona vjera u kojoj se molitva ne obavlja skrušeno.

Jedan od znakova licemjernosti jeste zapostavljanje obavljanja namaza u džematu. Ibn Mesud, r.a., kaže: "U naše vrijeme samo su licemjeri izbjegavali obavljanje namaza u džematu." A u naše vrijeme kada treba u džamiju ili smo bolesni, ili umorni ili u nekim neodložnim obavezama.

Izgubili smo Palestinu samo zbog slabosti imana, a muslimanski gradovi koji su razoreni razoreni su zbog slabosti vjere. Zbog toga, trebamo samo sebe koriti, trebamo koriti indolentnost koja se uvukla u naša srca i naše skrnavljenje principa vjere.

"Ummete moj, da li si se među ostalim narodima ispeo na mimer sa sabljom ili sa perom.

Zar da te svaki dan sa suzama u očima susrećem zato što si jučer još jednu od bitaka izgubio.

Israelčani su zastavu svoju uzdigli u sjeni naše slave u hladu Mesdžidul-aksa.
Zar prije nije zbog nepravde učinjene venama tvojim umjesto krvi plamen buktao."

2. Razmišljanje o Allahovim, dž.š., blagodatima

Razmišljanje o Allahovim, dž.š., blagodatima bit će uzrok za očuvanje vjere. Razmišljanje o kozmosu i o kur'anskim ajetima, ijedno i drugo uputit će te da vjeruješ u Allaha, dž.š.:

"Pa zašto oni ne pogledaju kamile — kako su stvorene, i nebo — kako je uzdignuto, i planine - kako su postavljene, i Zemlju - kako je prostrta?!" (El-Gašija, 17-20)

Jedan od islamskih misionara prenosi da je američki naučnik, Kris Merson, u svojoj knjizi Čovjek ne opstoji sam po sebi rekao: "Ko je nadahnuo pčelu da se vrati u svoju košnicu nakon što se udalji od nje? Ima li pčela navigatora?" On zatim kaže: "Nadahnuo ju je Bog Koji je sva živa stvorenja nadahnuo kako da se ponašaju."

"Milostivi, poučava Kuranu, stvara čovjeka, uči ga govoru." (Er-Rahman, 1-4)

Onaj Koji je nadahnuo pčelu jeste Allah, dž.š.:

"Gospodar tvoj je pčelu nadahnuo: 'Pravi sebi kuće u brdima i u dubovima i u onome što naprave ljudi.'" (En-Nahl, 68)

On je Taj Koji nadahnjuje, a sve što postoji ukazuje na Njegovu jednoću.

"Čovjek u svemu što vidi dokaz ima, koji ukazuje da je Allah Bog Jedini.

Pa kako je čudno kako neko može da Mu nepokoran bude, ili Ga niječe zbog nedostatka pameti hude."

Ono što će ojačati iman, ukazati na Allahovu, dž.š., veličinu i učiniti da se pojavi bogobojaznost u srcu jeste razmišljanje o Allahovim, dž.š., ajetima.

Allah, dž.š., kaže:

"o ljudi, klanjajte se Gospodaru svome, Koji je stvorio vas i one prije vas." (El-Bekara, 21)

Ibn Kesir u komentaru ovog ajeta prenosi da je Harun er-Rešid upitao imama Malika o dokazima moći Allaha, dž.š., pa mu je odgovorio: "Različitost glasova, brojnost jezika, različitost zvukova, ukazuje na Stvoritelja nebesa i Zemlje."

Opisujući moć Uzvišenog Stvoritelja imam Ahmed veli: "Pogledajte ovo jaje! Njegova vanjšina je boje srebra, unutrašnjost boje zlata. Iz njega se rađa životinja koja vidi i čuje. Zar to ne ukazuje na to da Allah, dž.š., sve vidi i čuje?"

Jedan pobožni pjesnik iz Sudana veli:

"Upitaj ljekara kojeg bolest ubi ko je Taj Koji ti pored tvojih lijekova propast dade.

Upitaj bolesnika koji i pored nemoći ljekara ozdravi i selameta nađe.

Upitaj pčelu koja divljinom leti ko je Taj Koji te pokornom čovjeku dade

A kada ugledaš zmiju iz koje otrov teče upitaj je ko je Taj Koji otrov u tebi stvori.

Upitaj je kako, bona bila, živiš, dok su ti usta otrovom ispunjena."

Stvoritelj i Upravitelj svime jeste Allah, dž.š., Koji je sve s mjerom stvorio. Kada vjernik pogleda okolo sebe njegov se iman poveća, jer vidi očite dokaze Allahove, dž.š., moći.

Zbog toga se razmišljanje ubraja u velike ibadete.

Enes bin Malik, r.a., pripovijeda: "Damam bin Saleba, r.a., došao je posjetiti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i zatekao ga je u našem društvu. Kada je stigao do nas upitao je: 'Gdje je Abdul-Mutallibov potomak?' Rekli smo mu: 'Ovaj čovjek bijele puti, vedra lica, okružen ljudima, to je on.' Došao je dok njega i rekao je: 'Sine Abdul-Mutallibov' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Pitaj što god želiš?' Damam, r.a., reče: Allahov Poslanice, ko je uzdigao nebesa?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

Damam, r.a., dalje upita: 'A ko je Zemlju ravnom učinio?'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

On upita: A ko je brda nepomičnim stvorio?'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: Allah, dž.š.'

Damam, r.a., reče: 'Zaklinjem te Onim Koji je uzdigao nebesa i Koji je Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li te Allah, dž.š., uistinu nama poslao kao Svoga Poslanika?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Da, tako mi Allaha, dž.š.'

Damam, r.a., dalje reče: 'Zaklinjem te Onim Koji je nebesa uzdigao i Zemlju ravnom učinio i brda nepomičnim stvorio, je li ti Allah, dž.š., uistinu naredio da nam naređuješ da obavljamo pet namaza u jednom danu i noći?'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Da, tako mi Allaha, dž.š.'

Tada Damam, r.a., reče: 'Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da si ti Njegov Poslanik. Tako mi Allaha, dž.š., na ovo što sam čuo neću ništa ni dodati ni oduzeti. Ja sam Damam bin Saleba, iz plemena Benu Sad bin Bekr.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Koga veseli da gleda u čovjeka koji je stanovnik Dženneta neka gleda u njega.'"95 Sve što postoji, nebo, voda, svjetlost, kiša, drveće, ljudi, sve to govori da postoji Bog Koji je Moćan i Mudar.

3. Nafile - dobrovoljni ibadeti

Na taj način postat ćeš istinski Allahov, dž.š., rob. Robovanje Allahu, dž.š., ne znači kao što to vjeruju murdžije; vjerovanje u srcu, potvrđivanje riječima, i spoznaja. Ovakvo vjerovanje može imati i faraon, Karun, Haman! Istinski iman jeste da obavljaš namaz, činiš dobrovoljne ibadete, istinski iman jeste da skrušeno i ponizno moliš Allaha, dž.š., da plaćeš zbog straha od Njega, istinski iman jeste da se potpuno predaš Allahu, dž.š.

Muslim u svom Sahihu bilježi predanje Ribija bin Malika el-Eslemija, r.a., koji je zatražio od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da bude u njegovom društvu u Džennetu. Allahov mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Traži nešto drugo." Ribij, r.a., reče: "To je ono što želim." Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Kako bi ti se ostvarila ta želja čini što više sedždi pred Allahom, dž.š."96 Muslim u svom Sahihu bilježi predanje Sevbana, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada god učiniš sedždu Allahu, dž.š., On te zbog toga uzdigne za jedan stepen."97

95 Bilježi ga Buhari pod brojem (63), Ahmed pod brojem (12427), Ibn Hibban pod brojem (153), Bejheki u svom Sunenu pod brojem (13290), Nesai pod brojem (2093), Ibn Madža pod brojem (1447).

Put do Dženneta popločan je dobrovoljnim ibadetima.

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi daje Allah, dž.š., rekao:

"Najdraže s čime Mi se Moj rob može približiti jesu farzovi koje sam mu propisao. Moj će mi se rob približavati s dobrovoljnim ibadetima sve dok ga ne zavolim a kad ga zavolim bit ću njegov sluh kojim sluša, njegov vid kojim gleda..."98 Značenje ovog hadisa jeste da postoje vjernici koji umjereno čine ibadete i oni koji prednjače u tome.

Oni koji prednjače jesu oni koji čine dobrovoljna dobra djela, mnogo spominju Allaha, dž.š., slave Ga i potpuno su predani Živom i vječnom. Najbolje što će sačuvati iman jesu nafile - dobrovoljni ibadeti. To je najbolji dokaz iskrenosti u vjeri, jer mnoštvo sedždi, mnoštvo nafila, često učenje Kurana preventiva su za čuvanje imana.

Najcjenjeniji kod Allaha, dž.š., jesu oni koji su Mu najpo-korniji, koji su Mu odani i ponizni pred Njim.

Prema mišljenju učenjaka dobrovoljni ibadeti imaju veoma veliku vrijednost.

Mnogobrojna su predanja koja govore o njihovim noćnim ibadetima, o njihovom neprestanom spominjanju Allaha, dž.š., i razmišljanju o kur'anskim ajetima.

96 Bilježi ga Muslim pod brojem (1046), Ebu Davud pod brojem (1320), Nesai pod brojem (1136).

97 Bilježi ga Muslim pod brojem (1045).

98 Bilježi ga Buhari pod brojem (6355).

Indolentnost koja se pojavila u naše vrijeme uzrokovana je različitim utjecajima drugih kultura koje su nam nametnule razmišljanja poput: dobrovoljni su ibadeti nepotrebni, nama su potrebna neka intelektualna rješenja kako bi riješili probleme u kojima se nalazimo.

Pozivam prvo sebe, a onda sve ostale muslimane da se nastoje približiti Allahu, dž.š., činjenjem dobrovoljnih ibadeta. To je jedini izlaz koji će nam pomoći da riješimo probleme s kojima se susrećemo u vjeri, u našem moralu. To će također otkloniti sve naše probleme koji nas sprječavaju da napredujemo u bilo kojem pogledu.

"Ako nestane vjere, nestat će i povjerenja u životu na ovom svijetu ne može uživati onaj ko vjere nema.

Ko je zadovoljan da živi životom u kojem nema vjere odlučio je da svojoj duši propast izabere."

Mi ćemo živjeti istinskim životom samo ako bude ispunjen vjerom. Ona je čovjeku potrebnija od vode, zraka. Ako nema vode i zraka, to će prouzrokovati fizičku smrt, dok je nedostatak vjere uzrok i ovodunjalčkih i ahiretskih muka.

Ukoliko vjernik uspije sačuvati svoju vjeru doživjet će mnogo koristi i na ovom i na onom svijetu.

Prva korist: ugodan život na ovom svijetu

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život, i, doista ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili." (En-Nahl, 97)

Ugodan život bit će uskraćen onome ko se okrenuo od Allaha, dž.š., bit će lišen svake sreće i rahatlua. Allah, dž.š., rekao je:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti. 'Gospodaru moj', reći će, 'zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto'— reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih ti zaboravljao, pa ćeš tako isto ti biti zaboravljen.'" (Ta-Ha, 124-125)

Jedan dobri čovjek, nakon što se pokajao zbog grijeha koje je činio, rekao je: "Okusio sam sve i svašta u životu, ali nisam vidio da i u čemu ima više slasti kao u bogobožnosti."

Poznati je pobožnjak i asketa Ibrahim bin Edhem rekao: "Čineći ibadete mi doživljavamo takve užitke kad bi za njih znali vladari pokušali bi sabljama da ih otmu."

Život u okrilju pokornosti Allahu, dž.š., donijet će potpunu sreću. To je sreća koja je učinila da ashabi na zlato gledaju kao na prašinu koja kod njih nema nikakve vrijednosti. U njihovim očima dvorci su bili poput gomile kamenja, položaji na vlasti za njih su bili bezvrijedni. Iman je potpun kod onog ko bude doživljavao vjeru onako kako su je oni doživljavali.

Druga korist: ulazak u Džennet i spas od vatre

Patnja u džehennemskoj vatri užasna je:

"A ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao što je želio; a život na ovom svijetu samo je varljivo naslađivanje." (Alu Imran, 185) "Gospodaru naš, onoga koga Ti budeš u vatru bacio Ti si već osramotio, a nevjernicima neće niko u pomoć priteći." (Alu Imran, 192)

Neki ljudi kažu: "Mi obožavamo Allaha, dž.š., ne zato što želimo Džennet ili zato što se bojimo Džehennema." Međutim, sljedbenici ehli-suneta vel-džemata opovrgavaju ovo njihovo mišljenje i smatraju da je jedan od najvećih ciljeva svakog muslimana ulazak u Džennet.

Zelja za Džennetom navela je Hanzalu, r.a., tog mladog ashaba da prekine sa uživanjem u spolnom odnosu s njegovom ženom prve bračne noći. On je ostavio svoju porodicu, kuću, imetak, uzeo je svoju sablju i krenuo je u boj a da se nije uspio ni okupati od džunupluka. Zurio je da žrtvuje svoj život na Allahovom, dž.š., putu. Idući u boj govorio je: "Danas uzmi moje krvi koliko god želiš."

"Ko je taj koji je svoj život jeftini skupo prodao i Allahovo, dž.š., zadovoljstvo njime kupio."

U toj je bici poginuo i postao šehid. Allah, dž.š., u njegovom srcu vidio je iskrenost i njegovu dušu uzdigao je u okrilje Svoje milosti:

"A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa udi među robove Moje i uđi u Džennet Moj." (El-Fedzr, 27-30) 166

Nakon što je poginuo, Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio je meleke kako ga gasule mirisnom vodom." Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredi da se o tome raspitaju kod njegove žene, pa ih ona obavijesti da je umro pod džunuplukom i da nije uspio da se prije odlaska u bitku okupa. Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Meleki su ga ogasulili."

Blago tebi, o Hanzala, ti ćeš vječno ugodnim životom živjeti.

Mnogi su ovakvi primjeri ljudi koje je odgajao Allahov Poslanik, s.a.v.s.

Svakako da je jedan od njih i Džafer, r.a., kojem je u Bici na Muti odsječena prvo desna ruka, zatim je ponio barjak lijevom rukom, pa mu je i ona odsječena. Tada je prigrlio barjak na grudi koje su ubrzo izbodene strijelama. Osmijehujući se, u tom trenutku izrekao je sljedeće stihove:

"jedva čekam da se divnom Džennetu približim da se sa njegovih hladnih izvora napijem. Rimljani su nevjernici, bolna patnja ih čeka daleko će od njih biti svaka džennetska rijeka. Ako ih ikada više sretnem, borit ću se protiv njih."

Džabir, r.a., pripovijeda: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., me jedne prilike susreo, pa me upita:

'Zbog čega si potišten? Odgovorio sam: 'Moj je otac poginuo a iza sebe je ostavio mnogo-broju porodicu i dug.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Hoćeš li da te obrađujem nagradom koju je Allah, dž.š., pripremio za tvoga oca?' Rekao sam: 'Svakako da hoću.'

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Allah, dž.š., nikada ni s kime nije razgovarao osim iza zastora, ali je s tvojim ocem razgovarao bez zastora i rekao mu je: 'Moj robe, poželi što god želiš, sve ću ti želje ispuniti.' Tvoj otac je tada rekao: 'Gospodaru, oživi me pa da u Tvoje ime po drugi put poginem.' Tada mu je Allah, dž.š., rekao: 'Ja sam već odredio da se niko ne može s ahireta vratiti na dunjaluk.'"

99 Bilježi ga Ibn Sad. Pogedaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (6537), El-Fethul-kebir pod brojem (4538).

Povodom ovog događaja objavljenje ajet:

"Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovu putu izginuli!"¹⁰⁰ (Alu Imran, 169)

Buhari u svom Sahihu bilježi predanje Džabira, r.a., koji pripovijeda: "Kada je moj otac poginuo, plakao sam i otkrivao sam njegovo lice kako bi ga posljednji put vidio. Ljudi su me odmicali od njega, ali Allahov Poslanik, s.a.v.s., me nije sprječavao u tome. I moja je tetka Fatima plakala, pa Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Plakala ti ili ne plakala, sve dok ga niste podigli meleki su mu pravili hlad svojim krilima.'"¹⁰¹

Crveni boljševici koji su se borili za Lenjinove i Marksove ideale nikada ne bi bili u stanju ovo učiniti. Jer, njihovo je vjerovanje u ideale za koje se bore blijedo. Svi bi vrlo rado pobjegli s bojišnice, jer oni samo žele da žive.

Ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., željeli su nagradu od Allaha, dž.š., te su zbog toga samo mislili o Džennetu a ne o nečemu drugom.

Treća korist: Džennet

Kada god ti bude uskraćeno jedno od tvojih prava, ili budeš gladan i ne mogneš doći do hrane, ili ne zauzmeš mjesto koje zaslužuješ, ili, izgubiš imetak koji posjeduješ, ili se suzdržiš da udovoljiš svojim strastima, a sve to učiniš samo zbog svoje vjere, znaj da te Džennet željno iščekuje. Jer, tvoja je strpljivost znak da je tvoja vjera u Allaha, dž.š., iskrena.

100 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3105), Ibn Madža pod brojem (194), Ibn Hibban pod brojem (6908). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (6246).

101 Bilježi ga Buhari pod brojem (1224, 1270, 3991), Muslim pod brojem (6307, 6308).

Četvrta korist: Allahova, dž.š., zaštita

Hadis koji ćemo navesti u narednim redovima obavezno bi svaki musliman i muslimanka trebali znati napamet, jer on govori o vjerovanju, činjenju dobrih djela i moralu.

Tirmizi i Ahmed bilježe predanje Ibn Abbasa, r.a., koji prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Dječace, podučit ću te sljedećim riječima: čuvaj Allahove, dž.š., granice, Allah, dž.š., će tebe čuvati, čuvaj Allahove granice, On će ti uvijek pomagati. Kada nešto tražiš, traži od Allaha, kada tražiš pomoć, traži je od Allaha. Znaj, kada bi se svi ljudi skupili da ti neku korist pribave, ne bi ti mogli od koristi biti osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. I kada bi se okupili da ti naškode, ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allah, dž.š., odredio. Pera su podignuta i listovi su se osušili."¹⁰²

Jedan je učenjak rekao: "Tako mi Allaha, dž.š., ko se bude čuvao grijeha Allah, dž.š., sačuvat će mu i njegovu porodicu i imetak i ženu, a ko zaboravi na Allaha, dž.š., On će ga prepustiti samome sebi. Jedan od Allahovih, dž.š., kozmičkih zakona jeste; ko zapostavi Allahove, dž.š., naredbe Allah, dž.š., će uništiti njegovu perspektivu u budućnosti, u nauci, općenito u životu, a i nakon njegove smrti:

¹⁰² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2566), Ahmed pod brojem (2766). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (5302).

'Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, Mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi s mjesta na kojima su bile uklanjali a dobar dio onoga čime su bili opominjali izostavljali.'" (El-Maida, 13)

Na kraju želim uputiti tri savjeta, koji će, nadam se, koristiti vjernicima.

Prvi savjet

Ulaganje truda da se stekne što više znanja iz šerijatskih nauka.

"Znaj da nema boga osim Allaha! Traži oprost za svoje grijeh..." (Muhammed, 19)

Kada je u pitanju znanje o vjeri ono se temelji na onome što je rekao Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s. Postizanje spoznaje jeste razlog zbog kojeg muslimani trebaju posjećivati naučne kružoke, jer znanje je izvor naše veličine. Gdje je uže koje je pruženo od Zemlje do neba? Slijeđenje Kurana i sunneta treba biti izvor naše snage i prosperiteta.

"Istinsko znanje jeste ono što je rekao Allah i Poslanik Njegov i što su rekli ashabi; jer oni su mnogo znanja stekli.

Nije znanje samo zbog toga da bi se s drugima raspravljao niti da bi nečije riječi s Poslanikovim riječima poredio."

Drugi savjet

Izbjegavanje bespotrebnih rasprava i prepucavanja i suprotstavljanje šejtanu kada je u pitanju zavađanje s braćom muslimanima. Ovo su bolesti koje su bile uzrok propasti prijašnjih naroda a i naš umet je uveliko obolio od njih. Trebamo biti složni i jedinstveni. Moramo izbrisati ovu netrpeljivost i kloniti se grubih riječi i zamijeniti ih toplim riječima koje će biti uzrok da zavolimo jedni druge i da budemo jedinstveni.

Treći savjet

Trebamo nastojati prozreti eventualne opasnosti i preduhitriti zavjere koje se kuju protiv islamskog umeta. Ipak, najveća nam opasnost prijeti od nas samih, jer uzrok nesreća i nevolja jesu grijesi koje smo u našim kućama učinili. Onoga momenta kada čvrstim korakom krenemo Pravim putem, kada obnovimo naše veze s Allahom, dž.š., i budemo se čuvali grijeha i nas će Allah, dž.š., čuvati, i na Pravi put nas uputiti.

"Gospodaru naš, mi smo čuli glasnika koji poziva u vjeru: 'Vjerujte u Gospodara vašeg!', i mi smo mu se odazvali. Gospodaru naš, oprosti nam grijeha naše i pređi preko hrđavih postupaka naših, i učini da poslije smrti budemo s onima dobrima." (Alu Imran, 193)

"Gospodaru naš, ne dopusti srcima našim da skrenu, kad si nam već na Pravi put ukazao, i daruj nam Svoju milost; Ti si, uistinu, Onaj Koji mnogo daruje." (Alu Imran, 8)

Gospodaru naš, oprosti nam grijeha koje smo učinili, i primi od nas naša najbolja djela i uvrsti nas među stanovnike Dženneta. Ti si uistinu obećao Svojim iskrenim robovima da ćeš ih u Džennet uvesti.

Smatram da će ovo što sam spomenuo koristiti svakom vjerniku i vjernici, onima koji žele da očuvaju svoju vjeru, moral, i iman koji je najveća Allahova, dž.š., blagodat prema čovjeku.

Molim Allah, dž.š., da ovo moje skromno djelo učini korisnim i da ga na Sudnjem danu nađem među svojim dobrim djelima. On je, uistinu, kadar sve učiniti.

A naša posljednja dova jeste: Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova! Neka je salavat i selam posljednjem Allaho-vom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Bolne rane

"Hvaljen neka je Allah Koji je nebesa i Zemlju stvorio i tmine i svjetlo dao, pa opet oni koji ne vjeruju druge s Gospodarom svojim izjednačuju." (El-Enam, 1) "Hvaljen neka je Allah, Stvoritelj nebesa i Zemlje, Koji meleke sa po dva, tri i četiri krila čini izaslanicima; On onome "sto stvara dodaje "sto hoće, On uistinu sve može." (El-Fatir, 1)

Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim daje Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Allah, dž.š., preko njega uputio je čovjeka i čovječanstvo na svjetlo izveo. Preko njega je obožavanje kipova zabranio i paganstvo ukinuo. Neka je salavat njegovoj porodici, ashabima i svima onima koji su ih u dobru slijedili sve do Sudnjeg dana.

"Kada sam ušao u vrt kojeg je rosa umila bio je prepun cvijeća raznobojnog i prelijepog Njegov miris u duši mojoj želju je probudio a ti si bila ta za kojom sam žudio."

Uzrok propasti naroda, bolesti srca, razaranja porodica, razmimoilaženja u mišljenjima, rastresenosti misli jesu grijesi i nepokornost Allahu, dž.š. Grijesi su uzrok da nafaka bude uskraćena, da srca ogrube, oči više ne plaču iz strahopoštovanja pred Allahom, dž.š. Oni su uzrok srdžbe Allaha, dž.š., i ovi strahovi i užasi koje ćemo doživjeti jesu posljedica grijeha. Vatra je stvorena, i sve muke u njoj samo zbog grijeha i nepokornosti prema Allahu, dž.š.

Mnogobrojne su posljedice grijeha. Prema mišljenju nekih učenjaka postoji više od trideset posljedica ili kazni za grijeha. Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao i stepen u

Džennetu povećao, na najbolji način govori o ovoj temi u svojoj knjizi Prikladan odgovor onome ko traži djelotvoran lijek. Ibn Tejmijja u desetom tomu svojih Fetvi govori o ovoj temi, kao i mnogi drugi učenjaci.

Na ovom mjestu ja ću spomenuti osam posljedica grijeha:

1. tjeskoba u srcu i zabrinutost;
2. uskraćivanje nafake;
3. zaboravljanje znanja;
4. mržnja i odvratnost ljudi prema grješniku;
5. udaljenost između čovjeka i Allaha, dž.š.;
6. grubost ili obamrlost srca;
7. neproduktivnost i besciljnost u životu;
8. kazne na ahiretu ukoliko se čovjek prethodno ne pokaje, i ako dođe bez dobrih djela.

Rijetko se o nekoj temi s toliko preciznosti govori u Kuranu kao što je to slučaj sa bogobojažnošću. Allah, dž.š., je rekao: "O vjernici, bojte se Allaha onako kako se treba bojati i umirite samo kao muslimani." (Alu Imran, 102)

Učenjaci ehli-sunneta vel-džemata definiraju bogobojažnost različito, shodno različitostima njenih uzroka i podsticaja. Ibn Tejmijja veli: "Bogobojažnost je da činiš ono što ti je Allah, dž.š., naredio i da se kloniš svega što ti je zabranio."

Neki kažu: "Bogobojažnost je da između sebe i Allahove, dž.š., kazne postaviš zaštitu."

Neki učenjaci pripisuju Aliji bin ebi Talibu, r.a., da je bogobojažnost definirao na sljedeći način: "To je strah od Allaha, dž.š., postupanje prema naredbama Objave, zadovoljstvo i malom nafakom, i pripremanje za dan povratka Allahu, dž.š."

Ibn Redžeb prenosi daje neko od učenjaka rekao: "Bogobojažnost je da se kloniš svih i velikih i malih grijeha."

Neki kažu: "To je znanje srca kako da se približi Allahu, dž.š., i to je stepen ihsana-dobročinstva koje se spominje u hadisu Džibrila, a.s."

"Da obožavaš Allaha, dž.š., kao da Ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe sigurno vidi."¹⁰² Allahov Poslanik, s.a.v.s., praktično je u svome životu svojim ponašanjem i djelima pokazao staje to bogobojažnost. Jedne je prilike rekao svojim ashabima: "Ja sam među vama najbogobojažniji i najučeniji o Allahu, dž.š."¹⁰⁴

On je bio najbogobojažniji čovjek, a njegovi su ashabi bili lijep primjer bogobojažnih ljudi. Njihova bogobojažnost nije se zasnivala na pustim željama, praznim riječima niti neobičnim razmišljanjima. Nisu to bile nekontrolirane emocije duše nego je to bila stvarnost i suštinsko prakticiranje vjere.

Imam Malik u svom Muvettau prenosi daje Hasan rekao: "Iman se ne sastoji od lijepih riječi niti pustih želja. Iman je osjećaj u srcu kojeg potvrđuju dobra djela."¹⁰⁵

Šta je bio uzrok bogobojažnosti kod ovih ljudi?

¹⁰³ Bilježi ga Buhari pod brojem (50, 4659), Muslim pod brojem (63, 65).

¹⁰⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (20).

¹⁰⁵ Bilježi ga Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (31001). Pogedaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (17971), Fethul-kebir pod brojem (10194).

Prvo: osjećaj neprestane kontrole od strane Jedinog i Moćnog, a to uvjerenje došlo je kao rezultat izučavanja Kurana i sunneta.

Drugo: kratkoća nade u život na ovom svijetu.

Treće: prevladavanje razuma nad strastima.

Imam Ahmed u poglavlju o skromnosti bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca u kojem stoji daje Ebu Bekr, r.a., jedne prilike ušao u neku bašču i tu je vidio pticu kako leti između drveća, pa se zbog toga rasplakao i sjeo. Ashabi ga upitaše: "Šta je s tobom,

nasljednice Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?" Ebu Bekr, r.a., reče: "Blago ovoj ptici, pije vodu, jede plodove, a kada umre neće polagati račun niti će biti kažnjena. Kamo sreće da sam ptica?" Ovo je bila samokontrola, ovo je bilo istinsko povećanje imana u srcu.

Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se bude isticao u dijeljenju zlata i srebra na Allahovom, dž.š., putu bit će pozvan sa džennetskih vrata: 'Allahov robe, ja sam vrata na koja ćeš ti ući.' Ko bude obavljao namaz bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se istakli po obavljanju namaza. Ko se bude istakao u postu bit će pozvan s vrata Er-Rejjan. Ko se bude istakao u borbi na Allahovom putu bit će pozvan s vrata na koja će ući oni koji su se isticali u džihadu." Kada je čuo ovaj hadis Ebu Bekr, r.a., upitao je: "Hoće li neko biti pozvan sa svih osam džennetskih vrata?"

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Hoće, a ja se nadam da ćeš ti, Ebu Bekre, biti među njima."¹⁰⁶ Ali, Ebu Bekr, r.a., nije prestao činiti dobra djela oslanjajući se na ovo obećanje Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Jedino se Ebu Bekr, r.a., usuđuje postaviti ovo pitanje, jedino on ima hrabrosti za to. Komentirajući ovaj hadis Ibn Kajjim veli: "Može li neko da mi ispriča biografiju poput biografije Ebu Bekra, r.a.: najviše se isticao u obavljanju namaza, u postu, u spominjanju Allaha, dž.š., bio je najhrabriji borac na Allahovom, dž.š., putu."

¹⁰⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (1876, 3586), Muslim pod brojem (2324). ¹⁷⁶

Ibn Kajjim u svom djelu Uvođenje zaljubljenih u vrt ljubavi govoreći o Ebu Bekru, r.a., veli: "Kada je Ebu Bekr, r.a., preuzeo hilafet svakog je dana poslije sabah-namaza odlazio nekuda, pa je Omer, r.a., jednog jutra odlučio pratiti ga da vidi gdje ide? Prateći ga primijetio je da je otišao u jedno od muslimanskih naselja, te da je ušao u neku oronulu kuću. Kada je Ebu Bekr, r.a., izašao iz te kućice, Omer, r.a., je ušao unutra i tu je zatekao jednu staricu koja je bila slijepa. Omer, r.a., je upita: 'Ko si ti, Allahova ropkinjo?' Ona odgovori: 'Ja sam stara, nepokretna i slijepa.' Omer, r.a., upita: A ko je ovaj čovjek koji ti dolazi?' Ona odgovori: 'Ne znam ko je.' Omer, r.a., upita: A zbog čega dolazi?' Starica reče: 'Spremi nam hranu, počisti kuću, pomuže ovcu.' Kada je ovo čuo Omer, r.a., zaplaka i reče: 'Ebu Bekre, postavio si visoke kriterije halifama koji dodu poslije tebe.'"

Tako mi Allaha, dž.š., ovo je istinska bogobojaznost i najbolje sredstvo, koje će pomoći da se poveća iman, jeste čitanje biografija ljudi koje je Allah, dž.š., uzdigao.

"Ovo su moji uzori spomeni mi njima slične neće biti njima ravnih kada se na Sudnjem danu okupimo."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog jutra je upitao: "Je li neko od vas osvanuo kao postač?"

Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Jesam ja." Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "Je li neko od vas jutros klanjao dženzasvome bratu muslimanu?"

Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Jesam ja."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "Je li neko od vas jutros udijelio sadaku?"

Ebu Bekr, r.a., reče: "Jesam ja."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "Je li neko od vas jutros obišao bolesnika?"

Ebu Bekr, r.a., reče: "Jesam ja." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ko u jednom danu učini sva ova djela koja sam spomenuo ući će u Džennet."¹⁰⁷

¹⁰⁷ Bilježi ga Muslim pod brojem (2327, 6135), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (8014), Ibn Huzejma pod brojem (2128).

Njegova bogobojaznost u srcu došla je kao rezultat njegove bogobojaznosti u praktičnom činjenju dobrih djela a ne na praznom teoretisanju i filozofiranju.

Jedan je tabiin rekao Sufjanu es-Sevriju: "Ashabi odma-koše pred nama kao da jašu na plemenitim pastusima, a mi smo zaostali kao da jašemo na magarcima."

Sufjan mu je odgovorio: "Tako mi Allaha, dž.š., i ti ćeš stići gdje su i oni krenuli ako se budeš ponašao kao što se i oni ponašaju pa makar jahao i na magarcu, samo pod uvjetom da se držiš njihovog pravca i ako budeš išao putem kojim su oni išli."

Jedne prilike dok je Allahov Poslanik, s.a.v.s., razgovarao sa ashabima ustao je neki beduin i upitao: "Kada će nastupiti Sudnji dan?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: "A šta si ti pripremio za Sudnji dan?" Beduin odgovori: "Nisam pripremio mnogo dobrovoljnog namaza, niti dobrovoljnog posta niti sadake, ali, ja volim Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ti ćeš biti s onima koje voliš." 108 Šafija u svojim stihovima veli:

"Volim one dobre iako sam nisam dovoljno dobar, trudim se da makar zaslužim njihovo zauzimanje na Sudnjem danu

Mrzim one čija su djela ružna, iako i moja djela njihovim nalikuju."

Tako mi Allaha, dž.š., najgorče što ljudi mogu okusiti jesu grijesi, i najpoganije i najodvratnije što mogu probati jesu loša djela.

Mnogi su ljudi pokušali zaboraviti loša djela koja su učinili, ali jedino što su osjećali bio je bol, nemir, očaj, nespokoјstvo, i udaljenost od Allaha, dž.š. Jer, ko se nastoji približiti Allahu, dž.š., On će ga učiniti Sebi bliskim, a ko se želi udaljiti od Njega, On će ga učiniti nesretnim i na ovom i na onom svijetu.

108 Bilježi ga Buhari pod brojem (3606, 6995), Muslim pod brojem (6666). 178

*** Prva posljedica grijeha jeste tjeskoba u srcu i zabrinutost**

Onaj ko bude grijesio u svom će srcu osjećati tjeskobu, brigu, nevolju, očaj, bol, tugu. Allah, dž.š., je rekao:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti. 'Gospodaru moj', reći će, zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto' - reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih ti zaboravljao, pa ćeš tako isto ti biti zaboravljen.'" (Ta-Ha, 124-125)

Govoreći u svojim Fetvama o nekim apologetičarima Ibn Tejmijja veli: "Pokaj se Allahu, dž.š., i počni s činjenjem ibadeta ne bi li Allah, dž.š., to primio od tebe." On je odgovorio: "Ja želim da se vratim na Pravi put, ali kao da se okolo moga srca nalaze pregrade."

U svom djelu Deru tearudil-akli ven-nakli Ibn Tejmijja govoreći o jednom muteziliji Ibn Hatibu, ili Ibn Hatabu, veli: "Pored svega bio je veoma daleko od Pravog puta. Daje istinski slijedio put Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zaslužio bi Allahovo, dž.š., zadovoljstvo. Jer, on je taj koji je izrekao predivne stihove:

'Tako mi Tvoga prava nad mnom kada bi me u vatru uveo rekao bih njenim stanovnicima: 'Uistinu sam Ga volio.'

Umarao sam svoje tijelo izučavajući mnoge nauke, a moja jedina želja bila je da zadovoljstvo Njegovo i blizinu zaslužim.

Zar niste rekli da će onome ko je iskren bio spomen dostojan hvale biti, i da će s džennetskih izvora vodu piti."

Kako su samo ovi stihovi divni, još samo da ih je izrekao čovjek koji je spoznao Pravi put koji vodi ka Allahu, dž.š.

Ovakvi i njemu slični nisu hodili stazama bogobojazno-sti. Neki dođu čak dotle da izvrše samouboјstvo zbog toga što smatraju da je život za njih nemoguć. Allah, dž.š., je rekao:

"Zar je isti onaj čije je srce Allah učinio sklono islamu, pa on slijedi svjetlo Gospodara svoga? Teško onima čija su srca neosjetljiva kad se spomene Allah." (Ez-Zumer, 22)

I rekao je Uzvišeni: "Onome koga Allah želi uputiti — On srce njegovo prema islamu raspoloži." (El-Enam, 125)

Znajte, da je jedna od najvećih posljedica grijeha osjećaj tjeskobe u srcu, tjeskoban život. Zbog toga je Allah, dž.š., rekao: "A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti." (Ta-Ha, 124)

Jedan od islamskih učenjaka veli: "Riječ Dank koja u ovom ajetu označava tjeskobu teška je za izgovor i mora se izgovoriti s naporom. Razlog tome jeste to što ova riječ označava život onoga koji se okrenuo od Pravoga puta."

Takvi mogu živjeti u visokim palačama, vozažu se u skupocjenim autima, zauzimaju visoke položaje u društvu, ali nakon što su se okrenuli od Allahovog, dž.š., puta Allah, dž.š., te je blagodati pretvorio u kaznu pa se njihov život pretvorio u tegobu i očaj. Allah, dž.š., je rekao:

"A da neće svi ljudi postati nevjernici, Mi bismo krovove kuća onih koji ne vjeruju u Milostivog od srebra učinili, a i stepenice uz koje se penju, i vrata kuća njihovih i divane na kojima se odmaraju, i ukrase od zlata dali bismo im, jer sve je to samo uživanje u životu na ovom svijetu, a onaj svijet u Gospodara tvoga bit će za one koji budu Njegova naređenja izvršavali, a Njegovih zabrana se klonili." (Ez-Zuhruf, 33-35)

O ti koji stječeš znanje, i koji želiš da druge pozivaš u islam, hajde da zajedno saznamo nešto o životu Ibn Tejmije. Ibn Kajjim prenosi da je on rekao: "Ja u životu osjećam takvu sreću i zadovoljstvo, ako stanovnici Dženneta uživaju isto toliko, onda žive ugodnim životom." Zatvorili su ga u zatvor, zatvorili sva vrata koja vode njemu, pokušali su ubiti ga i zatriti sve ono u što on poziva, željeli su ugasiti svijetlo njegovog poziva da se slijedi Kur'an i sunnet. Zatočen u tamnici, gledajući u tamničara, smješkajući se, rekao je: "Šta mi može moj neprijatelj? Moj Džennet je u mojim grudima, gdje god da krenem nosim ga sa sobom. Ako me ubiju to je za mene pogibija na Allahovom, dž.š., putu. Ako me protjeraju to je za mene turizam, a ako me zatoče, to je za mene osama, pa mogu na miru da razmišljam o Allahu, dž.š."

Jedne prilike on je posjetio seldžučkog sultana Ibn Katru-beka koji uopće nije ništa znao o islamu, bio je musliman samo po porijeklu. Ibn Katrubek reče: "Ibn Tejmija, trebalo je da ja tebe posjetim, jer si ti učenjak i pobožnjak."

Ibn Tejmija reče: "Ibn Katrubek, poštedi me tvojih laskanja!! Musa, a.s., je faraonu u jednom danu znao doći i po nekoliko puta."

Ibn Katrubek ga upita: "Ibn Tejmija, je li istina ono što ljudi pričaju?"

Ibn Tejmija upita: "A šta to ljudi pričaju?"

On reče: "Neki ljudi misle da ti želiš da preotmeš vlast od nas."

Ibn Tejmija začuđeno upita: "Tvoju vlast?!" Ibn Katrubek reče: "Da."

Ibn Tejmija reče: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, tvoja vlast i vlast tvojih djedova i očeva kod mene ne vrijedi ni koliko jednog novčića."

"Uzmite sav imetak, a ostavite moje srce na miru nek slobodno bude.

Jer, ja sam sretniji i bogatiji od vas. pa makar usamljen i bez ičega bio."

Abdul-Melik bin Mervan bio je halifa kojem se cijeli svijet pokorio. Vladao je oko trideset godina, ali kada mu je kucnuo smrtni čas, ležeći u postelji rekao je: "Kamo sreće da se nisam prihvatio hilafeta, kamo sreće da sam bio perač tuđe odjeće."

Kada je Seid bin Musejjib čuo za ove njegove riječi, rekao je: "Hvala Allahu, dž.š., Koji je učinio da oni pred smrt traže utočište kod nas, a da mi ne tražimo utočište kod njih."

Ibrahim bin Edhem, rekao je: "Čineći ibadete mi doživljavamo takve užitke, kad bi za njih vladari znali pokušali bi sabljama nam ih oteti."

• O kavom se to životu radi?

Život u kojem ima samo hljeba i ulja!! Ili život sa skupocjenim autima, divnim dvorcima, skupocjenoj odjeći? Ne, tako mi Allaha, dž.š., ovo posjeduju svi ljudi, čak šta više nevjernici posjeduju više imetak od vjernika. Naći ćemo da mnogi muslimani žive u

šatoru, spavaju na hasuri, nemaju dovoljno ni hljeba, dok se nevjernici razmeću u svakojakim blagodatima.

"A oni koji ne vjeruju, koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere, njihovo će prebivalište vatra biti." (Muhammed, 12)

Pričao mi je jedan od islamskih misionara za kojeg vjerujemo da je iskren, da je jedan mladić- musliman otišao da studira u London u Veliku Britaniju. Radilo se o pobožnom mladiću koji je odrastao na riječima "La ilahe illa Allah." U njegovom srcu stablo imana bilo je duboko usađeno a njegove grane su svakog momenta davale plodove. Kada god bi poželio pogledati u ono što je grijeh, njegova vjera bi ga upozorila i rekla: "Ne čini to!!" Kad god bi se htio odati provodu, ludoj muzici njegov iman bi mu rekao: "Ne čini to!!" Kad god bi pružio ruku za čašom alkohola njegova savjest bi ga upozorila i rekla: "Ne čini to!!" Nije odrastao na ulici, na besposličarenju, čitanju svakakvih knjiga, slušajući muziku. Otputovao je tamo noseći sa sobom identitet svoje vjere. Živio je s jednom britanskom porodicom jer je bio prisiljen na to. "Osim kad ste u nevolji." (El-Enam, 119) Stanujući s njima redovno je obavljao sabah-namaz, dok je napolju bilo veoma hladno. Ustajao bi u zoru, abdestio se hladnom vodom, pa ga jedne prilike starica, koja je živjela u toj kući, upita: "Zbog čega tu svoju molitvu ne obaviš kasnije?" Mladić je odgovorio: "Zbog toga što mi moja vjera zapovijeda da obavljam ovu molitvu u ovo vrijeme." Starica reče: "Trebao bi to odgoditi, jer je veoma hladno." Mladić reče: "Ako bih to odgodio, Allah, dž.š., ne bi primio od mene." Čuvši to starica zavrtje glavom i reče: "Ovakvo čvrsta volja jača je od željeza."

Da, tako mi Allaha, dž.š., ovakva volja snažnija je od bilo čega, može zdrobiti stijene, ona je uzrok da vjera pobjedi u zemlji u kojoj vlada bezvjerje.

• Druga posljedica grijeha jeste uskraćivanje nafake

Postoje dvije vrste uskraćivanja nafake: uskraćivanje imetka općenito, i imetak bez bereketa. Vjerodostojno se prenosi da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Svako učinjeno dobro djelo rezultira svjetlom na licu, svjetlom u srcu, obilnošću nafake, ljubavlju od strane drugih ljudi. A svako učinjeno loše djelo rezultira crnilom na licu, tminom u srcu, uskraćivanjem nafake, i mržnjom od strane drugih ljudi."

Jedan učenjak veli: "Riječ nametun označava blagodati u kojima svi imaju udjela; i ljudi i životinje, a riječ nimetun označava blagodati koje ti pomažu u izvršavanju naredbi Allaha, dž.š."

Neki ljudi zloupotrebljavaju blagodati, ne poštuju ih, ohole se njima, i ne upotrebljavaju ih u pokornosti Allahu, dž.š. Zbog toga im te blagodati bivaju uskraćene, a nafaka se traži samo od Allaha, dž.š.

Ibn Tejmijja navodi da ga je Ebu Kasim el-Magribi upitao: "Uputi me na djelo koje će me približiti Allahu, dž.š., i na knjigu na koju ću se poslije Kurana oslanjati kada su u pitanju hadisi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i na najbolji način stjecanja nafake." Ibn Tejmijja je odgovorio: "Najbolji način stjecanja nafake jeste da se osloniš na Allaha, dž.š., i da Njemu prepustiš tu stvar." Razmisli malo o ovom veličanstvenom odgovoru od strane nadarenog i briljantnog učenjaka. Jer, nafaku daje samo Allah, dž.š., zbog toga sav imetak koji posjedujemo treba biti u službi pokoravanja njemu Uzvišenom. Draga braćo, uskraćivanje nafake jedna je od najvećih posljedica grijeha. Allah, dž.š., je rekao:

"A da su stanovnici sela i gradova vjerovali i grijeha se klonili, Mi bismo im blagoslove i s neba i zemlje slali." (El-Araf, 96)

Ali, oni nisu vjerovali, nisu slijedili uputu pa im je zbog toga uskraćen blagoslov, bereket i uživanje u imetku. Zbog toga, snaga se ne mjeri u mnoštvu imetka i nema nikakvog dobra u imetku ukoliko se ne troši u ono s čime je Allah, dž.š., zadovoljan.

*** Treća posljedica grijeha jeste zaboravljanje znanja**

Cesto se zapitamo: zbog čega ovako lahko zaboravljamo, zbog čega se ne možemo sjetiti informacija koje poznajemo? Odgovor na ovo pitanje zasniva se na dvije stvari.

Na jačinu prirodne inteligencije, jer ljudi imaju različite sposobnosti, čak se razlikuju kada je u pitanju bogobojažnost. Ibn Ravendi bio je veoma oštrouman, bio je filozof, koji nije poštivao Allahove, dž.š., naredbe. Zehebi o njemu veli: "Ibn Ravendi je bio oštrouman ali nije bio čist." On također veli: "Allah, dž.š., prokleo je inteligenciju koja poziva u nevjerstvo, a dat će bereketa glupom čovjeku koji je bogobojažan."

Znači, ako je neko bogobojažan to ne mora uvijek značiti da je posebno inteligentan. Jer, često vidimo učenjake koji nisu u stanju upamtiti veliki broj šerijatskih tekstova, ne znaju napamet ocjenu hadisa, ali su pored toga među najodabranijim Allahovim, dž.š., robovima i veoma dobro razumijevaju šeri-jatske nauke. Značajan broj velikana kroz historiju islama nisu pamtili mnogo hadisa ali su bili izuzetno bogobojažni, skromni i bliski Allahu, dž.š.

Drugi razlog zaboravljanja znanja jeste grubost i okorje-lost srca. Allah, dž.š., je rekao: "Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, mi smo ihprokleli i srca njihova okrutnim učinili.

Oni su riječi i mjesta na kojima su bile uklanjali." (El-Maida, 13) I rekao je Uzvišeni:

"Ibojte se Allaha, Allah vas uči." (El-Bekara, 282)

Ono što se iz ovog ajeta može razumjeti jeste to da Allah, dž.š., neće naučiti onoga ko Ga se ne boji.

Ibn Džellad veli: "Pogledao sam nešto što mi je vjerom bilo zabranjeno da gledam." Jedan pobožnjak mi reče: "Tako mi Allaha, dž.š., kad-tad ćeš osjetiti posljedice toga grijeha."

Nakon toga sam zaboravio ono što sam znao napamet iz Kurana. Ovaj događaj bilježi Ibn Tejmijja.

Veki je rekao: "Tako mi Allaha, dž.š., ne znam da išta bolje koristi za izoštravanje memorije od klonjenja grijeha, tako mi Allaha, dž.š., ne znam da išta bolje koristi za izoštravanje memorije od klonjenja grijeha."

Imam Sanja u svojim stihovima veli:

"Požalio sam se Vekiu na loše pamćenje, pa me uputio da se grijeha klonim.

I obavijestio me je da je znanje svjetlo, a Allahovo, dž.š., svjetlo ne daje se grješnicima."109

Imam Malik rekao je Muhamedu bin Idrisu, Šafiji,: "Koliko ja mogu primijetiti ti imaš predispozicije da budeš autoritet i uzor ljudima u islamu. Zbog toga se kloni grijeha jer grijesi uništavaju znanje." Allah, dž.š., je za jevreje rekao: "A dobar dio onoga čime su bili opominjani zaboravili su." (El-Maida, 13)

109 Šafijin Divan, str. 54. 186

Ibn Tejmijja je rekao: "Zaborav se može desiti kada je u pitanju suština i značenje i kada je u pitanju sami tekst, a sve to je rezultat ne postupanja prema onome što se zna." Zbog toga je govoreći o nekim sinovima Israilovim Allah, dž.š., rekao: "Slični su magarcu koji knjige nosi." (El-Džumua, 5) Možeš magarcu na leđa natovariti Fethul-Bari, Rijadus-Salihin, Bulugul-Meram, on će i dalje biti magarac, i neće znati da li nosi knjige ili drva.

"O kako su loši oni koji poriču Allahove, dž.š., ajete." (El-Džumua, 5)

• Četvrta posljedica grijeha jeste mržnja od strane drugih ljudi

Ljubav Allaha, dž.š., prema Svome robu spušta se iznad sedam nebesa. Javno mijenje može napraviti vještačku ljubav prema određenoj osobi, reklame mogu biti uzrok da mu svijet plješće zato što je u njega uložen ogroman novac, cijela mašinerija ljudi stoji iza toga, uzdižu ga u zvijezde, daju mu položaj, ugled, imetak. Ali, ljubav koju Allah, dž.š., udahnuje u srca ljudi naspram jednog od Njegovih iskrenih robova ne može se ničime

kupiti. Buhari u svom Sahihu bilježi predanje u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada Allah, dž.š., zavoli nekog čovjeka pozove Džibrila i kaže mu: 'Ja volim tog i tog čovjeka zato ga i ti voli.' I Džibril, a.s., ga nakon toga zavoli, i oglasi stanovnicima nebesa: 'Allah, dž.š., voli tog i tog čovjeka zato ga i vi volite.' Kada ga zavole svi stanovnici nebesa Allah, dž.š., nakon toga udahne u srca ljudi ljubav prema tome čovjeku.' A kada Allah, dž.š., zamrzi nekog čovjeka pozove Džibrila i kaže mu: 'Ja mrzim tog i tog čovjeka zato ga i ti mrzi.' Onda ga i Džibril, a.s., zamrzi i kaže melekima: 'Allah, dž.š., mrzi tog i tog čovjeka zato ga i vi mrzite.' Nakon toga, Allah, dž.š., nadahne i stanovnike Zemlje da ga mrze.'" 110

Ovakva vrsta ljubavi ne može se postići improvizacijom, nego je musliman treba tražiti od Allaha, dž.š., i treba znati, da, ukoliko ustraje u pokornosti Allahu, dž.š., On će nadahnuti ljude da ga vole i učinit će da njegove riječi vrlo rado slušaju i prihvataju.

Ibn Dževzi u svom djelu Sajdul-hatir veli: "Vidio sam mnogo ljudi koji se ne ponašaju prirodno kada govore, kada hodaju, mnogo obavljaju namaz, u društvu šute prikazujući da razmišljaju, mnogo poste, ali, i pored toga, nisu dragi, i ljudi u svojim srcima osjećaju neku odbojnost prema njima. A vidio sam također i ljude koji su skloni šali, i ne ustručavaju se činiti ono što je dozvoljeno, a srca ih vole i ljudi čeznu za njihovim društvom. Shvatio sam da je uzrok tome ono što oni nose u svojim srcima, tj. iskrenost u namjerama, pa je Allah, dž.š., učinio da se iskreni i neiskreni prema tome prepoznaju." Cesto vidimo da neki ljudi pokušavaju da steknu ljubav drugih ljudi, to pokušavaju postići sa svim sredstvima, žele skrenuti pažnju na sebe, ali i pored toga ljudi u svojim srcima osjećaju odbojnost prema njima. A vidimo također i one koji se ne trude da to postignu i ne zanimaju ih tuđe hvale i pohvale, ali ljudi ih vole, upućuju dove za njih, i mnogi čeznu da se druže s njima.

Kad god bi Sibevejh ušao kod svoga profesora Halila bin Ahmeda on bi ga dočekao riječima: "Dobro došao onaj čije društvo nikada ne dosadi."

110 Bilježi ga Buhari pod brojem (3139), Muslim pod brojem (6656). 188

Ono što možemo shvatiti iz ovoga jeste daje Allah, dž.š., nadahnuo ljude da vole takve osobe, On je Taj Koji daje ovu blagodat i Koji je može kada želi uskratiti.

Ebu Derda, r.a., je rekao: "Kada bi vjernik iza sedam vrata činio ibadet Allah, dž.š., učinio bi da ljudi primijete tragove tog ibadeta na njemu. I kada bi grješnik činio grijeha zaključan iza sedam vrata Allah, dž.š., učinio bi da ljudi primijete posljedice tih grijeha na njemu."

• Peta posljedica grijeha jeste udaljenost između čovjeka i Allaha, dž.š.

Ibn Kajjim veli: "Kada grješnik čuje zvuk blagog povjetarca to doživljava kao buru: 'Misle da je svaki povik protiv njih.'" (El-Munafikun, 4). Ovo je realnost u kojoj žive grješnici. Kada god se vrata otvaraju oni se prepadnu, kada ugleda one koji red uspostavljaju krv im se sledi u žilama.

Nekoje upitao Muaza er-Razija: "Vjernik će osjećati slast prilikom činjenja dobrog djela ako prije toga poželi da učini loše djelo?" Odgovorio je: "Ne, tako mi Allaha, dž.š., neće pa makar i ne učinio to loše djelo koje je poželio, neće osjetiti slast činjenja dobrog djela i u srcu će osjetiti udaljenost od Allaha, dž.š." Osjećaj udaljenosti od Allaha, dž.š., ima nekoliko posljedica.

Neki ljudi nemaju povjerenje u Allahovo, dž.š., obećanje, uče ajete o nadi u Allahovu, dž.š., milost, o obećanju o velikoj i lijepoj nagradi, ali neki među nama ne vjeruju da će to dobiti. Zbog toga, desi se da učimo kur'anske ajete i kao da ajeti koji govore o dženetskim

ljepotama i nisu ajeti. A naređeno nam je da imamo lijepo mišljenje o Allahu, dž.š., i to se ubraja u dobra djela.

Posljedica toga jeste i to da neki vjeruju da je svaka veza između njega i Allaha, dž.š., prekinuta i to ide dotle da neki učenjaci smatraju da se radi o licemjerstvu.

Neki grješnici izgledaju veoma veselo, mnogo se smiju, ali, u dubini svoga srca osjećaju poniženje i poraz. Neki učenjaci misle da srce u ovom stanju prolazi kroz dvadeset faza; započne s nemirom, a završi s potpunim pečaćenjem. Allah, dž.š., je rekao: "Allah im je zbog nevjerovanja njihova srca

zapečatio, pa ih je samo malo vjerovalo." (En-Nisa, 155) I rekao je Uzvišeni: "Kako oni ne razmisle o Kuranu, ili su im na srcima katanci!" (Muhammed, 24) Smrt srca uzrok je da čovjek potpuno izgubi osjećaj za ono stoje dobro.

"Čije je srce ispunjeno poniženjem svako poniženje, olahko doživljava, jer umrli nijednu ranu na tijelu ne osjeća."

Neki učenjaci komentirajući ajet:

"I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole." (Alu Imran, 135) kažu: "Gojaznost kod nekih ljudi dovede dotle da im tijelo izgubi osjećaje. Isti je slučaj i s onima koji zbog mnoštva grijeha izgube osjećaj savjesti, tako da učine grijeha velike poput brda, a uopće to ne primjećuju." Kad im se kaže: "Nemojte ogovarati", odgovaraju da ogovaranje nije veliki grijeh i tako se ponašaju kada su u pitanju ostali veliki ili mali grijesi.

Bude se s grijesima, dan provode čineći ih, nepokorni su Milostivom, ali uopće ne shvaćaju da čine išta loše.

*** Šesta posljedica grijeha jeste grubost i okorjelost srca**

Postoje dvije faze okorjelosti srca. U Kuranu se spominje: zaključavanje i pečaćenje srca. Onaj čije je srce slijepo nemiran je i nesretan jer u svom srcu osjeća poniženje. Njegovo srce ispunjeno je gnjevom, grubošću, strahom, nemirom, pa koristi svaku priliku da se izbavi iz toga odavajući se zabavi i provodu. Možeš ga vidjeti da sve svoje vrijeme provodi čitajući porno časopise, slušajući razvratnu i luđačku muziku, različite televizijske serije, ili svakojake filmove, ali se prepadne kada čuje učenje Kurana.

Tako mi Allaha, dž.š., lično sam čuo neke grješnike kada slučajno čuju učenje Kurana kako zaviču: "Gasi to, pusti nas da se malo odmorimo, pusti nas da uživamo u životu, daj da se malo smirimo", jer Kur'an ga opominje, podsjeća, i upozorava da će jednog dana stati pred Allaha, dž.š., da polaže račune. Zbog toga, prepadne se i uznemiri, miran je samo kada sluša muziku; talijansku, njemačku, i tako zaspi. A kada se probudi tvrdi daje musliman i da voli Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ruši sve principe vjere, i uzima samo ono što mu se sviđa. Prijašnje generacije nisu pravile razliku između malih i velikih grijeha, između manje ili više bitnih propisa. Svi su propisi vjere bitni i sve nam ih je prenio Allahov Poslanik, s.a.v.s., od riječi: "La ilahe illa Allah" do sklanjanja s puta onoga što smeta prolaznicima. Grubost i okorjelost srca dolazi kao rezultat grijeha i griješenja, a onaj čije je srce okorjelo ne shvaća opasnost u kojoj se nalazi. Allah, dž.š., je rekao:

"Ali srca vaša su poslije toga postala tvrda, kao kamen su ili još tvrđa." (El-Bekara, 74)

Ibn Tejmijja u svom djelu Deru tearudil-akli ven-nakli smatra daje svaka kritika u Kuranu koja je upućena sinovima Israilovim, ustvari je upućena i nama. To je poput poslovice: "Tebe ću grditi ne bi li oni u komšiluku čuli."

Allah, dž.š., je rekao:

"Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao

oni kojima je još davno dana Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena postala nemilosrdna, i mnogi su od njih nevjernici." (El-Hadid, 16)

Ibn Kajjim u svom djelu Medaridžus-salikin navodi uzroke okorjelosti srca pa između ostalog spominje grijehe, pretjerano činjenje onoga što je u osnovi dozvoljeno, pretjerano pričanje bez spominjanja Allaha, dž.š., pretjeranost u jelu, pretjerano spavanje, druženje sa ženama koje su zabranjene. Sve su ovo uzroci okorjelosti srca, a Ibn Kajjim ih u ovom svom djelu na veoma detaljan i iscrpan način komentira.

*** Sedma posljedica grijeha jeste neproduktivnost i besciljnost u životu**

Sve se može nadoknaditi osim protekli dani života. Sve što smo izgubili možda možemo na određeni način nadoknaditi ili ponovo steći. Jedino je dio života koji smo proživjeli bespovratan.

"Što je prošlo vratiti se ne može, jedino se budućnosti nadati možemo a nama pripada samo trenutak u kojem živimo."

Allah, dž.š., rekao je:

"A zar vas nismo ostavili da živite dovoljno dugo da bi onaj koji je trebalo da razmisli imao vremena da razmisli, a bio vam je došao i onaj koji opominje." (El-Fatir, 37)

I rekao je Uzvišeni:

"A koliko ste godina na Zemlji proveli, upitat će On. 'Proveli smo dan ili dio dana', odgovorit će, pitaj one koji su brojali.' 'Pa da, kratko ste proveli', reći će On, da ste samo znali! 'Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da nam se nećete povratiti? I neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim njega, Gospodara svemira veličanstvenog!'" (El-Mu'minun, 112-116)

Ibn Abbas, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Dvije blagodati većina ljudi adekvatno ne iskoristi: zdravlje i slobodno vrijeme."¹¹¹

Najgore u čemu se može provesti život jesu grijesi. Prijašnje generacije najbrižljivije su čuvale trenutke života, jer ako se provedu u grijешenju čovjek izgubi i ovaj i onaj svijet. Oni su se klonili čak i nekih dozvoljenih stvari iz predostrožnosti da ne upadnu u ono što je pokušeno. Što se nas tiče, mi smo umjesto dozvoljenih stvari počeli činiti grijehe. Zato, molimo Allaha, dž.š., da nam oprostí sve što smo zgriješili.

Neko je rekao Kenzu bin Abbadu, pobožnjaku: "Sjedi s nama." A on je odgovorio:

"Zaustavi sunce da se ne kreće i sjest ću s tobom." Zaustavi vrijeme da ne prolazi, jer ono neumitno teče a s njim prolaze i naši životi.

"Hitamo da sve naše potrebe i želje ispunimo, a onaj ko živi uvijek neku potrebu ima.

S čovjekom i njegove želje umiru, i jedino mu želje na ahiretu ostaju.

Mladi osijedi a stare usmrti, kotač vremena što jutro i noć okreće.

¹¹¹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6265).

Kada zbog starosti dana mrkla noć dođe, svako jutro novi dan rodi."

• Osmá posljedica grijeha jeste kazna na ahiretu

Allah, dž.š., u Svojoj Knjizi i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojim hadisima obećavaju svakom grješniku kaznu na ahiretu; bludnik će dobiti svoju kaznu, onaj ko je pio alkohol svoju kaznu, ubojica svoju, lažljivac svoju, onaj ko je bio nepokoran svojim roditeljima dobit će ono što je zaslužio. Molim Allaha, dž.š., da nas sačuva Allahove, dž.š., kazne i Njegove srdžbe.

"Gospodaru naš mi smo čuli glasnika koji poziva u vjeru: 'Vjerujte u Gospodara vašeg!', i mi smo mu se odazvali. Gospodaru naš, oprostí nam grijehe naše i pređi preko hrđavih postupaka naših i učini da poslije smrti budemo s onima dobrima!" (Alu Imran, 193)

Na kraju ovog poglavlja želim spomenuti stihove:

"Kada robovi kod kraljeva služeći im osijede oni ih velikodušno oslobode.

Ti si, Gospodaru, preći da plemenit budeš obožavajući Te osijedio sam, zato Te molim da me vatre poštediš."

Cilj i želja svakog muslimana jeste da se sačuva džehennemske vatre.

"A ko bude od vatre udaljen i u Džennet uveden - taj je postigao što je želio; život na ovom svijetu je samo varljivo naslađivanje? (Alu Imran, 185) "Gospodaru naš, onoga koga Ti budeš u vatru bacio Ti si već osramotio, a nevjernicima neće niko u pomoć priteći?

(Alu Imran, 192)

"Veličanstven je Gospodar tvoj, Dostojanstveni, i daleko od onoga kako ga oni predstavljaju, i mir poslanicima i hvaljen neka je Allah, Gospodar svjetova? (Es-Saffat, 180-182)

Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Lijek za bolesno srce

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Uistinu, sretan kraj čeka samo one koji su bili bogobožni, a neprijateljstvo se smije ispoljavati samo prema nasilnicima. Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s., Njegov rob i poslanik. Neka je salavat njemu, njegovoj porodici i svim ashabima i svima onima koji će ih u dobru slijediti sve do Sudnjega dana.

Poznato nam je da su tijela podložna obolijevanju a radi se uglavnom o bolestima koje je lahko izliječiti. Ljudi u tu svrhu izgrađuju bolnice, ambulante, apoteke, a liječnici, bolničari i apotekari poduzimaju sve kako bi te bolesti bile izliječene. Ali, bolesti srca i duše veoma su opasne, one razaraju i uništavaju i onoga koga su napale odvođe u džehennemsku vatru.

Liječnici za srca jesu Allahovi, dž.š., poslanici, učenjaci i islamski misionari.

U ovom poglavlju govorit ćemo o liječenju bolesnih srca. Allah, dž.š., u Kuranu je spomenuo dvije vrste bolesti srca. Postoji bolest za koju nema lijeka osim da njen nosilac primi islam a ako to ne učini čekat će ga razbuktala džehennemska vatra. Za njega nema spasa a vjerovjesnici i poslanici neće biti u stanju zauzimati se za njega. Njegova kazna bit će vječni boravak u Džehennem. Radi se o bolesti licemjerstva. Allah, dž.š., je rekao: "Njihova su srca bolesna, a Allah njihovu bolest još povećava." (El-Bekara, 10) Ovaj ajet govori o licemjerima koji javno ispoljavaju islam a u svojim srcima skrivaju nevjerstvo. Takvi su prisutni u svakom naselju, u svakom narodu i vremenu.

Postoji nekoliko znakova da je ova bolest napala srce čovjeka.

• Prvi znak - izbjegavanje obavljanja namaza u džematu

Ako slučajno i obavi poneki namaz, to učini samo da bi ga ljudi vidjeli. Allah, dž.š., je rekao: "I samo zato da bi se pokazali pred svijetom." (En-Nisa, 142)

• Drugi znak-Allaha, dž.š., gotovo da i ne spomenu

Uglavnom govore o svojim strastima, hrani, piću, prijateljima, stanu, i to čine daleko više od spominjanja Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je rekao: "A Allaha gotovo da i ne spomenu." (En-Nisa, 142)

• Treći znak - govore ono što srcem ne osjećaju

Hvale islam, pobožne ljude, Kur'an, spominjanje Allaha, dž.š., a Allah, dž.š., zna da se u njihovim srcima krije mržnja prema islamu, vjeri, džamijama, onima koji spominju Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je rekao:

"Ima ljudi čije te riječi o životu na ovom svijetu oduševljavaju i koji se pozivaju na Allaha kao svjedoka za ono stoje u srcima njihovim, a najljući su protivnici čim se neki od njih dočepa položaja, nastoji napraviti nered na Zemlji, ništeći usjeve i stoku. -A Allah ne voli neredi A kad mu se rekne: 'Boj se Allaha!' - on onda iz inada griješi. Njemu je dosta Džehennem, on je doista grozno boravište!" (El-Bekara, 204-206)

Ova bolest, koju spominje Allah, dž.š., veoma je opasna, a taje bolest licemjerstvo.

Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, rekao je jednom učenjaku koji je bio licemjeran:

"Pokaj se Allahu, dž.š., i što češće Ga spominji." On je odgovorio: "Nisam u stanju da to učinim." Ibn Tejmijja ga upita: "Šta osjećaš?" On odgovori: "Osjećam da su mi srce obavile tmine." Ova bolest kod nekih ljudi može doći čak dotle da počne u srcu osjećati mržnju prema svemu što ima ikakve veze sa islamom. Neki su čak došli dotle da se ismijavaju s Kuranom. Kod jednog od takvih ušao je neki učenjak, pa mu je on rekao: "Spomeni mi neke mudre riječi i izreke." Učenjak mu navede neke kur'anske ajete, a ovaj reče: "To što si ti spomenuo nalazi se u suri koja govori o kravi (El-Bekara) i u suri koja govori o Imranovoj porodici (Alu Imran) daj navedi mi mudrost Sokrata." Uzrok ovakve bolesti kod ovog čovjeka jeste to što se on u potpunosti okrenuo od Kurana i objave.

Danas među našom omladinom ima mladića koji uopće ne uče Kuran, ne čitaju hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ne prisustvuju vazovima, ali, čitaju knjige koje su napisali neprijatelji čovječanstva poput knjiga: Čovjek ne može živjeti sam ili Kako da provedeš dan ili Kako da ovladaš svojim razumom itd. Takvi svoje dane provode u besposlicama i povodeći se za svojim strastima. Allah, dž.š., je rekao:

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i na Sudnjem danu ćemo ga slijepim oživjeti. 'Gospodaru moj', reći će, 'zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto', reći će, 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih zaboravljao, pa ćeš danas ti isto tako biti zaboravljen.'" (Ta-Ha, 124-126) I rekao je Uzvišeni: "A kad bude objavljena neka sura, ima ih koji govore: 'Kome je od vas ova učvrstila vjerovanje?' Što se tiče vjernika, njima je učvrstila vjerovanje, i oni se raduju." (Et-Tevba, 124)

Blago onima koji slušaju i uče Kur'an i kad god to rade njihov iman se povećava. A oni koji glave okreću od Kurana kad god čuju njegovo učenje to im samo poveća nevjerstvo, licemjerstvo, prokletstvo. Allah, dž.š., je rekao:

A što se tiče onih čija srca su bolesna ona im je nevjerovanje dodala na nevjerovanje koje već imaju, i oni kao nevjernici umiru." (Et-Tevba, 125)

Pored jednog apologetičara po imenu Ibn Rivendi¹¹² prošao je neki trgovac, musliman, a bio je rob koji je posjedovao mnogo krava, deva i sitne stoke. Ibn Rivendi je podigao pogled ka nebu i rekao: "Ja sam Ibn Rivendi, jedan od najinteligentnijih učenjaka a siromašan sam, a ovo je rob kojem si dao konje, deve, krave, pa gdje je onda pravda?"

Nakon toga je bacio u rijeku komad hljeba koji je držao u ruci i ponovo je povikao: "Gdje je pravda?"

Subhanallah! Kako srce može doći do te granice gnjeva i mržnje tako da njegov vlasnik postane glup poput magarca!

Allah, dž.š., je rekao:

¹¹² El-Bidaja ven-nihaja autora Ibn Kesira (11/120). Zehebi u njegovoj biografiji veli: "Neka Allah, dž.š., pozivi glupog a bogobojaznog a prokune inteligentnog a grješnika."

"Mi smo za Džehennem mnoge džinove i ljude stvorili: oni pameti imaju, a ne shvaćaju, oni oči imaju, a njima ne vide, oni uši imaju, a njime ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori — oni su zaista nemarni." (El-Araf, 179)

Allah, dž.š., je odredio da postoji dvije vrste bolesti.

• Prva vrsta jeste bolest sumnje

Ovo je bolest odmetnika i licemjera a koju smo prethodno spominjali. Utjecaj ove bolesti možemo pronaći u suvremenoj književnosti kod ljudi koji se skrivaju iza književnosti a koju nazivaju suvremenom, dolaze s novim stilovima i formama književnosti, ali njihov osnovni cilj jeste da poljuljaju temelje islama, ismijavaju se s Kuranom, Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., vjerom, džamijama.

Ovo predstavlja sramni napad na našu vjeru i naše svetinje, na naš umet i gradove. Oni koji to čine jesu odmetnici i jedini izlaz za njih jeste da se iskreno pokaju Allahu, dž.š.¹¹³

• Druga vrsta jeste bolest strasti

Allah, dž.š., ovu vrstu bolesti spominje u ajetu: "Na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno." (El-Ahzab, 32). Učenjaci kažu: "Onaj čije je srce bolesno jeste onaj čije srce je ispunjeno strastima, željom za bludom i razvratom."

Allah, dž.š., u ovom ajetu naređuje ženama da se ne obraćaju muškarcima koji im nisu mahremi umiljatim glasom, jer ako to učine, licemjeri i oni čija srca su bolesna od srasti poželjet će ih pa makar bili i oženjeni. Govoreći o ženama jedan pjesnik veli:

¹¹³ Opširnije o ovome pogledaj u djelu Suvremenost kroz prizmu islama autora Aveda el-Karnija.

"Njihov govor je poput čarolije samo da ne ubija srce vjernika iskrenog
Koliko god dugo da traje ne može dosaditi a ako bude kratak poželimo da je dugo trajao."
Ibn Rumi, živio je životom ispunjenim strastima i tminama, cjeli svoj život proveo je pišući stihove nakon sabah-namaza, noću, krajem noći, svirao je i pjevao. Allah, dž.š., je rekao: "I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili u prah i pepeo ih pretvoriti." (El-Furkan, 23)

Halil bin Ahmed bio je jedan od dobrih Allahovih, dž.š., robova i bio je veoma oštrouman. Jedne je prilike rekao: "Postavit ću formulu za rješenje matematičkog zadatka." Nakon toga se toliko udubio u razmišljanje o tome da je udario o stup u džamiji i srušio se mrtav. On je pogriješio a ne stup koji se nije pomjerio sa svoga mjesta. On je taj koji je izmislio metriku koja se sastoji iz šesnest taktova. Ne postoji nijedan stih u arapskom jeziku a da ne dolazi na jedan od ovih šesnest taktova.¹¹⁴ On je svojoj kući dugo lupkajući prstima pravio te taktove, kada ga je ugledao njegov sin, vičući je otrčao do svoje majke i rekao joj je: "Babo je poludio." On je tada izrekao sljedeće stihove:

"Da znaš šta radim opravdanje bi mi našao a ja da te nisam čuo šta govoriš ne bih ti zamjerio.

Ali, ti ne znaš o čemu se radi, pa si od mene pobjegao, a ja znam da si neznalica pa sam ti halalio."

Hatib el-Bagdadi pripovijeda: "Kada je umro neko ga je usnio i upitao gaje: 'Šta je Allah, dž.š., učinio s tobom?' On je odgovorio: 'Oprostio mi je.' Čovjek ga ponovo upita: A zbog čega? Zbog gramatike koju si poznavao? Zbog metrike? Zbog arapskog jezika? Zbog poezije? On odgovori: 'Ne, tako mi Allaha, dž.š., ništa mi od toga nije koristilo. Jedno što je Allah, dž.š., učinio da mi koristi na ahiretu jeste sura El-Fatiha kojoj sam podučavao starice u mom selu.'" ¹¹⁴ Učenjaci su nakon toga dodali i sedamnaesti takt.

Šibli je bio jedan od sufijskih prvaka, imao je neke zikrove i virdove čija je utemeljenost u Šerijatu sporna. Neki su učenjaci taj njihov zikr žestoko kritikovali.

Kada je umro, neko ga je od njegovih prijatelja usnio i upitao: "Šta je Allah, dž.š., učinio s tobom?" On je odgovorio: "Sve što sam svojevóljno činio nije mi koristilo. Jedino što mi je preostalo bilo je rano ustajanje u zoru i obavljanje namaza u to vrijeme. Allah, dž.š., mi je zbog toga oprostio a On je Jedini, Koji mnogo prašta."

Zubejda, supruga Haruna er-Rešida krenula je jedne godine da obavi hadž. Karavana koja je sačinjavala njenu pratnju bila je toliko duga da se protezala preko cijelog Bagdada, brojala je sedamsto deva. Kada je stigla u Meku primijetila je da hadžije mori žeđ i da su zbog toga iscrpljeni i umorni. Njene oči orosile su se suzama, pa je odlučila utrošiti na milione srebrnjaka i zlatnika kako bi izgradila vodovod. Kada je umrla pa ju je jedan od njenih sinova usnio i vidio je u lijepom stanju, upitao ju je: "Majko, šta je Allah, dž.š., učinio s tobom?"

Ona je odgovorila: "Bila sam na ivici propasti i zamalo da nisam u potpunosti propala."

Sin upita: "Zbog čega?"

Ona odgovori: "Zbog svojih očiju."

Sin reče: "Subhanallah! Zar da propadneš a ti si ta koja je izgradila vodovod s kojeg se napajaju hadžije?"

Ona reče: "To sam učinila samo da bi me ljudi hvalili."

Sin upita: "Pa šta te je onda spasilo?"

Ona odgovori: "Koristili su mi namazi koje sam u zoru obavljala. Kada bi nastupila zora ja bih se abdestila i otišla bih u jedan od kutaka dvorca, gledala bih u zvijezde i rekla bih: La ilahe illa Allah, s njima ću provesti svoj život, La ilahe illa Allah, molim Allaha, dž.š., da mi zbog ovih riječi oprosti grijehe, La ilahe illa Allah, s ovim riječima ću na Sudnjem danu stati pred svojim Gospodarom. Zbog ovakva dva rekata namaza Allah, dž.š., me je spasio od džehennemske vatre."

Bolest strasti i bolest sumnje i nevjerice pogađa mnoge ljude danas. Prethodno smo govorili o bolesti sumnje. Što se tiče bolesti strasti to je bolest koja se ogleda u ljubavi prema razvratu. Uzrok ove bolesti jeste gledanje i slušanje umilnog glasa žene koji u srcu čovjeka rasplamsava strasti, pa želi učiniti blud s njom. Ova je bolest poput razjarenog vuka, a od nje čovjeka može zaštititi samo iman.

Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, upitan je o nepromišljenosti koja je rezultat slijeđenja strasti, i koji je lijek za nju, pa je odgovorio:

Prvo: trebaš se kloniti svih sumnjivih situacija.

Drugo: trebaš što više spominjati Allaha, dž.š.

Treće: trebaš što češće dok si na sedždi učiti slijedeću dovu: O Ti Koji okrećeš poglede i srca učvrsti moje srce u islamu."

Postoji više uzroka bolesti srca

• Prvi uzrok jeste mnogoboštvo

Mnogoboštvo u potpunosti uništava čovjekovo srce tako da ga na kraju potpuno izgubi pa život poput životinje i stoke.

Allah, dž.š., je rekao: "Kao stoka su oni, čak su i dalje s Pravog puta skrenuli." (El-Furkan, 44) Čovjek se može spustiti na stepen životinje dotle da čak i životinja bude bolja od njega. Takav živi bez vjere, jede i pije, pjeva, skače, svira, sav njegov život na ovom svijetu ispunjen je brigom, tugom, strahom, propašću, a njegov udio na onom svijetu jeste vječni boravak u vatri, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga.

Nuh, a.s., kada je bio na samrti, rekao je svome sinu: "Sinčiću moj, nemoj Allahu, dž.š., pripisivati druga, jer je onaj koji to učini poput čovjeka koji uzme sablju pa isiječe svoje tijelo na sitne komadiće.

• Drugi uzrok jesu grijesi

Kada grijesi obuzmu ljudsko srce, potpuno mu zaklone vidike, tako da niti šta čuje niti šta vidi, ništa ne shvaća niti šta razumije, tako da postane mješavina načinjena od mesa ispunjena krvlju. Allah, dž.š., je rekao:

"Ali, zato što su zavjet svoj prekršili, mi smo ih prokleli i srca njihova okrutnim učinili. Oni su riječi i mjesta na kojima su bile uklanjali, a dobar dio onoga čime su bili opominjani izostavili." (El-Maida, 13)

Govoreći o grijesima Allah, dž.š., je rekao: "A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova." (El-Mutaffifun, 14)

Kada grijesi okupiraju ljudsko srce, potpuno ovladaju njime tako da više ne voli ono što je dobro, ne voli spominjati Allaha, dž.š., pozivanje u islam, znanje, izučavanje vjerskih propisa, pa postane čovjekom kojim rukovode strasti poput vola, magarca ili bilo koje druge životinje.

Govoreći o grješnicima Allah, dž.š., u Kuranu veli:

"I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio pa ga je šejtan dostigao, i on je zalutao. A da smo htjeli, mogli smo ga s njima uzvisiti, ali se on ovome svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo. Njegov je slučaj kao slučaj psa: ako ga potjeraš on isplažena jezika dahće, a ako ga se okaniš on opet dahće. Takvi su ljudi koji Naše dokaze smatraju lažnim; zato kazuj događaje da bi oni razmislili." (El-Araf, 175-176)

*** Treći uzrok jeste nemar**

Nemar može zadesiti čovjeka pa makar da živi usred Medine, među učenjacima, daijama. Često možeš primijetiti čovjeka kao da je izgubljen, sluša spominjanje Allaha, dž.š., sluša vazove, hutbe ali to nimalo ne utiče na njega i nimalo se ne mijenja. Razlog tome je to što je on zaboravio na Allaha, dž.š.

"I približi se istinita prijetnja, tada će se pogledi nevjernika ukočiti: 'Teško nama, mi smo prema ovome ravnodušni bili; mi smo sami sebi nepravdu učinili.' I vi, i oni kojima se, pored Allaha, klanjate, bit ćete gorivo u Džehennemu, u njega ćete doista ući." (El-Enbija, 97-98)

Ovo je primjer čovjeka koji je život proveo u nemaru. Opisujući ga Ebu Hurejra, r.a., je rekao: "To je čovjek koji uđe u džamiju pa pogleda u njen plafon, a šejtan mu zaveže usta pa Allaha, dž.š., i ne spomene." Neki ljudi uđu u džamiju, klanjaju dva rekata koja mu izgledaju kao nešto najteže što je uspio obaviti, na njemu se primijeti potištenost, nemir, malaksalost, hladnokrvnost. Govoreći o licemjerima Allah, dž.š., veli: "Kada ustaju da molitvu obave lijeno se dižu." (En-Nisa, 142)

Kada je Aiša, r.a., upitana o noćnom namazu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., odgovorila je: "Kada bi začuo ezan odlučno bi ustajao iz postelje." Njegov je primjer poput primjera Jahje, a.s., kojem je Allah, dž.š., rekao: "O Jahja, prihvati Knjigu odlučno." (Merjem, 12)

Možeš primijetiti neke ljude kako staju u zadnji saff a prvi izlaze iz džamije. Stane na kraj saffa, a ako se pojavi još neko, onda i njega propusti naprijed a sam se vrati nazad. Sve vrijeme obavljanja namaza razmišlja o ovodunjaljučkim stvarima, a prvi je koji će se u džamiji pobuniti zato što je imam odužio s namazom, pa kaže: "Dovoljan je nama Allah, dž.š., i divan li je on zaštitnik", vjera se sastoji od olakšica a Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada neko od vas predvodi druge u namazu neka skрати." Ovakav zna napamet sve hadise koji govore o olakšicama ali hadisi koji govore o odlučnosti potpuno su mu nepoznati. Sve je ovo znak nemarnosti prema Allahu, dž.š., i neizvršavanja Njegovih naredbi.

Jedan od znakova nemara jeste i to da čovjek ne voli skupove na kojima se govori o dobru. Kada bude pozvan na predavanje, on kaže: "Hvala Allahu, dž.š., ljudi se danas nalaze u velikom dobru! Sredstva medija, časopisi i novine, TV i radio stanice, svi govore o islamu tako da je nemoguće da danas neko živi u neznanju." Subhanallah!

Seid bin Musejjib, veliki učenjak i pobožnjak iz generacije tabiina u Medini družio se s jednim oslobođenim robom i stjecao je znanje pred njim. Ljudi su mu rekli: "Ti si jedan od najvećih učenjaka na svijetu a družiš se s tim čovjekom a povrh svega on je bio i tvoj učenik?" Seid odgovori: "Družim se s njim zbog toga što Allah, dž.š., ovakve skupove obavlja Svojom milošću pa želim da i mene zadesi ta milost." Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., o ovakvim skupovima rekao: "Vama je oprošteno, činite ono što Ja volim pa sam sa vama sada zadovoljan."¹¹⁵ Meleki su na ovo rekli: "Gospodaru, među njima je čovjek koji je tu došao slučajno", a Allah, dž.š., im je odgovorio: "I njemu sam oprostio, oni su takvi ljudi da oni koji se druže s njima ne mogu biti nesretni."¹¹⁶ Jer, neki ljudi ne dođu s namjerom da slušaju govor o islamu, nego da se sretne sa svojim prijateljem, kolegom i sl.

Na dan Arefata Sufjan es-Sevri se rasplakao, a to je dan kada Allah, dž.š., vjernike obasipa posebnom milošću. Učeci dovu rekao je: "Gospodaru! Ti opraštaš čovjeku samo zato što se nalazi u dobrom društvu. Gospodaru, ja ne poznajem većeg grješnika od mene na ovom skupu, zato Te molim da mi oprostiš."

¹¹⁵ Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (16045), djelo Et-Tergibu vet-terhibu pod brojem (1493).

¹¹⁶ Ovaj dio hadisa bilježi Buhari pod brojem (6261), Muslim pod brojem (6790).

Abdullah bin Mubarek rekao je: "Volim one koji su dobri, iako ja nisam dobar, a mrzim grješnike iako sam ja najveći grješnik."

Subhanallah! Kakva je ovo skromnost? Ovo je rekao Ibn Mubarek o kojem jedan od njegovih učenika veli: "Jedne prilike dok smo putovali s njim nismo primijetili da išta više od nas uči Kuran, klanjao je kao što mi klanjamo i postio je kao što i mi postimo. Začudili smo se zbog toga. Jedne noći kada smo legli da spavamo ugasila nam se svijeća i kada smo je upalili vidjeli smo da je njegovo lice umiveno suzama. Upitali smo ga: 'Zbog čega plačeš?' Obrisao je suze a zatim je rekao: 'Tako mi Allaha, dž.š., kada se svijeća ugasila sjetio sam se tmine u kaburu.' Tada smo shvatili da je Allah, dž.š., uzdigao njegov stepen zbog bogobojaznosti."

Abdullah bin Mubarek krenuo je iz Horosana obaviti hadž pa je rekao njegovim stanovnicima: "Ko od vas želi obaviti hadž neka uplati sredstva koja su mu potrebna za to putovanje." Kada su ljudi uplatili sredstva za hadž on je sav taj novac stavio u jedan sanduk u svojoj kući, a iz svoga imetka platio je sve troškove hadža. Nakon Meke otišli su u Medinu gdje su posjetili džamiju Allahovog Poslanika, s.a.v.s. U Medini im je rekao: "Kupite svojim prijateljima poklone iz svojih imetaka", i ljudi su to učinili. Kada su se vratili u Horosan pozvao je u goste sve one koji su obavili hadž pa je iz sanduka izvadio njihov imetak koji su uplatili za hadž i vratio im gaje. Ljudi rekoše: "Mi smo svoj novac potrošili." Abdullah bin Mubarek reče: "Allah, dž.š., blagoslovi imetak koji hadžija potroši."

Druge prilike kada je išao na hadž sa stanovnicima Horosana svi njegovi stanovnici i ljudi i žene i djeca, čak i jevreji, plakali su zbog rastanka s njim.

"Kada Abdullah noću na put krene noć bez zvijezda i mjeseca ostane.

Kada god se pobožnjaci u nekom mjestu spomenu oni su poput zvijezda a ti si poput Mjeseca."

Putujući na hadž stigli su do jednog sela u blizini Kufe. Tu su vidjeli neku ženu kako ode do smetlišta, tu pronađe mrtvog gavrana uze ga i odnese kući. Abdullah reče: "Neka nam Allah, dž.š., bude na pomoći! Idi do njene kuće i pitaj je zbog čega je uzela mrtvog gavrana." Čovjek ode do njene kuće, pokuca na vrata i upita je zbog čega je uzela mrtvog gavrana? Žena odgovori: "Tako mi Allaha, dž.š., već tri dana nemamo ništa jesti. Hranimo

se tako što tražimo strvine na onom smetlištu." Čovjek se vrati do Abdullaha i obavijesti ga o tome, pa Abdullah reče: "Subhanallah! Mi se hranimo svakojakim ukusnim jelima a ovi jedu krepane gavranove! Idemo s ovom karavanom u ovo selo i sve što imamo dat ćemo njegovim stanovnicima. Ove godine nećemo obavljati hadž." Ljudi ga poslušaju i sve što su imali sa sobom darovaju stanovnicima ovog sela, a u Horosan se vrate samo sa svojim devama. Kada je te noći Abdullah bin Mubarek zaspao u snu je čuo glas koji mu je rekao: "Hadž vam je primljen, trud će biti nagrađen i grijesi oprošteni."¹¹⁷ Neka je Allah, dž.š., zadovoljan njime i svim dobrim i iskrenim vjernicima.

Navodim ove primjere zbog toga što će nam oni pomoći da zaslužimo Allahovo, dž.š., zadovoljstvo tako što će nam se omiliti izvršavanje Njegovih naredbi. Jer, nemar pogada ljudsko srce onog momenta kada izađe iz pokornosti Allahu, dž.š.

Ata bin Ebi Rebbah rekao je: "Prisustvovanje skupu na kojem se spominje Allah, dž.š., briše grijeh koji se zaradi prisustvovanjem na sedamdeset skupova koji se bave besposlicama." Koliko li smo samo puta prisustvovali ovakvim skupovima? Koliko li smo samo grijeha učinili? Jedan odlazak u džamiju, ili jedno prisustvovanje skupu na kojem se Allah, dž.š., spominje obrisat će grijeh koji smo zaradili na sedamdeset skupova na kojima se bavi beskorisnim stvarima.

¹¹⁷ Pogledaj djelo Tezkiretul-huffaz (1/274), Tarihul-Bagdad 10/152). 210

*** Četvrti uzrok jeste izbjegavanje svega što ima veze s vjerom**

Izbjegavanje stjecanja znanja o vjeri o vjerskim propisima, proučavanja biografije Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Neki ljudi poznaju sve do u tančine osim tajnih koje se kriju u obavljanju namaza, u činjenju ibadeta Allaha, dž.š. Neki do u detalje poznaju dijelove od kojih je napravljeno auto, mogu ga rastaviti i sastaviti, ali ako ga upitaš o nekom hadisu odgovore: "Ne znam ja to, nisam ja vjerski službenik, mene je Allah, dž.š., tek tako stvorio, Allah, dž.š., oprašta i Milostiv je, Allah, dž.š., ne gleda u naša djela, svi smo mi grješnici, pusti ti one koji se prave važni, znamo mi dobro kakvi su oni." Ovakvi u potpunosti žele izbjeći bilo kakvo proučavanje vjere islama.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Primjer upute i znanja s kojim me je poslao Allah, dž.š., jeste kao primjer kiše koja se spustila na zemlju koja ju je prihvatila i iz nje je niklo raznovrsno i bujno bilje. Ista ta kiša pala je i na nepropusnu zemlju u kojoj se voda zadržala pa su se ljudi mogli napojiti i zaliti svoje usjeve. Kiša je pala i na zemlju koja je bila tako neplodna da iz nje nije moglo pasti bilje niti se voda mogla zadržati na njoj. To je primjer onih kojima je koristilo znanje s kojim me je Allah, dž.š., poslao, pa su to znanje prihvatili i druge su njemu

podučavali i to je primjer onih koji se nisu ni obazreli na to i nisu prihvatili Allahovu, dž.š., uputu s kojom me je poslao."¹¹⁸

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovom hadisu ljude dijeli na tri skupine.

Prva skupina jesu oni koji su stjecali znanje i druge njemu podučavali i ovakvi su na stepenu odmah nakon poslanika i vjerovjesnika, a.s.

Druga skupina jesu oni koji su stjecali znanje da samo njima može koristiti i oni su poput bujnog vrta, izvora vode, ili doline koja je u sebi zadržala velike količine vode pa ljudi zalijevaju svoje usjeve njome i piju tu vodu. Od ovakvih možeš čuti samo lijepe riječi, ako ga posjetiš vrlo rado će te primiti, pružit će ti savjet, uputit će te, pružiti zaštitu. Takvog treba pohvaliti i zahvaliti mu se sve dok koristi ljudima.

Treća skupina jesu oni koji ne koriste ni sebi ni drugima. Njihova porodica i njihova djeca nemaju nikakve koristi od njih, ne podstiču ih da izučavaju vjeru i vjerske propise.

Ovakvi su poput kamenitog tla, poput obala mora čija slana voda uništava sve rastinje i kada bi kiša padala dan i noć nijedna biljke ne bi mogla ostati u životu. Jer, to je potpuno

neplodna zemlja. Molimo Allaha, dž.š., da nas učini poput plodne zemlje i da nas uputi na činenje dobrih djela. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kome Allah, dž.š., želi dobro podučiti ga propisima vjere." 119

Onaj koji izbjegava Allahovu, dž.š., milost jeste onaj koji ne želi sticati znanje, ne želi prisustvovati naučnim skupovima a na takvog se odnose riječi Uzvišenog Allaha, dž.š.:

118 Bilježi ga Buhari pod brojem (79), Muslim pod brojem (5906).

119 Bilježi ga Buhari pod brojem (71,3048, 7148), i Muslim pod brojem (2345, 4912).

"A onaj ko okrene glavu od Knjige Moje, taj će teškim životom živjeti i ona Sudnjem danu ćemo ga slijepa oživjeti. 'Gospodaru moj', reći će, 'zašto si me slijepa oživio kad sam vid imao?' 'Evo zašto'-reći će On: 'Dokazi Naši su ti dolazili, ali si ih ti zaboravljao, pa ćeš tako isto ti biti zaboravljen!'" (Ta-Ha, 124-125)

Abdullah bin Mesud, r.a., rekao je: "Jedne sam se prilike pobojavao za sebe pa sam se sakrio pod pokrivač Kabe. U tom su trenutku prošla trojica ili četverica mnogobožaca; imali su velike stomake, a srca ispunjena tminom i neznanjem, pa jedan od njih upita ostale: 'Misliš li da nas Allah, dž.š., čuje kada pričamo?' Upitani odgovori: Ako govorimo glasno, čuje a ako stišamo naše glasove ne čuje nas."

Ammar bin Jasir, r.a., pripovijeda: "Allahov me je Poslanik, s.a.v.s., poslao da podučavam beduine u pustinji vjerskim propisima. Otišao sam kod njih podučio sam ih učenju Kurana, hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ali su njihova srca odbila vjeru i bili su nezainteresirani. Nisu željeli ni Kur'an niti znanje o islamu, sve njihove želje bile su usmjerene ka čuvanju deva. Otišao sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kada sam ga obavijestio o tome rekao je: 'Kani ih se, oni ne žele da slušaju ono što je hajr.'" Cesto možeš sresti ljudi koji od jutra do navečer razgovaraju samo o ovom svijetu a ni pola sahata ne žele odvojiti za razgovor o vjeri.

*** Peti uzrok jeste potpuno okretanje ovom svijetu, davanje prednosti materijalnim nad ahiretskim interesima**

Ovdje ne želimo kazati ljudima da ne trebaju graditi kuće, da ne trebaju imati auta, da se ne trebaju ženiti, jer u ovo ne

poziva nijedan istinski učenjak. Nego, želimo reći vjernicima: "Dobro se pripremite za susret s Allahom, dž.š., jer je Allah, dž.š., rekao: 'O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda staje za sutra pripremio.' (El-Hašr, 18) I rekao je Uzvišeni: 'I onim što vam je potrebno za put snabdijte se. A najbolja opskrba jeste bogobožnost.' (El-Bekara, 197) Zar želiš krenuti na put s ljudima koji su ponijeli opskrbu za put, a ti si krenuo praznih ruku? Kakvu si opskrbu pripremio za put ka Allahu, dž.š.?"

Ali, ako se radi o potpunom okretanju ka ovom svijetu i provođenju dugih sati u razgovoru samo o dunjalučkim stvarima a o vjeri samo nekoliko minuta onda je to siguran znak bolesti srca da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Cesto možeš sresti ljude kojima je spominjanje Allaha, dž.š., suvišno ali žele razgovarati o nekretninama, o kupovini i prodaji, o automobilskim kompanijama, o kursu stranih valuta, cijenama na tržištu, o drveću o raznoraznim glasinama. Ali, vjeru mu nikako ne spominji a ako mu slučajno spomeneš njegovog Stvoritelje i Gospodara, Allaha, dž.š., vidiš potištenost na njegovom licu. Ovakav čovjek sigurno ima bolesno srce. Allah, dž.š., rekao je: "Kako oni ne razmisle o Kuranu, ili su im na srcima katanci!" (Muhammed, 24)

• Šesti uzrok jeste pretjerivanje i rasipništvo

U ovo se ubraja pretjerivanje prilikom jela, pića, nekontrolirano smijanje, pretjerano druženje s ljudima, pretjerana šala, spavanje. Sve nabrojano donosi bolest u srce i pomaže njenom povećanju. Molim Allaha, dž.š., da izliječi i naša i vaša srca.

Poroci koji uništavaju srce

Postoje tri ovakva poroka i kad god jedan od njih pogodi ljudsko srce u potpunosti ga uništi i dezorijentira.

• Prvi porok jeste gledanje u ono što je vjerom zabranjeno da se gleda 120

Gledanje u ono što je vjerom zabranjeno da se gleda jedna je od otrovnih Iblisovih strijelica. Onaj ko bude kontrolirao svoj pogleda osjetit će slast imana a njegovo srce bit će ispunjeno srećom. U biografiji jednog čovjeka navodi se daje on pogledao u neku ženu pa se u nju toliko zaljubio daje prestao čak i namaz obavljati. Toliko se razbolio od ljubavi prema njoj da je umro od toga. Ibn Kajjim, Allah mu se smilovao, nam pripovijeda o primjerima takvih ljudi. Između ostalog pripovijeda nam i o čovjeku koji je pogledao neku ženu pa se toliko zaljubio u nju da mu je to donijelo bolest od koje je i umro. Kada su nastupile smrtne muke, prisutni su ga počeli podsticati da izgovori riječi: "La ilahe illa Allah Muhamedur-Resulullah". Ali, jedino što je on bio u stanju da u svojim posljednjim trenucima izgovori bile su riječi: "Kojim putem se ide ka hamamu Mindžabu?" To je bilo mjesto gdje je stanovala njegova voljena.

Poznat nam je i slučaj Medžnuna koji je poludio od ljubavi prema Lejli. Kada se prestao sjećati Allaha, dž.š., kada je prestao tražiti Njegovo zadovoljstvo zadesila gaje bolest ljubavi pa je toliko poludio da je pocijepao svoju odjeću i umro je sam u pustinji.

U jednim je od svojih stihova rekao:

120 Ibn Kajjim u svom cijelu El-Dievabu el-kafi veli: "Pogled je općenito uzrok većine nevolja koje pogađaju čovjeka."

"Gubim svijest iako ne padam u nesvjesticu, nadam se da će se moje misli sresti s tvojim mislima.

Odlazim daleko od kuća, kako bih na miru mogao o tebi razmišljati."

Toliko je plakao da su i ljudi počeli s njim plakati. Pocijepao je svoju odjeću, sam je sebi odgrizao dio svoga tijela i nakon toga je umro. Bio je ovo uistinu loš završetak a on je posljedica gledanja u ono što je Allah, dž.š., zabranio da se gleda. Lijek od ovakve bolesti jeste da oboriš svoj pogled i da zamoliš Allaha, dž.š., da te sačuva i zaštititi, da što više učiš Kur'an i na taj način spriječiš sebe da razmišljaš o stvarima koje ti nisu dozvoljene.

• Drugi porok jeste slušanje muzike

Koliko li se samo ovaj porok nastanio u našim kućama! Koliko li je porodica uništio i koliko je volje i odlučnosti oslabio! Koliko li je srca pokvario i mladića u zabludu odveo koji po svu noć pokreću svoja tijela u ritmu muzike koju slušaju u raznim prilikama. Preko ovog poroka šejtan je uspio da veliki broj mladića potčini sebi tako da su oni njegovi pouzdani vojnici pa noći provode uz muziku i pjesmu. Neke od njih pokušali smo posavjetovati ali su oni sve savjete smatrali beskorisnim, tvrdeći da im se neko bespravno upliće u život, te da to vrijeđa njihova osjećanja.

Zbog toga se obraćam onim koji se brinu o svojoj budućnosti kako ne bi svoj život proveli u besposlicama. Često možemo vidjeti da se upriliče susreti s pjevačima gdje se govori o njihovom uspjehu, nazivaju ih zvijezdama, pa ih pitaju: "Kako je tvoja zvijezda zablistala?" Ovi obmanjeni pjevači odgovaraju: "Od djetinjstva sam naporno radio, trudio sam se i bio

strpljiv, sve dok nisam postigao ovaj uspjeh." Tako mi Allaha, dž.š., to je uspjeh na kojem niko pametan neće pozavidjeti, smrt je bolja od takvog uspjeha. To je uspjeh sramote, poniženja, kajanja, da postaneš muzičar, pjevač, pa da srca ljudi odvrćaš od Allahove, dž.š., upute, od Kurana, spominjanja Allaha, dž.š. Kakav je to uspjeh? Onaj koji je obmanuo mnoge ljude, zato ga se istinski čuvaj.

• Treći porok jeste ogovaranje i prenošenje tuđih riječi

Ovaj porok vrlo brzo i efikasno uništava ljudska srca i okreće ih od Pravog puta. Allah, dž.š., je rekao:

"Nepovodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati." (El-Isra, 36) I rekao je Uzvišeni: "On ne izusti nijednu riječ a da pored njega nije prisutan onaj koji bdije." (Kaf, 18)

Prethodno smo spominjali da pretjerano pričanje biva uzrok da ljudska srca postanu gruba. Omer, r.a., je rekao: "Čuvajte se pretjeranog govora u kojem se ne spominje Allah, dž.š., jer je pretjeran govor uzrok grubosti srca." Omer, r.a., također je rekao: "Kako ste vi čudni, bolesni ste a ne tražite lijeka." Bolest su grijesi, a lijek je spominjanje Allaha, dž.š.

Lijek za srca

Islamski učenjaci se slažu daje najveći lijek za bolesti srca spominjanje Allaha, dž.š. Zbog toga, nastojte da spominjete Allaha, dž.š., ujutro i navečer, stojeći i sjedeći i ležeći na bokovima. Allah, dž.š., je rekao:

"Za one koji i stojeći i sjedeći i ležeći Allaha spominju i o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju: 'Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio; hvaljen Ti budi i sačuvaj nas patnje u vatri.'" (Alu Imran, 191)

Ebu Muslim el-Havlani poznati pobožnjak i učenjak iz generacije tabiina došao je kod El-Esveda el-Anesija, koji je sam sebe proglasio vjerovjesnikom u Sani u Jemenu, pa mu El-Esved reče: "Potvrđuješ li da sam ja Allahov poslanik?" Ebu Muslim mu reče: "Ti si lažljivac Allahov neprijatelju, Allahov poslanik, jeste Muhammed, s.a.v.s." El-Esved mu reče: "Spalit ću te na lomači."

Naredio je da se sakupi ogromna gomila drva i kada su htjeli baciti ga u vatru on je rekao: "Dovoljan je nama Allah, dž.š., i divan lije On zaštitnik." Kada je pao u vatru vidio je daje ona hladna i spasonosna za njega. El-Esved reče: "Ovaj je čovjek sihirbaz istjerajte ga iz Jemena dok nije pomoću svoje čarolije okrenuo ljude protiv nas." Ebu Muslim je nakon ovog događaja otputovao u Medinu, a Allah, dž.š., ga je među sljedbenicima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., učinio poput Ibrahima, a.s.

Jedne je prilike Ebu Muslim posjetio Muaviju bin Ebi Sufjana, r.a., u njegovom dvorcu a Muavija, r.a., tada je bio halifa, okružen najuglednijim ljudima. Ebu Muslim u njihovom prisustvu, počne šapćući spominjati Allaha, dž.š., a Muavija, r.a., mu reče: "Ebu Muslime, ti kao da si poludio."

Zbog toga se u nekim djelima iz oblasti historije i tefsira navodi daje Musa, a.s., kada je došao kod faraona zakucao jako na vrata pa mu stražar reče: "Jesi li ti lud?" Musa, a.s., odgovori: "Ja nisam lud, nego posjedujem lijek za luđake." Nakon toga obavijestiše faraona, i rekoše mu: "Pred vratima je neki luđak koji te želi pozovati da obožavaš samo Allaha, dž.š., a s njim je i njegov brat." Faraon reče: "Uvedite ga, da se malo danas nasmi-jemo." Nakon što je Musa, a.s., ušao desilo se ono što je svima poznato. Ono što smo htjeli istaći navodeći ove primjere jeste to da je lijek za ludilo, i za okretanje od Allahove, dž.š., vjere zikr - spominjanje Allaha, dž.š. Allah, dž.š., je rekao: "I muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha." (El-Ahzab, 35)

* Kada će se musliman ubrajati među one koji mnogo Allaha, dž.š., spominju?

Na ovo pitanje odgovor nam daje Ibn Salah, a to bilježi Nevevi u svom djelu El-Ezkar, gdje stoji da je Ibn Salah rekao: "Ko bude spominjao Allaha, dž.š., ujutro i navečer sa šerijat-ski propisanim zikrovima, nakon obavljenih namaza, prilikom jela, nakon jela, prije spavanja i nakon buđenja, prilikom ulaska i izlaska iz džamije, prilikom kretanja na put, i ko bude izgovarao i ostale Šerijatom utemeljene zikrove, on je od onih koji mnogo spominju Allaha, dž.š."

Prenosi se da je Ibn Abbas, r.a., rekao: "Da spominješ Allaha, dž.š., kada si kod kuće i kada si na putovanju, kada sjedaš i kada ustaješ, javno i tajno." 220

Prema mišljenju imama Gazalija u one koji mnogo spominju Allaha ubrajaju se oni: "Koji svojim jezikom neprestano spominju Allaha, dž.š."

U hadisu koji prenosi Abdullah bin Busr, r.a., stoji da je neki čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, propisi islama postali su mnogobrojni, zato me uputi ne djelo kojeg ću se posebno pridržavati." Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Neprestano svojim jezikom spominji Allaha, dž.š." 121 Zikr- spominjanje Allaha, dž.š., najbolji je govor i jedan od najvrijednijih ibadeta. Ibn Tejmijja u svojim Fetvama veli: "Kada je u pitanju određivanja koji je to ibadet najvrijedniji u obzir se mora uzeti stanje i sklonosti svakog muslimana posebno."

Međutim, prema onome što ja znam, a o tome se slažu gotovo svi učenjaci, najbolji ibadet jeste spominjanje Allaha, dž.š.

"A srca se doista, kad se Allah spomene smiruju." (Er-Rad, 28) I rekao je Uzvišeni: "o vjernici, često Allaha spominjite i hvalite, i ujutro i navečer Ga veličajte." (El-Ahzab, 41-42) I rekao je Uzvišeni: "Hvali Gospodara svoga, prije izlaska Sunca i prije izlaska njegova." (Ta-Ha, 130) I rekao je Uzvišeni: "A kada zaboraviš, sjeti se Gospodara svoga." (El-Kehf, 24) Savjetujem i sebi i vama da naše domove ispunimo spomenom na Allaha, dž.š.

121 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3506), Ibn Madža pod brojem (3876), Ahmed pod brojem (17350,17368). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2279).

• Koji su to šerijatski utemeljeni zikrovi?

Upućujem vas na djelo Knjiga zikrova i dova autora imama Nevevija, i djelo El-Vabilus-sajjib autora imama Ibn Kajjima, djelo El-Kelimut-tajjib autora Ibn Tejmije. U ove tri knjige pronaći ćete, inšallah, sve šerijatski utemeljene zikrove i dove koji se uče ujutro i navečer. Smatram da bi bilo dobro spomenuti neke od tih zikrova, kako bi ih mogao naučiti onaj koji čita ovu knjigu, i njima podučiti svoje ukućane.

Među zikrovima koji se vjerodostojno prenose od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jeste i dova Sejjidul-istigfar koja je najbolja dova kojom se može zatražiti oprost od Allaha, dž.š.: 'Allahu moj, Ti si moj Gospodar, nema boga osim Tebe stvorio si me i ja sam Tvoj rob, i nastojim ispuniti obećanje i zavjet koji sam Ti dao u granicama svojih mogućnosti. Utječem Ti se od posljedica loših djela koje sam počinio. Tebi se vraćam s pomoću blagodat Tvoje prema meni. Tebi priznajem grijeha svoje, zato mi oprosti, jer osim Tebe niko drugi grijeha ne može oprostiti.' 122

"Allahu, utječem Ti se od toga da Ti svjesno pripišem druga a molim Te da mi oprostiš ono što sam nesvjesno učinio." 122

Među ove zikrove ubraja se i sljedeći zikr koji se vjerodostojno prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a koji predstavlja nešto najbolje što čovjek može izgovoriti u jednom danu:

122 Bilježi ga Buhari pod brojem (6161, 6178), Tirmizi pod brojem (3524), Ahmed pod brojem (16785, 16804).

123 Bilježi ga Ahmed pod brojem (19235), Ibn Ebi Sejba u svom Musannefu pod brojem (25283). Pogledaj djelo Et-Tergib vet-terhib pod brojem (60).

"Slavljen neka je Allah, dž.š., i Njemu hvala onoliko koliko ima Njegovih stvorenja, i onoliko koliko će On biti time zadovoljan, onoliko koliko ima ukrasa na Njegovom Aršu, i koliko ima Njegovih riječi."124

Allahu, osvanuo sam (omrknuo sam), prizivajući za svjedoke Tebe, meleke koji nose Tvoj Arš, sve ostale meleke, poslanike i sva stvorenja da ja svjedočim da nema drugog boga osim Tebe, Jedinog, Koji nema druga, i da je Muhammed, s.a.v.s., Tvoj rob i poslanik."125 Ovaj zikr treba izgovarati po četiri puta kada se osvane i kada se omrkne.

Kada se osvane i omrkne treba tri puta reći:

"Utječem se Allahovim, dž.š., savršenim riječima od zla svega što je stvorio."126 Također treba tri puta ujutro i navečer izgovoriti sljedeći zikr:

"S imenom Allaha, zbog čijeg spomena ne može nanijetu štetu ništa ni na nebesima ni na Zemlji. On sve čuje i zna."121

Kada se osvane tri puta se izgovara i sljedeći zikr:

124 Bilježi ga Muslim pod brojem (6863), Ebu Davud pod brojem (1504), Tirmizi pod brojem (3698).

125 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5065, 5074). Šejh Albani u svom djelu Ed-Daifetu ovaj ocjenjuje slabim.

126 Bilježi ga Muslim pod brojem (6829), Tirmizi pod brojem (3570), Ahmed pod brojem (26719).

127 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5083), Tirmizi pod brojem (3519), Ahmed pod brojem (476, 529), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (9747, 10081), Ibn Madža pod brojem (3953). Pogledaj djelo El-Mukatu pod brojem (2391).

"Zadovoljan sam da mi Allah, dž.š., bude Gospodar, islam vjera, a Muhammed, s.a.v.s., poslanik."128

Ujutro se tri puta izgovara i sljedeći zikr: "Allahu, osvanuli smo spominjući Tvoje ime, spominjanjem Tvog imena smo omrknuli, spominjanjem Tvog imena živimo i umiremo i Tebi ćemo se svi vratiti." A kada se omrkne treba reći:

"Allahu, omrknuli smo spominjući Tvoje ime, spominjanjem Tvog imena smo i osvanuli, spominjanjem Tvog imena živimo i umiremo i Tebi ćemo se svi vratiti."129

Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vjerodostojno se prenosi sljedeća dova:

Allahu moj, Stvoritelju nebesa i Zemlje, Poznavaoče skrivenog i vidljivog, svjedočim da nema drugog boga osim Tebe. Utječem ti se od zla samoga sebe, od zla šejtana i njegovog zavođenje u mnogoboštvo i od toga da samom sebi ili nekom muslimanu učinim neko zlo."130

Sljedeći zikr izgovara se tri puta:

128 Bilježi ga Ahmed pod brojem (18612-18614), Ebu Davud pod brojem (5068), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (9736), Ibn Madža pod brojem 3954), Hakim pod brojem (1941).

129 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5064), Tirmizi pod brojem (3522), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (10300), Ibn Madža pod brojem (3952). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2389).

130 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3528), Ahmed pod brojem (10844). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2404).

"Molim Allaha, dž.š., da mi oprost, Onoga osim Koga drugog boga nema, On je Živi i Vječni i Njemu se kajem."131

Također je lijepo izgovarati sljedeći zikr:

"Nema boga osim Tebe, slavljen neka si. Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio."¹³²

¹³¹ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3528), Ahmed pod brojem (10844). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2404).

¹³² Bilježi ga Tirmizi pod brojem (3643), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (10390), Ahmed pod brojem (1474), Hakim pod brojem (1898). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2292).

Zikrovi iz Kur'ana

Preporučujem svim muslimanima da ujutro i navečer, redovno uče ajete koje ću im spomenuti u narednim redovima. Ako to budu činili, Allah, dž.š., sačuvat će ih od šejtanskih napada koji opsjedaju mnoge muslimane zbog toga što oni vrlo malo spominju Allaha, dž.š. One koji budu spominjali Allaha, dž.š., ujutro i navečer učeći ove ajete Allah, dž.š., sačuvat će raznih nesreća i nedaća, pogubnih grijeha, raznih briga, tuge i problema. Treba redovno učiti suru El-Fatiha i prvih pet ajeta sure El-Bekara:

"Elif, Lam, Mim, Ova Knjiga u koju nema nikakve sumnje, uputstvo je svima onima koji se budu Allaha bojali; onima koji u nevidljivi svijet budu vjerovali i molitvu obavljali i udjeljivali dio onoga što im Mi budemo davali; i onima koji budu vjerovali u ono što se objavljuje tebi i u ono što je objavljeno prije tebe, i onima koji u onaj svijet budu čvrsto vjerovali. Njima će Gospodar njihov na Pravi put ukazati i oni će ono što žele ostvariti." Treba se učiti i Ajetul-kursiju, posljednja dva ajeta sure El-Bekara, sure El-Ihlas, El-Felek, i En-Nas, po tri puta.

Onog ko bude ovo činio Allah, dž.š., sačuvat će i u tajnosti i u javnosti, sačuvat će mu iman, džini mu neće moći prići, i neće ga pogađati nevolje.

Koristi odzikra - spominjanja Allaha, dž.š.

• Prva korist: zikr donosi zadovoljstvo Allaha, dž.š., i tjera šejtana

Jedino što može udaljiti i otjerati šejtana, umanjiti njegovu snagu i obijest jeste spominjane Allaha, dž.š.

Ibn Abbas, r.a., veli: "Sejtan je poput velike zmije koja leži u srcu čovjeka. Ako spomene Allaha, dž.š., ta zmija se smanji i primiri, a ako bude nemaran i ne bude spominjao Allaha, dž.š., ta zmija će mu ispuniti srce ružnim mislima."¹³³

• Druga korist: zikr povećava dobra djela i uzvisuje stepene u Džennetu

Dobro djelo koje će biti najteže na Mizanu na Sudnjem danu jeste zikr - spominjanje Allaha, dž.š. Ebu Derda, r.a., rekao je: "Ko bude redovno spominjao Allaha, dž.š., nasmijan će ući u Džennet."

• Treća korist: spominjanjem Allaha, dž.š., prsa se ispunjavaju srećom a kabur se proširi

Kaburi onih koji su spominjali Allaha, dž.š., su prostrani i široki, njihove grudi ispunjene su srećom i zadovoljstvom, osobine njihovih duša su lijepe, a na licima im se primjećuje svjetlo i ozarenost jer oni spominju Jednog i Jedinog.

¹³³ Ovo predanje bilježi Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (30562).

• Četvrta korist: zikr je ibadet koji štedi tvoje vrijeme i dodatno te ne opterećuje

Ništa neće uštedjeti tvoje vrijeme kao zikr, jer možeš spominjati Allaha, dž.š., dok se voziš u autu, u avionu, brodu, dok sjediš, hodaš, ili ležiš.

Jer, može se desiti da u nekom vremenu nisi u stanju obaviti namaz, nekada čovjek nije u stanju obaviti namaz ni ležeći u svojoj postelji. Ponekad post vrlo teško padne onome koji posti, ponekad je vrlo teško izdvojiti dio imetka kako bi ga udijelio kao sadaku, ali zikr je lahak i jednostavan u bilo koje vrijeme, ali u svakom slučaju, najvrijedniji je i najuzvišeniji ibadet.

Zbog toga, savjetujem i sebi i vama da redovno i uporno spominjemo Allaha, dž.š., jer onaj ko to bude činio nadmašit će onoga ko posti, onoga ko dijeli sadaku, i nadmašit će sve ostale ljude, jer najvrijedniji ibadet jeste zikr - spominjanje Allaha, dž.š.

* Peta korist: zikr donosi najveće koristi i pomaže u nevoljama

Kada se ispneš na vrh brda reci: "La havle ve la kuvvete illa billah." (Nema snage ni moći osim Allahove, dž.š., snage i moći), kada te zadesi neka nedaća ili nevolja reci:

"Hasbunallahu ve nimel-vekil." (Dovoljan je nama Allah, dž.š., i divan li je On zaštitnik).

Kada ugledaš nešto što te začudi, ili neki lijep prizor u prirodi reci: "Subhanallah!" (Slavljen neka je Allah).

Kada ugledaš neku od Allahovih, dž.š., blagodati reci: "El-Hamdu lillah." (Hvala Allahu, dž.š.).

Kada se sjetiš nekog grijeha koji su učinio, reci: "Estagfi-rullah." (Molim Allaha, dž.š., da mi oprosti).

Kada te zadesi neka nevolja reci: "Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun." (Svi smo Allahovi, i Njemu ćemo se svi vratiti).

Svi ovi zikrovi olakšat će ti da podneseš nevolje koje te zadese i donijet će ti najveće koristi, ali rijetki su oni koji ove zikrove izgovaraju.

• Šesta korist: zikr je najlakše djelo i najčasnija osobina

Kako je lahko spominjati Allaha, dž.š., jer to možeš činiti i dok ležiš u svojoj postelji? Spominjući Allaha, dž.š., možeš prestići one koji poste, one koji dijele sadaku, one koji obavljaju nafile namaze, možeš prestići one koji ulažu bilo kakav trud u činjenju dobrih djela, jer, ti i jezikom i srcem spominješ Allaha, dž.š.

• Sedma korist: zaštita od ružnih misli

Zikr je najsigurnija zaštita od ružnih misli, on je nepristupačno brdo za sve one koji ne žele istinu. Onome ko spominje Allaha, dž.š., šejtan ne može prići, ne može oboljeti od psihičkih bolesti. Razlog zbog kojeg i jesu otvorene bolnice za one koji boluju od bolesti psihe jeste upravo nemar kada je u pitanju spominjanje Allaha, dž.š., kada je u pitanju obavljanje namaza, učenje Kurana, izostavljanje jutarnjih i večernjih zikrova i dova. Takve su zadesile razne nevolje sve dok nisu zapali u depresiju i ludilo, da nas Allah, dž.š., zaštititi i sačuva od toga.

• Osma korist: zikr će biti razlog da lice onoga ko ga prakticira bude ispunjeno veličanstvenošću, ponosom i poštovanjem onih koji ga budu gledali

Na Sudnjem će danu lica onih koji su spominjali Allaha, dž.š., biti bijela i čista. Allah, dž.š., veli: "Na Dan kada će neka licapobijeliti, a neka pocrnjeti." (Alu Imran, 106) Lica onih koji su mnogo spominjali Allaha, dž.š., bit će blistava.

Na ovom će svijetu onaj ko je spominjao Allaha, dž.š., biti prepoznatljiv po svojoj smirenosti i odmirenosti.

Nesretnik čija sva preokupacija jeste bogatstvo, provodi, besposlica, bit će prepoznatljiv po svojoj nesreći i nemiru.

Molim Allaha, dž.š., da i mene i vas učini od onih koji mnogo spominju Allaha, dž.š., i da primi od nas naša dobra djela. On uistinu sve čuje i zna.
Neka je hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.
Neka je salavat i selam našem vjerovjesniku i poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima sve do Sudnjeg dana.

Pogrešan korak

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Neka je salavat i selam najčasnijem poslaniku, Muhammedu, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.
Okretanje od Allahovog, dž.š., puta i Njegove vjere dešava se iz različitih razloga koje ću u narednim redovima spomenuti, ne bih li ukazao na njih i zaštitio vjernike koji žele hoditi Pravim putem, i ne bih li podstaknuo one koji se skrenuli da se vrate na ispravnu stazu. Postoji više uzroka skretanja s Pravog puta.

• Prvi uzrok skretanja s Pravog puta jeste iskvarenost duše

Allah, dž.š., je rekao:

"Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." (El-Enfal, 23)

U ovom nam ajetu Allah, dž.š., govori o ljudima koji su skrenuli s Pravog puta i zalutali. Neko se može zapitati: "Zbog čega se toliko opiru da dođu u džamiju? Zbog čega ne vole Kur'an? Zbog čega su se okrenuli od upute?" Odgovor se krije u ovom ajetu: "Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." Značenje ovog ajeta jeste: U njima nema nikakvog dobra.

U jednom predanju stoji da je Musa, a.s., upitao Allaha, dž.š.: "Zbog čega neke ljude uvodiš u Džennet a neke u Dže-hennem?" Allah, dž.š., mu reče: "Musa, posij pšenicu", pa je Musa, a.s., to i učinio. Kada je pšenica sazrijela Allah, dž.š., mu naredi daje poženje a Musa, a.s., to učini. Allah, dž.š., ga upita: "Musa, zbog čega si ostavio ovaj ostatak slame." Musa, a.s., odgovori: "Zbog toga što u njoj nema nikakve koristi." Allah, dž.š., reče: "I Ja ostavljam u vatri samo one kod kojih nema nikakva dobra." "Da Allah zna da od njih može biti ikakva dobra, učinio bi da čuju, a da je učinio i da čuju, oni bi se opet okrenuli, jer oni inače glave okreću." "Tj. u njima nema nikakva dobra, koristi niti ičega ispravnog i oni su daleko od Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., je rekao:

"Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, Mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojan drug postati? (Ez-Zuhruf, 36)

Učenjaci kažu: "Ko se okrene od Pravog puta Allah, dž.š., će učiniti da upadne u loše društvo koje će ga odvesti u zabludu."

Ko ne želi ići u džamiju ide u kafiće.

Ko se ne želi družiti s Kuranom čita pornografske časopise.

Ko ne želi učiti Kur'an pjeva svakojake pjesme.

Neko je upitao Džalana: "Kako si dospio u ovako loš položaj?" On odgovori: "Moje su me loše želje dovele dovde."

Govoreći o jednom čovjeku koji je svim srcem želio zabludu pjesnik veli:

"Kada dobri žele da dobrotu zemljom šire ti nastojiš da u svakoj kući zlo posiješ.

Kada na nekoj uzvisini plemenito stablo zasade ti na svakom mjestu želiš korov da posiješ."

Želio je da mu kaže da nikada nije poželio da učini bilo kakvo dobro.

Neki ljudi provode noći učeći Kuran a ti noći provodiš s onima koji su u zabludi, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga.

Neki se ljudi nastoje približiti Allahu, dž.š., a ti si blizak drug šejtanu.

Neki ljudi vode brigu o svojoj časti, moralu i ponašanju a ti sve to skrnaviš činjenjem grijeha.

Jedan književnik veli: "Kada god bih posjetio jednog čovjeka koji je bio u zabludi zatekao bih ga kako pjeva, svira i pije vino. Pored svega toga tvrdio je da je pravi vjernik. A kad god bi neko posjetio Jezida bin Haruna zatekao bi ga kako uči Kur'an i plače."

Jezid bin Harun bio je učenjak, pobožnjak, asketa, plakao je iz straha od Allaha, dž.š., pa je zbog silnog plača oslijepio. Njegov ga učenik jedne prilike upitao: "Jezide, sine Haruna, gdje su one lijepe oči?" Jezid odgovori: "Oslijepile su zbog plakanja u zoru, ali ću, tako mi Allaha, dž.š., nagradu za to naći kod Živog i Vječnog."

U hadisu-kudsiji Allah, dž.š., veli: "Kome oduzmem vid njegovih očiju, pa se on strpi na tome, to ću mu nadomjestiti ulaskom u Džennet."¹³⁴ Allah, dž.š., dat će mu nagradu kojoj nema slične i pružit će mu utjehu koja će u potpunosti odagnati tugu.

Nećeš naći nikoga da se želi približiti Allahu, dž.š., a da ga Allah, dž.š., neće učiniti Sebi bliskim.

Ima li neko daje pokucao na vrata Allahove, dž.š., milosti pa da gaje On odbio?

¹³⁴ Bilježi ga Buhari pod brojem (5525), Ahmed pod brojem (12213).

Ima li neko da je zatražio nešto od Allaha, dž.š., a da mu On to nije dao?

Ima li neko da je zatražio uputu od Allaha, dž.š., a da ga On nije na Pravi put uputio?

Čovjek je taj koji se sam, svojom voljom okreće od Pra-vog puta: "I kad oni skrenuše u stranu — Allah učini da i srca njihova u stranu skrenu." (Es-Saff, 5) Ti si taj koji je sebi zatvorio prilaze uputi, jer da si želio hoditi Pravim putem nastojao bi da ga pronađeš; obavljao bi pet propisanih namaza, okružio bi se dobrim društvom, slušao bi vazove, čitao bi vjersku literaturu, i molio bi Allaha, dž.š., da te uputi.

"A kada te robovi moji za Mene upitaju, Ja sam sigurno blizu; odazivam se molbi molitelja kad Me zamoli. Zato neka oni pozivu Mome udovolje i neka vjeruju u Mene, da bi bili na Pravom putu? (El-Bekara, 186)

Allah, dž.š., svime upravlja, On je Taj Koji je uputio one dobre da posjećuju džamije a druge je pustio da život protrate u birtijama, na mjestima gdje se griješi i razvrat čini. On upućuje koga želi i ostavlja u zabludi koga želi.

Ali, Allah, dž.š., je rekao:

"One koji se budu zbog nas borili Mi ćemo, sigurno, putovima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69)

• Drugi uzrok skretanja s Pravog puta jeste povodenje za strastima

Ukoliko strasti ovladaju razumom, čovjek skrene s Pravoga puta, a onaj ko se slijepo bude povodio za svojim strastima to će ga dokrajčiti.

Grješnici su nepokorni Allahu, dž.š., upravo zbog slijeđenja strasti i zbog toga što su prohtjevima svoga tijela dali prednost nad propisima vjere. Takvi vide rasplamsanu vatru pa uđu u nju. Ugledaju propast ispred sebe pa bez razmišljanja uđu u nju, ugledaju ono što im škodi pa ga ipak probaju.

Allah, dž.š., je rekao: "I ne povodi se za strašću da te ne odvede sa Allahovog puta." (Sad, 26) Ko bude dopustio da strasti upravljaju njime Allah, dž.š., će pustiti da zaluta i na ovom i na onom svijetu. Većina ljudi zna da islam poziva u ono što je dobro i korisno za njih, znaju da namaz obavljen u džamiji donosi sreću duši, ali i pored toga kažu: "Tako mi Allaha, dž.š., nisam u stanju suprotstaviti se svojim strastima."

Onima koji su probali drogu ponuđeno je da se pokaju ali su oni odgovorili: "Ne možemo se odreći droge."

Ebu Džehl je rekao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: "Ja znam da ti istinu govoriš i da nisi lažac, ali Hašimovi potomci kažu: 'Vjerovjesnik je od nas, pa šta da im odgovorim?'"

Sjedeći jedne prilike među Kurejšijama Ebu Džehl je također rekao: "Ja znam da Muhammed ne laže, ali Hašimovi potomci su rekli: 'Mi ćemo pojeti hadžije.' Pa smo im odgovorili: 'Mi ćemo ih hraniti.' Oni su rekli: 'Mi ćemo biti zapovjednici u ratu.' A mi smo im odgovorili: 'Mi ćemo nositi zastavu.' Ako kažu: 'Vjerovjesnik se pojavio iz naše porodice', šta ćemo im mi onda odgovoriti?"

Allah, dž.š., je rekao:

"Mi znamo da tebe doista žalosti to što oni govore. Oni, doista, ne okrivljuju tebe da si ti lažac, nego nevjernici poriču Allahove riječi? (El-Enam, 33)

Kada su učenjaci zatražili od jednog zalutalog pjesnika da se pokaje, savladan strastima on je odgovorio:

"O Milostivi, kajem Ti se zbog svega što sam pogriješio, jer moji grijesi su mnogobrojni. Ali, zbog ljubavi prema Lejli i posjeta njoj, zbog toga ne želim da se kajem."

Povodeći se za strastima neki ljudi zapadnu u stanje zbog kojeg se ne mogu pokajati.

Čineći grijehe neki plaču, ali kad im se kaže da se pokaju oni odgovore: "Tako nam Allaha, dž.š., nismo u stanju to učiniti. Bezbroy puta smo pokušali, ali nikada nismo uspjeli."

Neki su doživjeli poraz pred običnom cigarom, pokušali su prestati s pušenjem, ali su vrlo brzo obznanili da nisu u stanju to učiniti.

Jedan učenjak veli: "O grješniče, pokušaj se pokajati hiljadu puta, a nakon toga pokušaj još jednom. Možda Allah, dž.š., baš da primi tvoje posljednje pokajanje."

Neki je mudrac sjeo pored visokog drveta i tu je vidio mrava kako se pokušava popeti, ali bi nakon svakog pokušaja spao. Međutim, nakon bezbroj pokušaja Allah, dž.š., mu je omogućio da se popne na željeno mjesto. Tada mudrac reče: "Put koji je dug hiljadu koraka može se preći samo jednim korakom - strpljivošću."

"Budi strpljiv i ne kolebaj se zbog poteškoća ko god nešto traži mora na poteškoće naići. Zar ne vidiš da i laneno uže na tvrdoj stijeni trag ostavlja."

Možda da ti se Allah, dž.š., smiluje u određenom trenutku, u trenucima kada daje svima koji traže, kada upućuje one koji uputu traže, pa da i tebe uputi tako da nikada više ne možeš zalutati. Traži od Allaha, dž.š., da te obuzme sa svojom neizmjernom milošću u posebnim trenucima noći, nakon obavljenih namaza, jer ti ne znaš možda će te uputiti danas ili sutra, zato nemoj gubiti nadu u Allahovu, dž.š., milost. "Samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost." (Jusuf, 87) Neke je ljude strast toliko obuzela da je to bilo uzrok njihovog ulaska u vatru. Sve vođe zalutalih sekti obuzela je strast sve dok ih nije upropastila poput Džada bin Dirhema, koji je govorio: "Allah, dž.š., nije razgovarao s Musaom, a.s., i nije uzeo Ibrahima, a.s., sebi za prijatelja." Islamski su vladari tražili od njega da se pokaje zbog ovih tvrdnji poput Halida bin Abdullaha el-Kisrija koji mu je rekao: "Pokaj se." Ali, Džad je odgovorio: "Ne želim se pokajati. Tako mi Allaha, dž.š., volio bih kada bih mogao izbrisati iz Kurana ajet: "A Allah je sigurno s Musaom razgovarao." (En-Nisa, 164) On je sanjao da ga je Allah, dž.š., pretvorio u majmuna. Na dan Kurban-bajrama Halid el-Kuserij doveo gaje pred okupljene muslimane pa mu je rekao: "Džade, pokaj se." On odgovori: "Ne želim se pokajati." Zbog slijeđenja strasti nije želio napustiti krivi put i zabludu, iako je znao da ga zbog toga čeka smrt. Na kraju svoje bajramske hutbe Halid je rekao: "Ljudi, zakoljite svoje kurbane, molim Allaha, dž.š., da primi vašu žrtvu. A ja ću zaklati Džada bin Dirhema jer on i dalje negira da je Allah, dž.š.,

razgovarao s Musaom, a.s., i da je Ibrahima, a.s., uzeo za prijatelja." Nakon toga gaje okrenuo prema Kibli i zaklao ga svojom sabljom.

Ibn Kajjim je ovaj događaj opisao u stihovima:

"Zbog toga je Halid žrtvovao Džada na dan kada se kurbanu kolju.

Jer, tvrdio je da Ibrahim, a.s., nije Njegov prijatelj i da Musa, a.s., nije s Gospodarom razgovarao.

Svaki vjernik mu se na ovoj žrtvi zahvaljuje da mu Allah, dž.š., svako dobro daruje."

Ibn Kajjim je u ovim stihovima htio kazati: "Ko se želi približiti Allahu, dž.š., neka uradi ono što si ti uradio."

Jedne prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je nekom čovjeku koji je jeo lijevom rukom: "Jedi desnom rukom."

Čovjek odgovori: "Ne mogu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Jedi desnom rukom."

Čovjek reče: "Ne mogu."

Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Nećeš nikada ni moći." Zbog oholosti je odbio da posluša i nakon ovih Poslanikovih, s.a.v.s., riječi više nikada nije mogao da podigne svoju desnu ruku. Često možeš vidjeti oholog čovjeka s kojim su strasti ovladale da postupa suprotno praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o svojoj vjeri razmišlja kroz prizmu svojih strasti, i danju i noću postupa suprotno vjerskim propisima.

• Treći uzrok skretanja s Pravog puta i nepokoravanja Allahu, dž.š., jeste i besposličarenje

Allah, dž.š., je rekao:

"Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete vratiti? (El-Mu'minun, 115)

Jedan je prijašnji učenjak rekao: "Kada vjernik ima previše slobodnog vremena zapadne u nemar." Dakle, kada vjernik dozvoli sebi da ima previše slobodnog vremena znaj da je on nemaran.

Omer, r.a., je rekao: "Kada vidim čovjeka koji se ne bavi ni dunjalučkim ni ahiretskim poslovima njegov ugled odmah opadne u mojim očima."

Nekima je glavno zanimanje da govori o najnovijim autima. Takav ne zna obaviti dobrovoljni ibadet, ne zna učiti Kur'an, slaviti i veličati Allaha, dž.š. Vrijeme provodi u nekom od kafića ili šetališta, lišen bilo kakve želje da bilo šta radi ili poduzme.

Vrijeme Omera, r.a., bilo je potpunosti ispunjeno radom. Kada bi završio sve svoje obaveze kao halifa, otišao bi u džamiju da klanja, kada bi završio s time ponovo bi bio ljudima na usluzi. Kada bi i s time završio šetao bi između medinskih kuća da se lično uvjeri u stanje među ljudima, zatim bi obilazio jetime, samohrane majke a kada bi završio sa svim ovim poslovima otišao bi kod Ebu Musaa, r.a., i rekao bi mu: "Ebu Musa, podsjeti nas na našeg Gospodara." Vjernik ne smije sebi dozvoliti da je besposlen. Allahov se Poslanik, s.a.v.s., najviše od svih ljudi brinuo o svom vremenu.

Prijašnji su učenjaci rekli: "Pretjerano odmaranje kvari ljude." Kada vidiš čovjeka da se dugo odmara znaj da on nije dobar. Čuo sam jednog daiju kako kaže: "Tako mi Allaha, dž.š., znam čovjeka koji je legao spavati poslije akšama i probudio se tek poslije podne sljedećeg dana." Za ovog se može reći da je poput mladića koji se spominju u suri El-Kehf koji spavali nekoliko stotina godina. Kod nekih ljudi raspored dnevnih aktivnosti jeste da spavaju od sabaha do podne, jer niti šta rade, niti ibadete, i ne bave se ničim korisnim. Pred podne doručkuju a ako je dobar klanja podne, nakon toga opet jede pa spava do ikindije. Poslije toga voza se u svom autu do akšama, pa do jaciye se nalazi u svom društvu koje je tako loše da i šejtan zazire od njih.

Maruf el-Kerhi otišao je jedne prilike obaviti umru i kada je završio otišao je kod berbera da mu obrije kosu. Rekao je ber-beru: "Skrati mi i brkove." Kada ovaj počeo da mu ih skraćuje Maruf je počeo da slavi i spominje Allaha, dž.š. Berber mu reče: "Porezat ću te po usnama. Šuti." Maruf reče: "Ti radi svoj posao a ja ću svoj." Za njega kažu da ga nikada niko nije vidio a da on ne spominje Allaha, dž.š. Neki kažu: "Mislim da je u jednom danu izgovarao tesbih na stotine hiljada puta." Kada bi legao da spava toliko bi spominjao Allaha, dž.š., da njegova žena nije bila u stanju zaspati pored njega.

Nekoje upitao Atiku, suprugu Omera, r.a.: "Kakav je bio ibadet Omera, r.a.?" Ona je odgovorila: "Kada bi legao u postelju pripremio bi posudu hladne vode. Kada bi zadrijemao nakvasio bi oči tom vodom i nastavio bi spominjati Allaha, dž.š. Kada bi se približilo pola noći ustao bi i klanjao, plakao bi i učio dove sve do sabah-namaza." Atika ga je jedne prilike upitala: "Vladaru pravovjernih, zbog čega ne spavaš?" Omer, r.a., odgovorio je: "Ako budem spavao danju, zanemarit ću svoje podanike, a ako budem spavao noću, zapostavit ću svoju dušu."

Kada se približio smrtni trenutak Džunejdu bin Muhamedu, on je počeo učiti Kur'an. Njegovi su rođaci i komšije pokušavali razgovarati s njim ali on je nastavljao učiti Kur'an. Njegov sin mu reče: "Oče, zar u ovim trenucima učiš Kur'an?" Džunejd reče: "Sada mi je najpotrebnije da činim dobra djela." Učio je Kur'an sve dok nije umro.

Kada se smrt prikućila Ibn Tejmiđi, Allah mu se smilovao, rekao je jednom od prisutnih: "Uči mi Kuran." Kada je ovaj učeći došao do ajeta:

"Oni koji su se Allaha bojali bit će u džennetskim baščama i pored rijeka na mjestu u kome će biti zadovoljni, kod Vladara Svemoćnoga." (El-Kamer, 54-55) Potom je ispustio dušu.

"Oprostio sam se s ovim svijetom i na ahiret otputovao, jer ovaj svijet nije najviši domet vjernikov."

"A ti, o dušo smirena, vrati se Gospodaru svome zadovoljna, a i On tobom zadovoljan, pa uđi među robove Moje i uđi u Džennet Moj? (El-Fedžr, 27-30)

Harun er-Rešid pozvao je velikog učenjaka i pobožnjaka Abdullaha bin Idrisa kako bi ga postavio na mjesto vrhovnog kadije i kada on dođe reče mu: "Prihvati se mjesta vrhovnog kadije." Abdullah reče: "Ne želim se prihvatiti toga."

Harun upita: "Zbog čega?"

Abdullah reče: "Moji ukućani pošalju me na pijacu da im kupim namirnice pa ja zaboravim zbog čega su me poslali, a ti želiš da mi povjeriš brigu o svim muslimanima."

Harun srdito reče: "Čuo sam da si poludio?"

Abdullah odgovori: "I dan danas moji me ukućani nazivaju luđakom."

Harun reče: "Kamo sreće da te nisam nikada ni vidio."

Abdullah odgovori: "Kamo sreće da i ja tebe nisam nikada vidio", i nakon toga je napustio halifu. Kada mu se prikućila smrt okupio je oko sebe svoje sinove i kćeri, i rekao im je:

"Djeco, nemojte u ovoj kući griješiti, jer, tako mi Allaha, dž.š., u njoj sam proučio Kur'an četiri hiljade puta." Ovaj događaj bilježi imam Zehebi s pouzdanim lancem prenosilaca.

Allah, dž.š., je rekao:

"Ni nebo ih ni Zemlja nisu oplakivali." (Ed-Duhan, 29)

Neko je upitao Ibn Abbasa, r.a.: "Kako nebo i Zemlja mogu plakati?"

Odgovorio je: "Za vjernikom plače i mjesto gdje je obavljao namaz i put kojim je hodio u džamiju."

Kada bi Hatib el-Bagdadi krenuo u džamiju ponio bi sa sobom knjigu i u polasku i povratku bi je čitao. Kada ga je o tome neko upitao, odgovorio je: "Ja razgovaram sa svojom knjigom i ona razgovara sa mnom."

Jedan je pobožni učenjak rekao svome učeniku: "Kada izađite iz džamije razidite se da učite Kur'an, slavite Allaha, dž.š., jer, ako ostanete zajedno razgovarat ćete, i uzaludno protratiti vrijeme."

U biografiji Abdurrahmana bin Ebana bin Osmana, unuka Osmana bin Affana, r.a., stoji da je bio imućan i da je imao običaj okupiti sve robove u svojoj kući, odjenuo bi ih u najljepša odijela a zatim bi ih u ime Allaha, dž.š., oslobodio. Neko ga upita: "Zbog čega to činiš?" On odgovori: "Želim da mi ovo pomogne u smrtnim mukama i prvu noć u kaburu." "Promijenio sam postelju u kojoj spavam pa u novoj postelji nisam mogao da se smirim. Tako ti Allaha, dž.š., možeš li mi reći prva noć u kaburu kakva će biti?"

Pjesnik koji je izrekao ove stihove veli: "Jedne prilike zanoćio sam kod komšije ali nisam mogao zaspati zato što sam promijenio mjesto. Sta li će tek biti kada zanoćim prvu noć u kaburu?"

Jedne je prilike neki učenjak ušao kod vladara kojeg je bilo obmanulo zlato i srebro, plemeniti konji, stoka i usjevi, pa mu reče: "Poslušaj me šta ću ti reći." Vladar reče: "Reci." Učenjak mu citira slijedeće stihove:

"Tako mi Allaha, dž.š., kada bi mladić kao vladar hiljadu godina živio.

Kada cijelog svoga života bolest ne bi okusio i kada ga nijedna briga ne bi zadesila.

Sve će to zaboraviti onu noć kada sam u kaburu zanoći."

Prva noć u kaburu uistinu je strašna pa ko želi da je ugodno provede neka se dobro pripremi.

Prijašnji su se učenjaci trudili da svaki njihov udisaj ne bude uzalud i da ga potroše na Allahovom, dž.š., putu.

Pripovijeda se daje Veki bin Haradž u jednom danu potpuno skrušeno i ponizno pored pet dnevnih propisanih namaza obavljao i stotinu rekata dobrovoljnog namaza. Za imama Ahmed bin Hanbela kažu da je u jednom danu obavljao po tri stotine rekata dobrovoljnog namaza.

Međutim, ono što se od nas traži nije velika količina ibadeta nego da ono što činimo bude iskreno i skrušeno pred Allahom, dž.š.

Djed Ibn Tejmije u potpunosti je čuvao svoje vrijeme. Kada bio otišao u zahod rekao bi svome sinu: "Čitaj mi glasno da mogu da čujem." On bi čitao i činio je to glasno, jer svaki djelić vremena neizmjerljivo je vrijedan a život na ovom svijetu nikada se više neće ponoviti.

• Četvrti uzrok skretanja s Pravog puta jeste nemar

Najgore što čovjeka može zadesiti jeste nemar, jer nemar je jedna od osnova nevjerstva. Allah, dž.š., je rekao:

"Mi smo za Džehennem mnoge džinove i ljude stvorili: oni pameti imaju, a njima ne shvaćaju, oni oči imaju - a njima ne vide, oni uši imaju, a njime ne čuju; oni su kao stoka, čak i gori - oni su zaista nemarni." (El-Araf, 179)

Nemar u vjeri opasna je bolest, jer čovjek u toj situaciji brine se za sve osim za svoju vjeru. Takav svu svoju brigu i pažnju polaže na: auto, hranu, odjeću, piće, i za sve što je vezano za njegov život na ovom svijetu, ali vjeruje u potpunosti zapostavio. Neki do u detalje poznaju kompjuter, ali ne poznaju put koji vodi ka Allahu, dž.š. Takvi su spremni da sve svoje vrijeme žrtvuju za sve osim za Pravi put. Spremni su da desetine sati razgovaraju o svemu osim o Allahu, dž.š. Mogu pročitati bezbroj časopisa i magazina ali, vjersku literaturu ne. Cesto možeš vidjeti ljude koji su toliko utonuli u nemar da uopće ne žele da išta saznaju o svojoj vjeri, ne žele išta da razumiju niti vole one koji ih opominju.

Jedan od uzroka nemara jeste izbjegavanje komunikacije s ljudima koji se pridržavaju vjere, i življenje u mjestima čiji su stanovnici zaostali u vjeri, i čiji su stanovnici nemarni.

Buhari u svom djelu El-Edebul-mufred bilježi predanje Sevbanu, r.a., koji prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Sevbane, nemoj živjeti u zabačenim mjestima, jer život u njima je kao život među kahurima."¹³⁵ Desi da u nekim zaostalim i zabačenim mjestima prođe i po godinu dana a da ne čuju predavanje o islamu, a takvo stanje sigurno vodi u nemar.

Ibn Tejmijja veli: "Ovakvi ljudi poznaju samo osnovna načela vjere ali ne razumiju njene pojedinosti, jer vjera od tebe zahtijeva da svaki dan saznaš nešto novo, da saznaš tumačenje jednog ajeta ili hadisa. Nikako nije ispravno da provedeš šezdeset godina svoga života a da nimalo nisi napredovao u poznavanju svoje vjere."

Kada je u pitanju život na ovom svijetu niko nije zadovoljan da provede ovoliko godina u jednoj kući ili da dugo vremena voza jedno auto, odijeva jednu odjeću. Svakodnevno ljudi pokušavaju ostvariti nešto novo, osim u svojoj vjeri.

Nekoje rekao Ebu Hurejri, r.a.: "Želim stjecati znanje ali se bojim da ga zaboravim."

Ebu Hurejre, r.a., reče: "Dovoljno ti je štete da zanemariš stjecanje znanja." Želio je da mu kaže: "Onoga momenta kada si se pobojavao da ćeš zaboraviti znanje ti si ga zanemario."

Svaki je vjernik dužan spasiti se od nemara tako što će spominjati Allaha, dž.š., i stjecati znanje. Obavezan je da to čini pa makar imao osamdeset godina, i dužan je slušati savjete i predavanja učenjaka. Allah, dž.š., je rekao:

"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'" (Ez-Zumer, 9) "I reci: 'Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi.'" (Ta-Ha, 114) "Ali ih samo učeni shvaćaju." (El-Ankebut, 43)
¹³⁵ Pogledaj djelo El-Mevduat (2/70), Musneduš-šamijin pod brojem (980, 996), Fethul-Kebir pod brojem (13477), Medžmeuz-zevaid pod brojem (6409).

Jedne je noći Vehb bin Munebbih putovao, pa ga kiša prisili da se skloni u kuću kojoj su sjedili neki ljudi. Vidjevši im duge brade i turbane na glavama on reče: "Hvala Allahu, dž.š., Koji je učinio da se sretnem s dobrim ljudima." Ali, kada je sjeo čuo je njihov razgovor: "Kada je došao tvoj sin? Je li donio novac?" Drugi upita: "Jesi li prodao svoju robu?" Tada Vehb bin Munebbih reče: "Promijenio sam mišljenje o vama." Oni ga upitaše: "Zbog čega?" Vehb reče: "Primjer mene i vas jeste kao primjer čovjeka kojeg je noću zadesila kiša pa je ugledao otvorena vrata kuće. Pomislio je da se iza tih vrata krije topla soba, ali kada je bježeći od kiše ušao, vidio je da ta kuća uopće nema krova, tako da se nimalo nije uspio zaštititi."

Hasan el-Basri jednog je Bajrama prošao pored mladića koji su stajali na putu i smijali se, pa im reče: "Mladići, jeste li prešli preko Sirat ćuprije pa da se možete smijati?" Mladići odgovoriše: "Ne, nismo je još prešli."

Ibn Kajjim veli: "Kako li se samo čudno ponašaš! Musa, a.s., tri puta se suprotstavio Hidru, a.s., pa mu je Hidr, a.s., rekao: 'Sada se rastajemo ja i ti.' (El-Kehf, 78) Ti se suprotstavljajući Allahu, dž.š., bezbroj puta u jednom danu, pa jesi li siguran da ti neće reći: 'Sada se rastajemo ti i ja.'"

Isa sin Merjemirt, dok je još bio dijete, prošao je pored nekih ljudi, pa mu rekoše: "Hoćeš li se igrati s nama?" Isa, a.s., odgovori: "Allah, dž.š., me nije stvorio da se igram."

"A dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio." (Merjem, 12) "Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti. I neka je uzvišen Allah, Vladar istiniti, nema drugog boga osim Njega, Gospodara svemira veličanstvenog." (El-Muminun, 115-116)

Neki su pobožni ljudi imali običaj da kada se sretnu pitaju jedan drugog: "Za koliko dana si proučio hatmu? Koliko si danas pročitao? Koliko puta si spomenuo Allaha, dž.š.,?

Koliko si dobrovoljnih namaza obavio?" Ovo nisu činili iz licemjernih razloga nego da bi podstaknuli jedni druge da još više ibadeta čine.

• **Peti uzrok skretanja s Pravog puta jeste loše društvo**

Upozoravam i sebe i vas na loše društvo koje je prestalo hoditi Pravim putem i koje nastoji da mladiće, koji se pridržavaju islama odvrate od njega.

Jedan je učenjak rekao: "Postoje tri vrste prijatelja: prijatelj koji je poput vazduha, prijatelj koji je poput bolesti i prijatelj koji je poput lijeka. Prijatelj koji je poput vazduha jeste onaj bez kojeg ne možeš živjeti: ako ti ponestane vazduha, umrijet ćeš. On je taj koji će ti pomoći da se približiš Allahu, dž.š., uputit će te na Njegov put i omiliti će ti spominjanje Allaha, dž.š. Nipošto nemoj zapostavljati druženje s njim, posjećuj ga, sjedi u njegovom društvu, pitaj ga, voli ga i moli Allaha, dž.š., za njega.

Prijatelj koji je poput lijeka jeste onaj kome se obraćaš samo po potrebi, potražiš ga samo kada ti nešto zatreba, poput pekara kojem se ujutro obratiš ukoliko želiš kupiti hljeb. S njim se nemaš potrebe stalno družiti, ne trebaš mu govoriti da ga voliš u ime Allaha, dž.š., te da ne možeš bez njega, jer to nije tačno. Postoje prijatelji koji su poput ovog; obratiš mu se samo kada ti je nešto potrebno i ne zadržavaš se dugo u njegovom društvu.

Prijatelj koji je poput bolesti jeste onaj koji umrtvljuje tvoju dušu, koji te vodi u vatru, u poniženje i na ovom i na onom svijetu da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Od ovakvog trebaš što dalje pobjeći kao da te tjera gladan lav."

Jedan je pobožnjak rekao: "Kada vidiš čovjeka koji se ne trudi da stigne na početni tekbir u namazu, koji se obavlja u džematu, operi ruke od njega." Dakle, pokaj se ako si se družio s njim.

Kada vidiš čovjeka koji se nemarno odnosi prema farzo-vima nemoj se s njim družiti ni koliko traje korak mrava.

Džafer es-Sadik rekao je svome sinu: "Nemoj se družiti s tri vrste ljudi:

- s onim ko je nepokoran svojim roditeljima, jer njega je Allah, dž.š., prokleo.
- s grijешnikom, jer će ti njegovi grijesi nanijeti štetu;
- s lažljivcem, jer će ti ono što je blisko predstaviti dalekim a ono što je daleko predstaviti bliskim."

Ovo je jedan od najljepših savjeta o ovom pitanju.

Upozoravam i sebe i svoju braću muslimane da se ne druže s lošim ljudima, koji odvrćaju od Allahova, dž.š., puta.

Jedan pobožnjak govoreći o svom dobrom prijatelju Muhamedu kaže:

"Družio sam se s Muhammedom, pa sam od njega najljepše osobine poprimio.

Rekao sam mu: 'Tako mi Allaha, dž.š., ja te volim zbog tvoji osobina uzvišenih.'

On mi reče: 'Druži se s plemenitim, jer ćeš i ti u plodovima njegove plemenitosti da uživaš.'"

Ibn Kesir veli: "Pasje bio u društvu dobrih mladića koji su se sklonili u pećinu, pa ga je Allah, dž.š., zbog toga spomenuo u Kuranu." Ebu Talib se družio s pokvarenjacima i prezrenja-cima poput Ebu Džehla pa su ga u Džehennem odveli. Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao je kod svog amidže Ebu Taliba u posljednjim trenucima njegovog života želeći iskoristiti posljednju priliku i spasiti čovjeka koji gaje toliko godina štitio, trošio svoj imetak zbog njega. On je u svojim stihovima rekao:

"U laž utjerujete Muhammeda i vjeru moga rođaka želite uništiti."

Rekao im je: "Neću vam isporučiti Muhammeda, s.a.v.s., kako bi vi mogli da zatrete njegovu vjeru." Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao kod njega zatekao je Ebu Džehla kako sjedi s njegove desne, a Abdullaha bin Umejju kako sjedi s njegove lijeve strane.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., pokušao sjesti što bliže svom amidži, ali ga je Ebu Džehl spriječio u tome. Allahov Poslanik, s.a.v.s., mu reče: "Amidža, reci: La ilahe illa Allah to su riječi koje će mi omogućiti da se zauzimam za tebe kod Allaha, dž.š." Ebu Talib je htio izgovoriti ove riječi, ali mu pokvarenjak i nesretnik Ebu Džehl reče: "Zar želiš umrijeti u

nekoj drugoj vjeri osim u vjeri Abdul-Mutallibovoj?" Tada Ebu Talib reče: "Umrijet ću u vjeri Abdul-Mutallibovoj." U tome je stanju i umro, pa će zbog toga biti stanovnik Džehennema.¹³⁶

Učenjaci kažu: "Prijatelj te neprestano gura da budeš poput njega."

Abdullah bin Mubarek je rekao:

"Ako želiš da se družiš, druži se s plemenitim čednim, stidljivim i časnim.

Kada ti se nešto ne sviđa on te u tome podržava, a kada nešto voliš i on zadovoljstvo izražava."

On je također rekao:

"Kada se družiš s onima koji su ti dragi, prisni im prijatelj budi.

¹³⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (3797, 4557, 4654), Muslim pod brojem (97).

Ne druži se s onim prezrenim, jer ćeš ubrzo osjećati usamljenim."

Neko je rekao:

"Ne pitaj o čovjeku nego o drugu njegovu, jer svaki se čovjek za sebi sličnim povodi."

Onaj ko se bude družio s dobrim ljudima ima će tri koristi od toga:

1. Allah, dž.š., će povećati njegovo znanje, razumijevanje vjere i dat će mu uspjeh u životu.
2. Oni će za njega na ovom svijetu upućivati hajr dove.
3. Na ahiretu će se zauzimati za njega kod Allaha, dž.š.: "Tog Dana će oni koji sujedni drugima bili prijatelji postati neprijatelji samo to neće biti oni koji su se Allaha bojali i koji su se grijeha klonili." (Ez-Zuhruf, 67)

Tumačeći ovaj ajet učenjaci kažu: "Na Sudnjem će danu oni jedni drugima koristiti."

Govoreći o nevjernicima Allah, dž.š., je rekao:

"Pa nemamo ni zagovornika ni prisna prijatelja." (Eš-Šuara, 100-101).

Ono što se iz ovog ajeta može razumjeti jeste to da su imali dobre prijatelje oni bi se zauzimali za njih.

• Šesti uzrok skretanja s Pravog puta jeste nada u dug život

To znači da imaš nadu da ćeš živjeti šezdeset, sedamdeset, osamdeset, stotinu godina.

Zbog toga, većina omladine uglavnom uopće ne razmišlja o tome da će jednog dana umrijeti te se ponašaju kao da stari ljudi mogu umrijeti a da je to vrlo daleko od mladih ljudi. Ali, kada bismo malo bolje razmislili vidjeli bismo da je smrt prisutnija kod mladih ljudi.

Neko je rekao: "Čovjek koji stalno spominje kako će nešto u budućnosti raditi, počne ubrzo izgovarati riječ možda ću, a poslije toga počne govoriti - kamo sreće da sam - a ova je riječ vrlo gorkog okusa: kajanje i žaljenje." Koji god čovjek često spominje uraditi ću uglavnom se radi o čovjeku propalici.

Kada mu se kaže: "Uči Kur'an." On odgovori: "Učit ću Kur'an, inšallah."

Kada mu se kaže: "Nauči nešto napamet iz Kurana." On odgovori: "Naučit ću, inšallah."

Kada mu se kaže: "Pokaj se zbog svojih grijeha." On odgovori: "Pokajat ću se, inšallah.

Odlučio sam to." A nakon toga iznenada umre tako da nije imao priliku pokajati se.

Ibn Usejmin, pjesnik iz Nedžda veli:

"Nadamo se da će se naše želje ostvariti, a smrt koju ne želimo i bez našeg nadanja će sigurno doći.

Gradimo visoke dvore a dobro znamo da ćemo pomrijeti i da će dvori srušeni biti."

Na kraju ovih svojih stihova on veli:

"To je smrt od nje spasa nema kome vakti sahat dođe na put nek se sprema."

Svaki dan smrt nas od nekoga rastavi, on otpuťuje Allahu, dž.š. Molimo Allaha, dž.š., da naše posljednje riječi budu: "La ilahe illa Allah".

Ibn Abdul-Berr pripovijeda da su se jedne prilike okupili neki dobri ljudi, pa su komentarisali kratkoću nade u život.

Prvi reče: "Moja kratkoća nade došla je dotle da kad god osvanem ja kažem: 'Neću omrknuti.' Njegovi prijatelji mu rekoše: 'Ti imaš nadu u dug život.' Drugi reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., kada podignem nogu koračajući imam osjećaj kao da neću imati vremena daje spustim na zemlju.' Prijatelji mu rekoše: 'I ti imaš dugu nadu u život.' Treći reče: 'Tako mi Allaha, dž.š., kada udahnem vazduh imam osjećaj kao da neću imati vremena drugi ga puta udahnuti.'"

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jedne prilike obavio nuždu, pa je nakon toga htio uzeti tejmum, a ashabi mu rekoše: "Allahov Poslaniče, ubrzo ćemo doći do vode." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Ko zna, možda neću uspjati stići do vode."¹³⁷ Voda o kojoj su ashabi govorili bile je veoma blizu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ali on nije htio ni časa biti bez abdesta.

Jedne je prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao pored Amra, r.a., koji je gradio kuću, pa ga upita: "Šta to radiš?" Amr, r.a., odgovori: "Gradim sebi kuću da me može zaštititi od kiše i sunčeve žege." Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Ko zna da li ćeš biti živ prije nego to završiš."^{TM}

Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada osvaneš nemoj očekivati da ćeš omrknuti i kada omr-kneš nemoj očekivati da ćeš osvanuti."¹³⁹

Neko je upitao imama Ahmeda: "Zbog čega ne prihvaćaš imetak koji ti nudi halifa Mutevekkil?" On je odgovorio: "Imam dovoljno hrane i odjeće a ostalo mi je još vrlo malo dana do susreta s Allahom, dž.š." Umrli su i imam Ahmed i halifa Mutevekkil; pa da li je Ahmedu naškodilo njegovo siromaštvo i da li ovom imalo koristi imetak koji je posjedovao? Ne, ijedan i drugi otišli su Onome Koji poznaje sve što je skriveno.

Hasan el-Basri je rekao: "Jedne prilike posjetio sam Bišra bin Mervana koji je u to vrijeme bio namjesnik i primijetio sam da ima veliki stomak i da je debeo, bio je samoobmanut, grub, nasilan, a okolo njega bila je njegova garda koja ga je čuvala sa sabljama. Tako mi Allaha, dž.š., čim sam izašao iz njegovog dvorca čuo sam kako dozivaju doktore. Vratio sam se zajedno s njima i zatekao sam ga kako se valja po zemlji i ubrzo je umro."

¹³⁷ Bilježi ga Ahmed pod brojem (2617, 2767). Pogledaj djelo Medžmeuz-zevaid pod brojem (2241).

¹³⁸ Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (5231), Tirmizi pod brojem (2373), Ahmed pod brojem (6486), Ibn Madža pod brojem (4250).

¹³⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (6269), Ibn Hibban pod brojem (675).

Neko je upitao Nuha, a.s., koji je živio gotovo hiljadu godina, o dužini i kratkoći nade, o tome kako mu je život prošao? Pa je Nuh, a.s., odgovorio: "Tako mi Allaha, dž.š., vidio sam daje život na ovom svijetu poput kuće koja ima dvojna vrata; kao da sam na jedna vrata ušao a na druga izašao."

Muavija bin Ebi Sufjan, r.a., živio je više od osamdeset godina. On je rekao: "Ogrtao sam se svim i svačim i na kraju sam vidio da je najbolji ogrtač bogobojaznost. Okusio razne stvari ali nisam vidio da se išta može porediti sa saburom. Zazirao sam od mnogo čega ali, najgore što se može desiti jednom čovjeku jeste da bude u nemilosti ljudi. Jedini užitak koji mi je ostao na ovom svijetu jeste da budem u društvu čovjeka koji će me podsticati da se približim Allahu, dž.š., a da između mene i njega nema nikakvog drugog interesa osim podrška u vjeri."

Govoreći o onima koji su se zbog nade u dug život odmetnuli Allah, dž.š., veli:

"A koliko ste godina na Zemlji proveli, upitat će On. Proveli smo dan i ili samo dio dana, odgovorit će. Pitaj one koji su brojali." (El-Muminun, 112-113)

Poglavar plemena Gaffar, koji je tada imao šezdeset godina i dugu sijedu bradu, prošao je pored djece koja su se igrala i kada ga ugledaše počеше se smijati. On ih upita: "Zbog čega se smijete?"

Jedno od njih reče: "Amidža, pošto si kupio tu bradu?"

On odgovori: "Poklonilo mi ju je vrijeme besplatno, a i ti ćeš dobiti isti poklon od njega."

"Cijeli svoj život provodimo ispunjavajući naše potrebe a potrebe onoga ko živi kraja nemaju.

Kada umre čovjek sve potrebe nestaju i dokle god živi potrebe ga prate."

• **Sedmi uzrok jeste odgoj koji se zasniva na emocijama**

Omladina se danas ne odgaja na principima Kurana, ne odgajaju se da čine dobrovoljne ibadete, da izučavaju svoju vjeru, nego se odgajaju tako da prate i povode se za svojim emocijama.

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., odgajao svoje ashabe da se bore na Allahovom, dž.š., putu, da spominju Allaha, dž.š., da uče Kur'an, poste i čine dobrovoljno ibadete. Međutim, odgajanje čovjeka tako da se ravna osjećajima i emocijama potpuno je pogrešno. To je poput maskiranja i uljepšavanja samo vanjštine, jer neki ljudi ne mogu zamisliti svoj život a da nemaju neku osobu koja im je uzor i za kojom se povode. Cesto vidimo neke kako do u detalje prate određene osobe i imitiraju ih i oponašaju zato što su zadivljeni njihovom pojavom. Tako žive određeno vrijeme a onda ih u potpunosti zaborave, jer oni su slijedili samo vanjsku formu.

Nprimjer, neki studenti zauzimaju određeno ponašanje samo da bi udovoljili profesorima na fakultetu. Kada se približe ispitni rokovi, u potpunosti se ponašaju onako kako to nalažu pravila fakulteta. Sjede u razredima skrušeni i ponizni i tako mirno da bi gavran mogao da im spava na glavi. A kada prođu ispiti pokažu svoje pravo ponašanje.

"Obavljao je namaz zbog cilja kome je težio a kad ga je dobio i namaz i post je ostavio."

Zbog toga vidimo da je veliki broj omladine ostavio Pravi put jer nisu odgajani da vjeruju.

Oni su poput beduina koji su ispoljavali vjeru ako bi kiša počela padati, i ako bi pašnjaci imali bujnu travu, pa njihova stoka zbog toga imala mlijeka. Tada bi govorili: "Ova je vjera dobra." A ako bi zavladala suša zbog toga što kiša nije padala, govorili bi: "Ova vjera nimalo ne valja." O takvima Allah, dž.š., veli:

"Ima ljudi koji govore: 'Daj Ti nama, Gospodaru naš, na ovom svijetu!' Takvi na onom svijetu neće imati ništa. A ima i onih koji govore: 'Gospodaru naš, podaj nam dobro na ovom i na onom svijetu, i sačuvaj nas patnje u ognju.'" (El-Bekara, 200-201)

• **Osmi uzrok jeste činjenje djela koja uništavaju iskrenost u vjeri poput raznih besposlica, neistine, muzike, luđackog ponašanja i sl.**

Ova djela imaju sedam štetnih posljedica.

Prva: gledanje TV programa, filmova, čitanje različitih časopisa u kojim se servira slika beskrajnog blagostanja i sreće tako da se mladić musliman nakon određenog vremena zapita: "Kako to da ovi nevjernici žive u Džennetu na ovom svijetu a ja se nalazim u ovako jadnoj situaciji?" Ovaj mladić i ne primjećujući omalovažava svoju vjeru jer je zadivljen zapadnjačkim

načinom življenja. On zaboravlja riječi Allaha, dž.š.: "Neka te ne ushićuju bogatstva njihova i djeca njihova!" (Et-Tevba, 85) I rekao je Allah, dž.š.: "A lijep ishod bit će za one

koji se budu Allaha bojali." (Al-Araf, 128) I rekao je Uzvišeni: "Patnja na onom svijetu bit će, zaista, još sramnija, i niko im neće u pomoć priteći." (El-Fussilet, 16)

Druga: brisanje vjerskih vrijednosti iz srca, jer, ako se čovjek okrene ružnim i razvratnim djelima poštivanje vjerskih vrijednosti i veličanje Allaha, dž.š., iščezne iz njegovog srca. Onaj koji neprestano govori o Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., Ebu Bekru, r.a., Omeru, r.a., Osmanu, r.a., Aliji, r.a., ne može biti poput onoga ko dano-noćno gleda nevjernike i razvratnike kako od jutra do mraka čine grijeha.

Treća: gubljenje sposobnosti da se slijede ispravni uzori, jer, uzor svakom muslimanu na svijetu treba biti Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ako bude svu svoju pažnju usmjerio na one koji pozivaju u razonodu i razbibrigu, neće biti u stanju pronaći sebi ispravnog uzora jer će tražiti samo one koji su mu privlačni.

Četvrta: slabljenje dostignuća u nauci. Oni koji ostvaruju najslabije rezultate na polju nauke jesu oni koji crpe svoju naobrazbu iz ovih stvari. Neki misle da dnevna štampa podiže stepen kulture. Dnevna štampa ispunjena je vijestima, ali to se ne smatra naukom. Onaj ko se ograniči samo na dnevnu štampu neće postići ništa na polju nauke.

Peta: oponašanje. Onaj ko gleda medije ove vrste oponaša će nevjernike u načinu njihovog hoda, jela, pića i si. Često možemo vidjeti djecu da zbog silnog gledanja filmova pokušavaju oponašati glumce u njihovom odijevanju, načinu jela, govora.

Šesta: olahko shvaćanje grijeha zbog svakodnevnog gledanja u njih. Prije, ukoliko bi se saznalo da neko od muslimana gleda pornografiju to bi se smatralo velikom sramotom, jer oni koji su slijedili sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bili su mnogobrojni, društvo se brinulo o moralu. Međutim, zbog svakodnevnog gledanja u grijeha oni su postali naša svakodnevica i nešto preko čega se olahko prelazi. Ukoliko bi nekome počeli i pričati o tome rekao bi: "To nije važno, ima daleko hitnijih pitanja o kojim treba govoriti."

Razgolićavanje žena u muslimanskim sredinama odavno je postalo normalnom pojavom jer su prije toga ljudi to svakodnevno gledali na televiziji.

Sedma: zadivljenost nevjernicima. Danas ljudi uglavnom razgovaraju o snazi Zapada, njihovim mogućnostima, da su nepobjedivi i si. To je u duše muslimana unijelo osjećaj manje vrijednosti. Niko ne govori o veličini i snazi Jednog i Jedinog Koji je stvorio Zemlju na kojoj žive nevjernici:

"Izaista On može, kad nešto hoće, samo za to rekne: 'Budi' i ono bude!" (Ja-Sin, 82)

Draga braćo, prema učenjacima, ovo su uzroci skretanja s Pravoga puta a to potvrđuju i kur'anski ajeti.

Ako je ovo što sam spomenu bilo korisno, zahvala na tome pripada Allahu, dž.š., a ako je nešto loše onda je to od mene i molim Allaha, dž.š., da mi oprost.

A Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

Deset uzroka brisanja grijeha

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova. Salavat i selam posljednjem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

O djelima koji su uzrok brisanja grijeha prvi je uz naučni pristup ovoj temi pisao Ebu Abbas, šejhul-islam Ibn Tejmijja. On ih je poredao, sakupio na jedno mjesto i naveo dokaze za njih. To je učinio pišući djelo Reful-melam an eimetil-alam.

Prije nego budemo opširno govorili o ovim djelima ukratko ćemo ih pobrojati.

Jer neprestano griješimo, osvićemo kao grješnici, i kao takvi dočekujemo noć. Sjedimo na sijelima gdje se griješi, kada hodamo griješimo, jer mi smo stvoreni od zemlje a priroda zemlje jeste nestabilnost i kretanje. Ali, nakon što učinimo sve te grijeha i pogreške Allah,

dž.š., ostavio nam je deset mogućnosti da te grijeha obrišemo. O njima Ibn Tejmijja veli: "Nabrojao sam ih deset učeći Kuran i izučavajući hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

Prvi uzrok brisanja grijeha: traženje oprost.

Drugi uzrok: pokajanje zbog učinjenog grijeha.

Treći uzrok: dobra djela koja brišu loša djela. Allah, dž.š., je rekao:

"Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku primaju." (Hud, 114)

Četvrti uzrok: nevolje i nedaće koje pogađaju ovog slabašnog čovjeka. Najveća nevolja jeste smrt a najmanja jeste ubod trna i sunčeva žega.

Peti uzrok: dove dobrih muslimana koje upute za njega.

Šesti uzrok: žestina bola prilikom rastavljanja duše od tijela u trenucima umiranja.

Molimo Allaha, dž.š., da nama i vama olakša ovaj bolni trenutak. On je uistinu kadar sve učiniti.

Sedmi uzrok: patnje u kaburu, a šta ti znaš o patnjama u kaburu? Od njih zaziru oni koji u Jednog Allaha, dž.š., vjeruju, a srca gotovo straha da polete kod onih koji ga istinski obožavaju.

Osmi uzrok: strahote koje će ljudi vidjeti kada budu proživljeni iz kabura prilikom nastupanja Sudnjega dana. Ljudi će tada plakati zbog svojih grijeha, noseći svoj teški teret na svojim plećima i svi će stati pred Allaha, dž.š.

Deveti uzrok: zauzimanje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zauzimanje Allahovih, dž.š., evlija, dobrih ljudi i njihovo je zauzimanje, prema mišljenju učenjaka, potvrđeno.

Deseti uzrok: milost od milostivih Najmilostivijeg. Kada nestanu svi ostali uzroci, kada snaga ljudi izda, tada će Jedini obasuti Svojom milošću vjernike. Smilovat će se, pomoći, biti će blag, jer Njegova milost jeste naša posljednja nada, On je uistinu, od milostivih Najmilostiviji."

Nakon što je nabrojao sve ove uzroke Ibn Tejmijja veli: "Ko ne bude imao ovih deset uzroka uistinu zaslužuje da gori u džehennemskoj vatri, jer on je poput podivljale deve koja bježi od svoga vlasnika bježao od Allaha, dž.š., i prema Njemu se ponašao poput nezahvalnog i nepokornog roba."

Ali, prije nego počnemo opširno govoriti o ovim uzrocima brisanja grijeha i prije nego spomenemo šerijatske tekstove koji govore o njima, mišljenja učenjaka, priče o dobrim ljudima, spomenut ćemo stvari koje bi nas trebale upozoriti i spriječiti da uopće činimo grijeha. Jer, najbolje bi bilo da uopće ne napravimo sebi problem tako da nemamo potrebe da tragamo za njegovim rješenjem.

Zbog toga, prvo moramo razmisliti o razlozima i uzrocima zbog kojih ne bi trebali činiti grijeha, a koje bi vojni stručnjaci nazvali prvim obrambenim linijama. Prema mišljenju islamskih učenjaka postoji četiri razloga zbog kojih ne bi trebali upasti u grijeh. Oni su zaštita i brana koja bi te trebala spriječiti da pređeš granicu dozvoljenog. Ako ih budeš imao na umu uz Allahovu, dž.š., pomoć, bit ćeš sačuvan od grijeha i bit ćeš stalno u pokornosti Allahu, dž.š.

Prvi razlog izbjegavanja grijeha: osjećaj Allahovog, dž.š., nadzora. Allah, dž.š., je Vječno Zivi i On nikada ne spava:

"Koji te vidi kada ustaneš da sa ostalima molitvu obaviš." (Eš-Šuara, 218-219)

Ovo bi trebao biti prvi razlog da ne počinješ grijeh.

Drugi razlog: osjećaj Allahove, dž.š., veličine i uzvišeno-sti. Trebaš se sjetiti strahote prizora kada svi ljudi stanu pred Allahom, dž.š., kada budu njihova djela izložena pred

Njim. Ako se sjetiš toga trenutka, sigurno je da će tvoja namjera da učiniš grijeh oslabiti, **trgnut ćeš se i pokajati zbog loše zamisli.**

Treći razlog: trebaš se sjetiti smrti i svega što će ti se dešavati nakon toga. A jesi li ikada razmišljao o smrti? To je nešto strašno što nas sve čeka a većina nas je nemarna kada je riječ o smrti. Koliko god da čovjek bude živio morat će je kad-tad okusiti, koliko god da bude imetka imao, koliko god da je mlad, koliko god da je star i kakvu god vlast bude imao.

Četvrti razlog: prisjećanje na Allahove, dž.š., blagodati.

Sto se tiče osjećaja Allahovog, dž.š., nadzora to se ubraja u najveće stepene obožavanja Allaha, dž.š., i to se u sunnetskoj naziva stupnjem dobročinstva. Govoreći o ovom stepenu Allah, dž.š., veli:

"A onome koji je pred dostojanstvom Gospodara svoga strepio i dušu od prohtjeva uzdržao Džennet će boravište biti sigurno." (En-Naziat, 40-41)

Kada kreneš da učiniš grijeh sjeti se: ko je Allah, dž.š., sjeti se Njegove veličine, moći. Tada ćeš sigurno ustuknuti i odustati da učiniš taj grijeh.

Buhari bilježi vjerodostojno predanje Omera, r.a., koji prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Obožavaj Allaha, dž.š., kao da ga vidiš, jer ako ti Njega ne vidiš On tebe sigurno vidi."

Komentirajući stepen dobročinstva Hafiz el-Hakemi u stihovima veli:

"To je čvrsta vjera u srcu tako da skriveno doživljavaš kao da ga očima gledaš."

Trebaš nastojati da zamisliš kao da gledaš u Allaha, dž.š., a ako to nisi u stanju, onda budi potpuno uvjeren da Allah, dž.š., tebe vidi.

U djelu Et-Teradžim i u djelu Es-Sijer bilježi se daje Alija, r.a., sa mimbera u Kufi držeći hutbu na džumi rekao: "Tako mi Allaha, dž.š., kada bi se ispred mojih očiju uklonio zastor i kada bih vidio Džennet i Džehennem, i kada bih ugledao Allaha, dž.š., iznad Arša, to ne bi ni za trun povećalo moj iman." Ovo je postojanost imana, ovo je stepen potpunog uvjerenja, ovo je stepen dobročinstva.

Ovo je razlika između nas i ashaba, ovo je uzrok koji je pomogao ashabima da dosegnu ove visoke stepene dok mi sve dublje i dublje propadamo, pa ne znamo kako da naša srca okrenemo ka Allahu, dž.š., kako da naše duše učinimo Njemu odanim. Ne znamo gdje da nađemo rješenje za naše probleme, pa mislimo daje izlaz u postizanju što većeg položaja u društvu, skupljanju što više diploma, i mnoštvu pustih želja u srcu. S druge strane, u potpunosti smo zapostavili osjećaj Allahovog, dž.š., nadzora a samo to bilo bi dovoljno da riješimo sve naše probleme. U knjizi Ez-Zuhd autora imama Ahmeda bin Hanbela, koju, dragi brate, trebao makar jednu noć držati u rukama pa da vidiš kako su prijašnji učenjaci živjeli i kako su bili obasjani Allahovim, dž.š., svjetlom, u biografiji Ebu Bekra, r.a., stoji daje on jedne prilike s mimbera rekao: "Ljudi istinski se stidite pred Allahom, dž.š. Tako mi Allaha, dž.š., ja kada odem u zahod obaviti nuždu pokrijem svoje lice odjećom zbog stida od Allaha, dž.š." Ovo je razlog zbog kojeg je Ebu Bekr, r.a., postigao ovaj veliki stepen. O njemu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada bi se iman Ebu Bekra, r.a., vagao s imanom svih drugih ljudi iz moga umeta prevagnuo bi iman Ebu Bekra, r.a."140 U Sahihu se bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., također rekao:

"Kada bi uzimao prijatelja među stanovnicima Zemlje uzeo bih Ebu Bekra, r.a., za prijatelja. Ali, ja sam prijatelj Milostivog."141 Ovaj stepen Ebu Bekr, r.a., postigao je samo zbog toga što je stalno imao osjećaj da ga Allah, dž.š., vidi i bio je svjestan Allahove, dž.š., veličine.

U djelu El-Muvetta autora imama Malika bilježi se pre-danje s prekinutim lancem prenosilaca u kojem stoji: "Nije vas Ebu Bekr, r.a., nadmašio s mnoštvom namaza, posta, niti udje-ljivanjem sadake, nego sa osjećajima koje je gajio u svom srcu."

140 Bilježi ga Ahmed pod brojem (21857), Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (26220, 27695). Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (442, 5775, 5152), i djelo Fethul-kebir pod brojem (1694).

141 Bilježi ga Buhari pod brojem (462), od Ibn Abbasa, r.a., i Muslim pod brojem (6127-6129) od Abdullaha bin Mesuda, r.a.

Ovo je istinski osjećaj Allahovog, dž.š., nadzora. Kada bi ga i mi imali naša djela bila bi drugačija. Naša loša djela bila bi malobrojnija jer, bi se stidjeli da ih činimo pred Allahom, dž.š. Kada bi malo razmisli vidjeli bi da se više stidimo ljudi nego Allaha, dž.š. Više pazimo kako ćemo se ponašati, kretati, pričati pred ljudima nego što pazimo da li će Allah, dž.š., biti zadovoljan sa time.

U djelu El-Bidaja ven-nihaja stoji daje Osman, r.a., običavao govoriti: "Otkako sam primio islam nikada se nisam okupao stojeći i otkako sam dao prisegu nikada nisam svoj spolni organ dodirnuo desnom rukom." Kupanje stojeći dozvoljeno je ali je Osman, r.a., to izbjegavao zbog velikog stida koji je osjećao pred Allahom, dž.š. Znao je da ga Allah, dž.š., vidi pa se kupao sjedeći.

Svakako da treba dati prednost praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ali, naveli smo ovaj primjer kako bi uzeli pouku iz njega jer, on ukazuje da se ovaj plemeniti ashab stidio pred Allahom, dž.š.

Imam Zehebi u djelu Sijeru alami nubela u biografiji Ibn Abbasa, r.a., navodi daje on prilikom kupanja odijevao prozirnu odjeću. Njegovi sinovi ga upitaše: "Oče, kako se možeš kupati dok je odjeća na tebi?" On je odgovorio: "Bilo bi me stid kada bih se skinuo odjeću pred Allahom, dž.š." Može li se zamisliti veći stid od ovoga? Ima li veće pobožnosti od ove? Ovo je bio učenik koji je završio školu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., on je taj koji ga je podučio i usmjerio ka Allahu, dž.š.

U biografiji Ibn Abbasa, r.a., također se bilježi daje on po svu noć od jacije do sabaha, provodio plačući, klanjajući sve dok ne bi svanula zora.

Ata, njegov učenik veli: "Kada bih pogledao u Ibn Abba-sove, r.a., podočnjake vidio bih da su toliko izbrazdani zbog silnog plakanja da su izgledali poput stare kože."

Seid bin Džubejr pripovijeda: "Zanoćio sam jedne prilike s Ibn Abbasom, r.a., pa je on na noćnom namazu učio ajet:

'To neće biti prema vašim željama ni prema željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača.' (En-Nisa, 123)

Toliko je plakao ponavljajući ovaj ajet da sam se pobojavao za njega." Ovo je uistinu postojana vjera.

Ibn Džerir i Ibn Kesir u svojim Tefsirima bilježe da je Ibn Abbas, r.a., kad god bi proučio ajet: "Oni koji su dobro u nauku upućeni..." (Alu Imran, 8) rekao: "Ja sam od onih koji su dobro u nauku upućeni." Istinu je rekao, da mu se Allah, dž.š., smiluje, on je uistinu bio temeljit u vjeri, jer ako on nije s ovolikom bogobojaznošću bio istinski učenjak, koje onda?

Temeljnost u znanju jeste upravo osjećaj stalnog Allahovog, dž.š., nadzora. U djelu El-Huljetu bilježi se predanje imama Malika, koji je rekao: "Znanje se ne mjeri prema količini informacija kojim raspolažeš nego je to svjetlo kojim Allah, dž.š., obasjava srce vjernika."

Nije znanje da čovjek barata određenim teoretskim pojmovima, da ima visoke diplome, a kada pogledaš u njegova djela vidiš da je njegova praksa potpuno različita od prakse Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Njegovo srce grublje je od kamena, njegov odnos prema drugim muslimanima je neprimjeren, pozitivne osobine njegove duše slabe su a ibadet neznatan. Kada obavlja namaz, njegove su misli raspršene i uopće nije koncentriran, ne

vodi brigu o namazima, a nimalo ne zazire da učini bilo kakav grijeh. Da li je ovo istinsko znanje? Ne, ovo je neznanje u pravom smislu te riječi.

"Ako od svoga znanja ne budeš imao koristi, kamo sreće da ga nisi ni znao.

Vrhunac znanja jeste bogobojaznost, a ne da kažu: 'On je predvodnik postao.'"

Drugi razlog koji bi nas trebao odvratiti od grijeha jeste osjećaj Allahove, dž.š., veličine i strahote prizora na Sudnjem danu kada se svi ljudi okupe pred Njim. O ovome se prenose mnogobrojna predanja i priče, ali nismo u stanju sve ih spomenuti, pa ćemo spomenuti samo neke.

Imam Zehebi u svom djelu Sijeru alami nubela u biografiji Sufjana bin Seida es-Sevrija, učenjaka, pobožnjaka, navodi da je on znao po svu noć na noćnom namazu ponavljati ajete:

"Zakuplja vas nastojanje da što imućniji budete sve dok grobove ne naselite." (Et-Tekasur, 1-2)

Ibn Dževzi veli: "Izučavao sam biografije prijašnjih učenjaka i nisam pronašao da je neko poslije ashaba imao savršeno znanje i ponašanje osim ove trojice učenjaka: Seid bin Musejiba, Ahmeda bin Hanbela, i Sufjana es-Sevrija." Kada mu se prikućila smrt počeo je žestoko plakati, posjetili su ga učenjaci, pa su ga počeli tješiti, hrabriti i podsticati da se nada lijepom kod Allaha, dž.š.

U djelu Zejlu tabekatil-hanabile autora Ibn Redžeba u biografiji Abdul-Ganija el-Makdisija, poznatog učenjaka koji je istinski i odano obožavao Allaha, dž.š., i autor je djela El-Kemal Ji esmair-ridžal, koje govori o hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Ibn Redžeb o njemu veli: "Bačen je u tamnicu a s njim su bili i neki jevreji. Kada se spustila noć on je ustao klanjati noćni namaz i kad god bi obavio dva rekata toliko je plakao da mu se glas gubio a nakon toga bi opet abdestio, klanjao bi dva rekata i opet bi plakao. Tako je postupao sve do zore. Kada su to vidjeli jevreji, svi su primili islams do sabaha." Primili su islam zbog skrušenosti ovog učenjaka i pobožnjaka, zbog ovog silnog plača i zanosnog učenja Kurana. Tamničari ih upitaše: "Zbog čega ste primili islam?" Jedan od njih reče: "Tako mi Allaha, dž.š., proživjeli smo noć kakvu do sada u životu nikada nismo proživjeli. Ovaj čovjek nam je dočarao Sudnji dan." Kada su pušteni iz zatvora izašli su svjedočeći da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i daje Muhammed, s.a.v.s., Allahov poslanik.

Ovo je istinski poziv u islam; plač iz straha od Allaha, dž.š., obavljanje noćnog namaza, dove u dubini noći, ibadet u kojem čovjek ne priča mnogo, niti drži dugačke hutbe nego je dovoljno da ga drugi vide pa da krenu za njim.

Pripovijeda se da je Ibn Tejmijja običavao ponekad ujutro prošetati pijacom i kada bi ga ljudi vidjeli, njegovo svjetlo lice, tragove poštovanja Allaha, dž.š., zikra i ibadeta počeli bi ponavljati riječi: "La ilahe illa Allah".

Ovo su ljudi koji su podsjećali na Allaha, dž.š., jer, postoje dobri ljudi, evlije, učenjaci, pobožnjaci, daije, učenici, koje kada vidiš podsjetite te na Allaha, dž.š., sjetiš se Njegove veličine a da ti se nisu obratili nijednom riječju, niti su ti držali predavanje. Jer, ti si na njihovom licu vidio tragove ibadeta i to je ostavilo traga na tebi:

"Na licima su im znaci-tragovi od padanja licem na tle." (El-Feth, 29)

Na licima su im tragovi dozivanja Allaha, dž.š.

Imam Zehebi u svom djelu Sijeru alami nubela u biografiji Ibn Vehba, poznatog učenjaka, šejhul-islama veli: "Ibn Vehb, napisao je Knjigu Ehvalu jevmil-kijameti (Strahote Sudnjega dana) samo za sebe, pa su ljudi od njega zatražili da je i njima pročita. Kada su se ljudi okupili u džamiji on je rekao svome sinu: 'Čitaj nam knjigu Strahote Sudnjega dana. Kada je njegov sin pročitao nešto malo iz te knjige Ibn Vehb je pao u nesvijest. Polili su ga vodom nekoliko puta, ali se nije osvijestio. Tako je proveo tri dana, a četvrtog je dana umro.'"

Šejhul-islam Ibn Tejmijja govoreći o njemu u djelu Usul-fikh veli: "Što se tiče Ibn Vehba, on je druga priča." Htio je reći da se on posebno isticao u iskrenosti, ibadetu i vezi s Allahom, dž.š.

Da nije Allaha, dž.š., a nakon toga Muhammeda, s.a.v.s., među ljudima ne bi postojali ovakvi primjeri, ovakvi učenjaci i daije. "Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio." (Alu Imran, 110) Oni su primjer ljudima kako druge treba pozivati uistinu, kako se treba žrtvovati, obraćati se Allahu, dž.š., biti skroman na ovom svijetu, promovirati pozitivne osobine među ljudima, kloniti se svega što ne valja i biti bogobožan. Nismo nazvani najboljim umetom zbog činjenja grijeha, hvalisanja, uzdizanja nad drugim i činjenja nereda na Zemlji.

Treći razlog zbog kojeg ne bi trebali činiti grijeha jeste sjećanje na smrt. Ovo bi trebalo muslimanima biti najveći razlog zbog kojeg bi trebali odustati od grijeha. Ako to sjećanje ne bude dovoljno, otići u mezarje, među kaburove, kada god osjetiš okorjelost u srcu i nemar. Razmisli šta je sada s velikanima koji su ukopani u to mezarje, kao da nikada nisu ni hodili među ljudima, kao da nikada nisu s njima razgovarali, kao da nikada nisu uživali u blagodatima, niti su se smijali i veseli bili. Ovaj razlog ne činjenja grijeha učenjaci nazivaju velikim razlogom, jer kada se toga sjetimo odmah odlučimo da prestanemo s činjenjem grijeha.

Pripovijeda se da je u društvu pobožnjaka sjeo neki čovjek, koji je počeo ogovarati svoga brata muslimana i jesti njegovo meso, pa se zbog toga pobožnjak rasplaka. Čovjek ga upita: "Zbog čega plačeš?" Pobožnjak odgovori: "Plačem zbog tvoje obmanutosti. Ogovaraš brata muslimana, a zaboravio si da će ti jednoga dana staviti pamuk u oči a zemlju pod glavu kada legneš u kabur." Ovaj čovjek, koji je ogovarao zaplaka i reče: "Pozivam Allaha, dž.š., za svjedoka, a nakon toga i tebe, da više nikada neću nikoga ogovarati." Kada neko od nas poželi ogovarati, poželi da učini neki drugi grijeh, prijestup, neka se sjeti dana kada će mu u oči biti stavljen pamuk, a ispod glave zemlja. Ako u njegovom srcu bude i koliko trun imana, odustat će od svih grijeha, ili samo malo čovječnosti i bogobožnosti. Neka zamisli kako će izgledati kada ga budu gasulili i nosili prema njegovom kaburu gdje će ga samoga ostaviti i gdje neće imati društvo osim njegovih djela.

Ibn Kesir komentirajući ajet: "I između njih i onoga što budu željeli bit će prepreka." - navodi daje Ibn Omer, r.a., govorio: "Prepreka je stavljena između njih i riječi La ilahe illa Allah." Kada ljudi budu stavljeni u njihove kaburove bit će postavljena prepreka između njih i njihovih želja. Oni će tada svim srcem željeti da izgovore riječi: "La ilahe illa Allah", željet će da spominju Allaha, dž.š., i da učine bilo kakvo dobro, ali neće biti u stanju to učiniti.

Autor djela El-Huljetu bilježi daje pobožnjak prošao pored nekog kabura, pa je rekao: "La ilahe illa Allah", i nakon toga je otišao svojoj kući. Kada je te noći zaspao usnio je umrlog koji je ležao u tom kaburu, i on mu reče: "Allahov robe, kada si jučer prošao pored moga kabura rekao si: 'La ilahe illa Allah.' Tako mi Allaha, dž.š., da znaš koliko njihovo izgovaranje koristi proveo bi ostatak života izgovarajući ih. Ali, između mene i ovih riječi postavljena je prepreka: 'I između njih i onoga što budu željeli bit će prepreka.'" (Es-Sebe: 54) Postoji velika mogućnost da ćemo se kloniti grijeha ako se sjetimo ovih strahota, ako u našim srcima bude bogobožnosti i ako nas Allah, dž.š., bude želio uputiti.

Četvrti razlog zbog kojeg bi trebali izbjegavati griješenje jeste sjećanje na Allahove, dž.š., blagodati kojima nas je obasuo. Pogledaj svoje tijelo, tvoj izgled, ko je Taj Koji te skladnim stvorio? Ko ti je opskrbu dao? Ko ti je lijep izgled dao? A nakon svega toga ti prelaziš Allahove, dž.š., granice, činiš ono što je zabranjeno kao da ti Allah, dž.š., nije nijedno dobro dao. Obraćajući se grješnicima na način koji prodire direktno do srca, Allah, dž.š.,

veli: "Zar mu nismo dali oka dva?" (El-Beled, 8) Govoreći o grijешniku koji je nepokoran Allahu, dž.š., Allah, dž.š., veli: "Posjeduješ ta dva prelijepa oka, pa kako to da nisi zahvalan Allahu, dž.š., na njima?" Činiš grijeha njima gledajući u ono što je zabranjeno.

Ko je Taj Koji mu je podario ta dva lijepa oka?

"Zar mu nismo dali oka dva, i jezik i usne dvije, i dobro i zlo mu objasnili?" (El-Beled, 8-10)

Ovaj grijешnik počinio je veliku grešku kada je zaboravio da mu je Allah, dž.š., dao na povjerenje oči kojim gleda i kada je prekoračio granice dozvoljenog.

Allah, dž.š., rekao je: "o čovječe, zašto da te obmanjuje to što je Gospodar tvoj plemenit, Koji te je stvorio, pa učinio da si skladan i da si uspravan i kakav je htio lik ti dao." (El-Infitar, 6-8)

Šta te je to obmanulo? Šta te to prevarilo da promijeniš svoj odnos prema Allahu, dž.š.? Zbog čega si zaboravio na Allahove, dž.š., blagodati? Na Njegovu snagu? Pa nakon svega toga činiš to što činiš i upuštaš se u grijeha!

Tako mi Allaha, dž.š., sjećanje na Allahove, dž.š., blagodati trebalo bi biti jedan od najvećih uzroka da se okaniš grijeha. Kada je Sehl Et-Tester upitan: "Jesi li ikada nekoga ogovorio?" odgovorio je: "Nisam nikoga ogovorio otkako sam postao razuman." Ponovo su ga upitali: "Je li to zbog straha od Allaha, dž.š., ili zbog nekog drugog razloga?" Odgovorio je: "Kad god bi počeo nekoga ogovarati sjetio bih se Allahovih, dž.š., blagodati i odmah bi prekinuo s time." O ti, koji se držiš upute i slijediš Muhammeda, s.a.v.s.! O ti, kome je Allah, dž.š., podario sluh i vid! O ti, kome je Allah, dž.š., dva oka dao, jezik i dvije usne i koga je na Pravi put uputio! O ti, koga je Allah, dž.š., u najljepšem liku stvorio i njegovo tijelo skladnim učinio! Sjeti se ovih razloga ako nekada poželiš učiniti neki grijeh jer će ti oni pomoći da odustaneš od te namjere. U narednim redovima govorit ćemo o uzrocima brisanja grijeha.

*** Djela koja su uzrok brisanja grijeha dijele se na tri vrste**

Prva vrsta: djela koja brišu nevjerstvo. Ono što će nas spasiti nevjerstva jeste šehadet-svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i da je Muhammed, s.a.v.s., Allahov rob i poslanik. Vjerovanje u Allaha, dž.š., i činjenje dobrih djela bit će uzrok da se spasimo posljedica nevjerstva. Dokaz za to jesu riječi Allaha, dž.š.:

"A onome ko se bude Allaha bojao, On će preko ružnih postupaka preći i još mu veliku nagradu dati." (Et-Talak, 5)

Onaj ko prihvati vjeru islam, pa makar da je prije toga činio velike grijeha ima obećanje od Allaha, dž.š., da ga neće uvesti u vatru. Allah, dž.š., je rekao:

"One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti." (Merjem, 96)

Mufesiri kažu: "Oni koji budu vjerovali, koji se pokaju i čvrsto prihvate vjere nakon što su nevjernici bili, a i oni koji su otpočetak vjerovali imat će tu nagradu od Allaha, dž.š., da će biti omiljeni među ostalim stvorenjima." Značenje Allaho-vih, dž.š., riječi: "One koji su vjerovali i dobra djela činili Milostivi će sigurno voljenim učiniti." (Merjem, 96)

Jeste: Allah, dž.š., će se na najljepši način odnositi prema njima i voljet će svoje iskrene robove.

Jedan od tabiina pripovijeda: "Pred samu smrt posjetili smo Amra bin el-Asa, r.a., i zatekli smo pored njega njegovog sina Abdullaha. Amr, r.a., počeo je silno plakati i okrenuo je svoje lice prema zidu a Abdullah ga počeo podsjećati da treba imati lijepo mišljenje o Allahu, dž.š., i govorio mu je: 'Oče, zar nisi dao prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zar te nije imenovao zapovjednikom muslimanske vojske u Bici Zatus-selasil? Zar te nije

imenovao zapovjednikom u toj i toj bici? Zar ti nije rekao to i to?' Ali, i pored ovih riječi Amr, r.a., je samo još više plakao. Amr, r.a., se okrenu prema nama i reče: 'U svom životu prošao sam kroz tri perioda: živio sam u džahilijetu i nisam znao ništa o islamu. Najmrži čovjek tada mi je bio Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da sam ga se ikako mogao domoći ubio bih ga. Da sam umro u tom stanju vječno bih bio stanovnik Dže-hennema. Nakon toga, primio sam islam i oputovao sam iz Meke u Medinu kako bih svoje primanje islama obznanio pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Kada me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ugledao silno se obradovao, izrazio mi je dobrodošlicu, zagrlio me i ponudio da sjednem pored njega. Rekao sam mu: Allahov Poslaniče, želim primiti islam.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Amre, pruži ruku da primim tvoju prisegu.' Allahov se Poslanik, s.a.v.s., smijao od sreće zbog primanja islama ovog veoma značajnog i uglednog čovjeka, koji nakon toga treba postati jednim od najvećih muslimanskih vojskovođa. Pružio sam ruku i kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pružio svoju ruku da je prihvati, ja sam povukao svoju ruku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: 'Šta je s tobom Amre?' Amr, r.a., reče: Ali, ja imam svoje uvjete.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upita: A koji su tvoji uvjeti?' Amr, r.a., reče: 'Uvjetujem da mi budu oprosteni grijesi koje sam prethodno učinio.' Allahov se Poslanik, s.a.v.s., osmijehnu i reče: 'Amre, zar ne znaš da primanje islama briše sve prethodno učinjene grijehe, i da iskreno pokajanje briše sve prethodno učinjene grijehe.'" Amr, r.a., upita: "Allahov Poslaniče, je li to uistinu tako?" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: "Svakako da jeste." Nakon toga sam primio islam, i tako mi Allaha, dž.š., na cijeloj Zemlji nije mi bilo nikog dražeg od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tako mi Allaha, dž.š., zbog stida sam izbjegavao da ga gledam u lice. Tako mi Allaha, dž.š., kada bi sada od mene tražili da vam ga opišem ne bih bio u stanju to učiniti. Da sam umro u tom stanju nadao bih se da ću biti stanovnik Dženneta. Što se tiče trećeg perioda njegovog života o njemu je rekao: "Nakon toga, život se sa mnom poigrao, pa sada ne znam da li će mi biti dozvoljeno da uđem u Džennet ili će biti naređeno da me bace u vatru? Ali, riječ s kojom ću izaći pred Allaha, dž.š., jesu: La ilahe illa Allah, Muhamedur-resulullah." Nakon toga, stisnuo je svoju ruku simbolizirajući jednoću Allaha, dž.š.¹⁴² Prenosilac ovog događaja pripovijeda: "Kada smo ga gasulili htjeli smo mu otvoriti stisnutu šaku, ali se ona i nakon toga stisnula. Kada smo ga umotavali u ćefine htjeli smo mu ruku umotati u njih ali je ona i nakon toga provirivala. I kada smo ga spustili u kabur njegova šaka bila je stisnuta simbolizirajući jednoću Allaha, dž.š., i vjerujući u to on će stati pred Njega na Sudnjem danu."

Ono što želimo istaknuti iz ovog hadisa jesu riječi:

"Primanje islama briše sve prethodno učinjene grijehe." Ovo je jedan od najvećih uzroka brisanja grijeha. Ako budeš svjedočio da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., daje Muhammed, s.a.v.s., Allahov Poslanik, s.a.v.s., budeš obavljao namaz, nećeš vječno boraviti u vatri, bez obzira koliko grijeha budeš imao.

Ali, budi oprezan! Nemoj misliti daje ovaj uzrok dovoljan da te zaštiti od ulaska u vatru. Svi oni koji su grijeshili na ovom svijetu bit će kažnjeni i proboravit će u vatri shodno količini grijeha koje su počinili, ali neće vječno ostati u vatri.

¹⁴² Bilježi ga Muslim pod brojem (280), i Ibn Huzejma pod brojem (2499).

Druga vrsta: jeste uzrok brisanja velikih grijeha i u tome se slazi svi islamski učenjaci. Učinjeni veliki grijesi bit će izbrisani nakon iskrenog pokajanja. Oni koji smatraju da nema pokajanja za onog ko učini veliki grijeh u potpunosti griješe. Dokaz za to da postoji pokajanje za velike grijehe jeste ajet:

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi ravnim smatra, a oprostiti će manje grijehe od toga." (En-Nisa, 48)

Ko god da se pokaje za učinjeni veliki grijeh Allah, dž.š., će primiti njegovo pokajanje.

U suri El-Furkan Allah, dž.š., veli:

"I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, ikoji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; a ko to radi, iskusit će kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokoju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrdava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je. A onaj ko se bude pokajao i dobra djela činio, on se, uistinu, Allahu iskreno vratio." (El-Furkan, 68)

Ovaj je ajet jasan i nije derogiran i njegov će propis važiti sve do nastupanja Sudnjega dana. Jedini način da se onaj ko je počinio veliki grijeh oslobodi njegovih posljedica jeste da se pokaje. Vjerojatno se svi čitatelji ove knjige sjećaju čovjeka koji je ubio stotinu ljudi pa se nakon toga pokajao.

Treća vrsta: jeste uzrok brisanja mali grijeha koje svakodnevno činimo, u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu. Uzrok brisanja manjih grijeha jeste klonjenje velikih grijeha. Allah, dž.š., je rekao:

budete klonili velikih grijeha, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto." (En-Nisa, 31)

Onome ko se bude klonio velikih grijeha Allah, dž.š., obećao je da će mu oprostiti manje grijehe. Ako se budeš klonio velikih grijeha, Allah, dž.š., će ti oprostiti manje grijehe ali pod određenim uvjetima koje ćemo spomenuti. Allah, dž.š., je rekao:

"One koji se klone velikih grijeha i naročito razvrata, a one bezazlene On će oprostiti jer Gospodar tvoj zaista mnogo prašta." (En-Nedžm, 32)

Mufesiri kažu da se u ovom ajetu pod bezazlenim grijesima misli na male grijehe. Ibn Abbas, r.a., kaže da su ovi grijesi najbolje opisani u hadisu Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

Allah, dž.š., odredio je da čovjek neminovno mora imati udjela u bludu; blud očiju jeste gledanje u ono što je zabranjeno, blud jezika jeste razvratan govor, duša priželjkuje i čezne a spolni organ to potvrđuje ili porekne."¹⁴³

Ebu Hurejra, r.a., također prenosi predanje u kojem se kao uzrok brisanja manjih grijeha navodi sljedeće:

¹⁴³ Bilježi ga Buhari pod brojem (6100, 6465), Muslim pod brojem (6804).

"Pet dnevnih namaza, džuma do džume, ramazan do ramazana, brišu manje grijehe koji se dese u međuvremenu ukoliko se čovjek kloni velikih grijeha." ¹⁴⁴

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada se vjernik abdesii grijesi izlaze iz njegovih usta, kada izapere nos grijesi izađu iz njegovog nosa, kada opere svoje lice grijesi spadnu sa njegovog lica čak izađu ispod očnih kapaka. A nakon toga, sevapi za njegov odlazak u džamiju i obavljeni namaz upišu se u potpunosti."¹⁴⁵ Nakon uzetog abdesta kada manji grijesi budu oprošteni nagrada na obavljeni namaz bude potpuna. Kada god učinimo manje grijehe trebamo se iskreno pokajati Allahu, dž.š., oprati naše dijelove tijela i uzeti abdest. Prenosi se da je Ebu Bekr, r.a., kada bi čuo ezan govorio ashabima: "Ustanite i ugasite vatru koju ste zapalili sa svojim grijesima." Odnosno, ružna djela i prijestupe poništite činjenjem dobrih djela, uzimanjem abdesta, obavljanjem namaza, spominjanjem Allaha, dž.š., i činjenjem drugih ibadeta. Autor djela Ihjau ulu-mid-din bilježi predanje Ibn Mesuda, r.a., koji je rekao:

"Zapalite vatru pa je ugasite svojim dobrim djelima, zatim je ponovo, upalite pa je dobrim djelima ugasite, a najbolje čime to možete učiniti jeste pet dnevnih namaza." Uradimo neko loše djelo pa nam nakon obavljenog namaza Allah, dž.š., to oprost. Ovo su uzroci brisanja grijeha zato ih trebamo dano-noćno prakticirati i ispuniti njima svoje živote.

144 Bilježi ga Muslim pod brojem (505), Tirmizi pod brojem (214).

145 Bilježi ga Ahmed pod brojem (18713), Nesai pod brojem (103), Malik u Muvettau pod brojem (59), Ibn Madža pod brojem (292). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (297).

Ko se želi približiti Allahu, dž.š., i zaslužiti ulazak u Džennet neka neprestano spominje Allaha, dž.š., jer je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obećao za spominjanje Allaha, dž.š., nagradu kakvu nije obećao ni za jedno drugo dobro djelo.

Buhari prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko u jednom danu stotinu puta izgovori riječi: 'Nema boga osim Allaha, dž.š., Jedinog, Koji nema druga, Njemu pripada vlast i hvala i On je Svemoćan, bit će mu upisano stotinu dobrih djela, bit će mu izbirano stotinu loših djela, imat će nagradu kao da je oslobodio deset robova i to će mu biti zaštita od šejtana sve dok ne omrkne. Niko neće moći učiniti bolje dobro djelo od njega osim onaj koji to izgovori više puta.'"¹⁴⁶ Izgovaranje ovih riječi stotinu puta oduzet će nam samo nekoliko minuta i pored toga imat ćemo ovako veliku nagradu.

Ebu Hurejra, r.a., prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko u jednom danu stotinu puta izgovori riječi: 'Slavljen neka je Allah, dž.š., i Njemu hvala', bit će mu oprošteni manji grijesi pa makar ih imao kao morske pjene."¹⁴⁷

¹⁴⁶ Bilježi ga Buhari pod brojem (3223, 6256), Muslim pod brojem (6793).

¹⁴⁷ Bilježi ga Buhari pod brojem (6258), Muslim pod brojem (6793).

Deset uzroka brisanja grijeha

Prvi uzrok

Šejhul-islam Ibn Tejmijja veli: "Prvi uzrok brisanja grijeha jeste traženje oprosta od Allaha, dž.š. U savjetu koji je uputio Ebul-Kasimu el-Magribiju on veli: Traženje oprost od Allaha, dž.š., može biti uzrok brisanja grijeha i bez toga da se čovjek pokaje za taj učinjeni grijeh." Ovo je u suprotnosti s mišljenjem nekih učenjaka koji smatraju da je uvjet za opraštanje grijeha iskreno pokajanje.

Ali, u traženju oprosta od Allaha, dž.š., krije se svako dobro i korist. Allah, dž.š., u Kuranu spominje pokajanje i traženje oprost u tri oblika; na jednom mjestu spominje ih zajedno, na drugom mjestu spominje samo pokajanje a na trećem mjestu spominje samo traženje oprost. Na osnovu ovoga Ibn Tejmijja smatra da će traženje oprost koristiti samo po sebi pa makar se čovjek i ne pokajao zbog učinjenog grijeha. U narednim redovima spomenut ćemo vjerovjesnike koji su neprestano molili Allaha, dž.š., da im oprosti. Nuh, a.s., je rekao:

"Gospodaru moj, oprosti meni, roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj uđe, i vjernicima i vjernicama, a nevjernicima samo propast povećaj." (Nuh, 28)

Molimo Allaha, dž.š., da ga nagradi jer je on u ovoj dovi spomenuo i nas, sljedbenike Muhammeda, s.a.v.s. Allah, dž.š., naredio je melekima i vjerovjesnicima da mole oprost za vjernike:

"Meleki koji drže prijestol i oni koji su oko njega veličaju i hvale Gospodara svoga i vjeruju u Njega i mole se da budu oprošteni grijesi vjernicima." (El-Gafir, 7)

Ovo je jedna od blagodati Allaha, dž.š., prema vjernicima; to da je podčinio meleke da mole za oprost vjernicima.

Allah, dž.š., naredio je Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

"Traži oprost za svoje grijeha i za vjernike i vjernice." (Muhammed, 19)

Jedne prilike, Abdullah bin Sirdžis, r.a., je rekao: "Allahov Poslaniče, neka ti Allah, dž.š., oprosti." Na ove riječi Allahov Poslanik, s.a.v.s., se osmjehnuo. Ovaj ashab nije imao namjeru moliti Allaha, dž.š., da oprosti Poslaniku, s.a.v.s., jer su njemu oprošteni i

prijašnji i potonji grijesi nego je znao da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., plemenit i da će mu odgovoriti sa istim riječima. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., uistinu rekao: "Neka Allah, dž.š., i tebi oprosti." Ashabi rekoše: "Čestitamo ti Ibn Sirdžise, Allahov Poslanik, s.a.v.s., zamolio je Allaha, dž.š. da ti oprosti." Ibn Sirdžis reče: "Tako mi Allaha, dž.š., on je zamolio za oprost i meni i vama." Ashabi upitaše: "A kada to?" Ibn Sirdžis, r.a., reče: "Zar mu Allah, dž.š., nije naredio: 'Traži oprosta za svoje grijehe i za vjernike i vjernice.'"¹⁴⁸ Allahov Poslanik, s.a.v.s., molio je Allaha, dž.š., da nam oprosti dok je bio na sedždi i on je uistinu bio veoma milostiv prema svojim sljedbenicima.

¹⁴⁸ Bilježi ga Muslim pod brojem (6401), Ahmed pod brojem (20380), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (11392).

Allah, dž.š., nam u Kuranu prenosi da je Ibrahim, a.s., rekao:

"I koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti." (Eš-Suara, 82)

Musa, a.s., rekao je:

"Gospodaru, ja sam sebi zlo nanio, oprosti mi! I On mu oprosti, On uistinu prašta i milostiv je." (El-Kasas, 16)

Nakon što mu je Allah, dž.š., oprostio Musa, a.s., rekao je:

"Gospodaru, tako mi blagodati koju si mi ukazao, više nikada nevjernicima neću biti od pomoći." (El-Kasas, 17)

Učenjaci na osnovu ovog ajeta zaključuju da je svako onaj kome Allah, dž.š., podari neku blagodat obavezan biti pomagač onima koji dobra djela čine.

Prenosi se da je Omer, r.a., kada bi krenuo na sabah-na-maz prolazio pored kuća svojih sinova Abdullaha, Ubejdullaha i Abdurrahmana i učio je ajet:

"Gospodaru, tako mi blagodati koju si mi ukazao, više nikada nevjernicima neću biti od pomoći." (El-Kasas, 17)

Zato što si me uputio i blagodati mi podario obećavam Ti da nikada neću biti u redovima grješnika pa makar to bili i moji sinovi koji sada spavaju u svojim kućama.

Junus, a.s., je rekao:

"Nema boga osim Tebe, slavljen neka si! Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio." (El-Enbija, 87)

Kada se tvoji grijesi nagomilaju ti reci:

"Nema boga osim Tebe, slavljen neka si! Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio."

Kada padneš u očaj, kada tobom ovlada strah i samoća, ti reci:

"Nema boga osim Tebe, slavljen neka si! Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio."

Kada osjetiš da si se udaljio od Allaha, dž.š., i da je tvoje srce okorjelo ti reci: "Nema boga osim Tebe, slavljen neka si! Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio?"

Ovo su jedne od najuzvišenijih riječi tako da je svaki musliman obavezan da ih što češće ponavlja, dok hoda, sjedi, leži na bokovima, jer, u njima se ogleda srž islamskog učenja i vjerovanja u jednog Boga, priznanje grijeha i traženje oprosta.

Junus, a.s., učinio je prema našim shvaćanjima, mali grijeh, ali, s obzirom da se radilo o vjerovjesniku to se njemu ubrajalo kao veliki grijeh. Allah, dž.š., poslao ga je stotini hiljada ljudi kako bi ih pozvao da vjeruju u Allaha, dž.š., i kada su oni odbili da povjeruju on ih je napustio a da nije za to tražio dozvolu od Allaha, dž.š. Pobjegao je od njih, ali nije mogao otići van dometa moći Allaha, dž.š., na mjesto gdje ga Allah, dž.š., ne vidi i gdje je van Njegovog nadzora. Ukrcao se na lađu, ali grijeh je uzrokovao da putovanje ne bude u miru, planovi bivaju pomršeni i vrijeme se uzaludno gubi. Allah, dž.š., poslao je vjetar koji je zatalasao more i poigravao se lađom na koju se ukrcao vjerovjesnik koji je učinio pogrešku. Kapetan lađe reče: "Na lađi se nalazi neki grješnik zato ćemo izvlačiti strjelice pa, na koga strijelica pokaže morat će napustiti lađu jer ćemo u protivnom nastradati."

Ibn Abbas, r.a., navodi da su tri puta izvlačili strjelici i svaki put bi pokazala na Junusa, a.s. On je bio najpobožniji i najčišći od grijeha među svim putnicima, ali mu je Allah, dž.š., htio ukazati na njegovu pogrešku. Kada je strjelica i treći put pokazala na njega on se pokorio odredbi Allaha, dž.š., a ljudi su ga uzeli za ruke i noge i bacili u more. To se desilo na mjestu daleko od obale, i jedino mu je Allah, dž.š., mogao pomoći. Allah, dž.š., odredio je da ga proguta ogromna riba i Junus, a.s., našao se u tminama njenog stomaka tako daje bio okružen trima tminama:

"Sve tmine jedne iznad drugih." (En-Nur, 3)

Junus, a.s., bio je na mjestu gdje bi svi ljudi zapali u očaj, bili bi ispunjeni strahom i okruženi samoćom, jer ko bi bio u stanju izbaviti ih iz ove nevolje? Sjetili bi se svoga oca, majke, žene, brata, djece. Ali, Junus, a.s., sjetio se Allaha, dž.š.

"Čvrsto se za Allahovo, dž.š., uže drži jer, to će ti oslonac biti a svi drugi će te iznevjeriti."

Junus, a.s., rekao je: "Nema boga osim Tebe, slavljen neka si! Ja sam se uistinu prema sebi ogriješio." (El-Enbija, 87) Odgovor od Allaha, dž.š., stigao je veoma brzo:

"I da nije bio od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do Dana kada će svi biti oživljeni." (Es-Saffat, 143-144)

Ono na što želimo ukazati jeste to da ove riječi trebamo izgovarati kada smo na putovanju, kada sjedimo, kada se susrećemo s drugim ljudima.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano je molio Allaha, dž.š., za oprost i za to je birao najodabranije i najiskrenije riječi. Noću bi ustajao da klanja noćni namaz i izgovarao bi riječi koje su ispunjavale njegovo srce. Abdestio bi a nakon toga bi rekao:

"Allah, Tebi hvala, Ti si Gospodar nebesa i Zemlje i svega među njima. Tebi hvala, Ti si vladar nebesa i Zemlje i svega među njima. Tebi hvala, Ti si svjetlo nebesa i Zemlje i svega među njima. Tebi hvala, Ti si istina, Tvoje obećanje je istina, susret sa Tobom je istina, Džennet je istina i Džehennem je istina, vjerovjesnici su istina i Muhammed, s.a.v.s., je istina." Nakon toga bi rekao:

"Allahu, oprosti mi grijeha koje sam prije učinio i one koje ću kasnije učiniti, ono što sam učinio tajno i javno i ono što Ti znaš bolje od mene. Ti unaprijeđuješ i unazađuješ i Ti si svemoćan."¹⁴⁹

Ebu Musa, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., učio i sljedeću dovu:

"Allahu, oprosti mi moje grijeha i neznanje i pretjerivanje u postupcima i ono što Ti bolje poznaješ od mene. Allahu, oprosti mi svako pretjerivanje, sve što nenamjerno i namjerno učinim a sve to se kod mene nalazi."¹⁵⁰

¹⁴⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem (1104, 6172, 7220), Muslim pod brojem (1758).

Na sedždi bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., često učio sljedeću dovu:

"Allahu, oprosti mi sve moje grijeha, male i velike, prijašnje i kasnije, javne i tajne."¹⁵¹ Jeste li čuli da je neko zamolio za oprost za potpunijim i općenitijim riječima od ovih? On je od svih stvorenja bolje poznavao Allaha, dž.š., bio je najbogobojazniji. Obraćajući se jedne prilike Aiši, r.a., Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ja sam bogobojazniji od svih ljudi i imam najviše znanja o Allahu, dž.š."¹⁵²

Na ovakav način, vjerovjesnici su se odnosili naspram traženja oprosta od Allaha, dž.š., i pokajanja za učinjene prijestupe. Mi smo obavezni slijediti ih, jer oni su najčasnija Allahova, dž.š., stvorenja i oni trebaju biti naš uzor. I mi trebamo biti od onih za koje je Allah, dž.š., rekao:

"I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijeha svoje zamole, a ko će oprostiti grijeha ako ne Allah? I koji svjesno u grijehu ne ustraju." (Alu Imran, 135) Za njih je Allah, dž.š., rekao:

150 Bilježi ga Buhari pod brojem (2651, 6252).

151 Bilježi ga Muslim pod brojem (1036), Ebu Davud pod brojem (877).

152 Bilježi ga Buhari pod brojem (20), Muslim pod brojem (2546).

"Njih čeka nagrada-oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali." (Alu Imran, 136)

Proučavajući kur'anske ajete možemo zaključiti da traženje oprosta donosi sljedeće koristi:

- ugodan život,
- otklanja nevolje i nedaće,
- biva uzrok da čovjek stječe halal opskrbu,
- briše grijeh,
- olakšava nevolje u kojima se čovjek u tom momentu nalazi.

Sto se tiče ugodnog života o tome nam Allah, dž.š., prenosi riječi Huda, a.s., koji je svome narodu rekao:

"I da se pokajete, a On će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite." (Hud, 3)

Ibn Tejmija veli: "Podarit će im zdravlje u tijelu, otklonit će od njih nevolje, nemir, depresiju. Oni koji budu molili Allaha, dž.š., da im oprost neće biti nemirni, nestabilni, neće osjećati tjeskobu i nesreću. A oni koji se okrenu od Allaha, dž.š., živjet će sa svim ovim." Njihova nagrada bit će i to da će imati sretnu porodicu, potomke i sređen život. One koji mole Allaha, dž.š., za oprost nesreće najrjeđe pogađaju.

Muhamed bin Džafer, rekao je: "Kada bi munje neprestano udarale u Zemlju pogodile bi sve ljude osim onih koji mole Allaha, dž.š., za oprost, jer Allah, dž.š., je rekao:

'Allah ih nije kaznio, jer ti si među njima bio; i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprost. 'Allah, dž.š., otklonio je od njih nevolje i nije na njih poslao munje s neba, nije na njih poslao razorne vjetrove kao što je to učinio s nekim narodima, nije na njih poslao oluje i nije ih potopio kao što je to uradio s narodom Nuha, a.s., jer su oni, tj. Kurejšije, molili Allaha, dž.š., govoreći: 'Odazivamo Ti se, Allahu, odazivamo Ti se.'"153

A šta je tek onda s muslimanom koji obavlja pet dnevnih namaza, boji se Allaha, dž.š., ali, ponekad u trenucima slabosti učini neki grijeh? On je preći od ovih nevjernika da ga ne zadesi nevolja.

Što se tiče treće koristi od traženja oprosta, a to je halal opskrba, i dobri potomci o tome neki učenjaci kažu: "Ako želiš imati dobre potomke, trebaš što više spominjati Allaha, dž.š., jer Allah, dž.š., učinio je da dobar čovjek može utjecati na svoje potomke sve do Sudnjega dana." U jednom hadisu-kudsiji stoji daje Allah, dž.š., rekao: "Moj blagoslov nema granica, ali, kada se rasrdim Ja prokunem a moje prokletstvo može imati štetne posljedice i na potomka iz sedmog koljena čovjeka koga sam prokleo."154

Zbog čega? Zbog grijeha koji je učinio grješnik pa su se posljedice toga grijeha prenijele i na njegove potomke. Onaj koji koristi kamatu riskira da zbog toga grijeha i njegovi potomci ispaštaju, isti je slučaj i s onim koji čini blud, s onim koji se potpuno okrenuo od Allaha, dž.š., njihove potomke Allah, dž.š., neće čuvati.

Dokaz za to jeste ajet u kojem stoji da je Nuh, a.s., rekao:

"I govorio sam im: 'Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilatu slati i pomoći vas imanjima i sinovima, i dat će vam bašče, i rijeke će vam (Nuh, 10-12)

153 Telbija koju su oni izgovarali bilježi se u Muslimovom Sahihu pod brojem (2768), u sljedećoj formi: "Odazivam Ti se, Ti nemaš druga osim druga kojeg ti posjeduješ, On je u

Tvojoj vlasti i ništa ne posjeduje." 154 Bilježi ga ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (30961)

Traženje oprosta bit će uzrok da Allah, dž.š., podari čovjeku mogućnost da stječe halal opskrbu i da ima dobre potomke. Ko želi da mu Allah, dž.š., podari nafaku odakle se i ne nada neka što više moli za oprost svojih grijeha i neka sve svoje slobodno vrijeme provodi u tome i ubrzo će vidjeti i osjetiti rezultate toga.

Sto se tiče brisanja grijeha Zubejr bin Avam el-Havari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga veseli da ga na Sudnjem danu obrađuje knjiga njegovih djela neka što više moli Allaha, dž.š., za oprost." 155 Na Sudnjem danu pred nas će biti izloženi s listovima na kojima su ispisana naša djela pa ćemo vidjeti sve naše grijeha i prijestupe. Tada će ljudi reći:

"Teško nama, kakva je ovo knjiga, ni mali ni veliki grijeh nije propustila, sve je nabrojala." (El-Kehf, 49)

Nakon toga će doći listovi na kojima su ispisane riječi: "Molim Allaha, dž.š., da mi oprosti, molim Allaha, dž.š., da mi oprosti", pa će Allah, dž.š., izbrisati grijeha i svrstat će te među Svoje odabrane robove.

Što se tiče olakšavanja nevolja u Ahmedovom Musnedu bilježi se predanje u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko bude mnogo molio Allaha, dž.š., za oprost, On će mu svaku nevolju olakšati, iz svake tjeskobe mu izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada." 156 Najbolje vrijeme za traženje oprosta jeste zora, kada većina ljudi spava, kada su ljudi nemarni i samo oni odabrani ustaju kako bi činili ibadet i molili Allaha, dž.š., za oprost. A oni nemarni po svu noć provedu u grijehu a nakon toga se ne udostojе da makar jednom kažu: Gospodaru, oprosti nam.

155 Bilježi ga Taberani i Dija. Pogledaj djelo Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (20093), i Fethul-kebir pod brojem (11235), Et-Tergib vet-Terhib pod brojem (2504).

Ali, oni koji namaz redovno obavljaju oni ne zaspe a da prije toga Allaha, dž.š., ne spomenu, da prethodno ne učine neki ibadet, zamole Ga za oprost, a i kada se probude prvo što učine jeste da zamole Allaha, dž.š., da im oprosti kao da su cijelu noć grijehili. Zbog toga, Allah, dž.š., u Kuranu spominje zoru jer je to posebno odabrano vrijeme. Allah, dž.š., je rekao: "I koji se budu u posljednjim časovima noći za oprost molili." (Alu Imran, 17) I rekao je Uzvišeni: "I u praskozorje oprost od grijeha molili." (Ez-Zarijat, 18)

Tavus bin Kisan prošao je pored svoga prijatelja prije sabah-namaza i pokucavši mu na vrata probudio gaje. Tavus ga upita: "Subhanallah! Šta je s tobom?" Prijatelj mu odgovori: "Spavao sam." Tavus reče: "Zar neko u ova doba može spavati?" Mislio je da svi ljudi poput njega ustaju da ibadete u ovo vrijeme.

Ali, ono što je vrijednije od traženja oprosta u zoru jeste to da se danju čuvaš od činjenja grijeha pa makar ne ustajao prije sabah-namaza. Jer, istinski pobožnjak jeste onaj koji se kada ugleda ono stoje zabranjeno kloni toga, a nije pobožnjak onaj ko dobra djela redovno miješa s lošim djelima i koji se oslanja na ono malo dobrih djela, nego onaj ko se klone onoga što je zabranjeno.

Aiša, r.a., je rekla: "Ko želi da dostigne stepene pobožnjaka neka se kloni onoga što je zabranjeno."

U odabrana vremena za traženje oprosta ubraja se i vrijeme nakon obavljenog namaza. Vjerodostojno se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., nakon obavljenog namaza običavao tri puta reći: "Molim Allaha, dž.š., da mi oprosti." 157

156 Bilježi ga Ahmed pod brojem (2242), Ebu Davud pod brojem (1519), Ibn Madža pod brojem (3902), Nesai u Sunenul-kubra pod brojem (10191). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2339).

Nakon što bi skrušeno obavio namaz Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi rekao: "Molim Allaha, dž.š., da mi oprost, molim Allaha, dž.š., da mi oprost, molim Allaha, dž.š., da mi oprost."

Pred kraj njegovog života Allah, dž.š., naredio mu je da, nakon obavljenih obreda hadža, tj. nakon činjenja bilo kojeg dobrog djela moli za oprost kako bi i tada imao osjećaj da se nije dovoljno odužio Allahu, dž.š., i da i pored toliko dobrih djela osjeća poniznost pred Allahom, dž.š. Allah, dž.š., je rekao:

"Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi i tražite od Allaha oprosta, jer Allah, uistinu, prašta i samilostan je." (El-Bekara, 199)

Dakle, nemojte se ponašati kao da ste izvršili sve svoje obaveze u potpunosti, nego imajte osjećaj da to niste dovoljno dobro učinili.

U posljednjoj suri koja je obavljena u Kuranu Allah, dž.š., rekao je:

"Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On je uvijek pokajanje primao." (En-Nasr, 1-3)

Aiša, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na rukuu i sedždi često izgovarao sljedeće riječi: "Slavljen neka si, Allahu, i Tebi hvala. Allahu, oprost mi."¹⁵⁸ Trebamo što više moliti Allaha, dž.š., da nam oprost imajući u vidu da i dobra djela koja smo učinili imaju svoje nedostatke i mahane. Naše misli trebaju biti okrenute ka Allahu, dž.š., a našim jezicima trebamo što više izgovarati riječi: "Gospodaru, oprost mi grijeha na Sudnjem danu."

Prenosi se da je Aiša, r.a., upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: "Ibn Džedan je ugošćavao goste, pomagao je nevoljnicima i onima koje je pogodila nesreća. Hoće li mu to imalo koristiti na Sudnjem danu?" Allahov je Poslanik, s.a.v.s., odgovorio: "Neće. On nikada u svom životu nije rekao: 'Gospodaru, oprost mi grijeha na Sudnjem danu.'"¹⁵⁹

157 Bilježi ga Muslim pod brojem (1285), Tirmizi pod brojem (298). 292

Četvrti uzrok brisanja grijeha jesu nevolje

Sreća je vjernikova, i ujedno velika Allahova, dž.š., milost prema njemu, da kada ga zadesi neka tuga, briga, nevolja, to biva uzrok brisanja njegovih grijeha a u narednim redovima spomenut ćemo tekstove koji to potvrđuju.

Allah, dž.š., je rekao:

"To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim Allah, ni zaštitnika ni pomagača." (En-Nisa, 123)

Povod objave ovog ajeta jeste slučaj kada je jedna skupina ensarija sjedila u društvu nekih jevreja, pa su jevreji rekli: "Mi nećemo biti kažnjeni, jer mi smo Allahova, dž.š., djeca i Njegovi miljenici." Na ovaj način oni su izmišljali laži o Allahu, dž.š.:

158 Bilježi ga Buhari pod brojem (786, 809, 4193), Muslim pod brojem (1037).

159 Bilježi ga Muslim pod brojem (471), Ahmed pod brojem (24228).

"I jevreji kršćani kažu: 'Mi smo djeca Božja i miljenici Njegovi.' Reci: 'Pa zašto vas onda On kažnjava zbog grijeha vaših? A nije tako! Vi ste kao i ostali ljudi koje On stvara.'"
(El-Maida, 18)

Ako istinu govorite, pa zašto ćete onda u vatri gorjeti?

Ako je istina ono što tvrdite, zbog čega vas onda pogađaju nevolje i nedaće?

Ne, nego vi lažete na Allaha, dž.š., i izmišljate laži o Njemu.

O ovim je ensarijama objavljen ajet: "To neće biti ni po vašim željama." Odnosno, ensarije, ni vi ni jevreji nemate pravo tvrditi da ste Allahovi, dž.š., miljenici, jer "To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim Allah, ni zaštitnika ni pomagača." (En-Nisa, 123) Učenjaci navode predanje Ibn Abbasa, r.a., u kojem stoji da je on klanjajući pokraj Kabe cijelu noć ponavljao ovaj ajet i plakao je od jacie namaza do sabaha. Cijelu noć ponavljao je riječi: "To neće biti ni po vašim željama ni po željama sljedbenika Knjige: onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to i neće naći, osim Allaha, ni zaštitnika ni pomagača." (En-Nisa, 123) Mudžahid, njegov učenik veli: "Da ste ga u tom trenutku vidjeli pomislili bi da mu je umro neko iz bližnje familije."

"Onaj ko radi zlo bit će kažnjen za to." Mufessiri kažu: "Bit će kažnjen za to ili na ovom ili na onom svijetu." Na ovo upućuju i drugi šerijatski tekstovi i to mišljenje zastupaju učenjaci ehli-sunneta vel-džemata. Šejhul-islam čvrsto stoji na stanovištu da se vjerniku brišu grijesi zbog svake nevolje i nesreće koja ga zadesi. Najgore što ga može zadesiti jeste smrt a najmanje ubod trna, sunčeva žega, briga, nevolja, i sve ovo biva uzrok zbog kojeg se brišu grijesi.

Jedne je prilike Allahov Poslanik, s.a.v.s., podigao pogled ka nebu i osmjehnuo se tako jako da su mu se ukazali kutnjaci. Ashabi ga upitaše: "Allahov Poslaniče, zbog čega se smiješ?"

Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče:

"Čudan je primjer vjernika, sve što ga zadesi za njega je dobro. Ako ga zadesi neka blagodat, on se zahvali Allahu, dž.š., i to mu samo poveća dobro, a ako ga zadesi neka šteta on se strpi pa mu i to donese dobro. Ovo je samo slučaj sa vjernikom"¹⁶⁰ Kako je samo čudan primjer vjernika, sve što ga zadesi donese mu dobro i uputu ka Allahu, dž.š., on se neprestano uzdiže, bez obzira da li ga zadesi neka blagodat ili nevolja. Sada ćemo citirati ajet koji govori o licemjerima i komentar toga ajeta koji je dao šejhul-islam Ibn Tejmijsa u svom djelu El-Hasenetu ves-sejjieh. Allah, dž.š., je rekao: "Ako ih stigne kakvo dobro, oni vele: 'Ovo je od Allaha!' a snađe li ih kakvo zlo, govore: 'Ovo je zbog tebe!' Reci: 'Sve je od Allaha!' Pa šta je s tim ljudima?! Oni kao da ne razumiju ono što im se govori. Sreća koja ti se dogodi od Allaha je, a nesreću koja te zadesi sam si zaslužio. Mi smo te, kao poslanika, svim ljudima poslali, a Allah je dovoljan svjedok." (En-Nisa, 78-79)

¹⁶⁰ Bilježi ga Muslim pod brojem (7449), od Suhejba bin Sinana i Ahmed pod brojem (18579,18584, 23533).

Prije svega, moramo na ispravan način razumjeti značenje ovih ajeta jer neki filozofi tvrde da ova dva ajeta u sebi sadrže kontradiktornost. Ibn Tejmijsa u svom djelu El-Hasenetu ves-sejjieh odgovara na ove njihove tvrdnje i pobija njihovu ispravnost.

Allah, dž.š., je rekao: "A snađe li ih kakvo zlo, govore: 'Ovo je zbog tebe.'" Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a što se tiče dobra pripisuju ga Allahu, dž.š.

"Reci: 'Sve je od Allaha.'"

Ibn Tejmijsa veli: "Jedna skupina učenjaka pogrešno razumijeva značenje ovog ajeta i to je slučaj s velikim brojem filozofa. 'Ako ih stigne kakvo dobro oni vele: 'Ovo je od Allaha.' Značenje ovog ajeta jeste: ako ih zadesi kakva blagodat, tj. blagodati su dar od Allaha, dž.š., A snađe li ih kakvo zlo, govore: 'Ovo je zbog tebe.' Tj. ako ih zadesi kakva nevolja. 'Pa šta je s tim ljudima?! Oni kao da ne razumiju ono što im se govori.' Nakon toga, Allah, dž.š., veli: 'Sreća koja ti se dogodi od Allaha je.' Pod srećom se ovdje misli na pokornost Allahu, dž.š., a ne misli se na blagodati. A nesreću, koja te zadesi, sam si zaslužio.' Tj. ako uradi neki grijeh.'" Ibn Tejmijsa nam na ovaj način pojašnjava da su sve blagodati i nevolje

odredba Allaha, dž.š. A što se tiče grijeha i dobrih djela ona su rezultat čovjekove slobodne volje a sve to dešava se u okviru općenitog Allahovog, dž.š., određenja. Ovo je ono što se može zaključiti iz ova dva ajeta i oni govore o blagodatima i nevoljama, dobrim djelima i grijesima.

Allah, dž.š., rekao je: "One koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: 'Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti.' Njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na Pravom putu.'" (El-Bekara, 156-157) Kada je Omer, r.a., jedne prilike proučio ove ajete zaplakao je i rekao je: "Divna li je ovo Allahova, dž.š., blagodat." Allahov, dž.š., blagoslov obuzima one koje zadesi nevolja, one koje je pogodila nesreća i belaj. Prenosi se da onome koga zadesi nevolja pa kaže: "Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti." Allah, dž.š., istog momenta upiše nagradu. Mnogi učenjaci a među njima i šejhul-islam Ibn Tejmijja smatraju da je svim muslimanima naređeno da izgovore ove riječi kada se spomene pogibija Husejna, r.a., jer, to je nesreća koja je zadesila sve muslimane.

Ibn Kesir u svom djelu El-Bidaja ven-nihaja i imam Zehebi u svom djelu Sijeru alami nubela u biografiji Husejna, r.a., veli: "Kada je ubijen, u Iraku Ibn Abbas, r.a., prenuo se iz sna prilikom poslijepodnevnog odmora u Meki, i rekao je svome učeniku: Ata, tako mi Allaha, dž.š., maloprije sam u snu vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako lijeva krv Husejna, r.a., u staklenu flaši i govori mi: 'Pogledaj, Ibn Abbase, šta su sa mnom učinili.'" Ibn Tejmijja veli: "Pogibija Husejna, r.a., bila je jedna od najvećih nesreća koje su zadesile muslimane, ali to ne treba biti razlog da se muslimani podvajaju i da idu u jednu ili drugu krajnost. Jer, prije toga desila se još veća nesreća za muslimane, a to je smrt Allahovog Poslanika, s.a.v.s."

Jedan pjesnik veli:

"Kada te kakva nevolja zadesi sjeti se nevolje kada Poslanik preseli."

Neka je na njega najbolji salavat i selam jer, prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Koga zadesi neka nevolja neka se utješi tako što će se mene sjetiti, jer ja sam utjeha svakom muslimanu."¹⁶¹ Najveća nevolja koja je zadesila muslimane nakon pojave islama bila je smrt Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

¹⁶¹ Pogledaj djelo Kenzul-ummal pod brojem (6653), Džamiul-ehadisi vel-merasili pod brojem (789), i Ibn Madža pod brojem (1648).

Prenosi se daje Enes, r.a., rekao: "Nakon što smo ukopali Allahovog Poslanika, s.a.v.s., susreli smo Fatimu, r.a., pa mi ona reče: 'Enese, kako ste mogli baciti zemlju na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?'"¹⁶² Ovaj hadis ne treba da nas navede na to da prilikom nevolje treba da zapadnemo u očaj nego trebamo biti postojani i strpljivi kao što je bio Ebu Bekr, r.a., koji je ostao čvrst u trenutku kada su i najjači pokleknuli, poput Omera, r.a., koji je pao licem na zemlju iz žalosti za Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. Ali, Allahov Poslanik, s.a.v.s., ostavio je iza sebe čovjeka koji je u tom odsudnom momentu ostao pribran i priseban. U tom trenutku snaga je izdala Omera, r.a., koji je bio najhrabriji i najjači čovjek u to vrijeme. Popeo se na mimber, isukao je sablju i rekao: "Koga čujem da kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., umro ovom sabljom ću mu glavu odsjeći. Nije umro nego je uzdignut, bit će poput Musaa, a.s., uzdignut kod svoga Gospodara četrdeset dana." Uzvici i plač ispunili su džamiju, a u tom je momentu Ebu Bekr, r.a., bio odsutan. Dojahao je na svom konju potpuno smiren i pribran. Ušao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je bio pokriven ogrtačem a njegova je duša otputovala kod Uzvišenog Gospodara. Poljubio ga je a oči su mu se orosile suzama i pokvasile obraze Allahovog Poslanika, s.a.v.s, a zatim je rekao: "Smrt koju ti je Allah, dž.š., odredio okusio si. Tako mi Allaha, dž.š., nikada poslije toga više nećeš umrijeti." Nakon toga, izašao je među ljude, hrabro i odlučno se ispeo na mimber i rekao je: "Sine Hattabov, sjedi." Kada ga je Omer r.a., ugledao odmah je sjeo jer

gaje neizmjereno cijenio i uvažavao. Ebu Bekr, r.a., nije u tom trenutku plakao nego je rekao okupljenim: "Ljudi, ko je obožavao Muhammeda, s.a.v.s., neka zna daje on umro, a ko obožava Allaha, dž.š., neka zna da je On Živi i Vječni."

162 Bilježi ga Buhari pod brojem (4349), Ahmed pod brojem (12824).

"Muhammedje samo poslanik, a i prije njega bilo je poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi." (Alu Imran, 144)

Kada je Omer, r.a., čuo ovaj ajet, pao je licem na zemlju i rekao je: "Tako mi Allaha, dž.š., kao da prvi put čujem ovaj ajet." Zbog svega ovoga, smrt Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ubraja se među najveće nesreće, i prema mišljenju učenjaka, ko kada se toga sjeti kaže: "Svi smo mi Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti." Allah, dž.š., će mu zbog toga upisati dobro djelo.

Na osnovu ovih kur'anskih ajeta možemo zaključiti da nevolje i nesreće bivaju uzrok zbog kojeg muslimanu budu izbrisani neki grijesi.

Ibn Kesir i Ibn Džerir bilježe da je Ejub, a.s., proveo u bolesti osamnest godina i od njega su ostale samo kosti ogrnute kožom. Zamolio je Allaha, dž.š., da mu poštedi srce i jezik kako bi ga se mogao sjećati i spominjati ga. Allah, dž.š., ga spominje na dva mjesta u Kuranu i prenosi nam daje on u svojoj bolesti rekao:

"Meneje nevolja snašla, a Ti si od milostivih najmilostiviji." (El-Enbija, 83)

Ejub, a.s., je rekao: "Gospodaru, ja sam bolestan a Ti si liječnik i najbolje vidiš je li bolest dostigla svoj vrhunac i hoće li uskoro biti lijeka."

Nije rekao: "Gospodaru, ja sam bolestan pa mi odmah otkloni ovu bolest", nego je rekao: "Ti dobro vidiš u kakvom stanju se nalazim a Ti si u stanju da me izliječiš, pa smiluj mi se."

Kada je Jakub, a.s., izgubio sina Jusufa, a.s., rekao je:

"Ali, Allah je najbolji čuvar i On je najmilostiviji." (Jusuf, 64)

U mnogim se hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., navodi da nevolje i nesreće bivaju uzrok brisanja grijeha.

Ebu Hurejra, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kojeg god vjernika zadesi briga, nevolja, tuga, čak i ubod trna, Allah, dž.š., će mu zbog toga oprostiti neke grijeha." 163 Za sve što te zadesi u životu poput teške bolesti ili obične prehlade, sunčeve žege, hladnoće, možeš se nadati nagradi kod Allaha, dž.š. Kada bi se neko od ashaba udario u nogu rekao bi: "Svi smo mi Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti." Većina bi prijašnjih učenjaka kada im se prekine kaiš na papuču, rekli: "Svi smo mi Allahovi i Njemu ćemo se svi vratiti." Jer, sve što nas zadesi na ovom svijetu biva uzrokom brisanja grijeha.

Kada vidiš vjernika da ga redovno pogađaju belaji, znaj da se on nalazi u velikom dobru i znaj da on čini dobra djela. Ebu Hurejra, r.a., prenosi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjernik je poput posijane biljke koju vjetar nagine lijevo-desno. A licemjer je poput stabljike riže koja stoji čvrsto ali odjedanput biva istrgnuta."^{TM}

Možeš vidjeti licemjera da je potpuno tjelesno zdrav, da ima mnogo imetka, da je ugledan i da se njegov glas najviše poštuje:

163 Bilježi ga Buhari pod brojem (5514), Muslim pod brojem (6520).

164 Bilježi ga Buhari pod brojem (5515), Muslim pod brojem (7043, 7044).

"Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushićuje; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove, međutim, oni su kao šuplji naslonjeni balvani." (El-Munafikun, 4)

Ovi balvani nisu u stanju stajati uspravni sami po sebi nego su naslonjeni i svakog momenta mogu pasti. A vjernik je stalno izložen opasnostima i nevoljama, drugi neprestano napadaju na njegovu čast, ogovaraju, osuđuju, jer, on je sebi dao zadatak da druge poziva u uputu i u činjenje dobrih djela a oni koji se s drugim ismijavaju mnogobrojni su na ovom svijetu i to je Allahov, dž.š., zakon:

"A ti nećeš u Allahovu zakonu izmjene naći." (El-Ahzab, 62) "Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtane u vidu ljudi i džinova koji su jedni drugima kićene besjede govorili." (El-Enam, 112) "Isto tako smo Mi dali da svakom vjerovjesniku nevaljalci neprijatelji budu. A tebi je Gospodar tvoj dovoljan kao vodič i pomagač." (El-Furkan, 31)

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Nevolje će neprestano pogađati vjernike u njegovom tijelu, imetku, djeci sve dok pred Allaha, dž.š., ne dođe bez tjednog grijeha."¹⁶⁵

Ibn Kesir u svom Tefsiru bilježi predanje u kojem stoji da će Allah, dž.š., kada na Sudnjem danu okupi prijašnje i kasnije generacije najednom mjestu osloboditi one koji su bili u nevoljama i belajima, i reći će im: "Uđite u Džennet." Oni će upitati: "Gospodaru, drugi ljudi su pred tobom polagali račune a nas si toga poštudio?" Allah, dž.š., će reći: "Vi ste račune položili na dunjaluku zato sada slobodno uđite u Džennet."

¹⁶⁵ Bilježi ga Ahmed pod brojem (7817), Tirmizi pod brojem (2441), Hakim pod brojem (1314).

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Na Sudnjem danu, kada oni koji su živjeli u belajima dobiju svoje nagrade oni koji su živjeli u rahatluklu poželjet će da su im kože na ovom svijetu cijepane željeznim četkama."¹⁶⁶ Potvrda ovoga nalazi se u ajetu:

"Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni." (Ez-Zumer, 10)

Esma bint Jezid prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kada se prijašnji i kasniji narodi okupe na Sudnjem danu na jednom mjestu, Allah, dž.š., će ih upitati: 'Gdje su oni koji su i u dobru i u zlu hvalili Allaha, dž.š.?' Oni će ustati i krenuti između ljudi. Allah, dž.š., će im reći: 'Dođite sa desne strane Moga Arša i stanite u hlad Arša Milostivog.'"¹⁶⁷ Većina vjernika ogleda se u tome da se nada nagradi od Allaha, dž.š., za svaku nevolju koja ga zadesi u njegovom životu. Sto se tiče nevjernika i grješnika oni su izgubili i ovaj svijet i vjeru; ako ih zadesi neka blagodat, nisu zahvalni na tome, a ako ih zadesi kakvo zlo, ne nadaju se za to nikakvoj nagradi od Allaha, dž.š. Ako nevjernik uradi neko dobro djelo, Allah, dž.š., ga za to nagradi još na ovom svijetu kako na Sudnjem danu ne bi očekivao nikakvu nagradu. Ako nevjernika zadesi neka nevolja, to je samo nagovještaj još većih nevolja koje će se uskoro sručiti na njega, a zadnje i najgore što će ga zadesiti jeste vječni boravak u vatri, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi da je Allah, dž.š., rekao: "Koga iskušam s gubitkom vida, pa s strpi na tome kao nadoknadu za to nagradit ću ga Džennetom."¹⁶⁸ Ako se dogodi da te Allah, dž.š., iskuša gubitkom vida, pa se strpiš na tome nadaj se Džennetu. Ima mnogo ljudi koji su oslijepili i kada im je ponuđena medicinska pomoć odbili su liječiti se želeći da posdgnu nagradu koja se spominje u ovom hadisu. Poznajem čovjeka koji je slijep a ne želi se liječiti jer ima želju da na taj način zaradi Džennet.

¹⁶⁶ Bilježi ga Tirmizi pod brojem (2444). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1570).

¹⁶⁷ Nisam pronašao u kojoj hadiskoj zbirci se bilježi ovaj hadis.

¹⁶⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (5525), i Ahmed pod brojem (12213).

Allahov Poslanik, s.a.v.s., prenosi daje Allah, dž.š., rekao: "Koji god Moj rob izgubi voljenu osobu pa se strpi nadajući se Mojoj nagradi, nagradit ću ga Džennetom."¹⁶⁹ Allah, dž.š.,

nije u ovom hadisu spomenuo ni dijete, ni oca, ni brata nego je spomenuo voljenu osobu kako bi time obuhvatio rodbinu, prijatelje i sl.

Onaj ko se najviše nadao nagradi kod Allaha, dž.š., zbog nevolja koje su ga zadesile bio je Muhammed, s.a.v.s. Njegov sin Ibrahim umro je pa je on pokazao i svoju milost prema njemu i u isto vrijeme i strpljivost. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., tom prilikom rekao:

"Iz očiju teku suze, srce je ispunjeno tugom, ali i pored toga nećemo reći ništa osim ono s čime je zadovoljan naš Gospodar. Ibra-hime, uistinu nas žalosti rastanak s tobom."170

Njegove plemenite oči bile su ispunjene suzama, pa ga ashabi upitaše: "Šta je to Allahov Poslanice?" On odgovori: "Milost koju Allah, dž.š., usađuje kome želi od Svojih robova.

Allah, dž.š., smilovat će se samo onim Svojim robovima koji su i sami bili milostivi."171

Ibn Tejmijja veli: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svom srcu objedinio je strpljivost i samilost suprotno onome što je uradio Fudajl bin Ijad, koji se nakon ukopa svoga sina smijao.

Ljudi ga upitaše: 'Zbog čega se smiješ?' On odgovori: 'Da Allah, dž.š., zna da sam

zadovoljan Njegovom odredbom.'" Ibn Tejmijja veli: "Ono što je uradio Allahov Poslanik,

s.a.v.s., bolje je zato što je u svom srcu objedinio strpljivost i samilost." Fudajl nije bio u

stanju to učiniti, pa je izabrao strpljivost i nije plakao, ali nije mogao u isto vrijeme biti samilostan i strpljiv.

169 Bilježi ga Buhari pod brojem (6277), Ahmed pod brojem (9280).

170 Bilježe ga Buhari pod brojem (1280), Muslim pod brojem (5978).

171 Bilježi ga Buhari pod brojem (1263, 5527, 6507), Muslim pod brojem (2085).

Tirmizi bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca od Enesa, r.a., od Ebu Hurejre, r.a., koji prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada vjerniku umre dijete, Allah, dž.š., upita meleke, a On bolje zna od njih: 'Usmrtili ste dijete Moga roba vjernika?' Meleki odgovore: 'Da.' Allah, dž.š., upita: 'Uzeli ste plod njegovog srca?' Meleki odgovore: 'Da.' Allah, dž.š., upita: 'Šta je rekao moj rob?' Meleki kažu: 'Zahvalio Ti se i strpio.' Allah, dž.š., će tada reći: 'Sagradite Mome robu kuću u Džennetu i nazovite je Kućom zahvalnosti.'172

Ibn Abbas, r.a., jedne prilike upitao je svoga učenika Ata bin Ebi Rebbaha: "Hoćeš li da ti pokažem ženu koja će biti stanovnik Dženneta?" Ata reče: "Svakako da želim da mi je pokažeš." Ibn Abbas, r.a., reče: "Ova crnkinja ima padavicu, koja je bila rezultat džinskog utjecaja, pa je rekla: Allahov Poslanice, imama padavicu, pa zamoli Allaha, dž.š., da me izliječi.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., joj reče: Ako želiš zamolit ću Allaha, dž.š., da te izliječi a ako želiš strpi se, i nadaj se nagradi od Allaha, dž.š., i ući ćeš u Džennet.' Ona reče: 'Onda ću se strpjeti i nadati nagradi od Allaha, dž.š. Samo, zamoli Allaha, dž.š., da mi se prilikom padanja ne otkrivaju stidni dijelovi tijela.'" Allahov Poslanik, s.a.v.s., zamolio je Allaha, dž.š., da joj sačuva tijelo od pogleda drugih ljudi, a ona se strpjela na tom iskušenju nadajući se velikoj nagradi - Džennetu.

172 Bilježi ga Tirmizi pod brojem (1015), Ibn Hibban pod brojem (2921). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1736).

Kako li su se samo prijašnje generacije odnosile prema iskušenjima koja su ih pogađala! Za sve što im se dešavalo u životu oni su se nadali nagradi od Allaha, dž.š., bilo da se radilo o blagodatima ili nevoljama, činjenju dobrih djela, sustezanju od grijeha i izbjegavanju svega što je zabranjeno. Ebu Bekr, r.a., žestoko se razbolio, njegov zub kutnjak tako žestoko se upalio da mu je obraz sav pomodrio. Nije kukao niti pomagao nego se oslonio na Allaha, dž.š., na Njegovu pomoć i nadao se nagradi od Allaha, dž.š. Kada su ga ashabi posjetili predložili su mu da pozovu liječnika, a on je odgovorio:

"Liječnik me već vidio." Ashabi upitaše: "Sta ti je rekao?" Ebu Bekr, r.a., odgovori: "Rekao mi je: 'Ja činim što želim.'" 173

"Kako da se žalim liječniku na bol koji osjećam kad je on taj koji mi je bolest dao."

Prema mišljenju imama Ahmeda pokuđeno je bolesniku da kuka i jauče prilikom bolesti. Kada se imamu Ahmedu pogoršala bolest počeo je ječati, a krv mu je tekla iz usta.

Posjetio ga je poznati učenjak Mer-vezi, i rekao mu je: "Pričao nam je Tavus bin Kisan el-Jemani da je pokuđeno ječati prilikom bolesti." Nakon toga, Ahmed nije do svoje smrti nikada više ječao. Jer, prema nekima ječanje se ubraja u kukanje. Neki ljudi, zbog slabost ličnosti i imana kukaju čak i kada obole od obične prehlade čak i kada osjećaju i najmanji bol, i tako ljudima pokazuju svoju slabost.

"Kada se žališ čovjeku, ti se žališ na Milostivog, a žališ se onome ko milosti nema."

Ibn Tejmijsa u svom djelu El-Istikama bilježi da je neki pobožnjak posjetio bolesnika i kada ga bolesnik ugleda počeo se žaliti na bolove koje osjeća. Oči se ovog pobožnjaka orosiše suzama i reče: "Kome se ti to žališ na Allaha, dž.š.?" Tada je bolesnik zamolio Allaha, dž.š., za oprost i prestao je kukati. Zbog svega toga, ashabi su imali najviše strpljivosti i postojano su podnosili sve nedaće koje su ih pogađale.

173 Bilježi ga Ibn Ebi Šejba u svom Musannefu pod brojem (30229).

U djelu Ihjau ulumid-din prenosi se daje Ebu Derda, r.a., rekao: "Volim tri stvari koje mrze ostali ljudi: volim smrt, jer, ona znači susret s mojim Gospodarom, volim siromaštvo jer ono prouzrokuje poniznost i volim bolest jer ona briše moje grijehе."

Ubejj bin Kab, r.a., poglavar učača Kurana zamolio je Allaha, dž.š., da učini da oboli od groznice koja ga neće sprječavati da obavlja namaz, da obavlja hadž, i da se bori na Allahovom, dž.š., putu. Trideset godina bolovao je od ovakve groznice sve dok njegova brada nije osijedjela, i postao je tako mršav da je jedva hodao. Međutim, nama je naređeno da molimo Allaha, dž.š., da nam podari dobro i na ovom i na onom svijetu, a ovo što smo spomenuli rijetki su izuzeci za kojima se ne treba povoditi, jer oni su dostigli toliki stepene kod Allaha, dž.š., da su mogli vrlo lahko podnositi sve bolove i nevolje.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio nam je da molimo Allaha, dž.š., da nas iskušava.

U jednom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obišao nekog bolesnika i zatekao ga je mršavog poput grane. Upitao ga je: "Sta je s tobom?" Bolesnik odgovori: "Zamolio sam Allaha, dž.š., da ukoliko želi da me kazni na onom svijetu neka to učini dok sam još na dunjaluku." Allahov mu Poslanik, s.a.v.s., reče: "Zbog čega nisi rekao: 'Gospodaru podari mi dobro na ovom i dobro na onom svijetu i sačuvaj na patnje u vatri.'" 174

Imam Ahmed u svom Musnedu bilježi predanje u kojem stoji da se Ebu Bekr, r.a., popeo na mimber i rekao je: "Ljudi..." zatim je počeo plakati, a nakon toga, podigao pogled i rekao: "Ljudi...", pa je opet počeo plakati. I treći put, podigao je glavu i rekao: "Ljudi, prve godine nakon što je učinio Hidžru

174 Pogledaj djelo Medžmeuz-zevaid pod brojem (8/130/7273). 306

Allahov Poslanik, s.a.v.s., stao je na ovo isto mjestu, i rekao je:

"Ljudi, molite Allaha, dž.š., da vam podari zdravlje i oprost, jer nakon čvrste vjere čovjek ne može zamoliti ni za šta bolje od zdravlja i oprosta." 175

Nama je naređeno da neprestano molimo Allaha, dž.š., da nam podari zdravlje i oprost, dobro i na ovom i na onom svijetu. Međutim, spomenuti ashabi dostigli su toliki stepen imana i uvjerenja da su bili u stanju da podnesu sve što bi ih zadesilo.

Ibn Hadžer u svom djelu El-Isaba u biografiji Imrana bin Husajna, r.a., bilježi da ga je zadesila bolest koja je trajala trideset godina i sve vrijeme ležao je u postelji. Radilo se o bolesti zbog koje mu se na stomaku gomilalo salo pa mu je stomak bio velik tako da

trideset godina nije mogao izaći iz kuće, sve dok ga nisu, kao što to bilježi Ibn Hadžer, posjetili meleki koji su mu glasno nazvali selam i tako su mu dolazili svako jutro i rukovali se s njime.

Jedne prilike posjetio gaje Rebi bin Hajsem, r.a., i rekao mu je: "Imrane, dugo traje bolest koja te je zadesila. Zamoli Allaha, dž.š., da te izliječi." Ali, on nije htio to učiniti nego je rekao: "Volim ono što Allah, dž.š., voli da me zadesi i ako Allah, dž.š., voli da budem u ovom iskušenju onda ga i ja volim."

Mutenebbi u svojim stihovima veli:

"Ako vas veseli to što zavidnici o meni govore, onda zbog rane sa kojom ste vi zadovoljnija boli ne osjećam."

Ako je s ovime što me je zadesilo Allah, dž.š., zadovoljan, onda sam i ja sa tim zadovoljan. Pripovijeda se da je Ejub, a.s., zamolio Allaha, dž.š., da otkloni od njega bolest i to jutro meleki se nisu rukovali s njime.

175 Bilježi ga Ahmed pod brojem (356), Tirmizi pod brojem (3701). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (2489).

Nakon što je proučio tu dovu meleki su mu dolazili tri noći uzastopno i poslije toga je umro.

Prenosi se da se Halid bin Velid, r.a., oženio nekom ženom i s njome je živio četiri godine i tokom toga vremena ona se nikada nije požalila ni na kakvu bolest, čak ni na gripu, pa se on razveo od nje. Omer, r.a., upita ga: "Zbog čega si to učinio?" Halid, r.a., odgovori: "Tako mi Allaha, dž.š., nikada se nije požalila ni na glavobolju, ni na prehladu, nikada nije imala gripu i uopće se nikada nije razboljela." Omer, r.a., se osmjehnu i reče: "Izgleda da si ispravno postupio."

Ebu Davud bilježi daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio o bolesti, o tome kako je ona uzrok brisanja grijeha, pa neki čovjek reče: "A šta je to bolest? Tako mi Allaha, dž.š., nikada nisam bio bolestan." Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: "Idi od nas, jer ti nama ne pripadaš."¹¹⁶

Jer, ono prema čemu je vjernik prepoznatljiv jeste to da zapada u iskušenja, da gubi imetak, da ga pogađaju nevolje, nesreće, a cilj toga jeste to da ga Allah, dž.š., očisti od grijeha.

Taberani bilježi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Allah, dž.š., je rekao: 'Medu mojim robovima ima onih koji će se posiliti ako stalno budu zdravi. Ima i onih koji će zapasti u očaj ako stalno budu bolesni. Ima i onih koji ako budu imućni, to će ih navesti da čine grijeha a ima i onih koji ako budu siromašni izgubit će svoju vjeru. Ali, Ja sam liječnik Svojim robovima.'"¹⁷⁷

Kada se Ibn Tejmijja razbolio posjetili su ga njegovi prijatelji i upitali: "Na šta se žališ?" On im u stihovima odgovori:

"Ljudi umiru u bolovima, a oni što ih posjećuju ne znaju šta se s njima dešava.

176 Bilježi ga Ebu Davud pod brojem (3091). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1571).

177 Nisam pronašao ovaj hadis.

Nikada se nisam jadao na muke svoje, osim Onome Koji mi je najdraži."

Onoga koga zadesi bolest, ili briga, ili nevolja neka se za to ne jada nikome osim Allahu, dž.š. To je istinska nada u nagradu kod Allaha, dž.š., a istinski vjernik kada ga zadesi neka nevolja, nadu u spas polaže samo kod Allaha, dž.š.: "A ja Allahu prepuštam svoj slučaj." (El-Gafir, 44) Međutim, nema grijeha da čovjek govori o nevolji koja gaje zadesila. Aiša, r.a., prenosi da je jedne noći Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao kući sa dženaze, pa mu je ona rekla: "Oh, kako me glava boli!" A Allahov Poslanik, s.a.v.s., na to reče: "Kako i mene

glava boli!"¹⁷⁸ Ovo se desilo na početku bolesti od koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i umro. Ovdje se nije radilo o kukanju i jadanju i nezadovoljstvu s Allahovom, dž.š., odredbom nego samo o informaciji daje i on bolestan.

"Moraš se nekada požaliti osobi koja ti je bliska, jer to će ti bol u duši umanjiti."

Šesti uzrok brisanja grijeha

Bol prilikom umiranja i smrtna agonija su nešto kroz šta će proći svaki čovjek.

Jedan je učenjak rekao: "Trenuci umiranja su trenuci kada silnik biva ponižen, grijешnik postaje poslušan, oholi se prepadne, imućan ostaje bez svega i velikan postaje običnim čovjekom." Ovaj gorki čas svako mora iskusiti i o tome govori Kur'an i sunnet. U Kuranu se o tome govori sažeto, a u hadi-sima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., opširno. Da se neko uspio spasiti smrtnih muka spasio bi se Muhammed, s.a.v.s., jer on je bio najpobožnije stvorenje.

U predanju od Aiše, r.a., stoji da je ona rekla: "Kada se smrt prikućila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pored njega je bila posuda s vodom. Pokvasio bi ruku u njoj i potirao bi mokrom rukom lice i pri tome je govorio: 'Nema boga osim Allaha, zaista smrt ima svoju agoniju.' Nakon toga je naišaretio prstom da vjeruje u Jednog Allaha, dž.š., i rekao: 'Odlazim u društvo Uzvišenog' Ponavljao je ove riječi sve dok nije umro i tada mu se ruka opustila."¹⁷⁹

¹⁷⁸ Bilježi ga Buhari pod brojem (5538, 7057).

U jednom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tom prilikom govorio: "Allahu, pomози me u smrtnim mukama i u smrtnoj agoniji."¹⁸⁰ U drugom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada mu se smrt prikućila kvasio licem komadom platna namoćenim u vodu, i tom je prilikom rekao:

"Allah, dž.š., prokleo je jevreje i kršćane zbog toga što su mjesta na kojima su ukopani njihovi vjerovjesnici uzeli za mjesto gdje će obavljati molitvu."¹⁸¹

Prenosi se da je Omer, r.a., običavao kada se sretne sa ashabima reći Kabul-Ahbaru:

"Govori nam o smrti, opisi nam je." Kab, r.a., jedne prilike reče: "Ne vidim da smrti išta sliči kao trnovita grana s kojom čovjek bude udaren pa se trnje zapode u svaku njegovu venu i žilu u tijelu. Kada ta grane bude povučena za sobom potrga sve u što je trnje bilo zabijeno." Kada je to čuo Omer, r.a., i ashabi počeli su plakati. Ako imaš pameti, uzet ćeš veliku pouku kada gledaš one koji umiru. Ako želiš Allaha, dž.š., i onaj svijet shvatit ćeš šta smrt čini od čovjeka.

Abdullah bin Amr, r.a., rekao je svome ocu Amru bin el-As, r.a., kome se smrt bila prikućila: "Oče, nalaziš se u stanju koje niko ne može poreći, kako doživljavaš smrt?" Amr bin el-As, r.a., uzdahnu i reče: "Sine, tako mi Allaha, dž.š., kao da mi tijelo igle bodu i kao da me igle probadaju kada dišem i kao da su sva brda svijeta stavljena na moje grudi."

¹⁷⁹ Bilježi ga Buhari pod brojem 4339, 6363).

¹⁸⁰ Bilježi ga Ahmed pod brojem (23963), Tirmizi pod brojem (974), Ibn Madža pod brojem (1672). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1564).

¹⁸¹ Bilježi ga Buhari pod brojem 5682), Muslim pod brojem (1139).

Ali:

"Allah će vjernike postojanom riječju učvrstiti i na ovo i na onom svijetu, a nevjernike će u zabludi ostaviti; Allah radi što hoće." (Ibrahim, 27)

Onaj ko želi da ga Allah, dž.š., učvrsti u ovom odsudnom momentu neka čini što više dobrih djela, jer kako kažu: "Po početku se kraj prepoznaje."

Tirmizi bilježi predanje s dobrim lancem prenosilaca u kojem stoji daje Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Vjernik s teškom mukom umire."¹⁸²

Ibn Hadžer i neki drugi učenjaci kažu: "Ovaj hadis znači da će Allah, dž.š., učiniti da prilikom umiranja vjernik osjeti bol i to će biti uzrokom brisanja njegovih grijeha. Ili, znači da će se vjernik u svom životu truditi da učini što više dobrih djela i smrt će ga zateći umornog zbog činjenja dobrih djela i nes-pavanja, žrtvovanja, obavljanja namaza, udjeljivanja sadake i činjenja drugih dobrih djela." Oba su ova mišljenja ispravna ali je prvo prema mome mišljenju ispravnije.

Ali, Allah, dž.š., u ovom odsudnom momentu neće napustiti vjernika nego će ga pomoći i učvrstiti i uputiti na ono što je najbolje i najispravnije.

Prenosi se da je Ibn Mubarek, kada mu se smrt prikućila naredio da ga spuste na zemlju pa su ga sa postelje spustili na zemlju. Kada su to učinili on se osmijehnuo a nakon toga, proučio je ajet: "Za ovako nešto neka se trude trudbenici." (Es-Saf-fat, 61). Učenjaci kažu: "Ibn Mubarek proučio je ovaj ajet jer je primio radosne vijesd od Allaha, dž.š., jer, Allah, dž.š., u trenucima umiranja pokaže nagradu koju mu je pripremio pa vjernik čezne da se što prije susretne sa svojim Gospodarom."

182 Bilježi ga Ahmed pod brojem (22582, 22665), Tirmizi pod brojem (976), Nesai pod brojem (1829), Ibn Madža pod brojem (1499). Pogledaj djelo El-Miškatu pod brojem (1610).

Hafiz Ahmed El-Hakemi u svojim stihovima veli:

"Ko se bude susretu s Allahom, dž.š., veselio, Allah, dž.š., će se njemu još više obradovati. Suprotno će biti s onim ko je taj susret mrzio, zato moli Allaha, dž.š., da ti milost i dobrotu podari.

Sjećaj se smrti i svega što će nastupiti poslije nje, jer niko se od nje spasiti ne može.

Svako će tada vidjeti kamo pripada, i vidjet će ono što ni s čime porediti ne može.

Kabur može biti džennetska bašča, ili jama vatrom ispunjena.

Ako bude dobro sve što poslije dođe, za Allahovog roba bit će još bolje.

A ako bude zlo to će biti nagovještaj, da će sve poslije biti još gore."

Radosne vijesti mogu doći vjerniku u trenutku umiranja, pa on u tom momentu čezne da se što prije susretne s Allahom, dž.š. Prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko se bude radovao susretu s Allahom, dž.š., Allah, dž.š., će se radovati susretu s njim, a ko ne bude volio susret s Allahom, dž.š., On neće voljeti susret s njim."¹⁸³

183 Bilježi ga Buhari pod brojem (6320), Muslim pod brojem (2771), od Ubade bin Samita, r.a., i Buhari pod brojem (6361), Muslim pod brojem (6779),

Ibn Kesir i Zehebi bilježe da je Omer bin Abdul-Aziz, Allah mu se smilovao, kada mu se prikućila smrt na dan Ramazanskog bajrama rekao svojoj ženi Fatimi: "Fatima, izađi iz kuće jer okolo sebe vidim stvorenja koja nisu ni ljudi ni džini." Učenjaci kažu: "Smatramo da su to bili meleki koji su došli da mu donesu radosnu vijest i da ga obavijeste o njegovoj smrti."

A Allah, dž.š., najbolje zna! Neka je salavat i selam Alla-hovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.

od Ebu Musaa, r.a. Muslim ga bilježi i pod brojem (6773, 6775, 6777), od Aiše, r.a.

Allahu, oprosti mi!

Allahu, Tebi hvala i bolje od onoga kako Ti se možemo zahvaliti, i onako kako smo mi u stanju izgovoriti i hvala Ti iznad onoga što smo u stanju riječima izraziti.

Hvala Ti na imanu i islamu, na tome što si nam omogućio da postimo i da namaz obavljamo.

Uzvišen Ti si, zahvaljivanje Tebi je veličanstveno, imena Tvoja su sveta, nema boga osim Tebe.

Tvoje carstvo je na nebesima, na Zemlji je Tvoja vlast, u prostranstvima mora ogleda se Tvoja veličina, Džennet je ispunjen Tvojom milošću, Džehennem Tvojom srdžbom a u svemu tome ogleda se Tvoja mudrost i znanje.

Onoga koji nastoji približiti ti se Ti učiniš Sebi bliskim, ko Tebe voli i Ti njega voliš, ko Ti se molbom obrati Ti njegovu molbu primiš. Onoga ko Ti je nepokoran Ti odgajaš, a onoga ko se protiv Tebe bori Ti poniženim učiniš. Zahvaljivat ćemo Ti se sve dok ne budeš zadovoljan, zahvaljivat ćemo Ti se i kada budeš zadovoljan, i bit ćemo Ti zahvalni i nakon što budeš zadovoljan s nama.

Neka je salavat i selam na onoga čijim si poslanstvom uzdigao svjetionik islama a domovinu kipova uništio. On nam je prenio da smo obavezni namaz obavljati i postiti, i tavaf oko Svetog Hrama obavljati. On je najbolji čovjek koji je ikada postio i iftario, najbolji koji je ikada na sedždu pao i namaz obavio. On je Poslanik cijelom čovječanstvu, učitelj svim ljudima i onaj koji je temelje mnogoboštva uzdrmao. Neka je salavat i selam na njega, njegovu porodicu i ashabe.

Allah, dž.š., naredio je svim punoljetnim muslimanima da Ga, nakon što učine neko dobro djelo, mole za oprost i eventualne propuste. Svome je Poslaniku, s.a.v.s., pred kraj njegovog života objavio:

"Kada Allahova pomoć i pobjeda dođu, i vidiš ljude kako u skupinama u Allahovu vjeru ulaze ti veličaj Gospodara svoga hvaleći ga i moli Ga da ti oprosti, On je uvijek pokajanje primao." (En-Nasr, 1-3)

Allah, dž.š., naredio je hadžijama nakon što obave sve obrede:

"Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi i tražite od Allaha oprosta, jer Allah, uistinu, prašta i samilostan je." (El-Bekara, 199)

Dragi brate, tvoja obaveza jeste da se obraćaš Allahu, dž.š., i da ono malo života što ti je ostalo na ovom svijetu pro-vedeš u traženju oprosta i pokajanju za učinjene grijehе, pa ćeš imati osnovu da se nadaš da će Allah, dž.š., prihvatiti tvoja dobra djela i oprostiti grijehе koje si učinio.

Svi vjerovjesnici, i prijašnji i kasniji i pored mnoštva dobrih djela molili su Allaha, dž.š., da im oprosti.

Nuh, a.s., je rekao: "I govorio sam im: "Tražite od Gospodara svoga oprosta, jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilatu slati i pomoći vas imanima i sinovima, i dat će vam bašće, i rijeke će vam dati." (Nuh, 10-12)

Nakon što su učinili grijeh Adem, a.s., i njegova žena Hava rekli su:

"Gospodaru naš, sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni." (El-Araf, 23)

Hud, a.s., rekao je svome narodu:

"Da od Gospodara svoga oprosta tražite i da se pokajete, a on će vam dati da do smrtnog časa lijepo proživite i svakom čestitom dat će zasluženu nagradu." (Hud, 3)

Kada je Sulejman, a.s., vidio veličinu svoga kraljevstva i brojnost vojske rekao je:

"Gospodaru moj, oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati." (Sad, 35)

Pred kraj života, Ibrahim, a.s., rekao je:

"I Koji će mi, nadam se, pogreške moje na Sudnjem danu oprostiti." (Eš-Šuaru, 82)

Allah, dž.š., obećao je da neće na ovom svijetu kazniti one koji Ga mole za oprost:

"Allah ih nije kaznio, jer si ti među njima bio; i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprost." (El-Enfal, 33)

Allah, dž.š., obratio se svim ljudima i rekao im je: "Reci: 'O robovi Moji, koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehе oprostiti. On doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53)

One koji zamole Allaha, dž.š., za oprost odmah nakon što učine grijeh, Allah, dž.š., pohvalio je sljedećim riječima:

"I za one koji se, kada grijeh počine ili kada se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehе svoje zamole. Njih čeka nagrada, oprost od Gospodara njihova i džennetske bašče kroz koje će rijeke teći, u kojima će vječno ostati, a divne li nagrade za one koji budu tako postupali." (Alu Imran, 135-136)

Jedna od osobina Allaha, dž.š., jeste i to da On prima pokajanje i daje milostiv:

"On prima pokajanje od robova Svojih i prašta hrđave postupke i zna šta radite." (Eš-Šura, 25)

Allah, dž.š., rekao je sinovima Israilovim:

"Zašto se oni ne pokoju Allahu i ne zamole oprost od Njega, ta Allah prašta i samilostan je." (El-Maida, 74)

Onome ko se klone velikih grijehа, Allah, dž.š., obećao je da će oprostiti male grijehе:

"Ako se budete klonili velikih grijehova, onih koji su vam zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvest ćemo vas u divno mjesto." (En-Nisa, 31)

I rekao je Allah, dž.š.:

"A da oni koji su se sami prema sebi ogriješili dođu tebi i zamole Allaha da im oprost, i da Poslanik zamoli za njih, vidjeli bi da Allah zaista prima pokajanje i daje milostiv." (En-Nisa, 64)

I rekao je Uzvišeni:

"Onaj ko kakvo zlo učini ili se prema sebi ogriješi pa poslije zamoli Allaha da mu oprost, naći će da Allah prašta i da je milostiv." (En-Nisa, 110)

Slavljen neka je Onaj Koji noću pruža mogućnost da se pokaje onaj koje činio grijehе danju, i koji danju pruža mogućnost da se pokaje onaj ko je činio grijehе noću i tako će biti sve dok Sunce ne izađe sa Zapada.

U jednom hadisu-kudsiji Allah, dž.š., veli:

"O robovi Moji, vi griješite noću i danju a Ja sve grijehе opraštam. Zato, molite Me da vam oprostim i ja ću vam oprostiti" 184

Kada će se pokajati onaj koji se ne želi sada pokajati?

Kada će se vratiti Milostivom onaj koji to ne želi učiniti odmah?

Kada će sagledati svoj odnos prema Jednom i Jedinom onaj koji to ne želi odmah da učini?

Prolazi mjesec za mjesecom, ali, grijesi ostaju upamćeni a ti se ne žuriš spasiti od vatre. Zar ti nije dovoljno tuge i žalosti to što je Allah, dž.š., oprostio stotinama hiljada ljudi a ti nisi među njima?

Zato, brate dragi, požuri da se spasiš od vatre, što više donosi salavat na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pokaj se za učinjene grijehе, moli Allaha, dž.š., da ti oprost i čini što više dobrih djela.

Savjetujem i sebe i vas da se zajedno iskreno pokajemo pred Allahom, dž.š., da Ga skrušeno zamolimo da nam oprost, pa ćemo moći da se nadamo Njegovom oprost. Jer, tako mi Allaha, dž.š., mi nemamo dovoljno dobrih djela s kojima možemo izaći pred Allaha, dž.š., uglavnom činimo grijehе i greške. Za dobra djela koja smo učinili bojimo se

da u sebi imaju primjesa licemjerstva, pa da ih Allah, dž.š., ne primi. Ako i činimo dobra djela, onda to činimo pomoću blagodati koje nam je Allah, dž.š., podario a nismo u stanju da Mu se dovoljno zahvalimo na tim blagodatima.

Neki među nama misle da ukoliko klanjaju malo, uče Kur'an, ili spominju Allaha, dž.š., da se uradi neizmjereno veliko dobro djelo. A koliko vremena provodimo uživajući u blagodatima, koliko vremena provedemo jedući i pijući? Koliko vremena provedemo u igri i razonodi? Koliko vremena provedemo u veselju, zabavi, šetanju i kretanju?

184 Bilježi ga Muslim pod brojem (6524). 320

Blago onome ko je zadovoljan da mu Allah, dž.š., bude Gospodar, islam vjera, a Muhammed, s.a.v.s., poslanik.

Sto više pazite kako provodite svoje vrijeme i radite ono što će vam kod Onoga Koji sve tajne poznaje koristiti.

Slavljen neka je Onaj Koji je pravdu uspostavio i Koji dobra djela od iskrenih vjernika prihvaća. Slavljen neka je Onaj Koji je grješnicima omogućio da se pokaju.

Ali, i dalje ima ljudi koji idu ka Allahu, dž.š., i onih koji se okreću od Njega, ima sretnih i nesretnih, onih koji se kaju i onih koji su sami za sebe propast izabrali.

Molimo Allaha, dž.š., Koji srcima ljudi upravlja da naša srca upravi ka islamu i da nas oslobodi patnje u vatri, da nas učini od onih čiji su namaz, post, zikr i učenje primljeni. Gospodaru, primi od nas naša dobra djela, oprosti nam grijeha i uvedi nas u Džennet. A Allah, dž.š., najbolje zna!

**Neka je salavat i selam Allahovom Poslaniku,
s.a.v.s., njegovoj porodici i ashabima.**